CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

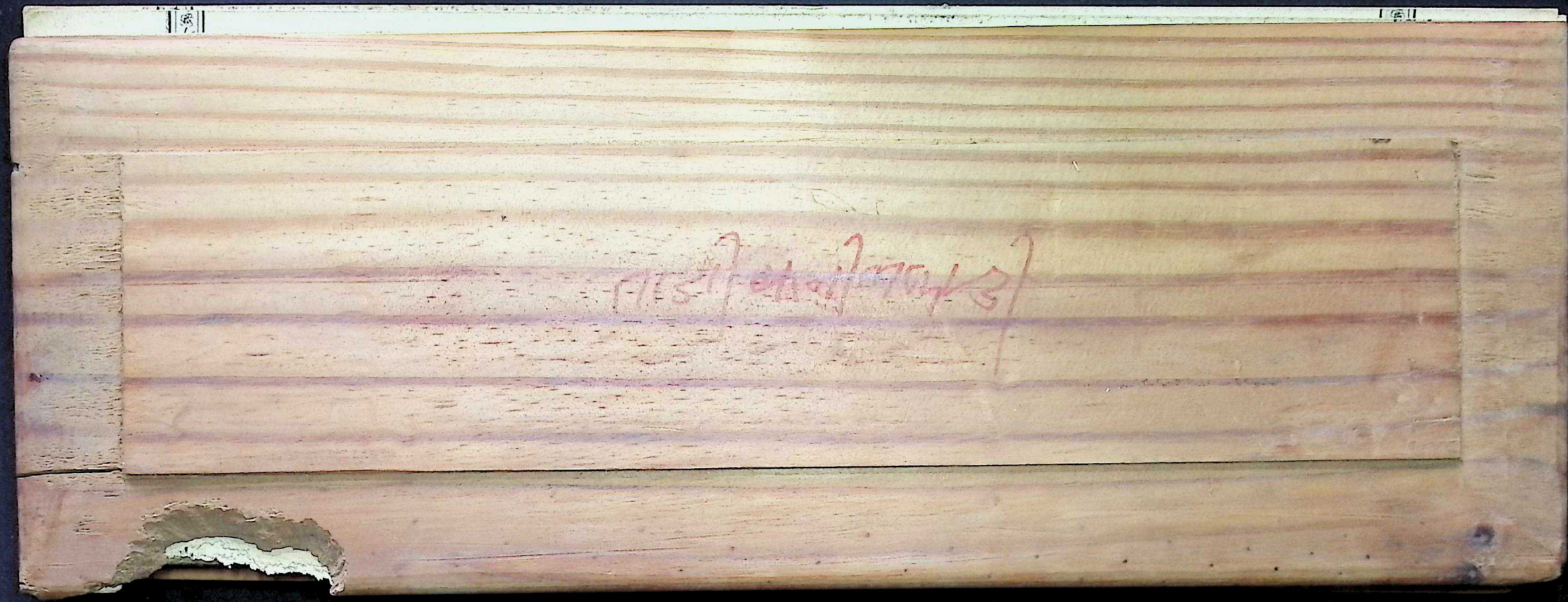

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

द. त. १६८१५

॥ अथ श्रीताजिकनीलकंठी सटीका सोदाहरणा प्रारभ्यते ॥

मू. ३५

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

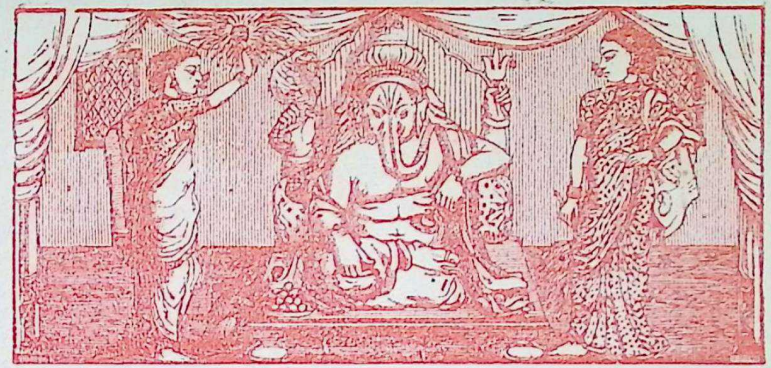

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

जनकराज १८५८।

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ श्रीगुरुचरणारविंदाभ्यांनमः ॥ चंडीकुंडलमाकलय्यकुतुकादंडाभशुंडाग्रगंकृत्वातांडवडंबरेपशुपतेःखेलन्खलूच्छृंखलम् ॥ चंडांशोरिवमंडलंतदपरंसंदर्शयन्नंबरेहेरंबोजगदंबिकांविहसयन्वःश्रेयसेगर्जताम् ॥ १ ॥ दिवाकरोनामबभूवविद्वान्दिवाकराभोगणितेषुमन्ये ॥ स्वकल्पितैर्येनविवृद्धवृंदैर्बद्धंजगद्दर्शितविश्वरूपम् ॥ २ ॥ तस्यात्मजाःपंचसमाबभूवुःपंचेंद्रकल्पागणितागमेषु ॥ पंचाननावादिगजेंद्रभेदेपंचाग्निकल्पाद्विजकर्मणाच ॥ ३ ॥ अजनिष्टकृष्णनामाज्येष्ठस्तेषांकनिष्ठानाम् ॥ विद्यानवद्यवाचांवेत्ताजगतःसदाचारी ॥ ४ ॥ तस्माज्जातःकनिष्ठोविबुधबुधगणश्रेष्ठतांप्रापजाग्रज्ज्योतिःशास्त्रेणशश्वत्प्रकटितविभवायस्यशिष्यप्रशिष्याः ॥ विष्णुज्योतिर्विदुर्वीपतिविदितगुणोभूमिदर्वीकरेंद्रोग्रंथव्याख्यानखर्वीकृतविबुधगुरुर्गर्वहागर्वभाजाम् ॥ ५ ॥ आसीदासिंधुदासीकृतगणकगणग्रामणीगर्वभेत्तावेत्ताग्रंथांतराणामतिगुरुरनुजस्तस्यकस्याप्यजेयः ॥ मल्लारिर्वारिवृंदप्रशमनविधयेकोपिमल्लारिनामाव्यक्ताव्यक्तप्रवक्ताजगतिविशदयत्सर्वसिद्धांतवेत्ता ॥ ६ ॥ तस्यानुजःकेशवनामधेयोज्योतिर्विदानंदसमुद्रचंद्रः ॥ वाणीप्रवीणावचनामृतेनसंजीवयामासकलाविलासी ॥ ७ ॥ तस्यानुजःसंप्रतिविश्वनाथोविष्णुप्रसादाद्गुणमात्रजिष्णुः ॥ सर्वज्ञदैवज्ञविलासविज्ञोनृसिंहकःसाधितसर्वविद्यः ॥ ८ ॥ आसीद्वेदांतवेत्तास्मृतिनिगमपटुर्ग्रामणीगर्वभेत्ताकर्त्ताग्रंथांतराणांफणिपतिनिगमस्यापिवेत्ताधिकाशी ॥ वक्ताश्रीनीलकंठात्मजभजनपटुर्नीलकंठःसचक्रेसंज्ञातंत्रंदुरूहंसकलशुभदशादुर्दशादर्शभूतं ॥ ९ ॥ गोदातीरस्थगोलाभिधपुरवसतिःपार्थदेशैकभूपोसंज्ञातंत्रस्यटीकांव्यदधदभिनवांगद्यपद्यानवद्याम् ॥ शश्वद्विश्वोपकृत्यैविशदतरतयादैवविद्विश्वनाथोग्रंथोग्रग्रंथिभेत्ताग्रहगणितविदामग्रगण्योऽप्यगर्वः ॥ १० ॥ निर्विघ्नग्रंथसमाप्त्यर्थंमंगलमाचरन्चिकीर्षितंप्रतिजानीते श्रीनीलकंठःतत्ताजिकंतत्पूर्वाचार्योक्तंताजिकंसूक्तिभिःसदुक्तिभिः नानाछंदोभिर्वाविविनक्तिप्रकटीकरोति कथंभूतंताजिकंसूरिमनःप्रसादकृत् सूरयःपंडितास्तेषांमनःअंतःकरणंतस्यप्रसादकृत् एतद्ग्रंथावलोकनेनपंडितमनःप्रसन्नंभवतीत्यर्थः किं

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कृत्वा हेरंबंगणपतिंप्रणम्य ॥ पुनःकिंकृत्वा दिवाकरंसूर्यंप्रणम्य पुनःकिंकृत्वा अनंतदैवज्ञाख्यगुरोः पदांबुजंप्रणम्य ॥ १ ॥ पुमान्पुरुषराशिः चरश्चरसंज्ञकः अग्निरग्निराशिः सुदृढःदृढांगः चतुष्पाच्चतुश्चरणः रक्तःआरक्तवर्णः उष्णःउष्णस्वभावः अतिरवोमहाशब्दः अद्रिःपर्वतचारी उग्रःक्रूरः पीतःपीतवर्णः दिनंदिवाबली प्राक्पूर्वदिक्स्वामी विषमोदयः अल्पसंगप्रजःअल्पस्त्रीसंगोऽल्पप्रजश्च रूक्षःकांतिरहितः नृपःक्षत्रियवर्णः समःसमांगः अजोमेषःएवंगुणविशिष्टोज्ञेयः अयंराशि

प्रणम्यहेरंबमथोदिवाकरंगुरोरनंतस्यतथापदांबुजम् ॥ श्रीनीलकंठोविविनक्तिसूक्तिभिस्तत्ताजिकंसूरिमनःप्रसादकृत् ॥ १ ॥ अथ द्वादशराशिस्वरूपमाह । तत्रादौमेषस्य । पुमांश्चरोऽग्निःसुदृढश्चतुष्पाद्रक्तोष्णपित्तोऽतिरवोऽद्रिरुग्रः ॥ पीतोदिनंप्राग्विषमोदयोऽल्पसंगप्रजोरूक्षनृपःसमोऽजः ॥ २ ॥ अथवृषराशिस्वरूपमाह । वृषःस्थिरःस्त्रीक्षितिशीतरूक्षोयाम्येदृसुभूर्वायुनिशाचतुष्पात् ॥ श्वेतोऽतिशब्दोविषमोदयश्चमध्यप्रजासंगशुभोऽपिवैश्यः ॥ ३ ॥

द्विवर्णः आरक्तवर्णःपीतवर्णश्च मेषसिंहधन्विनामेववर्णद्वयमुक्तम् कुतःसमरसिंहेनोक्तत्वात् ॥ २ ॥ वृषःस्थिरःस्थिरसंज्ञकः स्त्रीस्त्रीराशिः क्षितिर्भूमिराशिः शीतः शीतलस्वभावः रूक्षःकांतिरहितः याम्येदृदक्षिणदिक्स्वामी सुभूःसुष्ठुभूमिचारी वायुःवायुप्रकृतिः निशारात्रिबली चतुष्पाच्चतुश्चरणः श्वेतःशुभ्रवर्णः अतिशब्दो महाशब्दः विषमोदयः मध्यमप्रजासंगः मध्यमप्रजःमध्यमस्त्रीसंगश्च शुभःसौम्यः वैश्यःवैश्यवर्णः अयंश्लथांगः मेषसिंहधन्विनामेवदृढांगत्वमुक्तम् अर्थादितरे श्लथांगाबोध्याः ॥ ३ ॥ ॥ १ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

द्वंद्वंमिथुनराशिरेतादृशोज्ञेयः यथाप्रत्यक्पश्चिमदिक्स्वामी समीरोवायुराशिः शुकभाःशुककांतिः हरितवर्णइत्यर्थः द्विपात्द्विचरणः नापुरुषराशिः द्विमूर्तिर्द्वि स्वभावः चरंस्थिरस्वभावात्मकइत्यर्थः तत्रापिपूर्वार्धंस्थिरमुत्तरार्धंचरमितिविशेषोज्ञेयः उक्तंचभट्टोत्पलेन चरराशौविपरीतंमिश्रंवाच्यंद्विमूर्त्युदये स्थिरवत्प्रथमेर्धे स्यादपरेचरराशिवत्सर्वमिति विषमोदयः उष्णउष्णस्वभावः मध्यप्रजासंगः मध्यमस्त्रीसंगश्च वनस्थोवनचारी शूद्रःशूद्रवर्णः दीर्घस्वनःमहाशब्दः स्निग्धः चिक्कणः दिनेट्दिवाबली तथाशब्दःपादपूरणे उग्रःक्रूरः अयंश्लथांगः ॥ ४ ॥ कुलीरःकर्कराशिः एतादृशोज्ञेयः यथा बहुप्रजासंगपदः बहुप्रजोबहुस्त्रीसंगोबहुच

अथमिथुनराशिस्वरूपमाह ॥ प्रत्यक्समीरःशुकभाद्विपान्नाद्वंद्वंद्विमूर्तिर्विषमोदयोष्णः ॥ मध्यप्रजासंगवनस्थशूद्रोदीर्घस्वनःस्निग्ध दिनेट्तथोग्रः ॥ ४ ॥ अथकर्कराशिस्वरूपमाह ॥ बहुप्रजासंगपदःकुलीरश्चरोंऽगनापाटलहीनशब्दः ॥ शुभःकफीस्निग्धजलांबुचारी समोदयीविप्रनिशोत्तरेशः ॥ ५ ॥ अथसिंहराशिस्वरूपमाह ॥ पुमान्स्थिरोऽग्निर्दिनपीतरूक्षःपित्तोष्णपूर्वेशदृढश्चतुष्पात् ॥ समोदयो दीर्घरवोऽल्पसंगप्रजोहरिःशैलनृपोग्रधूम्रः ॥ ६ ॥

रणश्च चरश्चरसंज्ञकः अंगनास्त्रीराशिः पाटलःश्वेतरक्तवर्णः हीनशब्दोनिःशब्दः शुभःसौम्यः कफीकफप्रकृतिः स्निग्धःचिक्कणः जलंजलराशिः अंबुचारीजलचरः समोदयी विप्रोब्राह्मणवर्णः निशारात्रिबली उत्तरेशःउत्तरदिक्स्वामी अयंश्लथांगः ॥ ५ ॥ हरिःसिंहः सएतादृशोज्ञेयः पुमान्पुरुषः स्थिरःस्थिरसंज्ञकः अग्निर ग्निराशिः दिनंदिवाबली पीतःपीतवर्णः रूक्षःकांतिरहितः पित्तःपित्तप्रकृतिः उष्णःउष्णस्वभावः पूर्वेशःपूर्वदिक्स्वामी दृढोदृढांगः चतुष्पाच्चतुश्चरणः समोदयः दीर्घरवोमहाशब्दः अल्पसंगप्रजःअल्पस्त्रीसंगोऽल्पप्रजश्च शैलःपर्वतचारी नृपःक्षत्रियवर्णः उग्रःक्रूरः धूम्रोधूम्रवर्णः अयंराशिर्द्विवर्णः पीतोधूम्रश्च ॥ ६ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कन्यास्वरूपमेतादृशम् पांडुःपिंगलवर्णः द्विपात्द्विचरणः स्त्रीस्त्रीराशिः द्वितनुर्द्विस्वभावाचरस्थिरद्विस्वभाविका यमाशादक्षिणदिक्स्वामी निशारात्रिवली मरुद्वायुप्रकृतिः शीताशीतस्वभावा समोदया क्ष्माभूमिराशिः अर्धशब्दाखंडशब्दा शुभभूमिःशुभभूमिचारी वैश्यावैश्यवर्णा रूक्षाकांतिरहिता अल्पसंगप्रस वाअल्पसंगाअल्पप्रसवाच शुभाशुभसौम्यराशिः चकारःसमुच्चयार्थः ॥ ७ ॥ पुमान्पुरुषराशिः चरश्चरसंज्ञकः चित्रोनानाविधवर्णः समोदयः उष्णः प्रत्यक्पश्चि

अथकन्याराशिस्वरूपमाह ॥ पांडुर्द्विपात्स्त्रीद्वितनुर्यमाशानिशामरुच्छीतसमोदयाक्ष्मा ॥ कन्यार्धशब्दाशुभभूमिवैश्यारूक्षाऽल्प संगप्रसवाशुभाच ॥ ७ ॥ अथतुलाराशिस्वरूपमाह ॥ पुमांश्चरश्चित्रसमोदयोष्णःप्रत्यङ्मरुत्स्निग्धरवोनवन्यः ॥ स्वल्पप्रजासंगमशू द्रउग्रस्तुलोद्युवीर्योद्विपदःसमानः ॥ ८ ॥ अथवृश्चिकराशिस्वरूपमाह ॥ स्थिरःसितःस्त्रीजलमुत्तरेशनिशारवोनोबहुपात्कफीच ॥ समोदयोवारिचरोऽतिसंगप्रजःशुभःस्निग्धतनुर्द्विजोऽलिः ॥ ९ ॥

मदिक्स्वामी मरुद्वायुराशिः स्निग्धःचिक्कणः रवोनोनिःशब्दः वन्यःवनचारी स्वल्पप्रजासंगमःस्वल्पप्रजःस्वल्पस्त्रीसंगश्च शूद्रःशूद्रवर्णः उग्रःक्रूरः द्युवीर्योदिवा वली द्विपदःद्विचरणः समानःसमांगः अयंश्लथांगः तुलाराशिरेतादृशोज्ञेयः ॥ ८ ॥ स्थिरःस्थिरसंज्ञकः सितःशुभ्रवर्णः स्त्रीस्त्रीराशिः जलंजलराशिः उत्तरेश उत्तरदिक्स्वामी निशारात्रिवली रवोनोनिःशब्दः बहुपाद्बहुचरणः कफीकफप्रकृतिः समोदयः वारिचरःजलचरः अतिसंगप्रजःबहुस्त्रीसंगोबहुप्रजश्च शुभः सौम्यः स्निग्धतनुःचिक्कणतनुः द्विजःब्राह्मणवर्णः अलिर्वृश्चिकराशिरेतादृशोज्ञेयः अयंश्लथांगः ॥ ९ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नापुरुषराशिः स्वर्णभाःस्वर्णकांतिः शैलःपर्वतचारी समोदयोऽतिशब्दःमहाशब्दश्च दिनंदिवाबली प्राक्पूर्वदिक्स्वामी दृढःदृढांगः रूक्षःकांतिरहितः पीतःपीतवर्णः राजाक्षत्रियवर्णः उष्णः पित्तःपित्तप्रकृतिः अल्पसूतिसंगःअल्पप्रजोऽल्पस्त्रीसंगश्चोच्यते द्विमूर्तिश्चरस्थिरस्वभावात्मकः द्विपदःद्विचरणः तत्रापिपूर्वार्धे द्विपदत्वम् उत्तरार्धेचतुष्पदत्वंज्ञेयं स्वयमेवाग्रेवक्ष्यति अग्निरग्निराशिः उग्रःक्रूरः अयंराशिर्द्विवर्णः सुवर्णवर्णःपीतवर्णश्च धनुराशिरेतादृशोज्ञेयः ॥ १० ॥ मृगो मकरराशिरेतादृशोज्ञेयः चरःचरसंज्ञकः क्ष्माभूमिराशिः अर्धरवोऽर्धशब्दः यमाशादक्षिणदिक्स्वामी स्त्रीस्त्रीराशिः पिंगःपिंगलवर्णः रूक्षःकांतिरहितः शुभः

अथधनूराशिस्वरूपमाह ॥ नास्वर्णभाःशैलसमोदयोऽतिशब्दोदिनंप्राग्दृढरूक्षपीतः ॥ राजोष्णपित्तोधनुरल्पसूतिसंगोद्विमूर्तिर्द्विपदोऽग्निरुग्रः ॥१०॥ अथमकरराशिस्वरूपमाह ॥ मृगश्चरःक्ष्मार्धरवोयमाशास्त्रीपिंगरूक्षःशुभभूमिशीतः ॥ स्वल्पप्रजासंगसमीररात्रिरादौचतुष्पाद्विषमोदयोविट् ॥ ११ ॥ अथकुंभराशिस्वरूपमाह ॥ कुंभोपदोनादिनमध्यसंगप्रसूःस्थिरःकर्बुरवन्यवायुः ॥ स्निग्धोष्णखंडस्वरतुल्यधातुःशूद्रःप्रतीचीविषमोदयोग्रः ॥ १२ ॥

सौम्यः भूमिःभूमिचारी शीतःशीतलस्वभावः स्वल्पप्रजासंगःस्वल्पप्रजःस्वल्पस्त्रीसंगश्च समीरोवातप्रकृतिः रात्रिःरात्रिबली आदौचतुष्पात् राशिपूर्वार्धेचतुष्पदत्वंज्ञेयम् उत्तरार्धेजलचरत्वंज्ञेयम् उत्तरार्धजलचरत्वमित्यग्रेवक्ष्यति विषमोदयः विट्वैश्यवर्णः अयंश्लथांगः ॥ ११ ॥ कुंभराशिरेतादृशोज्ञेयः अपदःचरणहीनः नापुरुषराशिः दिनंदिवाबली मध्यसंगप्रसूः मध्यमस्त्रीसंगोमध्यमप्रसवश्च स्थिरःस्थिरराशिः कर्बुरश्चित्रवर्णः वन्योवनचारी वायुर्वायुराशिः स्निग्धःचिक्कणः उष्णः खंडस्वरोऽर्धस्वरः तुल्यधातुः समवातपित्तकफप्रकृतिः शूद्रःशूद्रवर्णः प्रतीचीपश्चिमदिक्स्वामी विषमोदयः उग्रःक्रूरः अयंश्लथांगः ॥ १२ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मीनराशिरेतादृशोज्ञेयः अपदश्चरणहीनः स्त्रीस्त्रीराशिः कफःकफप्रकृतिः वारिजलराशिः रात्रिःरात्रिबली निःशब्दःशब्दरहितः बभ्रुःपिंगलवर्णः द्वितनुश्चर स्थिरस्वभावात्मकः जलस्थःजलराशिः स्निग्धःचिक्कणः अतिसंगप्रसवःअत्यंतस्त्रीसंगोऽत्यंतप्रसवश्च अपिशब्दःसमुच्चये विप्रोब्राह्मणवर्णः शुभःसौम्यः उत्तराशेट् उत्तरदिक्स्वामी विषमोदयः अयंश्लथांगः धरांबुनोःपृथ्वीराशिजलराश्योर्वर्गेसुहृत्त्वंमित्रत्वं एवं अग्निसमीरयोः अग्निराशिवायुराश्योर्वर्गेऽपिमित्रत्वंज्ञेयम् परतः एतद्वैपरीत्ये अरिभावःशत्रुभावः ॥ १३ ॥ एतदुक्तंभवति पितापुत्रयोः स्त्रीपुरुषयोर्वा स्वामिसेवकयोर्वान्ययोर्वायस्यकस्यापिमैत्रीविचारे पृथ्वीराशिजलराशिसं

अथमीनराशिस्वरूपमाह ॥ मीनोऽपदःस्त्रीकफवारिरात्रिर्निःशब्दबभ्रुर्द्वितनुर्जलस्थः ॥ स्निग्धोऽतिसंगप्रसवोऽपिविप्रःशुभोत्तराशेड् विषमोदयश्च ॥ १३ ॥ एवंराशिस्वरूपमुक्त्वेदानींराशीनांमित्रामित्रविभागमाह ॥ धरांबुनोरग्निसमीरयोश्चवर्गेसुहृत्त्वंपरतोऽरिभा वः ॥ चापांत्यभागस्यचतुष्पदत्वंज्ञेयंमृगांत्यस्यजलेचरत्वम् ॥ १४ ॥ अथोक्तराशिस्वरूपस्यफलकथनार्थंसंक्षेपेणकिंचित्स्वरूपमाह ॥ पित्तानिलौधातुसमःकफश्चत्रिर्मेषतःसूरिभिरूहनीयाः ॥ राजन्यविट्शूद्रधरासुराश्चसर्वंफलंराश्यनुसारतःस्यात् ॥ १५ ॥

बंधेमित्रत्वंवक्तव्यम् एवमग्निराशिवायुराशिसंबंधेमित्रत्वंवाच्यम् अन्यथाशत्रुत्वम् यथाभूम्यग्न्योर्भूम्यनलयोरंब्वग्न्योरंबुवाय्वोर्वर्गेशत्रुत्वम् ॥ यद्वाद्वयोरेकएवपृथिव्यादिवर्गःस्यात् तदाद्वयोः परस्परमतिप्रीतिरित्यर्थतःसिद्धम् ॥ अथराशिस्वरूपकथनावसरेधनुर्मकरयोरनुक्तेकिंचित्स्वरूपविशेषेसिंहावलोकनन्यायेनाह चापेति चापस्यधनुषःअंत्यभागेउत्तरार्धेचतुष्पदत्वंज्ञेयम् मृगस्यमकरस्यांत्यभागेउत्तरार्धेजलचरत्वंज्ञेयम् ॥ १४ ॥ पित्तानिलाविति ॥ मेषःपित्तं वृषोऽनिलोवायुः मिथुनः धातुसमोवातपित्तकफात्मकः कर्कःकफी तथासिंहःपित्तं कन्याऽनिलः तुलाधातुसमः वृश्चिकःकफी एवंधनुःपित्तं मकरोऽनिलः कुंभोधातुसमः मीनःकफीति मेषतः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मेषमारभ्यमीनपर्यंतंचतुष्कंचतुष्कंकृत्वा त्रिस्त्रिरावृत्तंभवति एतेराशयःसूरिभिःपंडितैरूहनीयाःज्ञातव्याः अथराजन्यविट्शूद्रधरासुराणांद्वादशराशिषुत्रिरावृत्ति र्ज्ञातव्या तद्यथा मेषोराजन्यःक्षत्रियवर्णः वृषःविट्वैश्यवर्णः मिथुनःशूद्रवर्णः कर्कोधरासुरोब्राह्मणवर्णः तथासिंहःक्षत्रियवर्णः कन्यावैश्यवर्णा तुलाशूद्रवर्णा वृश्चिकोब्राह्मणवर्णः एवंधनुःक्षत्रियवर्णः मकरोवैश्यवर्णः कुंभःशूद्रवर्णः मीनोब्राह्मणवर्णः एतेषांसर्वफलंराश्यनुसारतोराशिस्वरूपसदृशंफलंस्यादित्यर्थः अथग णितंवक्ष्यति तत्रादौग्रहाणांचालनंवक्ष्यति तत्रचालनेवर्षप्रवृत्तिरपेक्षिता साचग्रंथकर्त्राऽत्रनोक्ता कुतःवर्षतंत्रेउक्तत्वात् सातुअस्माभिरत्रोपयुक्तत्वात्प्रदर्श्यते अन्य च्चवर्षेशनिर्णयदशांतर्दशामासप्रवेशदिनप्रवेशादिकंअत्रोपयुक्तम् तत्तुवर्षतंत्रेप्रदर्शितमितिनात्रप्रदर्शितम् अत्रतु अस्माभिःयस्ययत्रउपयोगः तत्रतत्प्रदर्श्यते

अथवर्षफलसाधनार्थंवर्षप्रवृत्तिसमयमाह ॥ गताःसमाःपादयुताःप्रकृतिघ्नसमागणात् ॥ खवेदा४०घ्नघटीयुक्ताजन्मवारादिसंयुताः ॥ अब्दप्रवेशेवारादिसघ्नतष्टेऽत्रनिर्दिशेत् ॥ १६ ॥ अथतिथिसाधनमाह ॥ शिवघ्नोऽब्दःस्वखाद्रींदुलवाढ्यःखाग्निशेषितः ॥ जन्मतिथ्य न्वितस्तत्रतिथावब्दप्रवेशनम् ॥ १७ ॥

॥ १५ ॥ गताःसमाःगतवर्षाणि तद्यथाजन्मकालिकः शकोवर्तमानशकात्शोध्यः शेषंगतसमाः ताःपादयुताःस्वचतुर्थांशेनयुताःकार्याः प्रकृतिरेकविंशतिस्तद्घ्नःते नगुणितोयःसमागणोवर्षगणःतस्मात् खवेदा४०घ्नघटीयुक्ताश्चत्वारिंशताभक्तात्घट्यादियल्लब्धंतेनचतुर्थांशयुक्तसमायुताःकार्याः ततःजन्मवारादिजन्मकालिक वारइष्टघटीपलैःसंयुताःकार्याः तदनंतरंऊर्ध्वंकेसघ्नतष्टेसघ्नभिर्भक्तेयच्छेषंतत् अत्रअस्मिन्ग्रंथेअब्दप्रवेशेवर्षप्रवेशेवारादिवारघटीपलात्मकंनिर्दिशेत्वदेत् अत्रवर्त मानोवारोज्ञेयः ॥ १६ ॥ अब्दःगतवर्षगणः शिवघ्नःएकादशभिर्गुण्यः स्वखाद्रींदुलवाढ्यः स्वकीयोयःसघ्नत्यधिकशतभागस्तेनाढ्यःयुक्तःकार्यः जन्मतिथ्यन्वितः शुक्लप्रतिपदमारभ्यजन्मकालीनवर्तमानतिथिभिरन्वितःयुक्तःकार्यः खाग्निशेषितःत्रिंशताभक्तः तत्रतिथौतस्मिन्शेषेऽपितिथौअब्दप्रवेशनंवर्षप्रवेशोभवति अस्यां

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तिथौवर्षप्रवेशोभवतीतिनियमोनास्ति कदाचित्पूर्वतिथौअग्रिमतिथौचभवति अत्रवारस्यैवप्रामाण्यं तिथित्रयस्यमध्येयस्मिंस्तिथौपूर्वानीतवारोभवतिसएववर्षप्रवेशे तिथिर्ज्ञातव्यः यत्रकुत्रापिशेषितस्तष्टः एवमब्दआयातितत्रलब्धस्यत्यागः शेषस्यग्रहणमितिज्ञैर्ज्ञेयम् ॥ अथोदाहरणक्रमोलिख्यते तत्रादौकस्यचिज्जन्मसमयोलिख्यते संवत् १६४८ शके १५१३ माघशुक्लप्रतिपदावुधे घटी ३६ श्रवणनक्षत्रे घटी ५४ वज्रयोगघटी ६ अस्मिन्शुभदिने श्रीसूर्योदयादिष्टघटी ३७ पलेषु ५३ तथारात्रिगतघटी १२ पलानि ३१ जन्मअक्षभा ७।३० देशांतरयोजनानिधनानि ३० सूर्यः ९।७।३०।६ जन्मलग्नम् ५।१०।५३।५० अथवर्षप्रवेशस्योदाहरणम् ॥ तत्रजन्मकालीनः शकः १५१३ वर्तमानशकात् १५५० शोधितः शेषांकप्रमितोजातोगतवर्षगणः ३७ अयंस्वचतुर्थांशेनयुक्तः ९।१५।० गतवर्षगणः ४६ गतवर्षगणः ३७ एकविंशतिभिर्गुणितःजातोऽयमंकः ७७७ अयंचत्वारिंशताभक्तः लब्धंघटीपलात्मकम् १९।२५।३० एतच्चतुर्थांशयुक्तसमागणे ४६।१५।५० घटीषुयुतं जातं ४६।३४।२५।३० एतज्जन्मवारादिना ४।३७।५२ युतंजातोऽयमंकः ५१।१२।१८।३० ऊर्ध्वांकेसप्ततष्टेशेषंवर्षप्रवेशेवारादि २।१२।१८।३० अथप्रकारांतरेण वर्षप्रवेशानयनमाह ॥ वर्षध्रुवांकः ३६५।१५।३१।३० अयंगतवर्षेण ३७ गुणितः १३५१४।३४।२५।३० एतज्जन्मवारादि ४।३७।५३ युतोजातोऽयमंकः १३५१९। १२।१८।३० ऊर्ध्वांकेसप्ततष्टे शेषंवर्षप्रवेशेवारादि २।१२।१८।३० अथतिथ्यानयनम् गतवर्षगणः ३७ एकादशभिर्गुणितः ४०७ अयंस्वकीयसप्तत्यधिकशत १७० भागेन २ युक्तः ४०९ अयंजन्मकालीनशुक्लप्रतिपदमारभ्यवर्तमान २ तिथिभिर्युक्तः ४११ त्रिंशतातष्टः शेषप्रमिता २१ जातावर्षप्रवेशेकृष्णपक्षेषष्ठी अस्यां तिथौपूर्वानीतवारोनास्ति अग्रिमतिथौवर्तते इतिकारणात् अस्यांतिथौ २१ एकः १ युक्तः२२ जाताकृष्णपक्षसप्तमी अत्रयस्मिन्मासेजन्मभवति तस्मिन्मासेवर्षप्रवेशोभवति कदाचिज्जन्ममासात्पूर्वस्मिन्मासेऽथवाऽग्रिममासेचभवतितत्रप्रमाणंवक्ष्यते जन्मकालीनरविणासहतुल्योरविर्यस्मिन्मासेभवतिसएववर्षप्रवेशेमासोज्ञेयः संवत् १७८५ शके १६५० माघकृष्णसप्तमी सोमेघटी ३७ पलानि ३९ हस्तनक्षत्रघटी १७ प० २८ सुकर्मायोगघटी २७ पलानि २८ अस्मिञ्शुभदिनेसूर्योदयाद्गत घटीषु १२ पला. १८ विप. ३० वर्ष ३८ प्रवेशः । अथैतद्वर्षप्रवेशसमयेप्रमाणमाह वर्षप्रवेशकालोऽर्कः तत्कालेऽर्कोजन्मकालरविणास्याद्यतःसमः । सएवमासो

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

विज्ञेयोवर्षावेशेबुधैर्ध्रुवम् ॥ यतःयस्मात्कारणात् तत्कालेवर्षप्रवेशसमयेकरणोक्तरीत्यासाधितः सूर्योजन्मकालीनरविणासमस्तुल्योराश्यंशकलाविकलात्मकोभवति इदमेववर्षप्रवेशसमयेप्रमाणम् अस्योदाहरणमग्रेप्रदर्श्यते । गणेशदैवज्ञैःस्वकृततात्कालिकभूषणे जन्मकालीनसूर्येणसहवर्षप्रवेशकालीनोऽर्कः कलासुतुल्योनायातीति ज्ञात्वावर्षप्रवेशसमयेभ्रांत्याअन्यसंस्कारोऽप्युक्तः यद्वाक्यंच । शाकेजन्मशकोनितेभवतियच्छेषंगताब्दव्रजोऽधोऽधःसंगुणितःशरैश्च ५ युगुलेनांगै २।६ र्युगै ४ र्भाजितः ॥ लब्धंतज्जननोत्थ १० वारघटिकाब्देनान्वितंसप्तभिःपूर्वांकेविहितेऽत्रशेषकमितौवर्षप्रवेशेध्रुवः ॥ १ ॥ वर्षप्रवेशोत्थघटीपलाढ्येकालेकिलस्पष्टतरः सनूनम् ॥ भानुर्जनुर्भानुसमानएषःसिद्धांतरीत्यापरिसाधनीयः ॥ २ ॥ जन्मकालनलिनीविलासिनानैवजातुतुलतांकलासुचेत् । वर्षकालनलिनीपतिस्तयोरंतरं गतिहतंयुतोनितम् ॥ ३ ॥ कार्यवर्षध्रुवेतस्मादसौस्पष्टःप्रजायते । तत्कालसंभवैर्भावैःखेटैश्चफलनिर्णयः ॥ ४ ॥ अथगणेशदैवज्ञभ्रांतिदूरीकरणार्थमुदाहरणंप्रद र्श्यते जन्मसमयेसिद्धांतरहस्याहर्गणः २१२८ चक्रं ६ सूर्योदयेमध्यमोर्कः ९।६।७।४३ देशांतरविकलाभि २२ र्युतः ९।६।८।५ इष्टघटीभिः ३७।५३ चालितः जा तस्तात्कालिकोर्कः ९।६।४५।२५ मंदकेंद्रं ५।११।१४।३५ मंदफलंधनम् ०।४२।२३ संस्कृतोऽर्कः ९।७।३७।४८ अयनांशाः १७।४९ चरखंडानि ७५।६०।२५ चरंधनम् १३८ संस्कृतोजातो जन्मसमयेस्पष्टोऽर्कः ९।७।३०।६ अथवर्षप्रवेशसमये सिद्धांतरहस्याहर्गणः ३५९५ चक्रं ९ सूर्योदयेमध्यमोऽर्कः ९।६।३२।५८ देशांतरविकला भिर्युक्तः ९।६।३३।२० इष्टघटीभिः १२।१८।३० चालितः जातस्तात्कालिकोऽर्कः ९।६।४५।२७ मंदकेंद्रं ५।११।१४।३३ मंदफलंधनं ०।४२।२३ संस्कृतोऽर्कः ९।७ २७।५० अयनांशाः १८।२६ चरखंडानि ७५।६०।२५ चरंधनम् १३६ संस्कृतोजातोवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टोऽर्कः ९।७।३०।६ अयंवर्षकालीनःसूर्यः पूर्वानीतजन्मका लीनसूर्येणसहतुल्योजातइति एतेनगणेशदैवज्ञमतंनिरस्तं अनयारीत्याद्वयोस्तुल्यताभवतीतिगणेशदैवज्ञैर्नविलोकितमितिज्ञायते तैस्तुवर्षप्रवेशंस्पष्टघटीभिः पंचांग स्थितसूर्यस्यचालनंदत्वाजन्मकालीनसूर्येणसहकलासुतुल्यतानायातीतिदृष्ट्वावर्षप्रवेशघटीषुअन्यःसंस्कारोऽप्युक्तइतिचेदुच्यते तत्रापिहेतुरुच्यते इदमेवांतरंपतती ति सत्यं अत्रापिहेतुस्तैर्नबुद्धःअस्माभिःप्रदर्श्यते सौरब्रह्मवर्याइत्यादिपक्षाणांपरस्परमंतरेसतिजन्मकालीनसूर्यपंचांगस्थितसूर्ययोरंतरंपततिएकपक्षमंगीकृत्यउभयोः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

साधनंचेत्क्रियतेतदाअंतरंनपतति ननुसौरपक्षाज्जन्मकालीनसूर्यःसाधितः सौरपक्षात्पंचांगस्थसूर्योऽपिवर्तते तत्राप्यंतरंपततीतिचेदुच्यतेहेतुः येनयस्यकस्यापिजन्मसमयेग्रहसाधनंक्रियते तेनयस्यकस्मिन्ग्रामेजन्मतद्ग्रामस्यचरदेशांतरसंस्कारःक्रियते येनयद्ग्रामस्यपंचांगंक्रियतेतेनतद्ग्रामस्यचरदेशांतरसंस्कारोग्रहेषुक्रियते ग्रामेग्रामेचरदेशांतरेभिन्नंभिन्नंइतिकारणादंतरंपतति उभयोरेकदेशस्थसंस्कारश्चेत् क्रियतेतदांतरंसर्वथानपतति यस्माद्ग्रंथात्साधितःसूर्योजन्मकालीनोयावद्भिःसंस्कारैःसंस्कृतोभवतितावद्भिःसंस्कारैःसंस्कृतः तस्माद्ग्रंथाद्वर्षप्रवेशसमयेसाधितःसूर्यःविकलात्मकस्तुल्योभवतीतिनिश्चितम् अत्रार्थेपूर्वमेवोदाहरणंप्रदर्शितम् अनयारीत्याद्वयोस्तुल्यताभवतीतिज्ञात्वादैवज्ञचक्रचूडामणिभिःश्रीकेशवदैवज्ञैराचार्यैर्नान्यःसंस्कारोवर्षप्रवेशसमयेऽप्युक्तः गणेशदैवज्ञैर्यदुक्तंतदसत् ॥ १७ ॥ अथव

रव्यादयःस्पष्टाःस्युः

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	के
९	५	९	९	९	७	६	२	९
७	२२	२२	१२	१५	१४	२२	२२	२२
३०	९	३६	१६	३४	३१	२४	२४	२४
६	४७	०	९	१३	४८	३६	२६	२६
६१	८१५	४४	५९	१३	७०	३	३	३
१७	२४	१	२३	५०	७	११	११	११

अथवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टाग्रहाःसाध्याः ॥ तत्रापिसुखार्थंपंचांगस्थितग्रहेषुचालनमाह ॥ गतैष्यदिवसाघ्ने नगतिर्निघ्नीखषड्६०हृता ॥ लब्धमंशादिकंशोध्यंयोज्यंस्पष्टोभवेद्ग्रहः ॥ १८ ॥

र्षप्रवेशसमयेस्पष्टाग्रहाःसाध्याः तत्रापिसुखार्थंपंचांगस्थितग्रहेषुचालनमाह गतैष्यदिवसैःकृत्वाग्रहस्यकलादिकागतिर्गुण्या खषड्भिःषष्ट्याभाज्या लब्धमंशादिकंअंशकलाविकलात्मकंपंचांगस्थितग्रहेशोध्यंयोज्यंवा यदागतमंतरंतदाशोध्यं यदात्वेष्यमंतरंस्यात्तदायोज्यम् सतात्कालिकःस्पष्टोग्रहोभवेत् वक्रगतिग्रहस्यराहुकेत्वोश्चचालनंमार्गग्रहापेक्षयाविपरीतंज्ञेयम् उदाहरणम् वर्ष

प्रवेशवारादिकमध्ये २।१२।१८ अवधिस्थवारादिना ६।१३।५६ शोधितेजाताश्चालनांकाः २।५८।२२ अनेनसर्वेग्रहाश्चालिताः ॥ १८ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वर्षप्रवेशसमयेयन्नक्षत्रंभवतितस्यनक्षत्रस्यइष्टकालावधिभुक्तघटिकाःकार्याःताःषष्ट्यागुण्याःभभोगोद्धृतंनक्षत्रस्यगतैष्ययोगेनभाज्यात्यल्लब्धंतत्पष्टिगुणिताश्विन्यादिगतनक्षत्रेषुयुक्तंद्विनिघ्नं ताअश्विन्यादिनक्षत्रादिष्टघटीपर्यंतंघटिकाभवंति तानवभिर्भाज्यालब्धमंशाः शेषंषष्ट्यागुण्यंनवभिर्भाज्यंलब्धंविकलाः एवंशशीभागपूर्वांशादिकस्तात्कालिकःस्यात्। अथतिथिसाधनम् खखाभ्राष्टवेदा ४८००० भभोगेननक्षत्रगतैष्ययोगेनभक्ताःचंद्रस्यकलादिकास्पष्टागतिःस्यात् उदाहरणम् वर्षप्रवेशसमयेहस्तनक्षत्रंतस्यपूर्वदिनेभुक्तघटिकाः ४१।२४ एताइष्टघटीभिः १२।१८ युक्ताः इष्टघटीपर्यंतंहस्तनक्षत्रस्यभुक्तघटिकाःजाताः ५३।४२ एताःषष्ट्यागुणिताः ३२।२२ नक्षत्रस्यगतैष्ययोगेन ५८।५२ भक्ताः स्ववर्णितौभाज्य १९।३३।२० भाजकौ ३५।३२ भाजनाल्लब्धं ५४।४४।१

अथपंचांगस्थनक्षत्राच्चंद्रानयनमाह ॥ खषट् ६०घ्नंभयातंभभोगोद्धृतंतत्खतर्कघ्नधिष्ण्येषुयुक्तंद्विनिघ्नम् ॥ नवाप्तंशशीभागपूर्वस्तुभुक्तिः खखाभ्राष्टवेदा४८००० भभोगेनभक्ताः ॥ १९ ॥ अथभावसाधनमाह ॥ दिवानिशोरिष्टघटीष्वशुद्धंद्युरात्रिखंडंत्वपरंनतंस्यात् ॥ २० ॥

अश्विन्यादिगतनक्षत्रपर्यंतसंख्या १२ षष्ट्यागुणिताः ७२० पूर्वलब्ध्या ५४।४४।१ युक्ताः ७७।४।४४।१ द्विगुणिताः १५।४९।२८।२ नवभिर्भक्ताः लब्धंअंशादिकं १७२।९।४७ अंशाःत्रिंशता ३० भक्ताः जातस्तात्कालिकोराश्यादिचंद्रः ५।२२।९।४७ अथगत्यानयनम् । खखाभ्राष्टवेदानक्षत्रस्यगतैष्ययोगेन ५८।५२ भक्तलब्धाकलादिकाचंद्रस्यस्पष्टागतिः ८१५।२४ उक्तरीत्यासाधितास्तात्कालिकस्पष्टाग्रहाः ॥ १९ ॥ अथसप्तभिःश्लोकैर्भावसंधिसाधनमाह । तत्रलग्नसाधनमिष्टकालादिसाधनंदशमलग्नसाधनम् नतोन्नतसाधनम् तत्रादौनतोन्नतसाधनज्ञानमाह । दिनार्धपूर्वमिष्टकालेसति दिनखंडंदिनार्धंदिनगतघटीभिःहीनंकार्यम् तदादिनपूर्वनतंस्यात् रात्रौरात्र्यर्धपूर्वमिष्टकालेसतिरात्रिखण्डंरात्र्यर्धरात्रिगतघटीभिःहीनंकार्यं तदारात्रिपूर्वनतंस्यात् अथतल्लक्षणं यदादिनार्धादुपरीष्टकालस्तदासूर्योदया

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दिष्टघटीषुशुद्धंशोध्यम् द्युखंडंदिनार्धंदिवसेअपरंनतंपश्चिमनतंस्यात् तथाराव्यर्धादुपरीष्टकालेसतिसूर्यास्तादिष्टघटीषुशोध्यम् रात्र्यर्धरात्रौपश्चिमनतंस्यात् ॥ तात्कालिकोऽर्कःअयनांशैर्युक्तःकार्यः तस्यभुक्तभोग्यांशसंगुणादिति यदायदाऋणलग्नंसाध्यतेतदाभुक्तांशाःग्राह्याः यदाधनलग्नसाधनंक्रियतेतदाभोग्यांशाःग्राह्याः तैस्तैःस्वोदयोगुणनीयःत्रिंशद्धृक्तःरवेर्भुक्तमथवाभोग्यंयल्लब्धंतत्इष्टघटीपलेभ्यस्त्यजेत्शोधयेत् तदनंतरंशेषात्गतगम्यनिजोदयात्त्यजेत् तद्यथा यदाभुक्तकालः साध्यतेतदागुणितोदयात्पृष्ठोदयाःशोध्याः यदाभोग्यकालःसाध्यतेतदागुणितोदयात्अग्रिमोदयाःशोध्याः शोधितेयच्छेषंतत्खाग्न्या३०हतं अशुद्धेनयःशोधितोनशुद्ध्यतिसःअशुद्ध्योदयः तेनभक्तंफलंअंशादिकंग्राह्यं ॥ तत् अशुद्धभेहीनंकार्यम् शुद्धभेयुक्कार्यम् । तद्यथा ऋणलग्नसाधनेधनलग्नसाधनेचमेषाद्गणनयायद्राशि

तत्कालेसायनार्कस्यभुक्तभोग्यांशसंगुणात् ॥ स्वोदयात्खाग्नि३०लब्धंयद्धुक्तंभोग्यंस्वेस्त्यजेत् ॥ २१ ॥ इष्टनाडीपलेभ्यश्चगतगम्यान्निजोदयात् ॥ शेषंखत्र्या ३० हतंभुक्तमशुद्धेनलवादिकम् ॥ २२ ॥ अशुद्धशुद्धभेहीनयुक्तनुर्व्ययनांशकम् ॥ एवंलंकोदयैर्भुक्तंभोग्यंशोध्यंपलीकृतात् ॥२३॥ पूर्वपश्चान्नतादन्यत्प्राग्वत्तद्दृशमंभवेत् ॥ सषड्भेलग्नखेजायातुर्यौलग्नोनतुर्यतः ॥ २४ ॥

संख्यांकःअशुद्धोदयोभवतितद्राशिसंख्यामध्येलवादिकंहीनंयोज्यं तदनंतरंव्ययनांशकंअयनांशकैरहितंकार्यम् तनुःलग्नंस्यात् एवमनयारीत्यालंकोदयैःकृत्वारवेर्भुक्तंभोग्यंसाध्यम् तत्पलीकृतात्पूर्वपश्चिमनताच्छोध्यं अन्यदवशिष्टंयत्कर्मतत्प्राग्वत्पूर्वरीत्यासाध्यंतद्दृशमंभवेत् ॥ तद्यथा यदापूर्वनतंभवतितदापूर्वनतमिष्टकालंप्रकल्प्यलंकोदयैःकृत्वारवेर्भुक्तंशोध्यम् अन्याक्रियाऋणलग्नवत् यदापश्चिमनतंभवतितदापश्चिमनतमिष्टकालंप्रकल्प्यलंकोदयैःकृत्वारवेर्भोग्यंशोध्यम् अन्यक्रिया धनलग्नवत्कार्या तद्दृशमंभवेत् अथलग्नदृशमभावावुक्तावन्यभावसाधनमाह । सषड्भेइति । लग्नंराशिषट्कयुतंजायासप्तमभावोभवति एवंसषड्भेतुर्यश्चतुर्थभावोभवति

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

एवंभावचतुष्टयंजातम् । अथलग्नोनतुर्यतः लग्नंचतुर्थभावाच्छोध्यम् शेषस्यषष्ठांशोराश्यादिस्तेनयुक्तंतनुर्लग्नंकार्यम् सलग्नद्वितीयभावयोःसंधिःस्यात् लग्नस्यविराम संधिःस्यात् धनभावस्यारंभसंधिरितिसर्वत्रज्ञेयम् अग्रेषष्ठांशयोजनादिति सएवागतसंधिःतेनषष्ठांशेनयुक्तोऽग्रेद्वितीयभावःस्यात् द्वितीयभावःषष्ठांशयुक्तःद्वितीय तृतीयभावयोःसंधिःस्यात् अयंषष्ठांशयुक्तःतृतीयभावःस्यात् अयंषष्ठांशयुक्तःतृतीयचतुर्थभावयोःसंधिःस्यात् एवंत्रयःससंधयोभावाजाताः तदनंतरंअग्रेत्रयःससंध योभावाःसाध्याः तद्यथा पूर्वानीतषष्ठांशंरूपमध्येसंशोध्य अनेनराश्यादिनासुखभावोयुक्तश्चतुर्थपंचमभावयोःसंधिःस्यात् अयमेवसंधिःपुनस्तेनयुक्तःपंचमभावः स्यात् अनेनयुक्तःपंचमषष्ठभावयोःसंधिःस्यात् अयंतेनयुक्तःषष्ठभावोभवति अयंतेनयुक्तःषष्ठसप्तमभावयोःसंधिःस्यात् एवंषट्ससंधयोभावाजाताः एतेभार्धयुक्ता

अग्रेत्रयःषडेवंतेभार्धयुक्ताःपरेऽपिषट् ॥ खेटेभावसमंपूर्णफलसंधिसमेतुखम् ॥ २५ ॥ षष्ठोंऽशयुक्तनुःसंधिरग्रेषष्ठांशयोजनात् ॥ त्रयःससं धयोभावाःषष्ठांशोनैकयुक्सुखात् ॥ २६ ॥ भुक्तंभोग्यंस्वेष्टकालान्नशुद्ध्येत्त्रिंश३०न्निघ्नात्स्वोदयाप्तंलवाद्यम् ॥ हीनंयुक्तंभास्करेतत्तनुः स्याद्रात्रौलग्नंभार्धयुक्ताद्रवेस्तु ॥ २७ ॥

भार्धषड्राशयःतैर्युक्ताःसंतः अवशिष्टषड्भावाःससंधयःस्युः एवंभावसंधिनिष्पत्तिप्रयोजनमाह। खेटइति । योग्रहोयद्भावस्थोभवतिसचेद्भावस्यराश्यंशकलाविकला भिस्तुल्यःस्यात् तदासग्रहःतद्भावस्थंशुभमशुभंवाफलंपूर्णंविंशतिविश्वात्मकंददाति संधितुल्येग्रहेशून्यंफलंभवति ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ अथसूर्यस्यभुक्तमथवाभोग्यं उक्तरीत्याचानीतंयद्यदिष्टकालघटीपलेभ्योनशुद्ध्येत् तदाकेनोपायेनलग्नसाधनंकर्तव्यमित्यतआह भुक्तमिति भुक्तंभोग्यंयदेष्टकालना डीपलेभ्योनशुद्ध्येत् तदाइष्टनाडीपलानित्रिंशद्गुणितानिकार्याणिसायनसूर्यस्यराश्युदयेनभाज्यानि एवंलवाद्यंग्राह्यम् तत् हीनंयुक्तंभास्करेकार्यं तद्यथा यदारवेर्भुक्त

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मानीतंभवति तदालवाद्यंफलंसूर्यमध्येहीनंकार्यम् यदाभोग्यमानीतंभवतितदालवाद्यंफलंसूर्यमध्येयुक्तंकार्यम् । तत्तनुःलग्नंस्यात् रात्रौलग्नसाधनंचेत्क्रियतेतदारा शिषट्कयुक्ताद्रवेःसकाशाल्लग्नंसाध्यम् रात्रौदशमलग्नसाधनेऽपिराशिषट्कयुक्ताद्रवेः सकाशाद्भुक्तभोग्यंसाध्यम् अत्रोदाहरणम् अस्यजन्मभूमावुदयाः तात्कालिकोऽर्कः ९।७।३०।६ अयनांशैः १८।२६ युक्तः ९।२५।५६।६ अस्यभोग्यांशैः ४।३।५४ मकरराशेरुदयो २९८ गुणितः १२११।२२।१२ अयंत्रिंश ३० भक्तः जातोभोग्यकालः ४०।२२।४४ अयमिष्टनाडी १२।१८।३० पलेभ्यः ७३८।३० शोधितः शेषं ६९७।१६ मकरादग्रेकुंभो दयः २३९ शेषाच्छोधितेशेषम् ४५८।३७।१६ कुंभादग्रेमीनोदयः २०३ शेषाच्छोधितेशेषम् २५५।३७।१६ मीनादग्रेमेषोदयः २०३ शेषाच्छोधितेशेषम् ५२।३७।१६ मेषादग्रेवृषभोदयः २३९ अयंशेषात् ५२।३७।१६ नशुद्ध्यति अतःशेषम् ५२।३७।१६ खत्र्या ३० हतं १५७८।३८ अशुद्धोदयेन २३९ भक्तंलब्धं अंशादिकम् ६।३६।१८ इदमशुद्धात्पूर्वमेषाद्गणनयाएकोराशिस्तेनयुक्तं १।६।३६।१६

जन्मभूमावुदयांकः			
	मे	२०३	मी
	वृ	२३९	कु
	मि	२९८	म
	क	३४८	ध
	सिं	३५९	वृ
	क	३५३	तू

लंकोदयांकः			
	मे	२७८	मी
	वृ	२९९	कुं
	मि	३२३	म
	क	३२३	ध
	सिं	२९९	वृ
	क	२७८	तू

इदंअयनांशैः १८।२६ हीनंजातंलग्नं ०।१८।१०।१६ राशिषट्कयुतंजातंजायाभवनम् ६।१८।१०।१६ अथदशमलग्नस्योदाहरणम् तत्रलंको दयाः दिनार्धम् १२।४४ दिनगतघटीभिः १२।१८।३० हीनंजातं पूर्वनतं ०।२५।३० अयमिष्टकालःलंकोदयैः कृत्वासायनांशसूर्यस्यभुक्त भागागुणनीयाः उपरितनांकः त्रिंशद्धृतः लब्धंभुक्तकालः जातोभुक्तकालः २७९।१४।० अयंघटीपलेभ्यः २५।३० नशुद्ध्यति अतःशेषं २५।३० त्रिंशद्गुणितं ७६५ स्वोदयेन ३२३ भुक्तंफलंलवादिकं २।२२।६ इदंराश्यादिसूर्यमध्ये ९।७।३०।६ हीनंजातं ९।५।८।० इदंरा शिषट्कयुतं जातंसुखभवनं ३।५।८।० लग्नहीनचतुर्थभावस्यशेषं २।१६।५४।४४ इदंषड्भक्तंलब्धंराश्यादि ०।१२।४९।३७ अनेनयुक्तंलग्नं जातोलग्नस्यविरामसंधिः १।०।५९।५३ अयंषष्ठांशेनयुतोजातोद्वितीयभावः १।१३।४९।३० अयंषष्ठांशेनयुतोजातोद्वितीयभावस्यसंधिः १।२६।३९।७ अयंषष्ठांशे नयुतोजातस्तृतीयभावः २।९।२८।४४ अयंषष्ठांशेनयुतोजातस्तृतीयभावस्यसंधिः २।२२।१८।२१ प्रागानीतषष्ठांशः ०।१२।४९।३७ अयंरूपाच्छोधितः शेषं

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

०।१७।१०।२३ अनेनसुखभावोयुक्तःजातः सुखभावस्यसंधिः ३।२२।१८।२३ अयंतेनयुक्तःजातःपंचमभावः ४।९।२८।४६ अयंतेनयुक्तःजातःपंचमभावस्यसंधिः ४।२६।३९।९ अयंतेनयुक्तःजातः षष्ठभावः ५।१३।४९।३२ अयंतेनयुक्तःजातोरिपुभावस्यसंधिः ६।०।५९।५५ एतेराशिषट्कयुक्ताः अवशिष्टाःससंधयोभावाजाताःस र्वेएकत्रलिख्यंते ॥ २७ ॥ अथभावस्थग्रहफलम् ॥ खेटेसंधिद्वयांतस्थेइति ॥ तद्यथा ग्रहे आरंभसंधेःसकाशात् अधिकेसतिविरामसंधेःसकाशात् न्यूनेसतितदाग्र

तन्वादिद्वादशभावाः ससंधयः स्युः											
त.	ध.	स.	सु.	सु.	रि.	जा.	मृ.	ध.	क.	आ.	व्य.
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१८	१३	९	५	९	१३	१८	१३	९	५	९	१३
१०	४९	२८	८	२८	४९	१०	४९	२८	८	२८	४९
१६	३०	४४	०	४६	३२	१६	३०	४४	०	४६	३२
सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.
१	१	२	३	४	६	७	७	८	९	१०	०
०	२६	२२	२२	२६	०	०	२६	२२	२२	२६	०
५९	३९	१८	१८	३९	५९	५९	३९	१८	१८	३९	५९
५३	७	२१	२३	९	५५	५३	७	२१	२३	९	५५

खेटेसंधिद्वयांतस्थेफलंतद्भावजंभवेत्॥हीने-
ऽधिकेद्विसंधिभ्यांभावेपूर्वापरेफलम् ॥२८॥

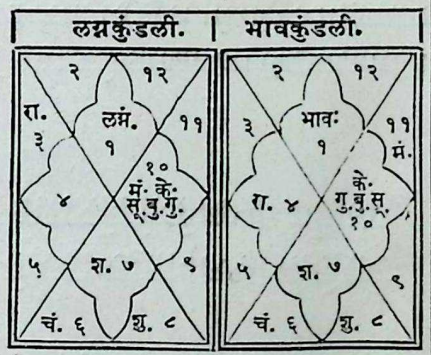

होयस्मिन्भावेवर्ततेतद्भावजंफलंभवेत् द्विसंधिभ्यांहीनेऽधिकेग्रहेसति पूर्वापरभावेफलंभवेत् तद्यथा आरंभसंधेःसकाशात्ग्रहेहीनेसति यद्भावोवर्ततेतद्भावात्पूर्व भावस्यफलंददाति यदाविरामसंधेःसकाशाद्ग्रहोऽधिकोभवति तदाअग्रिमभावस्यफलंददाति ॥ २८ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथग्रहाणांविंशोपकात्मकभावफलमाह उदाहरणमेवव्याख्या सूर्यः ९।७।३०।६ अस्यसंधिः ९।२२।१८।२३ अनयोरंतरं १४।४८।१७ विंशत्या २० गुणितं २९।६।५।४० भावः ९।५।८।० संधिः ९।२२।१८।२३ अनयोरंतरेण १७।२०।२३ भजेत् अथसवर्णितोभाज्यः १०६५९४० भाजकः ६१८२३ भाजकेनहतेभाज्ये यदासंफलंतदेवविंशोपकाःस्मृताः १७।१४ एवंचंद्रादीनाम्। इतिरव्यादीनांविंशोपकात्मकानिभावफलानि ॥ २९ ॥ अथग्रहाणांबलावलंवक्ष्यति। तच्चग्रहबलम

अथ द्रेक्काणचक्रंलिख्यते.											
श्री	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तू	वृ	ध	म	कुं	मी
१०	मं	बु	गु	शु	श	सू	सो	मं	बु	गु	शु	श
२०	सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	सू	सो	मं	बु	गु
३०	शु	श	सू	सो	मं	बु	गु	शु	श	सू	सो	मं

ग्रहसंध्यंतरंकार्यंविंशत्या२०गुणितंभजेत्॥भावसंध्यंतरेणाप्तंफलंविंशोपकाःस्मृताः॥२९॥ भौमोशनः सौम्यशशीनवित्सितारेज्यार्किमंदांगिरसोग्रहेश्वराः ॥ आद्याःकुजाद्यारवितोऽपिमध्यमाःसितात्तृतीयाः कियतोद्दकाणपाः ॥ ३० ॥

धिकारंविनान अतस्तद्बलसाधनायादौराशीशद्रेक्काणेशानाह। भौमेति । मेषस्यभौमः वृषस्योशनाशुक्रः मिथुनस्यसौम्योबुधः कर्कस्यशशीचंद्रः सिंहस्यइनःरविः कन्यायाःवित्बुधः तुलायाःसितःशुक्रः वृश्चिकस्यारोभौमः धनुषःईज्योगुरुः मकरस्यार्किःशनिः कुंभस्यमंदःशनिः मीनस्यांगिराःगुरुः एतेग्रहेश्वराःद्वादशराशिस्वामिनोभवंति। अथद्रेक्काणस्वामिनउच्यंते । आद्याइति। राशेस्तृतीयांशोदशांशात्मकोद्रेक्काणउच्यते। एकस्मिन्राशौत्रयोद्रेक्काणाः अतःएकस्मिन्राशौ कियत्संख्याकोद्रेक्काणोस्तीतिविचार्यः प्रथमश्चेत्तर्हिभौमात् द्वितीयश्चेद्रवेः तृतीयश्चेच्छुक्रात् अनयारीत्याक्रियतः मेषादिद्वादशराशिषुद्रेक्काणपाःद्रेक्काणस्वामिनोभवंति। इतिद्रेक्काणचक्रम् ॥ ३० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथग्रहाणामुच्चनीचराशीन्भागांश्चाह । सूर्यादीति । सूर्यादीनांग्रहाणांतुंगर्क्षउच्चराशयःस्युः सूर्यस्यअजःमेषःउच्चंदिग्भिर्दशभिरंशैः चंद्रस्यउक्षावृषःउच्चंगुणैस्त्रिभिरंशैः भौमस्यनक्रोमकरःउच्चंअष्टयमैरष्टाविंशतिभिरंशैः बुधस्यकन्याउच्चंशरैकैःपंचदशभिरंशैः गुरोःकुलीरःकर्कःउच्चंभूतैःपंचभिरंशैः शुक्रस्यांत्योमीनःउच्चंभसंख्यैःसप्तविंशतिभिरंशैः शनेस्तुलाउच्चंनखसंमितैर्विंशतिभिरंशैः परमोच्चमितिसर्वत्रज्ञेयं । इत्युच्चानि ॥ ३१ ॥ अथग्रहाणांनीचस्थानम् ॥ उच्चबलानयनंनवांशस्वामिनश्चाह । तदिति । तेषांसूर्याद्युच्चराशीनांसप्तमस्तुलादिकोराशिर्नीचम् अंशाश्चतएव यथा सूर्यस्यतुलानीचंदशभिरंशैः परमंनीचमितिसर्वत्रपूर्ववत् एवं

अथ ग्रहाणामुच्चनीचानि.							
सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रह.
०	१	९	५	३	११	६	उच्च.
१०	३	२८	१५	५	२७	२०	
६	७	३	११	९	५	०	नीच.
१०	३	२८	१५	५	२७	२०	

सूर्यादितुंगर्क्षमजोक्षनक्रंकन्याकुलीरांत्यतुलालवैःस्युः ॥ दिग्भिर्गुणैरष्टयमैःशरैकैर्भूतैर्भसंख्यैर्नखसंमितैश्च ॥ ३१ ॥ तत्सप्तमंनीचमनेनहीनोग्रहोऽधिकश्चेद्रसभाद्विशोध्यः ॥ चक्रात्तदंकांशलवोबलंस्यात्क्रियेणतौलींदुभतोनवांशाः ॥ ३२ ॥

अथाद्यचक्रम्.			
मे	वृ	मि	क
सिं	क	तू	वृ
ध	म	कुं	मी

चंद्रादीनामपिज्ञेयम् । नीचानि । अथोच्चबलम् । अनेननीचेनग्रहोहीनःकार्यः चेद्रसभादधिकःषडधिकः तदाचक्राद्बादशराशिभ्यःशोध्यः शेषस्यांशाःकार्याः नवभिर्भाज्याः लब्धंकलादिउच्चबलंस्यात् इत्युच्चबलम् । अथनवांशेशाउच्यंते । क्रियोमेषः एणोमकरः तौलिस्तुला इंदुभंकर्कः एतेमेषादिराशीनांत्रिरावृत्त्या आद्याःभवंति तेयथा मेषसिंहधनूराशीनामाद्योमेषः वृषकन्यामकरराशीनामाद्योमकरः मिथुनतुलाकुंभराशीनामाद्यातुला कर्कवृश्चिकमीनराशीनामाद्यःकर्कः अत्रराशिस्वामिनएवनवांशस्वामिनइत्यर्थः । इत्याद्यचक्रम् ॥ ३२ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथषड्भिःश्लोकैर्मेषादिद्वादशराशिषुहद्देशानाह अंकस्थापनमेवव्याख्या। सायथा। मेषराशौप्रथमषडंशानांजीवोगुरुः ततःषडंशानामास्फुजिच्छुक्रः ततोऽष्टानां

अथ मेषादिराशिविभागयुक्ता हद्देशाः.											
मे	वृ	मि	क	सिं	क	तू	वृ	ध	म	कुं	मी
गु६	शु८	बु६	मं७	गु६	बु७	श६	मं७	गु१२	बु७	शु७	शु१२
शु६	बु६	शु६	शु६	शु५	शु१०	बु८	शु४	शु५	गु४	बु६	गु४
बु८	गु८	गु५	बु६	श७	गु४	गु७	बु८	बु४	शु८	गु७	बु३
मं५	श५	मं७	गु७	बु६	मं७	शु७	गु५	मं५	श४	मं५	मं९
श५	मं३	श६	श४	मं६	श२	मं२	श६	श४	मं४	श५	श२

मेषेंगतर्काष्टशरेषुभागाजीवास्फुजिज्ज्ञारशनैश्चराणाम् ॥ वृषेष्टषण्णागश राऽनलांशाःशुक्रज्ञजीवार्किकुजेशहद्दाः ॥ ३३ ॥ युग्मेषडंगेषुनगांगभा गाःसैम्यास्फुजिज्जीवकुजार्किहद्दाः ॥ ककेंद्रितर्कांगनगाब्धिभागाःकुजा स्फुजिज्ज्ञेज्यशनैश्चराणाम् ॥३४॥ सिंहेंगभूताद्रिरसांगभागादेवेज्यशुक्रा र्किबुधारहद्दाः ॥ स्त्रियोनगाशाब्धिनगाक्षिभागाःसौम्योशनोजीवकुजा र्किनाथाः ॥ ३५ ॥ तुलेरसाष्टाद्रिनगाक्षिभागाःकोणज्ञजीवास्फुजिदारनाथाः ॥ कीटेनगाब्ध्यष्टशरांगभागाभौमास्फुजिज्ज्ञेज्यशनै श्चराणाम् ॥ ३६॥ चापेरवीष्वंबुधिपंचवेदाजीवास्फुजिज्ज्ञारशनैश्चराणाम् ॥ मृगेनगाब्ध्यष्टयुगश्रुतीनांसौम्येज्यशुक्रार्किकुजेशहद्दाः ॥ ३७ ॥ कुंभेनगांगाद्रिशरेषुभागाःशुक्रज्ञजीवारशनैश्चराणाम् ॥ मीनेऽर्कवेदाऽनलनंदपक्षाःसितेज्यसौम्यारशनैश्चराणाम् ॥ ३८ ॥

॥ ९ ॥

अंशानांज्ञोबुधः ततःपंचांशानामारोभौमः ततःपंचांशानांशनैश्चरःस्वामी एवमेववृषादिष्वपिज्ञेयम् ॥ इतिहद्देशचक्रम् ॥३३॥३४॥३५॥३६॥३७॥ ३८ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथपंचवर्गीबलमाह । त्रिंशत्स्वभइति । स्वभेस्वराशौग्रहे ३० त्रिंशल्लवाःबलम् स्वोच्चस्थे २० विंशतिर्बलम् स्वहद्दास्थे १५ पंचदशबलम् स्वद्दक्काणस्थे १० दश बलम् मुसल्लहेस्वनवांशस्थे ५ पंचलवाःप्रदिष्टाउक्ताः वेदलवैःबलस्यचतुर्थांशोविंशोपकाःप्रकल्प्याः ॥ ३९ ॥ यदाग्रहःस्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वद्रेक्काणनवांशेषुपंचस्व धिकारेषुकुत्रापिनास्तितदाबलमाह । स्वस्वाधिकारेइति । स्वस्वाधिकारोक्तबलस्यविभागः सुहृद्भेमित्रगृहेपादोनंचतुर्थांशोनंबलंग्राह्यम् समभेसमस्यगृहेअर्धम् अ रिभेशत्रुगृहेंघ्रिश्चतुर्थांशोबलंस्यात् तद्यथा ग्रहस्यस्वगृहेत्रिंशल्लवाःबलंस्यात् मित्रगृहेपादोनंसार्धद्वाविंशतिः २२।३० जाताः समभेऽर्धपंचदश १५ जाताः शत्रुगृ हेचतुर्थांशः सार्धाःसप्त ७।३० जाताः तथा स्वहद्दायांपंचदश १५ लवाबलम् मित्रहद्दायांसपादाः एकादश ११।१५ जाताःसमहद्दायांसार्धाःसप्त ७।३० श

त्रिंशत्स्वभेविंशतिरात्मतुंगेहद्देक्षचंद्रादशकंद्दकाणे ॥ मुसल्लहेपंचलवाःप्रदिष्टाविंशोपकावेदलवैःप्रकल्प्याः ॥ ३९ ॥ स्वस्वाधिकारोक्त बलंसुहृद्भेपादोनमर्धंसमभेरिभेंघ्रिः ॥ एवंसमानीयबलंतदैक्येवेदोद्धृतेहीनबलःशरोनः ॥ ४० ॥

त्रुहद्दायांपादोनाश्चत्वारः ३।४५ तथास्वद्रेक्काणेदश १० लवाबलम् मित्रद्रेक्काणेसार्धाःसप्त ७।३० समद्रेक्काणेपंच ५ शत्रुद्रेक्काणेसार्धद्वयं २।३० एवंस्वनवांशेपंच ५ लवाबलम् मित्रनवांशेपादोनाश्चत्वारः ३।४५ समनवांशेसार्धद्वयं २।३० शत्रुनवांशेसपादमेकम् १।१५ बलंस्यात् एवंपंचवर्गीबलंसमानीय तदैक्येपंचानांयोगेवे दोद्धृतेचतुर्भिर्भक्तेयल्लब्धंतद्विंशोपकात्मकंग्रहाणांबलंभवति शरोनःपंचभ्योन्यूनःहीनबलोग्रहोज्ञेयः । उक्तंच । पंचाल्पोहीनवीर्यःस्यादधिकोमध्यउच्यते ॥ दशा धिकोबलीप्रोक्तःपंचवर्गीबलादिदम् ॥ अथक्रमप्राप्तमुदाहरणप्रदर्शनार्थंवक्ष्यमाणमित्रसमशत्रवोलिख्यंते । उदाहरणम् । सूर्यः ९।७।३०।६ अस्यमकरराशौस्थित स्तद्गृहेशःशनिः अयंसूर्यस्यशत्रुः अतःकारणात्गृहेप्राप्तंबलंसार्धाःसप्त ७।३० अथोच्चबलम् । सूर्यस्यनीचम् ६।१० अनेनहीनोरविः २।२७।३०।६ अस्यांशाः

Tribhuvan University Central Library, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

८७।३०।६ नवभिर्भक्ताः जातंसूर्योच्चबलम् ९।४३ अथहद्देशबलम् । मकरराशौसूर्यस्यसप्तांशाःत्रिंशत्कलाःविद्यंते मकरराशौहद्दायां आदौसप्तांशाः अयंसप्ताधिकोऽग्रिमसप्तमध्येवर्ततेइतिकारणात् जातोहद्देशोगुरुः अयंसूर्यस्यसमोभवति समहद्दायांप्राप्तंबलम् ७।३० अथत्रैराशिकबलम् मकरराशौप्रथमदशकमध्येवर्ततेतदीशोगुरुः अस्यसमत्वात्प्राप्तंत्रैराशिकंबलम् ५।१० अथमुसल्लहबलम् । नवांशगणनयाजातोमुसल्लहेशोगुरुःअस्यसमत्वात्प्राप्तंनवांशकबलम् २।३० पंचानांयोगः

अथ पंचवर्गीचक्रंलिख्यते.					
ग्र	धी	स्व	मि.	स	श
मि	गृ	३० ०	३२ ३०	१५ ०	३७ ३०
स	ह	१५ ०	११ १५	७ ३०	३ ४५
श	त्रै	१० ०	७ ३०	५ ०	२ ३०
नवांशः	मु	५ ०	३ ४५	२ ३०	१ १५

क्षेत्रंहोरात्र्यब्धिपंचांगसप्तवस्वंकांशेशार्कभागाःसुधीभिः ॥ विज्ञातव्यालग्नसंस्थाःशुभानांवर्गाःश्रेष्ठाःपापवर्गास्त्वनिष्टाः ॥ ४१ ॥

अथ द्वादशवर्गीचक्रंलिख्यते.						
सू	चं	मं	बु	गु	शु	श
चं	सू शु	श	श	श	चं सू	मं बु गु
मं बु गु	श	सू शु	सू शु	सू बु बु	मं बु गु शु	चं शु
श	मं बु गु	चं बु गु	चं मं गु	चं मं शु	०	सू

३२।१३ चतुर्भिर्भक्तः जातंसूर्यस्यविश्वात्मकंबलम् ८।३ एवमेवचंद्रादीनामपिज्ञेयम् ॥ ४० ॥ अथद्वादशवर्गीचक्रमाह । क्षेत्रमिति । क्षेत्रंगृहम् होरा त्रिलवः चतुर्लवः पंचलवः षड्लवः सप्तलवः अष्टलवः अंकलवः दशलवः एकादशलवः द्वादशलवः एतेद्वादशभागाः लग्नसंस्थाः लग्नसमयेविद्यमानग्रहाणांसुधीभिः विज्ञातव्याः शुभानांशुभग्रहाणांवर्गाःश्रेष्ठाः शुभफलदाज्ञेयाः पापग्रहाणांवर्गाश्चेत्स्युः तदाअनिष्टाः दुष्टफलदाज्ञेयाः ॥ ४१ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथहोराद्रेक्काणतुर्यांशानामधीशानाहतत्रादौहोरेशानाह । ओजेइति । ओजेविषमराशौगृहार्धपंचदशभागाःतत्प्रमितेतत्प्रमाणे रवींद्वोर्होरेविचिंत्येज्ञेये । तद्यथा। प्रथमपंचदशभागमध्येसूर्यस्यतदनंतरंचंद्रस्य । तथासमेसमराशौ चंद्ररव्योर्विचिंत्ये ॥ अथद्रेक्काणेशाउच्यंते । राशेस्त्रिभागोदशांशपरिमितोद्रेक्काणोज्ञेयः यस्यद्रेक्काणविचारःक्रियते सचेत्प्रथमविभागमध्येतदासयस्मिन्राशौतिष्ठति तद्राशिस्वामिनएवद्रेक्काणाधीशत्वम् । द्वितीयद्रेक्काणश्चेत्तदास्वराशितःपंचमोयोराशिस्त त्स्वामिनएवद्रेक्काणेशत्वम्। तथा तृतीयद्रेक्काणश्चेत्तदास्वराशेःसकाशान्नवमोयोराशिः तत्स्वामिनएवद्रेक्काणाधीशत्वम्॥ अथतुर्यांशस्वामिनउच्यंते। स्वर्क्षजकेंद्रना थाइति । स्वर्क्षग्रहाधिष्ठितोयोराशिस्तस्माज्जातानिकेंद्राणितन्नथाः चतुर्थांशस्वामिनः । तद्यथा । राशेस्त्रिंशदंशास्तस्यचतुर्थांशः सार्धाःसप्त ७।३० तत्रप्रथमवि

ओजेरवींद्वोःसमइंदुरव्योर्होरेगृहार्धप्रमितेविचिंत्ये ॥ द्रेक्काणपाःस्वेषुनवर्क्षनाथास्तुर्यांशपाःस्वर्क्षजकेंद्रनाथाः ॥ ४२ ॥ ओजर्क्षेपंचमांशे शाःकुजार्कीज्यज्ञभार्गवाः ॥ समभेव्यत्ययाज्ज्ञेयाद्दादशांशाःस्वभात्स्मृताः ॥ ४३ ॥

भागमध्ये ७।३० स्वर्क्षस्वराशिस्वामिनएवाधिपत्यं । द्वितीयविभागमध्ये १५।० केंद्रनाथः स्वराशेःसकाशात् स्वचतुर्थोयोराशिः तत्स्वामिनएवाधिपत्यं । तृती यविभागमध्ये २२।३० स्वराशेः सकाशात्सप्तमोयोराशिः तत्स्वामिनएवाधिपत्यं चतुर्थविभागमध्ये ३० स्वराशेः सकाशाद्दशमोयोराशिः तत्स्वामिनएवाधिप त्यम् ॥ ४२ ॥ अथपंचमांशेशद्वादशांशेशानाह ओजर्क्षेइति । पंचमांशप्रमाणंषडंशाः ६ एवंराशौपंचभवंति तत्रौजर्क्षेविषमराशौ प्रथमपंचमांशस्वामीकुजः द्विती यपंचमांशस्वामीआर्किःशनिः तृतीयपंचमांशस्वामीईज्योगुरुः चतुर्थपंचमस्वामीज्ञोबुधः पंचमपंचमांशस्वामीभार्गवः शुक्रः । समभेसमराशौव्यत्ययाद्विपरीता

१ विषमराशौ पूर्वपरार्धभागस्य होरयोरीशौ रवींदू तथा समराशौ पूर्वपरार्धभागस्य होरयोरीशौ इंदुरवी इति ज्ञेयम् । २ प्रथमचतुर्थसप्तमदशमानिइति ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ज्ञेयाः । तद्यथा । समराशौप्रथमपंचांशस्वामीशुक्रः द्वितीयपंचांशस्वामीवुधः तृतीयपचांशस्वामीगुरुः चतुर्थपंचांशस्वामीशनिः पंचमपंचांशस्वामीभौमः । अथद्वादशांशस्वामिनउच्यंते । द्वादशांशाः स्वभात्स्वराशेःसकाशात्स्मृताः । तद्यथा । द्वादशांशप्रमाणंसार्धमंशद्वयं २।३० एवंराशौद्वादशभवंति । तेयथा, । एतत्प्रमाणेनयत्संख्यैशेग्रहस्तिष्ठति स्वराशितस्तत्संख्यराशेर्द्वादशांशेशोज्ञेयः ॥ ४३ ॥ अथषट्सप्ताष्टनवदशैकादशांशेशानयनमाह । लवीकृत इति । व्योमचरोग्रहोलवीकृतःयथाराशयस्त्रिंशद्गुणिताः अधःस्थितांशयुताः एवंग्रहोंऽशात्मकःकार्यः षट्स्थानेस्थाप्यः क्रमेण अंग ६ शैल ७ वसु ८ अंक ९ दिक् १० रुद्र ११ गुणाः सतत्रखरामैः ३० त्रिंशताभक्तोयल्लब्धंतेगतास्तर्कनगाष्टनंददिग्रुद्रभागाभवंति एतेकुयुताःएकयुक्ताःसंतः क्रियान्मेषमारभ्यग णनायांयत्रविश्रांतिः तद्राशिस्वामीतद्वर्गस्यज्ञेयः एकयुक्तलब्धंयदिद्वादशाधिकंभवतितदाद्वादशभिः १२ तष्टंकार्यम् उदाहरणम् सूर्यः ९।७।३०।६ एतस्यमकरररा

लवीकृतोव्योमचरोंगशैलवस्वंकदिग्रुद्रयुणाःखरामैः ॥ भक्तोगतास्तर्कनगाष्टनंददिग्रुद्रभागाःकुयुताःक्रियात्स्युः ॥ ४४ ॥

शौस्थितत्वात्गृहेशः शनिः । अथहोरामकरराशौप्रथमपंचदशभागमध्येऽस्ति अतोहोरेशःचंद्रः । अत्रत्रिलवःसूर्यः प्रथमभागमध्येऽस्ति अतोद्रेक्काणाधीशः शनिः । अथचतुर्लवः सूर्योद्वितीयचतुर्थांशमध्येवर्तते अतःकारणात्मकरराशेःसकाशात् चतुर्थोराशिर्मेषः तत्स्वामीभौमः एवंचतुर्लवस्वामीभौमः । अथपंच मांशःसूर्यः समराशौद्वितीयविभागमध्येवर्ततेअतः पंचमांशः स्वामीबुधः । अथषडंशः सूर्यस्यांशाः २७७।३०।६ षड्गुणिताः जाताः १६६५०।३६ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ५५ कु १ युक्तं ५६ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ८ मेषाद्गणनयाजातोवृश्चिकराशिः तत्स्वामीभौमः एवंजातःषडंशःस्वामीभौमः । अथसप्तांशः अंशाः २७७। ३०।६ सप्तभिर्गुणिताः १९४२।३०।४२ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ६४ कुयुक्तं ६५ द्वादशभि १२ स्तष्टंशेषं ५ मेषाद्गणनयाजातः सिंहराशिः तत्स्वामीसूर्यः एवंजातः स सांशःस्वामीसूर्यः । अथाष्टांशः अंशाः२७७।३०।६ अष्टभिर्गुणिताः २२२०।०।४८ त्रिंशद्भक्ताःलब्धं ७४ कुयुतं ७५ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ३ मेषाद्गणनयाजातो

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

एतत्पंचवर्गीबलचक्रंलिख्यते.

ग्रहाः	सूर्यः	चंद्रः	भौमः	बुधः	गुरुः	शुक्रः	शनिः	ग्रहाः
गृ०	७ ३०	७ ३०	७ ३०	७ ३०	३० ०	१५ ०	१५ ०	गृ०
उ०	९ ४३	४ ३२	१५ १०	१० १८	० ३६	६ २३	१८ ३२	उ०
ह०	७ ३०	४ ४५	७ ३०	७ ३०	१५ ०	७ ३०	१५ ०	ह०
त्रै०	५ ०	२ ३०	२ ३०	२ ३०	७ ३०	१० ०	५ ०	त्रै०
मु०	२ ३०	५ ०	२ ३०	१ १५	५ ०	२ ३०	३ ४५	मु०
यो०	३२ १३	२३ १७	३५ १०	२९ ३	५८ ६	४१ २३	५७ १७	यो०
वि०	८ ३	५ ४९	८ ४७	७ १५	१५ ३१	१० २०	१४ १९	वि०

मिथुनराशिः तत्स्वामीबुधः एवमष्टमांशःस्वामीबुधः । अथनवांशः अंशाः २७७।३०।६ नवभिर्गुणिताः २४ ९७।३०।५४ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ८३ कुयुतं ८४ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं० मेषाद्गणनयाजातोमीनराशीः त त्स्वामीगुरुः एवंजातोनवांशःस्वामीगुरुः । अथदशांशः अंशाः २७७।३०।६ दशभिर्गुणिताः २७७५।१।० त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ९२ कुयुतं ९३ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ९ मेषाद्गणनयाजातोधनराशिः तत्स्वामीगुरुः एवंजातोदशांशस्वामीगुरुः । अथैकादशांशः २७७।३०।६ एकादशभिर्गुणिताः ३०५२।३१।६ त्रिंशद्भक्तः लब्धं १०१ कुयुतं १०२ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ६ मेषाद्गणनयाजातःकन्याराशिः तत्स्वामीबुधः एवंजा

एवंद्वादशवर्गीस्याद्गृहाणांबलसिद्धये ॥ स्वोच्चमित्रशुभाःश्रेष्ठानीचारिक्रूरतोऽशुभाः ॥४५॥

तः एकादशस्वामीबुधः । अथद्वादशांशः २ एवंद्वादशांशविभागगणनयाचतुर्थविभागमध्येवर्तते अतःकार णात्मकराद्गणनयाजातश्चतुर्थोमेषराशिः तत्स्वामीभौमः एवंजातोद्वादशांशस्वामीभौमः एवंचंद्रादीनाम पिज्ञेयम् ॥ ४४ ॥ अथद्वादशवर्ग्युपसंहारंतत्फलंचाह । एवमिति । एवंग्रहाणांबलसिद्धयेद्वादशवर्गीस्यात् सा द्वादशवर्गीस्वोच्चमित्रशुभाः श्रेष्ठानीचारिक्रूरतोअशुभाश्च । तद्यथा । यस्यग्रहस्यद्वादशवर्गीक्रियते सचेत्स्वगृ हादिषु अथवास्वोच्चवर्गे अथवा शुभग्रहस्यवर्गेतिष्ठति तदाश्रेष्ठाशुभफलदात्री तथा सग्रहोयदिनीचवर्गे अथ वाशत्रुवर्गे अथवापापग्रहस्यवर्गेवातिष्ठतितदाअशुभादुष्टफलदात्री ॥ ४५ ॥

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

एतत्द्वादशवर्गीचक्रम्.

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रहाः
श	बु	गु	गु	गु	मं	शु	प्रथ.
चं	सू	सू	सू	चं	सू	सू	द्वि.
श	शु	शु	मं	शु	चं	शु	तृ.
मं	गु	गु	गु	बु	सू	शु	चतु.
बु	श	गु	गु	शु	मं	शु	पंच.
मं	श	बु	शु	बु	श	शु	षडं.
सू	शु	गु	श	बु	शु	मं	सप्त.
बु	श	शु	मं	शु	बु	शु	अष्ट.
गु	चं	सू	चं	शु	श	गु	नव.
शु	श	सू	मं	बु	श	गु	दश.
बु	चं	श	गु	बु	शु	गु	एका.
मं	शु	शु	मं	मं	सू	गु	द्वाश.

अथद्वादशवर्ग्यांशुभपापग्रहवर्गफलनिर्णयःकथंस्यादित्यतआह। एवमिति। एवंग्रहाणांशुभपापवर्गपंक्तिद्वयंवीक्ष्य तद्यथा पूर्वोक्तप्रकारेणग्रहाणांद्वादशवर्गीकार्या तत्रग्रहहोरादिद्वादशस्थानेषुकियंतः शुभग्रहवर्गाः पापवर्गाश्चकियंतइतिविचार्य शुभग्रहसंख्याभिन्नालेख्या पापग्रहसंख्याभिन्नालेख्या पंक्तिद्वयस्यांतरंकार्यम् इति।यदिशुभाधिकत्वंशुभग्रहस्यशेषमवशिष्टंतदातद्ग्रहस्यदशाफलंभावफलंचशुभमेववाच्यम् यदिअशुभाधिकत्वं अशुभग्रहस्यशेषमवशिष्टंतदातद्ग्रहस्यदशाफलंभावफलंचाशुभमेववाच्यम् ॥ ४६ ॥ अथग्रहभेदेनसौ

एवंग्रहाणांशुभपापवर्गपंक्तिद्वयंवीक्ष्यशुभाधिकत्वे ॥ दशाफलंभावफलं च वाच्यंशुभंत्वनिष्टंत्वशुभाधिकत्वे ॥ ४६ ॥ क्रूरोऽपिसौम्योधिकवर्गशालीशुभोऽतिसौम्यःशुभखेचरश्चेत् ॥ सौम्योऽपिपापाधिकवर्गयोगान्नेष्टोऽतिनिंद्यः खलुपापखेटः ॥ ४७ ॥

द्वादशांशचक्रंलिख्यते.

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
२ ३०	५ ०	७ ३०	१० ०	१२ ३०	१५ ०	१७ ३०	२० ०	२२ ३०	२५ ०	२७ ३०	३० ०

म्यपापवर्गभेदेनचफलतारतम्यमाह। क्रूरोपीति। यस्यग्रहस्यद्वादशवर्गिकाक्रियते सचेत्क्रूरोपि यदिपापग्रहोपि भवतिद्वादशवर्ग्यांसौम्यग्रहाधिकवर्गेणशालतेयुक्तोभवतितदाशुभःशुभफलदः। शुभखेचरश्चेत् तद्यथा यस्यग्रहस्यद्वादशवर्गिकाक्रियतेसयदिशुभग्रहोभवति द्वादशवर्ग्यांशुभग्रहाधिकवर्गप्राप्तोभवति तदाऽतिसौम्यः अत्यंतशुभफलदाता । सौम्योऽपिपापाधिकवर्गयोगान्नेष्टः। तद्यथा यस्यद्वादशवर्गिकाक्रियते सयदिशुभग्रहोभवति द्वादशवर्ग्यांपापग्रहाधिकवर्गप्राप्तोभवति तदानेष्टःअशुभफलदः । पापखेटः। त

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

द्यथा यस्यद्वादशवर्गिकाक्रियतेसयदिपापग्रहोभवति द्वादशवर्ग्यापापग्रहादिकवर्गप्राप्तोभवति तदाअतिनिंद्यः अत्यंतदुष्टफलदाता ॥ ४७ ॥ अथद्वादश भावानांशुभाशुभफलमाह । राशीशेति । तनोर्लग्नस्याप्यनयैवरीत्याशुभग्रहाधिकपापग्रहाधिकवर्गशालित्वेनशुभाशुभफलंचिंत्यंविचार्यम् । यथा । यदिलग्नंशुभग्रहाधिकवर्गशालिस्यादथवालग्नस्वामीशुभग्रहः सन्मित्रगृहेस्वगृहेस्वोच्चेवा तदाशुभफलंज्ञेयम् । यदिलग्नंस्वामिसमगृहेवर्तते तदाशुभाशुभफलाभावः । यदिलग्नं पापग्रहाधिकवर्गशालिस्यादथवास्वामीपापग्रहः सन्शत्रुगृहेनीचेवा तदाशुभंफलंज्ञेयम् । एवंसर्वेष्वपिभावेषुलग्नादिद्वादशभावेषुचवर्गचक्रंद्वादशवर्गिकाकार्या तां दृष्ट्वाभावस्यशुभाशुभफलमनयैव रीत्याऽहनीयंविचारणीयम् ॥ इतिद्वादशवर्गिका ॥ ४८ ॥ अथलग्नेकिंविचार्यमित्यतआह । शरीरेति । वर्षलग्नंप्रश्नलग्नंचांगीकृ

राशीशमित्रोच्चरिपुक्रमेणचिंत्यंतनोरप्यनयैवरीत्या ॥ भावेषुसर्वेष्वपिवर्गचक्रंविलोक्यतत्तत्फलमूहनीयम् ॥ ४८ ॥ शरीरवर्णचिह्नायुर्वयोमानंसुखासुखम् ॥ जातिःशीलंचमतिमांल्लग्नात्सर्वंविचिंतयेत् ॥ ४९ ॥ सुवर्णरूप्यरत्नानिधातुर्द्रव्यंसखाधने ॥ विक्रमेभ्रातृभृत्याध्व पित्र्यस्खलनसाहसम् ॥ ५० ॥

त्यशरीरादिसर्वंविचार्यम् । तद्यथा । स्वशरीरंकृशंपुष्टंच वर्णः रक्तःश्वेतः शुकतनुनिभइत्यादि चिह्नंमशकादि आयुर्जीवनंकियत् वयोमानंबाल्यंयौवनंवार्धकमिति सुखं असुखंदुःखं जातिःब्राह्मणादिः शीलमाचरणं एवंमतिमान्बुद्धिमान्लग्नात्सर्वंविचिंतयेत् ॥ ४९ ॥ अथधनभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । सुवर्णेति । सुवर्ण रूप्यरत्नानि धातुःगैरिकादिः द्रव्यंकांस्यादि सखामैत्रीविचारः धनेधनभवनेएतावद्विचार्यम् । अथसहजभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । विक्रमेइति । विक्रमेसहज भवनेएतावद्विचार्यम् भ्रातासहजः भृत्यःसेवकः अध्वायानं पित्र्यंपितुःसंबंधि स्खलनंकार्यभ्रंशः साहसंसाहसकर्म एतानिसहजभवनेविचार्याणि ॥ ५० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथचतुर्थभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । पितृवित्तमिति । पितृवित्तंपितुर्द्रव्यम् निधिःनिक्षिप्तवस्तु क्षेत्रंकृष्यादि गृहम् भूमिः तुर्यतः चतुर्थभवनेएतावद्विचार्यम् । अथपंचमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । पुत्रेइति पुत्रेपंचमभवनेएतावद्विचार्यम् । मंत्रः धनोपायः गर्भः विद्या आत्मजःपुत्रः एतेषांईक्षणमवलोकनंकार्यम् ॥५१॥ अथषष्ठभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । रिपाविति । रिपौषष्ठभवनएतावद्विचार्यम् मातुलः मांद्यंरोगः अरिःशत्रुः चतुष्पाद्गवादिः बंदःपराश्रयः भीर्भयम् व्रणःक्षतम् इति । अथसप्तमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । द्यूनइति । द्यूनेसप्तमभवनेएतावद्विचार्यम् कलत्रंजाया वाणिज्यंवणिक्कर्म नष्टंनष्टवस्तु विस्मृतिःविस्मरणं एतेषांसं कथाकथनं हृतंहृतद्रव्यंतस्यअध्वामार्गविचारः कलिःकलहविचारः मार्गादियात्राविचारः द्यूनेसप्तमभवनेशुभःपापोवाविद्यमानोग्रहः अशुभःअनिष्टफलदः ॥५२॥

पितृवित्तंनिधिक्षेत्रंगृहंभूमिश्चतुर्यतः ॥ पुत्रेमंत्रधनोपायगर्भविद्यात्मजेक्षणम् ॥ ५१ ॥ रिपौमातुलमांद्यारिचतुष्पाद्भंदभीर्व्रणान् ॥
द्यूनेकलत्रवाणिज्यनष्टविस्मृतिसंकथा ॥ हृताध्वकलिमार्गादिचिंत्यंद्यूनेग्रहोऽशुभः ॥ ५२ ॥ मृत्यौचिरंतनंद्रव्यंमृतवित्तंरणोरिपुः ॥ दु
र्गस्थानंमृतिर्नष्टंपरीवारोमनोव्यथा ॥ ५३ ॥ धर्मेरतिस्तथापंथाधर्मोपायंविचिंतयेत् ॥ व्योम्निमुद्रांपरंपुण्यंराज्यंवृद्धिंचपैतृकम् ॥ ५४ ॥

अथाष्टभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । मृत्याविति । मृत्यौअष्टमस्थानेएतावद्विचार्यम् । चिरंतनंद्रव्यंप्राचीनंद्रव्यम् । मृतवित्तंमृतस्यवित्तम् रणःसंग्रामः रिपुःशत्रुः दुर्गस्थानं मृतिर्मरणम् नष्टंनष्टवस्तु परीवारःकुटुंबम् मनोव्यथामानसीव्यथा ॥ ५३ ॥ अथनवमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । धर्मेइति । धर्मेनवमस्थानेएतावद्वि चार्यम् रतिःक्रीडा पंथाःयात्राविचारः धर्मोपायंधर्मसाधनम् विचिंतयेत् । अथदशमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह व्योम्नीति । व्योम्निदशमभावेएतावद्विचार्यम् । मुद्रांराजमुद्रां परंपुण्यंउत्कृष्टपुण्यं राज्यं वृद्धिभागवृद्धिं पैतृकंपितुःसंबंधि ॥ ५४ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथैकादशभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । आयेइति । आयेएकादशस्थानेएतावद्विचार्यम् सर्वार्थःसर्वद्रव्यप्रयोजनम् धान्यार्धःधान्यमौल्यम् कन्या मित्रं चतुष्पदः गजाश्वादि राज्ञःवित्तंराजद्रव्यम् परीवारःकुटुंबविचारः भूरिशःभूयांसः लाभोपायाःप्राप्त्युपायाः ॥ ५५ ॥ अथव्ययभवनेकिंविचार्यमित्यतआह । व्ययेइति । व्ययेद्वादशभवनेएतावद्विचार्यम् वैरिनिरोधःशत्रुकृतावरोधः आर्तिःपीडा व्ययादि एतावद्विंचितयेत् ॥ ५६ ॥ अथबलिष्ठग्रहस्यलक्षणमाह । लग्नेति । लग्नं अंबु चतुर्थम् द्यूनंसप्तमम् कर्मदशमम् एतेषांस्थानानांकेंद्रंकंटकचतुष्टयंचेतिसंज्ञाकृता अत्रकेंद्रेस्थितःखेटोग्रहोबलीज्ञेयः तथापि चतुर्थसप्तमदशमस्थानापेक्षयालग्नसंस्थो ग्रहोविशेषेणबलीज्ञेयः ॥ ५७ ॥ अथग्रहाणांशुभस्थानानिवदन्बलिष्ठयोगमाह । लग्नेति । लग्नं कर्मदशमम् अस्तंसप्तमम् तुर्यंचतुर्थम् आयंएकादशम् सुतंपंच

आयेसर्वार्थधान्यार्धकन्यामित्रचतुष्पदाः ॥ राज्ञोवित्तंपरीवारोलाभोपायांश्चभूरिशः ॥ ५५ ॥ व्ययेवैरिनिरोधार्तिव्ययादिपरिचिंतयेत् ॥ ५६ ॥ लग्नांबुद्यूनकर्माणिकेंद्रमुक्तंचकंटकम् ॥ चतुष्टयंचात्रखेटोबलीलग्नेविशेषतः ॥ ५७ ॥ लग्नकर्मास्ततुर्यायसुतांकस्थोबलीग्रहः ॥ यथाऽऽदिमंविशेषेणसत्रिवित्तेषुचंद्रमाः ॥ ५८ ॥

मम् अंकंनवमम् एषुस्थोनषुग्रहोबली तत्र यथादिममादिमस्थानमनतिक्रम्य यथादिममग्रिमस्थानापेक्षयापूर्वपूर्वस्थोग्रहोविशेषेणबलिष्ठः तद्यथा आदौनवमस्थोग्र होबलिष्ठस्तदपेक्षयापंचमस्थोबलिष्ठस्तदपेक्षयाएकादशस्तदपेक्षयाचतुर्थस्तदपेक्षयासप्तमस्तदपेक्षयादशमस्तदपेक्षयालग्नस्थोबलिष्ठइत्यर्थः एतत्तु सर्वग्रहाणांसाधार णबलमुक्तम् । अथचंद्रमाः सत्रिवित्तेषुतृतीयद्वितीयसहितेषुपूर्वोक्तेषुस्थानेषुबलीज्ञेयः तत्र द्वितीयेबलिष्ठश्चंद्रस्तदपेक्षयातृतीयेबलिष्ठस्तदपेक्षयानवमस्तदपेक्षयापं चमस्थस्ततःपूर्ववज्ज्ञेयः ॥ ५८ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथभौमः । कुजइति । कुजोभौमः सत्रिषुतृतीयस्थानसहितेषुप्रागुक्तेषुस्थानेषुबलिष्ठोज्ञेयः तत्र भौमस्तृतीयेबलिष्ठस्तदपेक्षयानवमस्थस्ततःपूर्ववज्ज्ञेयः एवमेतत् स्थानस्थंग्रहंपृच्छायांप्रश्नलग्नेसूतौजन्मनि अन्यत्रवर्षलग्नादौचचिंतयेत् इत्थममुनाप्रकारेणनवसंख्याकाभावाःशस्ताःशुभफलदाःस्युः ग्रहाधिष्ठिताद्वादशाष्टमषष्ठ भावाअशुभाःस्युः इमेद्वादशाष्टमषष्ठभावाअधिष्ठितग्रहदीप्तांशान् अतिक्रम्यवर्तते तदातेऽपिभावाःशस्ताःशुभफलदातारःस्युरितिचिंतयेत् तत्राप्यधिष्ठितग्रह दीप्तांशमध्येइमेरिःफाष्टमरिपुभावायदिस्युस्तदैवानिष्टाइत्यर्थः ॥ ५९ ॥ अथत्रैराशिकस्वामिनआह । त्रिराशिपाइति । दिनेदिवावर्षप्रवेशेमेषाच्चतुर्णांराशीनांसूर्य सितार्किशुक्राःस्वामिनःस्युः तद्यथा दिवावर्षप्रवेशेमेषलग्नंतदासूर्यः वृषस्यशुक्रः मिथुनस्यार्किःशनिः कर्कस्यशुक्रः निशिरात्रौवर्षप्रवेशेमेषादीनांचतुर्णांराशीनांई

कुजःसत्रिषुपृच्छायांसूतौचान्यत्रचिंतयेत् ॥ भावानवेत्थंशस्ताःस्यूरिःफाष्टरिपवोऽशुभाः ॥ दीप्तां शातिक्रमेशस्ताइमेऽप्रीतिविचिंतयेत् ॥ ५९ ॥ त्रिराशिपाःसूर्यसितार्किशुक्रादिनेनिशीज्येंदुबुध क्षमाजाः ॥ मेषाच्चतुर्णांहरिभाद्विलोमंनित्यंपरेष्वार्किकुजेज्यचंद्राः ॥ ६० ॥

इदंत्रैराशिकस्वामियंत्रम्.

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
सू	शु	श	शु	गु	चं	बु	मं	श	मं	गु	चं	दिवा
गु	चं	बु	मं	र	शु	श	शु	श	मं	गु	चं	रात्रौ

ज्येंदुबुधक्षमाजाःस्वामिनः तद्यथा रात्रौमेषस्यस्वामीगुरुः वृषस्यचंद्रः मिथुनस्यबुधः कर्कस्यभौमः एते । हरिभात्सिंहाच्चतुर्णांराशीनांविलोमंविपरीतंज्ञेयम् मे षादीनांयेदिनेशास्तेसिंहादीनांरात्रावीशाः येमेषादीनांरात्रीशास्तेसिंहादीनांदिनेशाइत्यर्थः तद्यथा दिनेसिंहलग्नस्यगुरुः कन्यायाश्चंद्रः तुलायाबुधः वृश्चिकस्य भौमः रात्रौसिंहस्यसूर्यः कन्यायाःशुक्रः तुलायाःशनिः वृश्चिकस्यशुक्रः परेषुधनुरादिषुचतुर्षुराशिषु नित्यंसदा दिवारात्रौ वर्षप्रवेशे आर्किकुजेज्यचंद्राः स्वामि नः तद्यथा धनुषःशनिः मकरस्यभौमः कुंभस्यगुरुः मीनस्यचंद्रः । दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिधनुरादीनांदिनरात्रीशयोर्विपर्ययोनास्तीत्यर्थः ॥ ६० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथैतस्यप्रयोजनमाह । वर्षेशार्थमिति । एतेवर्षेशार्थवर्षेशनिर्णयार्थंदिननिशाविभागेनत्रिराशिपाउक्ताः पंचवर्गीबलाद्यर्थंपूर्वोक्तान्द्रेक्काणेशान्विचिंतयेत् ॥ ६१ ॥ अथक्रमप्राप्तोदाहरणप्रदर्शनार्थंवर्षतंत्रोक्तंचतुर्भिःश्लोकैर्वर्षेशनिर्णयमाह । तत्रादौअधिकारिणश्चाह । जन्मेति । जन्मलग्नपतिःजन्मलग्नस्वामी । अब्दलग्नपोवर्षलग्नस्वामी मुंथहाधिपोमुंथहास्वामी त्रिराशिपःत्रैराशिकस्वामी सूर्यसितार्किशुक्राइत्यादिनात्रैराशिकेश्वरोज्ञेयः अह्निदिवावर्षप्रवेशेसूर्यराशिपतिर्दिनेशोज्ञेयः निशिरात्रौवर्षप्रवेशेसति चंद्रभाधीश्वरःचंद्राधिष्ठितराशीशोज्ञेयः सएवरात्रिस्वामीज्ञेयइत्यर्थः अनयारीत्याग्रहपंचकंविमृश्यविचार्य ॥ ६२ ॥ एवंपंचाधिकारिणोज्ञात्वा तेषांदृग्बलंपंचवर्गीबलंचज्ञात्वावर्षपतिनिर्णयमाह । बलीयइति । एषांपंचानामधिकारिणांमध्येयोग्रहोबलीपंचवर्ग्यांबलाधिकस्तनुंलग्नंईक्षमाणःपश्यति सवर्षपोव

वर्षेशार्थंदिननिशाविभागोक्तास्त्रिराशिपाः ॥ पंचवर्गीबलाद्यर्थंद्रेक्काणेशान्विचिंतयेत् ॥ ६१ ॥ जन्मलग्नपतिरब्दलग्नपोमुंथहाधिपइतस्त्रिराशिपः ॥ सूर्यराशिपतिरह्निचंद्रभाधीश्वरोनिशिविमृश्यपंचकम् ॥ ६२ ॥ बलीयएषांतनुमीक्षमाणःसवर्षपोलग्नमनीक्षमाणः ॥ नैवाब्दपो दृष्ट्यतिरेकतःस्याद्बलस्यसाम्येविदुरेवमाद्याः ॥ ६३ ॥ दृगादिसाम्येप्यथनिर्बलत्वेवर्षाधिपःस्यान्मुथहेश्वरस्तु ॥ पंचापिचेन्नोतनुमीक्षमाणावीर्याधिकोऽब्दस्यविभुर्विचिंत्यः ॥ ६४ ॥

र्षस्वामीज्ञेयः । यदाबलिष्ठोऽपिग्रहोलग्नमनीक्षमाणः लग्नंनपश्यतितदावर्षाधिपोनैवस्यात् । यदाबलस्यसाम्येपंचवर्ग्यांसर्वेतुल्यबलास्तदादृष्ट्यतिरेकतःस्यात् । यथायोऽधिकदृष्ट्यालग्नंपश्यतिसवर्षाधीशइति एवमाद्याविदुःवदंति ॥ ६३ ॥ दृष्टिसाम्येचाह । दृगिति । सर्वेषांदृक्साम्येदृष्टिसाम्ये आदिशब्दाद्बलसाम्येऽपि अथवानिर्बलत्वेवर्षाधिपोवर्षेश्वरःमुंथहेश्वरःस्यात् चेत्पंचाधिकारिणःसबलायद्यपितनुंलग्नंनेक्षमाणाःनपश्यंति तथापिवीर्याधिकःअंकतोयस्यैवंबलमधिकंसएवाब्दस्य वर्षस्यविभुःस्वामीविचिंत्यः ॥ ६४ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथकेनचिन्मतेनदृष्टिबलसाम्येवर्षाधिपतिनिर्णयमाह । बलादीति । बलसाम्येआदिशब्दादृष्टिसाम्येच । अह्निदिवावर्षप्रवेशेरविराशिपःरव्याक्रांतराशीश्वरोज्ञेयः । निशिरात्रौवर्षप्रवेशेइंदुराशीट्चंद्राक्रांतराशीश्वरोवर्षाधीश्वरोज्ञेयइतिकेचिदाहुः । अथोत्तरार्धेविशेषमाह । येनेत्थशालइति । यउक्तप्रकारेणशशीचंद्रःअब्दविभुःवर्ष स्वामीजातः सयदियेनपंचाधिकारिमध्यस्थितेनग्रहेणसहेत्थशालंकुरुते तदासएववर्षाधिपोवर्षस्वामीकल्प्यः । अन्यथात्वेइत्थशालयोगाभावेचंद्रभपश्चंद्राक्रांतराशी श्वरोवर्षाधिपोज्ञेयः ॥६५॥ अथमुंथानयनमाह । स्वेति । यदाजन्मजातंतस्मिन्समयेयल्लग्नंतदासैवमुथहा । सामुथहास्वजन्मलग्नात्प्रतिवर्षएकैकराशिवृद्ध्याभ्रमति ।

बलादिसाम्येरविराशिपोऽह्निनिशींदुराशीडितिकेचिदाहुः ॥ येनेत्थशालोऽब्दविभुःशशीसवर्षाधिपश्चंद्रभपोऽन्यथात्वे ॥ ६५ ॥ स्वजन्मलग्नात्प्रतिवर्षमेकैकराशिभोगान्मुथहाभ्रमेण ॥ स्वजन्मलग्नंरवितष्टयातंशरद्युतंसाभमुखेंथिहास्यात् ॥ ६६ ॥ प्रत्यहंशरलिप्ता भिर्वर्धतेसानुपाततः ॥ सार्धमंशद्वयंमासइत्याहुःकेपिसूरयः ॥ ६७ ॥ भोग्याराहोर्लवास्तस्यमुखंपृष्ठंगतालवाः ॥ ततःसप्तमभंपुच्छं विमृश्येतिफलंवदेत् ॥ ६८ ॥

तद्यथा ॥ जन्मलग्नंकन्याजन्मसमयेतत्रैवमुथहा । द्वितीयवर्षेतुलायामित्यादिर्मुथहोत्पत्तिप्रकारइष्टवर्षेभवति । अथमुथहानयनम् । राश्यादिस्वजन्मलग्नंयातशरद्युतं जन्मकालाद्गतवर्षगणेनयुक्तं द्वादशभिस्तष्टंसाशेषप्रमिताभमुखाराश्यादिइंथिहा मुथहास्यात् । उदाहरणम् । जन्मलग्नम् ५।१०।५३।५० गतवर्षगणेनयुक्तम् ४२।१०। ५३।५० द्वादशभिस्तष्टम् । शेषांकप्रमिताजाताराश्यादिर्मुथहा ६।१०।५३।५० ॥ ६६ ॥ स्पष्टमिदंपद्यम् ॥ ६७ ॥ अथराहोर्मुखपृष्ठपुच्छानांलक्षणमाह । भोग्येति यस्मिन्राशौराहुरस्तितेनवक्रगतिनायेभोग्याअंशास्तेमुखसंज्ञाः । येगतालवाः भुक्तलवाःतेपुच्छसंज्ञाः । ततःसप्तमंभवनंततोराहोःसप्तमंसप्तमराशिःपुच्छसंज्ञकइ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तिविमृश्यविचार्यमुथहायाःफलंवदेत् । अथोक्तप्रकारेणवर्षेशनिर्णयः तत्रादौजन्मलग्नेबुधः । वर्षलग्नेशोभोमः मुंथहेशोभृगुः त्रैराशिकेशः सूर्यः दिनेशःशनिः पंचानांमध्येबलिष्टःशनिःपूर्णदृष्ट्यालग्नंपश्यति अतोवर्षेशःशनिः ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ इतिश्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचितेश्रीनीलकंठज्योतिर्वित्कृतसं ज्ञातंत्रेग्रहाध्यायःप्रथमः ॥ १ ॥ अथग्रहाणांस्वरूपम् ॥ तत्रादौसूर्यस्यस्वरूपमाह ॥ सूर्यइति । सूर्यएतादृशोज्ञेयः । नृपः क्षत्रियः । ना पुरुषग्रहः । चतुरस्रः चतु ष्कोणाकृतिः । मध्यंदिनं मध्याह्नकालेप्रबलः । इंद्रदिक्पूर्वदिक्स्वामी । स्वर्णंसुवर्णद्रव्यस्वामी । चतुष्पदामश्वगजादीनांप्रभुः । उग्रःक्रूरः । सत्वं सत्वप्रधानः । स्थिरः

श्रीगर्गान्वयभूषणंगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्खलमतध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् ॥ तत्सूनुःखलुनीलकंठविबुधोविद्व च्छिवानुज्ञयासंतुष्ट्यैव्यदधाद्ग्रहप्रकरणंसंज्ञाविवेकेऽमलम् ॥ ६९ ॥ इतिसंज्ञातंत्रेग्रहाध्यायःप्रथमः ॥ १ ॥ ॥ सूर्योनृपोनाचतुरस्रमध्यंदिनें द्रदिक्स्वर्णचतुष्पदोऽग्रः ॥ सत्वंस्थिरस्तिक्तपशुक्षितिस्तुपित्तंजरन्पाटलमूलवन्यः ॥ १ ॥ वैश्यःशशीस्त्रीजलभूस्तपस्वीगौरोपराह्णांबुग धातुसत्वम् ॥ वायव्यदिक्श्लेष्मभुजंगरूप्यस्थूलोयुवाक्षारशुभःसिताभः ॥ २ ॥

स्थिरस्वभावः । तिक्तःतिक्तरसप्रियः । पशुक्षितिःभूमिचारी । पित्तंपित्तप्रकृतिः । जरन्वृद्धः । पाटलःश्वेतरक्तमिश्रितवर्णः । मूलंमूलोत्पन्नस्यधान्यादेरधिष्ठाता । वन्योवनचारी । एवंगुणविशिष्टःसूर्यः ॥ १ ॥ अथचंद्रस्वरूपमाह ॥ शशीचंद्रः । वैश्यः वैश्यजातिः । स्त्रीस्त्रीग्रहः । जलभूरार्द्रभूमिचारी । तपस्वीतपोयुक्तः । गौरः गौरवर्णः । अपराह्णःअपराह्णकालेप्रबलः । अंबुगोजलचारी । धातुर्गैरिकादिः । सत्वंसत्वप्रधानः । वायव्यदिक् वायव्यदिक्स्वामी । श्लेष्माश्लेष्मप्रधानः । भुजंगःभुजं गस्वामी । रूप्यंरूप्यद्रव्यस्वमी । स्थूलोऽतिपुष्टः । युवातरुणः । क्षारःलवणरसप्रधानः । शुभःशुभग्रहः । सिताभःशुभ्रवर्णः । एवंविधश्चंद्रोज्ञेयः ॥ २ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथभौमस्वरूपमाह ॥ भौमइति । एतादृशोभौमोज्ञेयः । तमःतमोगुणप्रधानः । पित्तंपित्तकृतिः । युवातरुणः । उग्रःक्रूरः । वन्योवनचारी । मध्याह्नःमध्याह्नकालेप्रबलः । धातुःगैरिकादिः । यमदिक् दक्षिणदिक्स्वामी । चतुष्पाच्चतुष्पदानामश्वादीनांप्रभुः । ना पुरुषग्रहः । राट् राजा । चतुष्कोणः चतुष्कोणाकृतिः । सुवर्णकारः सुवर्णकाराणांस्वामी । दग्धाऽवनी ज्वलितभूमिचारी । व्यंगःकिंचिदंगरहितः । कटुःकटुरसप्रियः । रक्तस्ताम्रवर्णः वा रक्तवर्णद्रव्यस्वामी ॥ ३ ॥ अथबुधस्वरूपमाह ॥ ग्राम्यइति । ग्राम्यःग्रामचारी । शुभः सौम्यः । नीलःनीलवर्णः । सुवर्णः सुवर्णद्रव्यस्वामी । वृत्तोवर्तुलाकृतिः । शिशुर्बालकः । इष्टकोच्चः इष्टकोच्चसंचारी । समधातुःवातपित्तकफात्मकः । जीवोमनुष्यादिः । श्मशानं यत्रशवदहनंभवतितत्स्थलचारी । योषास्त्रीग्रहः । उत्तरदिगुत्तरदिक्स्वामी ।

भौमस्तमःपित्तयुवोग्रवन्योमध्याह्नधातुर्यमदिक्चतुष्पात् ॥ नाराट्चतुष्कोणसुवर्णकारोदग्धाऽवनीव्यंगकटुश्चरक्तः ॥ ३ ॥ ग्राम्यःशुभोनीलसुवर्णवृत्तःशिश्विष्टकोच्चःसमधातुजीवः ॥ श्मशानयोषोत्तरदिक्प्रभातंशूद्रःखगःसर्वरसोरजोज्ञः ॥ ४ ॥ गुरुःप्रभातेनृशुभेशदिक् द्विजःपीतोद्विपाद्ग्राम्यसुवृत्तजीवः ॥ वाणिज्यमाधुर्यसुरालयेशोवृद्धःसुरत्नंसमधातुसत्वम् ॥ ५ ॥

प्रभातंप्रातःकालेसबलः । शूद्रःशूद्रजातिः । खगःपक्षिजातिः । सर्वरसः कट्वादिसकलरसप्रधानः । रजो रजोगुणप्रधानः । ज्ञो बुधः एवंगुणविशिष्टोज्ञेयः ॥ ४ ॥ अथगुरुस्वरूपमाह ॥ गुरुरिति । एतादृशोगुरुः । प्रभातेप्रातःकालेप्रबलः । ना पुरुषग्रहः । शुभः सौम्यग्रहः । ईशदिगीशानदिक्स्वामी । द्विजो ब्राह्मणः । पीतः पीतवर्णः । द्विपात् द्विपदानांस्वामी । ग्राम्यः ग्रामचारी । सुवृत्तो वर्तुलाकृतिः । जीवो मनुष्यादिः । वाणिज्यं वणिक्कर्मकर्ता । माधुर्यं मधुररसप्रियः । सुरालयेशोदेवतागृहस्वामी । वृद्धःवृद्धग्रहः । सुरत्नं शोभनरत्नद्रव्यस्वामी । समधातुर्वातपित्तकफात्मकः । सत्वं सत्वगुणप्रधानः ॥ ५ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथशुक्रस्वरूपमाह ॥ शुक्रइति । शुक्रएतादृशोज्ञेयः । शुभः शुभग्रहः । स्त्री स्त्रीग्रहः । जलगो जलचारी । अपराह्णः अपराह्णकालप्रबलः । श्वेतः शुभ्रवर्णः । कफी कफप्रकृतिः । रूप्यं रूप्यद्रव्यस्वामी । रजः रजोगुणप्रधानः । अम्लः अम्लरसप्रियः । मूलं मूलोत्पन्नस्यधान्यादेःस्वामी । विप्रो ब्राह्मणः । अग्निदिगाग्नेय दिक्स्वामी । मध्यवयाः तरुणः । रतीशः क्रीडारसप्रधानः । जलावनी जलभूमिचारी । स्निग्धरुचिः श्लक्ष्णकांतिः । द्विपाद्विपदानांमनुष्यादीनांस्वामी ॥६॥ अथ शनिस्वरूपमाह ॥ शनिरिति । शनिरेतादृशः । विहंगः पक्षिजातिः । अनिलो वायुचारी । वन्यो वनचारी । संध्या संध्याकालेप्रबलः । शूद्रः शूद्रजातिः । अंगना

शुक्रःशुभःस्त्रीजलगोऽपराह्णःश्वेतःकफीरूप्यरजोऽम्लमूलम् ॥ विप्रोऽग्निदिङ्मध्यवयोरतीशोजलावनीस्निग्धरुचिर्द्विपाच्च ॥ ६ ॥ शनि र्विहंगोऽनिलवन्यसंध्याशूद्रांगनाधातुसमःस्थिरश्च ॥ क्रूरःप्रतीचीतुवरोऽतिवृद्धोत्करक्षितीद्दीर्घसुनीललोहम् ॥ ७ ॥ राहुस्वरूपंशनिव न्निषादजातिर्भुजंगोऽस्थिपनैर्ऋतीशः ॥ केतुःशिखीतद्वदनेकरूपःखगस्वरूपात्फलमूह्यमित्थम् ॥ ८ ॥

स्त्रीग्रहः । धातुसमः वातपित्तकफात्मकः । स्थिरः स्थिरस्वभावः । क्रूरः पापग्रहः । प्रतीची पश्चिमदिक्स्वामी । तुवरः कषायरसप्रियः । अतिवृद्धः अत्यंतवृद्ध ग्रहः । उत्करक्षितीट् उत्करभूस्वामी । दीर्घः दीर्घाकृतिः । सुनीलः सुष्ठुनीलवर्णः । लोहं लोहस्यस्वामी ॥ ७ ॥ अथराहुस्वरूपमाह ॥ शनिवत्तत्रकिंचिद्विशेषोऽ स्तीत्याह । राड्डिति । निषादजातिश्चांडालविशेषः । भुजंगः सर्परूपः । अस्थिपोऽस्थिस्वामी । नैर्ऋतीशःनैर्ऋतिदिक्पतिः । अथकेतुस्वरूपंशनिराहुवत् परंत्वेतावान् विशेषः ॥ केतुः शिखी शिखावान् । अनेकरूपःनानाविधरूपः । इत्थममुनाप्रकारेणग्रहस्वरूपात्फलमूह्यं ज्ञेयम् ॥ ८ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथदृष्टिमाह ॥ तत्रग्रहाणांचतुर्विधादृष्टिः । एकाप्रत्यक्षस्नेहा द्वितीयागुप्तस्नेहा तृतीयागुप्तवैरा चतुर्थीप्रत्यक्षवैरा । तत्रादौस्नेहदृष्टिमाह ॥ दृष्टिरिति । कुंडल्या ग्रहाः स्वाक्रांतस्थानान्नवपंचमेनवमस्थानस्थंग्रहं पंचमस्थानस्थंग्रहंच पश्यतिसादृष्टिर्बलवती प्रत्यक्षतःस्नेहदाप्रीतिदा पादोनासादृष्टिःचतुर्थांशन्यूनापंचचत्वारिंश त्कलात्मिका ४५ अखिलानांसमस्तानांकार्याणांसाधनंसंपत्तिंकरोति। मेलापकाख्यापरस्परप्रीतिकारिणी। इत्येकादृष्टिः । अथस्वाक्रांतस्थानाद्द्रहस्तृतीयस्थानस्थंग्रहं एकादशस्थानस्थंग्रहंचयत्पश्यतिसादृष्टिर्गुप्तस्नेहकरीकार्यस्यसंसिद्धिदाभवति । सादृष्टिस्तृतीयभवनेत्र्यंशोनाचत्वारिंशत्कलात्मिका ४० कथिता। भवेएकादशस्था नेषड्भागः षडंशदशकलात्मिकादृष्टिःस्यात्॥९॥ अथग्रहाणांशत्रुदृष्टिमाह। दृष्टिः पादमितेति ॥ स्वाक्रांतस्थानाद्द्रहश्चतुर्थस्थानस्थंगृहं दशमस्थानस्थंगृहंचयत्पश्य

दृष्टिःस्यान्नवपंचमेबलवतीप्रत्यक्षतःस्नेहदापादोनाऽखिलकार्यसाधनकरीमेलापकाख्योच्यते ॥ गुप्तस्नेहकरीतृतीयभवभेकार्यस्यसंसि द्धिदात्र्यंशोनाकथितातृतीयभवनेषड्भागदृष्टिर्भवे ॥ ९ ॥ दृष्टिःपादमिताचतुर्थदशमेगुप्तारिभावास्मृताऽन्योन्यंसप्तमभेतथैकभवने प्रत्यक्षवैराऽखिला ॥ दुष्टंदक्त्रितयंक्षुताह्वयमिदंकार्यस्यविध्वंसदंसंग्रामादिकलिप्रदंदृशइमाःस्युर्द्वादशांशांतरे ॥ १० ॥

तिसादृष्टिर्गुप्तारिभावा अप्रकाशितशत्रुभावास्मृता । पादमिताचतुर्थांशमितापंचदशकलात्मिकादृष्टिः । तथाऽन्योन्यंपरस्परंसप्तमभे सप्तमराशौतथैकभवनेएकरा शावपिग्रहोयत्पश्यति सादृष्टिःप्रत्यक्षवैरा । अखिलासंपूर्णादृष्टिः षष्टि ६० कलात्मिकास्यात् । इदंदुष्टंदक्त्रितयंचतुर्थदशमरूपमेवंसमसप्तकरूपंद्वितीयमेकराशिग तंतृतीयमेवमिदंदृष्टित्रयंक्षुताह्वयंसकलशुभकर्मनाशकं । इदमपिदृष्टित्रयंकार्यस्याभीष्टस्यविध्वंसदं । किंच संग्रामादि संग्रामोयुद्धंतत्प्रभृतिककलिप्रदंयुद्धकारकंक्लेशंप्रददाति । इमादृशोद्वादशांशांतरेद्रष्टृदृशांतरंद्वादशभागानधिकं तदायथोक्तफलदात्र्यःस्युः ॥ १० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथगणितागतदृष्टिसाधनमाह ॥ अपास्येति । तिथ्यइतिच । योग्रहःपश्यतिसद्रष्टा यंपश्यतिसदृश्यं इत्यवलोक्य पश्यंद्रष्टारं ग्रहंनिजदृश्यखेटात् अपास्यशोध्य । यद्राश्यादिशेषंतिष्ठति । यस्मिन्नेकादिशेषात्मकेध्रुवाः स्थिराः लिप्तिकाःदृष्टिकलाःपूर्णमित्यादिकाः स्युः । तद्यथा । द्रष्टारहितदृश्यग्रहस्यराशिस्थानेएकस्मिन्शेषे पूर्णशून्यंदृष्टिः । द्विशेषेखवेदाश्चत्वारिंशत् ४० । त्रिशेषेतिथयःपंचदश १५ । चतुःशेषेऽक्षवेदाः ४५ पंचचत्वारिंशत् । पंचशेषेखंशून्यं० । षट्शेषेषष्टिः६० । सप्तशेषेअभ्रंशून्यं० । अष्टशेषेशरवेदसंख्यापंचचत्वारिंशत् ४५ । नवशेषेतिथ्यःपंचदश १५ । दशशेषेखचंद्राः १० । एकादशशेषेवियच्छून्यं० । द्वादशशेषेभ्रतर्काः षष्टिः ६० । शेषांशेति द्रष्टारहितदृश्यस्यराशिस्थानेयोंकःप्राप्तःसस्थाप्यः यातैष्ययोर्गतगम्ययोर्विशेषांतरंकार्यम् । तद्यथा । राशिस्थानेयोंकःप्राप्तः सयातसंज्ञकः ।

दृष्टिध्रुवांकाःसांतरालिख्यंते.

राशयः	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
ध्रुवांकाः	०	४०	१५	४५	०	६०	०	४५	१५	१०	०	६०
अंतरांकाः	४०	२५	३०	४५	६०	६०	४५	२५	९	१०	६०	६०
ऋण.धन.	धन	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ

अपास्यपश्यंनिजदृश्यखेटादेकादिशेषेध्रुवलिप्तिकाःस्युः ॥ पूर्णंखवेदास्तिथयोऽक्षवेदाःखंषष्टिरभ्रंशरवेदसंख्या ॥ ११ ॥ तिथ्यःखचंद्रावियदभ्रतर्काःशेषांकयातैष्यविशेषघातात् ॥ लब्धंखरामै ३० रधिकोनकैष्येस्वर्णंध्रुवेताःस्फुटदृष्टिलिप्ताः ॥ १२ ॥

तस्याग्रिमांकोयःसएष्यसंज्ञकः । तयोरंतरंकार्यम् । तेनांतरेणशेषांशाःगुण्याः । ततः खरामैस्त्रिंशद्भि ३० र्भक्तेयल्लब्धंकलादिकं तत् ध्रुवेराशिस्थानेप्राप्तांकेस्वर्णं कार्यम् । कदाचिदधिकोनकैष्येसतियदाग्रिमोध्रुवःप्राग्ध्रुवादधिकोभवेत् तदाधनम् । यदोनोऽग्रिमध्रुवहीनोभवेत्तदाऋणं एवंसतिताःस्फुटाःदृष्टिलिप्ताः कलाःस्युः । उदाहरणम् । द्रष्टाचंद्रः ५।२२।९।४७ दृश्योरविः ९।७।३०।६ द्रष्टारहितदृश्यः ३।१५।२०।१९ अस्यराशिस्थानेत्रयोंकाःत्रयाणामधःपंचदशध्रुवांकःप्राप्तः १५ अग्रिमोंकःपंचचत्वारिंशत् ४५ अनयोरंतरेण ३० शेषांकाः १५।२०।१ गुणिताः जाताः ४६०।९।३० त्रिंशद्भक्ताःलब्धं १५।२० इदमग्रिमस्यांकस्याधिकत्वात्पंचदश १५ मध्येयुतंजातासूर्योपरिचंद्रस्यकलात्मिकादृष्टिः ३०।२० एवंसर्वग्रहाणामपिज्ञेयम् ॥ १२ ॥

CC-0. Nepal Sanskrit University. Balmeeki Campus. Kathmandu.

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ग्रहदृष्टियंत्रम्.

	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
र	० ०	३० २१	१४ ५	९ ३२	४४ १०	४ १९	१५ ४१
चं	३० २०	० ०	२१ २१	२३ १५	२२ २५	३८ १	३० ४१
मं	१४ ५	१३ ४४	० ०	५५ २७	२० ५४	१९ ५८	११ १७
बु	९ ३३	१३ २४	५५ २७	० ०	२५ २१	२४ ३९	१० ५४
गु	४४ १०	२२ ३५	२९ ५४	२५ २९	० ०	१ ४१	१३ ४७
शु	१७ १३	१० २४	१९ ५८	२४ ३१	६ ४४	० ०	५ ५४
श	१५ ४१	३० ४९	३३ ३३	३५ २७	२१ १	२६ ५६	० ०

अथग्रहमैत्रीचक्रमाह ॥ पश्यन्निति ॥ योग्रहोयंग्रहंमित्रदृशामित्रदृष्ट्यानवपंचमतृतीयैकादशदृष्ट्यापश्यति सग्रहस्तंप्रतिसुहृन्मित्रंज्ञेयः । योग्रहोरिपुदृशाशत्रुदृष्ट्याचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यापश्यतिसतंप्रतिशत्रुर्ज्ञेयः । अन्यथामित्रशत्रुदृष्ट्यभावेपरिशेषाद्द्वितीयषष्ठाष्टमद्वादस्थानेषुसमताभवति । अत्रार्थेसंमतिवाक्यम् । तथाचरोमकः । मित्रंतृतीयपंचमनवमैकादशगतोऽपियोयस्य ॥ धनमृतिरिपुरिःफेषुचसमोग्रहःस्यादितिज्ञेयम् ॥ १ ॥ शत्रुस्तथैकतुर्येजायास्थानेतथादशमे ॥ ताजिकहिल्लाजमतेनैतादृक्कथितमस्माभिः ॥ २ ॥ अत्रमित्रसमशत्रुविचारेनवपंचमादिस्थानेदृष्टिरेवग्राह्या । अत्रसर्वेष्वपिस्थानेषुयद्यपिगणितागतदृष्टिरायाति तथापिसानग्राह्या । कुतः दृष्ट्यभावेस

पश्यन्मित्रदृशासुहृद्रिपुदृशाशत्रुःसमस्त्वन्यथातिथ्यर्काष्टनगांकशैलखचराः १५।१२।८।७।९।७।९ सूर्यादिदीप्तांशकाः ॥ चक्रेवामदृगुच्यतेबलवतीमध्याद्यथावेश्मनीत्येकर्क्षेऽपिदृगुच्यतेऽर्थजननीत्येकेविदुःसूरयः ॥ १३ ॥

मतोक्ता । गणितागतदृष्टौसत्यांसमतायाअभावःस्यादितिहेतुरितिकेचित् । वस्तुतस्तु अत्रग्रहयोरेकपंचसप्तैकादशांतरयोस्तुल्यभागाद्यवयवयोर्गणितागतदृष्टेरभावः । यथा द्रष्टाचंद्रः १।३।२०।५० दृश्योबुधः २।३।२०।५० वाबुधः ६।३।२०।५० वाबुधः ८।३।२०।५० एवं कदाचित् ०।३।२०।५० एवंकदाचित्संभवतीतिग्रंथांतरेसमानतोक्ता ॥ अथसूर्यादीनांदीप्तांशानाह ॥ तिथीति । सूर्यस्यतिथयःपंचदश १५ । चंद्रस्यार्काः द्वादश १२ । भौमस्याष्टौ ८ । बुधस्यनगाःसप्त ७ । गुरोरंकानव ९ । शुक्रस्यशैलाःसप्त ७ । शनेःखचराःनव ९ । सूर्यादीनांग्रहाणामेतेदीप्तांशकाज्ञेयाः ॥ अथदृष्टौकश्चिद्विशेषउच्यते ॥ चक्रइति । चक्रेलग्नादिद्वादशराशिचक्रेवामदृग्बलवतीज्ञे

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

या । दक्षिणदृष्ट्यपेक्षयेत्यर्थः । वामस्यवामस्थानस्थग्रहस्यदृक्वामदृक् । वामभागस्थग्रहस्यदक्षिणभागस्थग्रहोपरियादृष्टिःसाबलवती । लग्नादिषष्ठांतंदक्षिणविभागः । सप्तमादिद्वादशांतंवामविभागः ॥ तदुक्तंबृहज्जातके । कंदगित्यादिश्लोकेवाममुदितेरिति राशिभिरुदितैर्दृश्यभागावस्थितैर्वामांगविभागलग्नस्योदितभागास्तथाद्वादशैकादशमनवमाष्टमाः तथासप्तमस्यराशेर्लग्नोदिततुल्यभागाः एषभागोदितोशेषोऽनुदितः अर्थादनुदितैरदृश्यैर्दक्षिणोविभागः तत्रलग्नानुदितभागाः तथाद्वितीयतृतीयचतुर्थपंचमषष्ठाः सप्तमराशेर्लग्नोदिततुल्यविभागइत्यनुदितोविभागः एषदक्षिणोविभागः इतिभट्टोत्पलः चक्रेवामदृगुच्यतेबलवतीत्यत्रकिंचिदेकमुदाहरणमाह मध्यादिति मध्यादृशमस्थानाद्धेश्मनिचतुर्थस्थानेयादृष्टिः सावलवतीत्युक्तंभवति दशमस्थानस्थितग्रहस्यचतुर्थस्थानस्थितग्रहोपरियादृष्टिः सावलवतीत्यर्थः चतुर्थस्थानस्थितग्रहस्यदशमस्थानस्थितग्रहोपरियादृष्टिः सानिर्बलेत्यर्थत्वात्सूचितं ॥ सप्तमादिद्वादशस्थानस्थितानांग्रहाणांलग्नादिषष्ठांतस्थानस्थितेषुग्रहेषुयादृष्टिः साबलवतीतिनिर्दिष्टोर्थः । समरसिंहस्याप्ययमेवार्थः । तद्यथा । चक्रस्यवामदृष्टेर्दक्षिणदृष्टिर्बलीयसीज्ञेया ॥ भूकेंद्रोपरिदृष्टिर्मध्यात्सबलेतिसर्वतोप्यूह्यमिति ॥ वामदृष्टिरित्यत्रसप्तमीतत्पुरुषःसमासः । वामेदृष्टिर्वामदृष्टिः । दक्षिणेदृष्टिर्दक्षिणदृष्टिः । दक्षिणभागस्थितानांग्रहाणांयावामभागस्थग्रहेषुदृष्टिस्तदपेक्षयावामभागस्थग्रहाणांदक्षिणभागस्थग्रहोपरियादृष्टिः सावलवतीत्यर्थः । अत्रोदाहरणम् भूकेंद्रेति ॥ मध्यादृशमस्थानाद्भूकेंद्रोपरिचतुर्थोपरियादृष्टिःसावलवती । एवंसर्वतोऽपिसप्तमादिद्वादशांतस्थानस्थितानांलग्नादिषष्ठांतस्थानस्थितेषुग्रहेषुयादृष्टिः सावलवतीत्यूह्यं विचार्यम् ॥ श्रीकेशवदैवज्ञस्याप्ययमेवार्थः । तद्यथा। परार्धखगदृक्प्राक्ज्यार्धदृक्तोधिकेति । परार्धखगस्यदृक् । लग्नादिषष्ठांतंपूर्वार्धम् । सप्तमादिद्वादशांतमपरार्धमिति । अथैकस्थानदृष्टौमतांतरमाह । एकर्क्षे पीति एकर्क्षेएकरास्थितयोर्दृश्यद्रष्ट्रोःपरस्परंयादृग्दृष्टिःसाअर्थजननी अत्यंतलाभपूर्वकशुभफलदात्रीज्ञेया । इत्येकेसूरयःपंडितास्ताजिकशास्त्रवेत्तारोविदुः ॥१३॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथपूर्वोक्तानांदीप्तांशानांप्रयोजनमाह ॥ पुरइति ॥ अनवमादिस्थानदृष्टौसत्यांग्रहोद्रष्टास्वदीप्तांशैः कृत्वापुरोऽग्रेपृष्ठेपश्चाद्वाऽवस्थितेग्रहेविशिष्टमुत्कृष्टंनवमादिस्थानस्थंदृक्फलंदृष्टिफलंदद्यात् ॥ तेषांदीप्तांशानामतिक्रमेदृष्टिफलंमध्यमंसाधारणंदद्यादितिविदुः ॥ १४ ॥ अथषोडशयोगाव्याख्यायंते तत्रतेषांनामानिश्लोकद्वयेनाह प्रागिति ॥ खल्लेतिच । प्राक्प्रथमोयोगःइक्कवालः । १ अपरःइंदुवारः । २ तथेत्थशालः । ३ अपरःईसराफः । ४ ततोनक्तंस्यात् । ५ यमया । ६ मणाऊ । ७ कंबूलं । ८ गैरिकबूलं । ९ खल्लासरं । १० रद्दं । ११ अथोदुफालिकुत्थं । १२ दुत्थोत्थदिबीरं । १३ तंबीरः । १४ कुत्थः । दुरफः । १६ एतेषोडशयोगाःस्युः एषामिक्कवाला

पुरःपृष्ठेस्वदीप्तांशैर्विशिष्टंदृक्फलंग्रहः ॥ दद्यादतिक्रमेतेषांमध्यमंदृक्फलंविदुः ॥१४॥ प्रागिक्कवालोपरइंदुवारस्तथेत्थशालोऽपरईसराफः॥ नक्तंततःस्याद्यमयामणाऊकंबूलतोगैरिकबूलमुक्तम् ॥ १५ ॥ खल्लासरंरद्दमथोदुफालिकुत्थंचदुत्थोत्थदिबीरनामा ॥ तंबीरकुत्थौदुरफश्चयोगाःस्युःषोडशैषांकथयामिलक्ष्म ॥ १६ ॥ चेत्कंटकेपणफरेचखगाःसमस्ताःस्यादिक्कवालइतिराज्यसुखाप्तिहेतुः ॥ आपोक्लिमेयदिखगाःसकलेंदुवारोनस्याच्छुभःक्वचनताजिकशास्त्रगीतः ॥ १७ ॥

दीनांलक्ष्मलक्षणंकथयामि ॥ १५ ॥ १६ ॥ अथेक्कवालेंदुवारयोर्द्वयोर्लक्षणमाह ॥ चेदिति ॥ लग्नचतुर्थसप्तमदशमस्थानानांकंटकसंज्ञाउक्ताकथिता ॥ कंटकचतुष्टयंकेंद्रमितिपर्यायाः तदनंतरं द्वितीयपंचमाष्टमैकादशानांस्थानानांपणफरसंज्ञाउक्ताकथिता ॥ तदनंतरंतृतीयषष्ठनवमद्वादशस्थानानामापोक्लिमसंज्ञाउक्ता । चेत्समस्ताःसर्वेग्रहाः केंद्रेपणफरेचस्युः तदासइक्कवालाख्योयोगःस्यात्सइक्कवालयोगोराज्यसुखयोराप्तिर्लब्धिस्तस्याःहेतुः । अत्यंतशुभफलदइत्यर्थः । आपोक्लिमेयदिसर्वेखगाःग्रहाःस्युस्तर्हिंदुवारनामकस्ताजिकशास्त्रेगीतःकथितोयोगःस्यात् । किलइतिनिश्चयेन । सयोगःक्वचनकुत्रापिवर्षमासप्रवेशादौशुभोनस्यात् ॥ १७ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथमुथशिलयोगस्यलक्षणमाह ॥ शीघ्रइति ॥ ययोर्द्वयोर्ग्रहयोर्मुथशिलविचारःक्रियतेतयोर्मध्येयस्याधिकागतिःसशीघ्रगतिग्रहःद्वितीयःमंदगतिर्ग्रहःशीघ्रःशीघ्रगतिर्ग्रहःअल्पभागैःस्वल्पांशैरुपलक्षितोभवति घनावहवः भागाःअंशाःयस्यासौघनभागः तादृशेबह्वंशेमंदेमंदगतिग्रहे अग्रस्थेसति एतदुक्तंभवति शीघ्रगतिग्रहस्य भागापेक्षयामंदगतिग्रहस्याधिकभागाभवंति । तदाशीघ्रगतिग्रहःनिजंस्वीयंतेजःसामर्थ्यंमंदगतिग्रहायउपाददीत ददातितर्ह्ययंइत्थशालाख्योयोगःस्यात् ॥ अस्यैव नामांतरंमुथशिलमिति । शीघ्रगतिग्रहात् शीघ्रग्रहदीप्तांशांतर्गतांतरभागैरधिकेमंदमुथशिलयोगइतिपर्यवसितोऽर्थः । अथपूर्णमुथशिलयोगमाह । यदिशीघ्रगतिग्रहःमंदगतिग्रहात् विलिप्ताएकविकलामात्रन्यूनोऽथवालिप्तार्धहीनःत्रिंशद्विकलान्यूनोपिभवेत्तदा एतन्मुथशिलंपूर्णविंशतिविंशोपकात्मकंजातंस्यात् । यदाद्ध

शीघ्रोऽल्पभागैर्घनभागमंदेग्रस्थेनिजंतेजउपाददीत ॥ स्यादित्थशालोऽयमथोविलिप्तालिप्तार्धहीनोयदिपूर्णमेतत् ॥ १८ ॥
शीघ्रोयदाभांत्यलवस्थितःसन्मंदेऽग्र्यभस्थेनिदधातितेजः ॥ स्यादित्थशालोऽयमथैषशीघ्रदीप्तांशकांशैरिहमंदपृष्ठे ॥ १९ ॥

योर्विकलांतावयवेनतुल्यताभवतितदापूर्णमुथशिलमित्यर्थतःसिद्धम् ॥ १८ ॥ अथअदृष्टौमुथशिललक्षणमाह । शीघ्रइति । तदेतिपद्यार्धेनच । यदाशीघ्रः शीघ्रगतिग्रहः भांत्यलवस्थितः राशेरंतिमांशेत्रिंशत्तमेंशेस्थितःसन्मंदेमंदगतिग्रहेऽग्र्यभस्थेअग्रिमराशौसतिशीघ्रग्रहस्यदीप्तांशावधितदाशीघ्रगतिग्रहः मंदगतिग्रहायते जोनिदधाति । अयमित्थशालयोगःस्यात् । अथभविष्यन्मुथशिलयोगउच्यते । अथेति । एषशीघ्रगतिग्रहःस्वदीप्तांशेभ्योऽधिकांशैःकृत्वामंदगतिग्रहात्पृष्ठेस्थितःसन्मंदगतिग्रहेयदानिजंतेजःदातुकामोभवति तदाइत्थशालंमुथशिलयोगोऽभविष्यत्अग्रेभविष्यतीतिगणनीयंज्ञेयम् । एवंत्रिधात्रिप्रकारकंमुथशिलमाहुः । अथमुथशिलयोगानांफलमाह । लग्नेशेति । लग्नेशःलग्नस्वामी यद्भावस्यप्रश्नःक्रियतेतद्भावस्वामीकार्याधिपः । अनयोर्यथामुथशिलयोगः । तथासंतःअतिशिष्टाःका

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

र्यमुशंति । तद्यथा । केनचिदागत्यप्रश्नःकृतः । ममपुत्रस्त्रीराज्यलाभादिसुखंभविष्यतिनवेति । तत्रलग्नस्वामीप्रश्नकर्ताज्ञेयः । तत्तद्भावाधीशश्चकार्यस्वामी । तत्र पुत्रप्राप्तिचिंतापंचमभावात् स्त्रीप्राप्तिचिंतासप्तमभावात् । राज्यप्राप्तिचिंतादशमभावात् । लाभचिंताएकादशभावात् । एवंसर्वत्रज्ञेयम् । तत्रलग्नेशस्यराज्याद्य भीष्टकार्यभावेशस्यचमुथशिलयोगोयथाभवति । तथातद्भावप्राप्तिर्वक्तव्या । तयोर्वर्तमानोमुथशिलयोगश्चेत्तदातद्भावसंबंधिसुखंइदानींवर्ततइतिवाच्यम् । यदित योःपूर्णमुथशिलयोगस्तदासंपूर्णतद्भावसंबंधिसुखंवाच्यम् । यदितयोःभविष्यन्मुथशिलयोगःतदातद्भावसौख्यंअग्रेभविष्यतीतिवाच्यम् ॥१९॥ २०॥ अथदृष्टिवि चारमाह ॥ लग्नेशेति ॥ लग्नेशःलग्नस्वामीकार्याधिपःकार्यस्वामीचतत्सहायोनामलग्नेशमित्रं कार्येशमित्रंचएतेचत्वारोयत्रयस्मिन्राशौस्युःभवंतिअस्मिन्राशौपतिः

तदाभविष्यद्गणनीयमित्थशालंत्रिधैवंमुथशीलमाहुः ॥ लग्नेशकार्याधिपयोर्यथैषयोगस्तथाकार्यमुशंतिसंतः ॥२० ॥ लग्नेशकार्याधिपत त्सहायायत्रस्युरस्मिन्पतिसौम्यदृष्टे ॥ तदाबलाढ्यंकथयंतियोगंविशेषतःस्नेहदृशाऽपिसंतः ॥ २१ ॥ स्वर्क्षादिसत्स्थानगतःशुभैश्चेद्युते क्षितोभूद्भविताऽथवास्ते ॥ तदाशुभंप्रागभवत्सुपूर्णमग्रेभविष्यत्यथवर्ततेच ॥ २२ ॥

स्वामी सौम्यःशुभग्रहः आभ्यांदृष्टेसति तदाप्रागुत्पन्नंमुथशिलयोगंबलाढ्यम् उत्कृष्टफलदंकथयंति । तत्रापिसंतःअतिशिष्टाः स्नेहदृशास्नेहदृष्ट्याविशेषतःसबलमितिआ हुः॥२१॥अथाऽन्यमपिफलविचारमाह।स्वर्क्षेति।लग्नाधिपःकार्याधीशश्चस्वर्क्षादिषुस्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वत्रैराशिपस्वमुसल्लहेषु।अथवासत्स्थानेषुशुभग्रहस्थानेषुगतोवि द्यमानःसन्शुभैःशुभग्रहैःयुतेक्षितश्चेदभूत् तदाप्राक्पूर्वंशुभंशुभफलंसंपूर्णमभवज्जातमितिवक्तव्यम् । यदालग्नपकार्याधीशौस्वर्क्षादिसत्स्थानगौशुभैर्युतेक्षितौचेद्भवि तारौतदाशुभफलमग्रेभविष्यतीतिवाच्यम् ॥ यदालग्नपकार्याधीशौस्वर्क्षादिसत्स्थानगौशुभग्रहैर्युतेक्षितौचेद्भवतः तदाशुभफलमिदानींवर्ततएवेतिवक्तव्यम् ॥२२॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथ शुभफलमाह ॥ व्यत्यस्तमिति ॥ अस्मात्स्वर्क्षादिसत्स्थानगतइति पूर्वोक्तादर्थाद्विपरीतभावेदुष्टस्थानेसतिव्यत्यस्तंअन्यथाज्ञेयम् ॥ तद्यथा ॥ सलग्नाधीशः कार्याधीशोवास्वशत्रुक्षेत्रगतःस्वनीचगृहगतोवा स्वशत्रुहद्दादिष्वशुभेषुपापग्रहस्थानेषुवागतःसन्पापग्रहैर्युतोदृष्टोवाचेदभूत्तदाप्राक्पूर्वमेवाऽशुभमभवत् ॥ यदा लग्नाधीशःकार्याधीशोवादुष्टस्थानगतःसन् पापग्रहैर्युतेक्षितोवाचेदास्तेतदेदानींअनिष्टंवर्ततएवेतिवाच्यम् ॥ अथतृतीयमुथशिलयोगेफलविशेषविचारमाह । अथेति यदालग्नेशःकार्येशोवाइष्टर्क्षगतःमित्रराशेःसकाशादनिष्टगृहंशत्रुगृहंप्रपन्नःप्राप्तःतदाप्राक्पूर्वंशुभंशुभफलंअभूज्जातमितिवक्तव्यम् । इदानीमशुभफलंवर्ततइति वाच्यम् । संयातुकामेन । तद्यथा । लग्नाधीशःकार्याधीशोवामित्रगृहेवर्तते । अग्रेशत्रुगृहंप्रति आयास्यतितदाअशुभफलंभाविवाच्यमग्रेभविष्यतीतिवाच्यम् ॥ २३ ॥

व्यत्यस्तमस्माद्विपरीतभावेऽथेष्टर्क्षतोऽनिष्टगृहंप्रपन्नः॥ अभूच्छुभंप्रागशुभंत्विदानींसंयातुकामेनचभाविवाच्यम्॥२३॥
शीघ्रोयदामंदगतेरथैकमप्यंशमभ्येतितदेसराफः ॥ कार्यक्षयोमूसरिफेखलोत्थेसौम्येनहिल्लाजमतेनचिंत्यम् ॥२४॥ लग्ने
शकार्याधिपयोर्नदृष्टिर्मिथोऽथतन्मध्यगतोपिशीघ्रः ॥ आदायतेजोयदिपृष्ठसंस्थान्यसेदथान्यत्रहिनक्तमेतत् ॥ २५ ॥

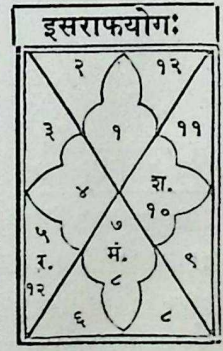

॥ अथेसराफयोगस्यलक्षणमाह ॥ शीघ्रइति ॥ यदामंदगतेःमंदगतिग्रहस्यैकमप्यंशंशीघ्रः शीघ्रगतिग्रहोभ्येति । अतिक्रम्याग्रेगच्छति । तदाइसराफःइसराफाख्योयोगःस्यात् अपरःपर्यायोमूसरीफाख्यइति । खलोत्थेशीघ्रगतिमंदगतिग्रहयोःपापयोसंबंधेनजातेमुसरीफेयोगेसति कार्यक्षयोवांच्छितकार्यनाशःस्यात्॥ तस्मिन्नीसराफयोगेसौम्येशुभग्रहोत्पन्नेकार्यक्षयोननास्ति इदंफलंहिल्लाजमतेनचिंत्यंज्ञेयम् ॥२४॥अथनक्त योगस्यलक्षणमाह॥लग्नेशेति॥लग्नेशःलग्नस्वामी । कार्याधिपःकार्यस्वामी । अनयोर्मिथःपरस्परंदृष्टिर्नास्ति अथतन्मध्यगतोपिशीघ्रः यदितयोर्ल ग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येयःकश्चिच्छीघ्रगतिग्रहोभवति । तादृशोमध्यवर्तीपृष्ठसंस्थाच्छीघ्रग्रहात् तेजःआदायगृहीत्वाऽन्यत्रान्यस्मिन्मंदगतिग्रहेन्यसेत् अर्पयति

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तन्नक्तंनक्तनामयोगःस्यात् ॥ २५ ॥ अथाऽस्यनक्तयोगस्योदाहरणमाह ॥ स्त्रीलाभेति । चापइति च । केनचित्प्रष्ट्रायस्मिन्कस्मिन्समये आगत्यपृच्छाप्रश्नःकृतः । ममस्त्रीप्राप्तिर्भविष्यतिनवेति । तस्मिन्समयेतनुर्लग्नंकन्यास्ति । तस्यस्वामीबुधःसिंहगतःसिंहराशौद्वादशस्थानेदशांशैर्दशभिरंशैरुपलक्षितोस्तितथादेवगुरुःबृहस्पतिःसूर्यांशकैर्द्वादशभिरंशैरुपलक्षितःसन्कलत्रेसप्तमस्थानेस्ति तयोर्बुधजीवयोर्मिथःपरस्परंषडष्टस्थानस्थितत्वाद्दृष्टिर्नास्त्येव । अथचंद्रःशीघ्रःशीघ्रगतिग्रहःउभयोर्बुधजीवयोर्मध्यगतःसन्चापेधनुषिअथवावृषभराशौअस्ति । कीदृशःउभयदृश्यमूर्तिः । उभाभ्यांबुधजीवाभ्यांदृश्यामूर्तिःस्वरूपंयस्यबुधजीवदृष्टः । पुनःकीदृशः अष्टभागैरथवाभवांशैःएकादशभिरंशैरुपलक्षितः । एतादृशश्चंद्रःबुधःतेजःसामर्थ्यआदायगृहीत्वाजीवायगुरवेयद्ददौददातिस्म । तस्माल्लग्नस्वामिनोबुधस्यतेजोपहा

स्त्रीलाभपृच्छातनुरस्तिकन्यास्वामीबुधःसिंहगतोदशांशैः ॥ सूर्यांशकैर्देवगुरुःकलत्रेदृष्टिस्तयोर्नास्तिमिथोथचंद्रः ॥२६॥
चापेवृषेचोभयदृश्यमूर्तिःशीघ्रोऽष्टभागैरथवाभवांशैः ॥ आदायतेजोबुधतोददौयज्जीवायलाभःपरतःस्त्रियाःस्यात् ॥२७॥
अंतःस्थितोमंदगतिस्तुपश्येद्दीप्तांशकैर्द्वावथशीघ्रतस्तु ॥ नीत्वामहोयच्छतिमंदगायकार्यस्यसिद्ध्यैयमयःप्रदिष्टः ॥२८॥

नक्तयागोऽयम्

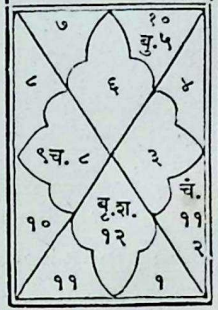

रात्स्वप्रयत्नेनस्त्रीप्राप्तिर्नभवतीतिवक्तव्यम् । कुतःतृतीयेनमध्यस्थचंद्रेणतेजोपहारात्तस्मात्ततीयमध्यस्थप्रयत्नेनस्त्रियाःप्राप्तिर्वक्तव्या ॥ नक्तयोगोयम् ॥ २६ ॥ २७ ॥ ॥ अथयमयायोगलक्षणमाह ॥ अंतःस्थितइति । द्वौलग्नाधीशकार्याधीशौपरस्परंनपश्यतःअनयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोरंतःस्थितोमध्येवर्तमानोमंदगतिर्ग्रहःस्वदीप्तांशैःकृत्वाद्वौलग्नाधीशकार्याधीशौस्थानदृष्ट्यापश्येत् ॥ अथसमंदगामीग्रहःशीघ्रतःलग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येयःशीघ्रगतिग्रहःतस्मान्महस्तेजोनीत्वागृहीत्वामंदगायमंदगतिग्रहाययच्छति ॥ लग्नपकार्यपयोर्मध्येयोमंदगतिर्ग्रहःतस्मैयच्छतिददातिसय

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मयाख्योयोगः वांछितकार्यस्यसिद्ध्यैप्रदिष्टःकथितः ॥ २८ ॥ अथास्ययमयायोगस्योदाहरणम् ॥ राज्येति ॥ दिगंशकइतिच ॥ ममराज्यप्राप्तिर्भविष्यतिन वेतिपृच्छायांप्रश्नेलग्नंतुला । तस्यनाथःस्वामीसितःशुक्रः । मेषेसप्तमस्थानेगतोऽष्टलवैरुपलक्षितोस्ति ॥ तथाराज्यनाथः । राज्यभवनंदशमंतस्यनाथःस्वामीचंद्रः रसांशैःषडंशैरुपलक्षितःसन् वृषभस्थोऽष्टमस्थानगतोभवति । तयोर्लग्नाधीशराज्यनाथयोःपरस्परंद्विर्द्वादशस्थानस्थितत्वात् दृष्टिर्नास्त्येव । गुरुःबृहस्पतिर्मंदोमंद गतिर्ग्रहःदिगंशकोदशभिरंशैःपरिमितःकर्कगतःकर्कस्थितोदशमस्थानस्थितःसन्उभौलग्नाधीशकार्याधीशौस्थानदृष्ट्यापश्यन् सन् उभाभ्यांचंद्रशुक्राभ्यांअधिकैः

यमयायोगोऽयम्

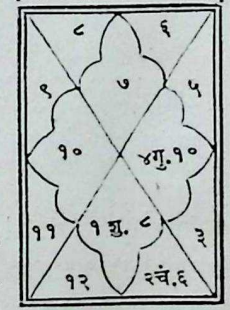

राज्याप्तिपृच्छातुललग्ननाथोमेषेसितस्त्वष्टलवैर्वृषस्थः ॥ चंद्रोरसांशैर्यदिराज्यनाथोदृष्टिस्तयोर्नास्तिगुरुस्तुमंदः ॥ २९ ॥ दिगंशकैःकर्कगतस्तुपश्यन्नुभौमहोदीप्तलवैःसचांद्रं ॥ ददौसितायेतिपदस्यलाभोऽमात्येनभावीतिविमृश्यवाच्यम् ॥ ॥ ३० ॥ वक्रःशनिर्वायदिशीघ्रखेटात्पश्चात्पुरस्तिष्ठतितुर्यदृष्ट्या ॥ एकर्क्षसप्तर्क्षभुवादृशावापश्यन्नथांशैरधिकोन कैश्चेत् ॥ ३१ ॥

स्वदीप्तांशैःकृत्वासचांद्रंचंद्रसंबंधिमहःतेजोगृहीत्वासितायशुक्रायददौददाति ।अतःकारणात् पदस्यस्थानस्यराज्यलाभोऽमात्येनमंत्रिणाभा विभविष्यति । इतिविमृश्यविचार्यवाच्यंवक्तव्यम् ॥ यमयायोगोऽयम् ॥ २९ ॥ ३० ॥ अथमणऊयोगलक्षणमाह ॥ वक्रइति ॥ तेजो हरेदितिच ॥ अस्मिन्मणऊयोगेलग्नाधीशकार्याधीशयोःपरस्परंस्थानदृष्टिरपेक्षिता ॥ यदिशीघ्रखेटात् लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येयःशीघ्रखेटःशीघ्रगतिग्रहोंशा दिस्तस्मात्पश्चात्पूर्वंपुरःअग्रेवांशैरेववक्रोभौमःशनिर्वातिष्ठति तादृशोभौमःशनिर्वातुर्यदृष्ट्याचतुर्थस्थानदृष्ट्यावैकर्क्षसप्तर्क्षभुवा ॥ अथवाएकराशिजातयादृष्ट्या तथा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सप्तमस्थानजातयादृशादृष्ट्यावाचेदंशैरधिकोनकैः तद्यथा ॥ शीघ्रग्रहस्यभागापेक्षयाऽधिकैर्वांशैः शीघ्रगतिग्रहस्यदीप्तांशमध्यवर्तिभिःपश्यन्सन् शीघ्रगतिग्रहस्यते जोहरेत् । कीदृशः । कार्यपदेत्थशालीस्थितः । कार्यपदंवांच्छितकार्यस्यस्थानं । अर्थात्कार्यस्थानाधीशेनसहमुथशिलकारीसंस्थितोऽपिवर्तमानश्चेद्भवति । तदा । असौमणऊनामयोगःस्यात् । सशुभोन । कार्यकर्तानभवेदित्यर्थः । अथोदाहरणम् । स्त्रीलाभेतिकलत्रगइतिच । ममस्त्रीप्राप्तिर्भविष्यतिनवेतिपृच्छायांप्रश्नेतनुर्लग्नं कन्यास्ति । तस्यस्वामीज्ञोबुधः । अत्रकन्यायांदिगंशैर्दशभिरंशैरुपलक्षितोऽस्तितथासुरेज्योगुरुःतिथिभिःपंचदशभागैरुपलक्षितः सन्कलत्रगःकलत्रंस्त्रीभवनंतत्र गच्छतीति सप्तमस्थानेऽस्तीत्यर्थः । तथा अवनिजोभौमःखेदशमस्थानेभवांशैरेकादशभिरंशैरुपलक्षितोऽस्तिअथभौमस्तुर्यदृष्ट्यावुधंपश्यति । तस्माद्बुधात् । एकां

तेजोहरेत्कार्यपदेत्थशालीस्थितोऽपिवासौमणऊशुभोन ॥ स्त्रीलाभपृच्छातनुरस्तिकन्याऽत्रज्ञोदिगंशैस्तिथिभिःसुरेज्यः ॥ ३२ ॥ कल त्रगःखेऽवनिजोभवांशैःपूर्वंबुधोभौमहृतःस्वतेजाः ॥ जीवेनपश्यान्मिलतीतिलाभोनार्यास्तुनोपृष्ठगतेऽथवास्मिन् ॥ ३३ ॥ यदीत्थशा लोस्त्युभयोःस्वदीप्तहीनाधिकांशैःशनिभूसुतौचेत् ॥ एकर्क्षगौलग्नपकार्यपौस्तस्तेजोहरौकार्यहरौनिरुक्तौ ॥ ३४ ॥

शेनाधिकोभूत्वाऽग्रस्थितोजातस्ततोग्रेगत्वाभौमेनहृतंस्वतेजोयस्यतादृशः तेजोरहितःततोबुधः पूर्वंप्रथमतःकृतःपश्चादनंतरंजीवेनकार्याधीशेनसहशीघ्रगतित्वान्मि लति इतिहेतोः नार्याःजायायाःलाभःप्राप्तिर्नो नास्तीतिवक्तव्यम् । अयमेकोयोगः । अथापरः अथवा यथावस्थितेपूर्वस्मिन्योगेबुधापेक्षयाभौमः स्वल्पांशैरवस्थि तः सन्पृष्ठतोभवति । एवमस्मिन् भौमेपृष्ठगतेसति असौमणऊयोगः कार्यनाशकोभवति । मणऊयोगोऽयम् ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ अथमणऊयोगभेदमाह । यदीत्थशालइति । यद्युभयोर्लग्नेशकार्येशयोर्मुथशिलयोगोस्ति तथाशनिभूसुतौएकर्क्षगौलग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचित्सहएकराशिगतौस्तः । स्वदीप्तहीनाधि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मणऊयोगोऽयम्

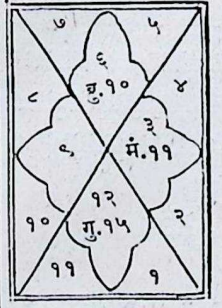

कांशैः । स्वशब्देनलग्नाधीशकार्याधीशावुच्येतेतयोर्येदीप्तांशकास्तदपेक्षयान्यूनैरधिकैर्वादीप्तांशमध्यवर्तिभिः शनिभौमयोरंशैः कृत्वालग्नप
कार्यपयोः लग्नाधीशकार्याधीशयोस्तेजोहरौसंतौकार्यहरौकार्यनाशकौनिरुक्तौ ॥३४॥ अथोदाहरणम् ॥ राज्याप्तिपृच्छेति।ममराज्यप्राप्तिर्भ
विष्यतिनवेतिपृच्छायांप्रश्नेतुलालग्नंतस्यनाथःस्वामी सितःशुक्रः कर्केदशमेस्थानेतिथिभिःपंचदशांशैरुपलक्षितोस्ति । राज्यभवनाधीशः श
शीचंद्रोवृषेउच्चस्थःसन्नष्टमतःसदिगंशैर्दशभिरंशैरुपलक्षितोऽस्ति । कुजोवृषस्थःसन् भूपलवैः षोडशांशैरुपलक्षितोऽस्ति । चकाराच्छनिरपि
वृषस्थःसन्भूपलवैः १६ उपलक्षितोऽस्तीतिज्ञातव्यम् । भौमोद्वयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोरित्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसतिभांतेजोहरन्

राज्याप्तिपृच्छातुललग्ननाथःकर्केसितांशैस्तिथिभिर्दिगंशैः ॥ वृषेशशीभूपलवैःकुजश्चहरन्द्वयोर्भाहरतेचराज्यम् ॥३५॥
लग्नकार्येशयोरित्थशालत्रेंद्वित्थशालतः ॥ कंबूलंश्रेष्ठमध्यादिभेदैर्नानाविधंस्मृतम् ॥ ३६ ॥

पुनर्मणऊयोगः

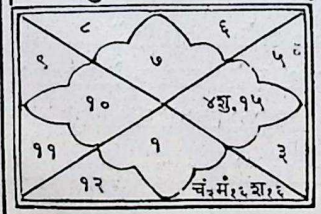

राज्यंहरति । पुनर्मणऊयोगोऽयम् ॥ ३५ ॥ अथाष्टमषोडशभेदभिन्नंकंबूलयोगंवक्तुकामःसामान्यतःकंबूलयोगलक्षणमाह ॥ लग्न
कार्येशयोरित्थेति ॥ अत्रलग्नाधीशकार्याधीशयोरित्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसति अनयोर्मध्येकेनचिदेकेनसाकंइंद्वित्थशालतः इं
दुश्चंद्रः इत्थशालतः मुथशिलंचेत्करोतितदाकंबूलं कंबूलनामायोगःस्यात् लग्नेशकार्येशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहचंद्रमुथशिलेकंबूलंभ
वतीत्युक्तम् । ताजिकभूषणेयथा । निशाकरोयोगकरग्रहाभ्यामेकेनचेन्मुत्थशिलंकरोति ॥ कंबूलयोगःकथितस्तदानींपूर्णोंहिमध्योऽ
धमकस्त्रिधाऽसौ ॥ सममध्यमयोर्मध्यमत्वेनगणनात्त्रिधाइत्युक्तम् ॥ अन्यच्च ॥ द्वयोर्मुथशिलेविधुःकेनचित्स्यात्तयोर्मुथशिलःसकंबू

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

लयोग इति ॥ तत्कंवूलंसामान्यतस्त्रिविधम्श्रेष्ठमध्यादि । श्रेष्ठम् । मध्यमम् । आदिशब्देनाधमम् । एतैर्भेदैर्नानाविधंस्मृतम् । लग्नेशकार्येशचंद्राणांचतुर्विधाधिकारभेदेनषोडशप्रकारकमित्यर्थः । तद्यथा । उत्तमोत्तमम् १ उत्तममध्यमम् २ उत्तमम् ३ उत्तमाधमम् ४ मध्यमोत्तमम् ५ मध्यममध्यमम् ६ मध्यमम् ७ मध्यमाधमम् ८ उत्तमम् ९ मध्यममध्यममम् १० मध्यममध्यमम् ११ अधमम् १२ अधमोत्तमम् १३ अधममध्यमम् १४ अधमम् १५ अधमाधमम् १६ एतेषांप्राकट्यार्थचक्रंलिख्यते ॥ तत्रस्वगृहेस्वोच्चाधिकारश्चोत्तमः ॥ स्वहद्दास्वद्रेक्काणस्वनवांशाधिकारोमध्यमः । स्वशत्रुस्वनीचाधिकारोऽधमः । एतत्स्थानत्रितयराहित्यंसमाधिकारः उक्तंचमनुष्यजातके कंवू

	लग्नाधीशकार्या०	लग्नाधीशकार्या०	लग्नाधिकारस्थौ	लग्नाधिकारस्थौ
उत्तमाधिकारश्चंद्रः	मध्यमाधिकारस्थौ	मध्यमाधिकारस्थौ	समाधिकारस्थौ	अधमाधिकारस्थौ
मध्यमाधिकारश्चंद्रः	उत्तमाधिकारस्थौ	मध्यमाधिकारस्थौ	समाधिकारस्थौ	अधमाधिकारस्थौ
समाधिकारश्चंद्रः	उत्तमाधिकारस्थौ	मध्यमाधिकारस्थौ	समाधिकारस्थौ	अधमाधिकारस्थौ

उत्तममध्यकंवूलम्

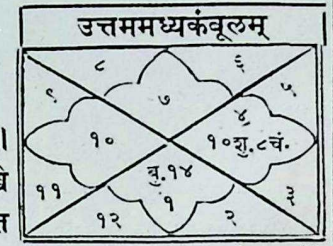

यदींदुःस्वगृहोच्चस्थस्तादृशोलग्नकार्यपौ ॥ इत्थशालीकंबूलंतदुत्तमोत्तममुच्यते ॥ ३७ ॥

लमीषद्वितयेत्थशालेचंद्रोऽपिचेन्मुत्थशिलंविधत्ते । मिथःस्वगेहोच्चगतौप्रधानंमध्यंत्रिकाद्येत्वधमंपरर्क्षे ॥ समरसिंहेप्युक्तमस्ति ॥३६॥ उत्तमोत्तमाभिःसंज्ञाभिस्तानेवभेदानाह ॥ तत्रादौउत्तमोत्तमकंवूललक्षणमाह । यदींदुरिति । यदिइंदुश्चंदः गृहोच्चस्थःस्वगृहेस्वोच्चे वाभवति । तादृशौलग्नकार्यपौ । तादृशेनस्वगृहस्वोच्चस्थितेनवालग्नाधीशेन तथास्वगृहस्थेनोच्चस्थितेनवाकार्याधीशेन । परस्परकृत मुथशिलेन सहइत्थशालीमुथशिलंकरोति ॥ तदातत्कंवूलंउत्तमोत्तममुच्यते । त्रयाणांउत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । अयंप्रथमोभेदः।अत्रषोडशकंवूलयोगेषुलग्नेशकार्येशयोरेकाधिकारत्वंपरस्परमुथशिलंचनियतम् ॥ चंद्रमुथशिलंतुलग्नेशकार्येशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहापेक्षितम् ॥ ३७ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथोत्तममध्यमकेवलोत्तमयोःकंबूलयोर्लक्षणमाह ॥ स्वीयेति ॥ अथस्वीयहद्दाद्रेक्काणांकभागस्थेनस्वहद्दायांस्वद्रेक्काणेवास्वनवांशेवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परंकृतमुथशिलेनचस्वगृहगः स्वोच्चराशिगतोवाचंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति तदोत्तममध्यमंकंबूलंस्यात् । कुतःचंद्रस्योत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोर्मध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ ग्रंथकर्त्रातुमध्यमोत्तममित्युक्तम् कुतः छंदोभंगभयात् ॥ अत्रोदाहरणम् ॥ ममभाग्यंभविष्यति नवेति प्रश्नेतुलालग्नं तस्यस्वामीभृगुर्दशमे स्वहद्दायांदशांशः १० भाग्यभवनाधीशोबुधः सप्तमेस्वहद्दायांचतुर्दशांशः १४ अनयोःपरस्परमुथशिलं । चंद्रःकर्के स्वगृहेअष्टादशांशस्ताभ्यांमुथशिलीत्युत्तममध्यममेतत्कंबूलमत्यल्पायाससाध्यंभाग्यंफलिष्यति ॥ एवंस्वद्रेष्काणस्वनवांशस्थाभ्यां उदाहरणानिएषूह्यानि ॥ एवंहीनाधिकृतिनाहीनाः गताः

स्वीयहद्दाद्रेक्काणांकभागस्थेनेत्थशालतः ॥ मध्यमोत्तमकंबूलंहीनाधिकृतिनोत्तमम् ॥ ३८ ॥
उत्तमाधमतानीचरिपुगेहस्थितेनचेत् ॥ स्वद्रेक्काणांशगश्चंद्रःस्वभोच्चस्थेत्थशालकृत् ॥ ३९ ॥

उत्तममध्यमाधमाधिकाराः यस्यतादृशेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनपरस्परमुथशिलेनस्वगृहस्थःस्वोच्चस्थोवाशशीचेन्मुथशिलंकरोति ॥ तदोत्तममेवकंबूलंभवति ॥ कुतः केवलंचंद्रस्योत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ इतरयोःसमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥ उदाहरणम् ॥ राज्याप्तिप्रश्नेलग्नंमिथुनंतस्यस्वामी बुधःसमस्यगृहेतिष्ठति ॥ राज्यभवनाधीशोगुरुः समस्यगृहेकन्यायामस्तिचंद्रस्तूच्चेवृषे । एवंत्रयाणांपरस्परमुथशिलयोगेसत्युत्तमंकंबूलंजातंतेनराज्यप्राप्तिरुत्तमावक्तव्या ॥ ३८ ॥ अथश्लोकार्धेनोत्तमाधमकंबूललक्षणमाह ॥ उत्तमेति ॥ स्वनीचराशिगतेनस्वशत्रुराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परंमुथशिलयोगेसतिस्वगृहगतः स्वोच्चराशिगतोवाचंद्रः तयोरन्यतरेणचेत्मुथशिलंकरोति तदोत्तमाधमता उत्तमाधमाख्यंकंबूलंस्यात् ॥ कुतः चंद्रस्योत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोरधमाधिकारप्राप्तत्वात् ॥

CC-0. Rashtriya Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अत्रोदाहरणम् ॥ स्त्रीप्राप्तिप्रश्नेतुलालग्नंतत्स्वामीशुक्रः ॥ कन्यायांदशांशः १० नीचे स्त्रीभवनाधीशोभौमः कर्के नीचेपंचदशांशश्चंद्रोऽपिकर्केस्वगृहे द्वादशांशः १२ एषांपरस्परंमुथशिलयोगः उत्तमाधमकंवूलाख्योजातोऽतःस्त्रीप्राप्तिरीषदायाससाध्या । अथमध्यमोत्तमकंवूललक्षणमाह । स्वद्रेक्काणेति । स्वद्रेक्काणेस्वनवांश केवास्थितःसन् स्वभोच्चस्थेनस्वगृहगतेनस्वोच्चराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परकृतमुथशिलेनइत्थशालकृतमुथशिलंचेत्करोति तदैतत्कंवूलंमध्यमोत्तमा ख्यंस्यात् । कुतः चंद्रस्यमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोरुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । एतत्मध्यमोत्तमंकंवूलंपूर्वस्मात् पूर्वोक्तात् उत्तममध्यमकंवूलान्नविशिष्यते । नविशिष्टफलदमित्यर्थः । अत्रोदाहरणम् । स्त्रीप्राप्तिप्रश्नेतुलालग्नंतस्यस्वामीशुक्रः लग्नेस्वगृहेचतुर्विंशत्यंशः २४ सप्तमभावोमेषः तत्स्वामीभौमः मेषेस्वगृहे अष्टा विंशत्यंशः २८ चंद्रस्तुवृषककौंविहायमकरेस्वनवमांशेद्वाविंशत्यंशैः २२ तत्रैषांमुथशिलंपरस्परमभूदितिमध्यमोत्तमाख्यंकंवूलं । अत्रस्त्रीप्राप्तिरुत्तमा ॥ अथश्लो

मध्यमोत्तममेतच्चपूर्वस्मान्नविशिष्यते ॥ स्वहद्दादिपदस्थेनकंबूलंमध्यमध्यमम् ॥ ४० ॥

कार्धेनमध्यमाधमकंवूललक्षणमाह ॥ स्वहद्दादिपदस्थेनेति ॥ स्वहद्दायांस्वद्रेक्काणेवास्वनवांशेवास्थितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परकृतमुत्थशिलेनस्वद्रेक्काणे स्वनवांशेवास्थितश्चंद्रोमुत्थशिलंचेत्करोति तदामध्यमध्यमंकंवूलंस्यात् । कुतः सर्वेषांमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । अत्रोदाहरणम् । संततिप्रश्नेमिथुनलग्नंतस्यस्वा मीबुधस्तुलायांस्वहद्दायांअष्टमांशः ८ सुतभवनाधीशः शुक्रोमिथुनेस्वहद्दायामष्टमांशः ८ चंद्रस्तुकर्केप्रथमेद्रेक्काणेस्वीयनवांशेचाऽस्ति अत्रत्रयाणामपिपरस्परंमुथ शिलयोगाच्चमध्यममध्यमाख्यंकंवूलं तेनसंततिप्राप्तिर्मध्यममध्यमाभवति ॥ प्रयत्नेनसाध्येत्यर्थः ॥ ३९ ॥ ४० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथश्लोकार्धेनमध्यमकंबूललक्षणमाह । मध्यममिति । हीनारहिताअधिकृतयोऽधिकारायेषांतेहीनाधिकृतयस्तेचतेखेटाश्चतेभ्योजातंमुत्थशिलम् । एतदुक्तं भवति । स्वोत्तममध्यमाधिकाररहितेनअर्थात्समाधिकारप्राप्तेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनच कृतपरस्परमुथशिलेनस्वमध्यमाधिकारस्थःशशीचेत् मुथशिलं करोति तदामध्यमकंबूलंस्यात् । कुतः चंद्रस्यमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोःसमाधिकारप्राप्तत्वात् । अत्रोदाहरणम् । संततिप्रश्नेवृषलग्नंतत्पतिःशुक्रः । समस्यहद्दायांचतुरंशःसन् मकरेऽस्ति । पंचमभवनाधीशोबुधः समस्यहद्दायांपंचांशःसन् तुलायामस्ति । चंद्रस्तुस्वेद्रेक्काणेकर्केत्र्यंशोस्ति । परस्परमेतन्मुथशिले कृतेमध्यमकंबूलंजातं तेनसंततिप्राप्तिरायाससाध्येत्यर्थः । अथश्लोकार्धेनमध्यमाधमकंबूललक्षणमाह । मध्यमाधमेति । लग्नाधीशेनकार्याधीशेनचस्वनीचक्षेत्रेस्वश

मध्यमंचकंबूलंस्याद्धीनाधिकृतिखेटजम् ॥ मध्यमाधमकंबूलंनीचारिभगखेटजम् ॥ ४१ ॥
इंदुःपदोनःस्वर्क्षोच्चस्थितेनाप्युत्तमंतुतत् ॥ स्वहद्दादिगतेनापिपूर्ववन्मध्यमुच्यते ॥ ४२ ॥

त्रुक्षेत्रेवास्थितेनकृतपरस्परमुथशिलेनस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेवास्थितश्चंद्रोमुथशिलंचेत्करोतितदामध्यमाधमाख्यंकंबूलंस्यात् । कुतः चंद्रस्यमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोरधमाधिकारप्राप्तत्वात् । अत्रोदाहरणं । भाग्यप्राप्तिप्रश्नेमेषलग्नंतस्यस्वामीभौमः कर्केनीचेस्तिनवमभवनस्वामीगुरुर्मकरेनीचे चंद्रः कर्केस्वद्रेक्काणे एषांपर स्परमुथशिलयोगसत्वान्मध्यमाधमंकंबूलंजातं भाग्यप्राप्तिरायाससाध्याभवति ॥ ४१ ॥ अथापरमुत्तमकंबूललक्षणमाह । इंदुरिति । इंदुश्चंद्रः । पदोनः अधिकार रहितःस्वगृहस्वोच्चस्वद्रेक्काणस्वनवांशस्वनीचस्वशत्रुक्षेत्ररूपाधिकाररहितः । किंतु समग्रहादिगतः । स्वर्क्षोच्चस्थितेनस्वराशिगतेनस्वोच्चराशिगतेनवालग्नाधी शेनकार्याधीशेनचपरस्परमुथशिलेनचेन्मुथशिलवान्भवति । तदोत्तममेवकंबूलंस्यात् । कुतः चंद्रस्याधिकारशून्यत्वात् । इतरयोरुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अत्रोदाहरणम् । धनलाभप्रश्नेतुलालग्नं लग्नाधीशःशुक्रः लग्नेस्वगृहे । धनाधीशोभौमः मकरेउच्चे । चंद्रःसमद्रेक्काणेमिथुनेस्ति । एषांपरस्परमुथशिलयोगसत्वात् कंवूलंसमोत्तमंजातमितिभाग्यप्राप्तिरुत्तमा । अथापरंमध्यमकंवूललक्षणंश्लोकार्धेनाह । स्वहद्दादीति । स्वहद्दायांस्वद्रेक्काणेवासनवांशेवास्थितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुथशिलेनसमाधिकारश्चंद्रश्चेन्मुथशिलीतदाकंवूलंमध्यमंस्यात् । कुतश्चंद्रस्याधिकाररारहित्यादितरयोः मध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । एतत्पूर्ववत्पूर्वोक्तमध्यमकंवूलतुल्यफलदम् । उदाहरणम् । धनलाभप्रश्नेतुलालग्नंतस्यस्वामीशुक्रः । सिंहेस्वहद्दायांदशांशः १० धनभावाधीशोभौमःवृषिस्वहद्दायांदशांशः १० चंद्रस्तुमध्यमद्रेक्काणेमिथुनेदशांशः तत्रैषांपरस्परंमुथशिलयोगोस्ति । तस्मान्मध्यममेतत्कंवूलंभवति । तेनधनलाभोमध्यमोभवति ॥४२॥ पुनःप्रकारांतरेणमध्यमकंवूललक्षणमाहश्लोकार्धेन । पादोनेनेति । पादोनेनउत्तममध्यमाधिकाररहितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुथशिलेनसमाधिकारश्चंद्रश्चेन्मुथशिली । तदा

पादोनेनापिमध्यंस्यादितियुक्तंप्रतीयते ॥ नीचारिस्थेनेत्थशालेऽधमकंबूलमुच्यते ॥ ४३ ॥

मध्यमकंवूलंस्यादित्यस्माभिर्युक्तं युक्तिसहंप्रतीयते । कुतः सर्वेषांसमाधिकारप्राप्तत्वात् । उदाहरणम् । धनलाभप्रश्नेलग्नंमेषः । तत्स्वामीभौमः सिंहेदशांशः १० धनेशःशुक्रः कुंभेदशांशः चंद्रस्तुलायांदशांशः १० एषांपरस्परंमुथशिलयोगे जातेसतिमध्यमकंवूलं । तेनलब्धिर्मध्यमा । नोत्कृष्टानापकृष्टाचेत्यर्थः । अथाधमकंवूलंश्लोकार्धेनाह । नीचारिस्थेनेत्थशालेइति । स्वनीचराशिगतेनस्वशत्रुराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुथशिलेनसमाधिकारस्थितश्चंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति । तदाधमाख्यंकंवूलंस्यात् । कुतश्चंद्रस्यसमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोरधमाधिकारप्राप्तत्वात् । उदाहरणम् । पुत्रप्रश्नेमिथुनलग्नंतस्यस्वामीबुधः मीनेनीचे । पुत्रभावाधीशः शुक्रःकन्यायांनीचे।चंद्रस्त्वधिकाररहितः अत्रत्रयाणांपरस्परंमुथशिलयोगादधमंकंवूलंस्यात् ।तेनपुत्राप्तिश्चिंता अधमाऽधमफला।ईषत्कष्टसाध्येतियावत्४३

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथाधमोत्तमकंबूललक्षणमाह । नीचशत्रिवति । यदिचंद्रोनीचराशिगतःशत्रुराशिगतोवा । स्वगृहगतेनस्वोच्चगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परंकृतमुथशिलेनचेन्मुथशिलीभवति । तदा अधमोत्तमकंबूलंस्यात् । कुतः चंद्रस्याऽधमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोरुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । एतत्पूर्वमुक्तस्यकंबूलयोगस्य तुल्यंफलंप्रददाति । उदाहरणम् । सुखप्राप्तिप्रश्नेलग्नंसिंहः तत्स्वामीसूर्यः मेषेउच्चे । सुखभवनाधीशोभौमः मकरेउच्चे । चंद्रोनीचेवृश्चिके । एवंत्रयाणांपरस्परंमुथशिलेजातेसतिअधमोत्तमसंज्ञकंकंबूलमभूदिति । सुखप्राप्तिरीषदायाससाध्याभवति ॥४४॥ अथाधममध्यमकंबूललक्षणमाह । चंद्रइति । यदिचंद्रोनीचगृहगतः शत्रुगृहगतोवास्वहद्दायामादिशब्देनस्वद्रेक्काणेवास्वनवांशेवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परंकृतमुथशिलेनचेदित्थशालीमुथशिलीभवति । तदाऽधममध्यमकंबूल

नीचशत्रुभगश्चंद्रःस्वभोच्चस्थेत्थशालकृत् ॥ अधमोत्तमकंबूलंपूर्वतुल्यफलप्रदम् ॥ ४४ ॥
चंद्रोनीचारिगेहस्थःस्वहद्दादिगतोनचेत् ॥ इत्थशालीकंबूलंतदुच्यतेऽधममध्यमम् ॥ ४५ ॥
इंदुर्नीचारिगेहस्थःपादोनेनेत्थशालकृत् ॥ कंबूलंमध्यमंज्ञेयंपूर्वतुल्यफलप्रदम् ॥ ४६ ॥

मुच्यते । कुतः चंद्रस्याधमाधिकारत्वादितरयोर्मध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । उदाहरणम् । पुत्रप्राप्तिप्रश्नेकन्यालग्नंतत्स्वामीबुधः मकरेस्वहद्दायांत्र्यंशः । पुत्रभावाधीशः शनिस्तुमीनेस्वहद्दायांपंचांशोस्ति । चंद्रस्तुनीचेवृश्चिकेत्र्यंशः । एषांत्रयाणांपरस्परमुथशिलयोगेजातेसति अधममध्यमकंबूलंजातं । तेनसंततिप्राप्तिरत्यायास साध्याज्ञेया ॥ ४५ ॥ अथान्यदधमकंबूललक्षणमाह । इंद्विति । यदींदुश्चंद्रः स्वनीचराशिगतःस्वशत्रुराशिगतोवा । पादोनेन उत्तममध्यमाधिकाररहितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुथशिलेनचेन्मुथशिलीभवति । तदाऽधमाख्यंकंबूलंज्ञेयम् । कुतः चंद्रस्याधमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोः समाधिकारप्राप्तत्वात् ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

एतत्पूर्वमुक्तस्यकंवूलयोगस्यतुल्यंफलंप्रददाति । उदाहरणम् । राज्याप्तिप्रश्नेवृषलग्नंतत्स्वामीशुक्रःषडंशःसिंहे । राज्याधीशः शनिर्वृषेदशांशः १० चंद्रस्तुनीचेवृश्चिकेऽंशोस्ति । एषांमुथशिलयोगेजातेऽधमकंवूलंतेनराज्यप्राप्तिःकष्टसाध्या ॥ ४६ ॥ अथाधमाधमकंवूललक्षणमाह । नीचारिभस्थेति । स्वनीचराशिगतेनस्वशत्रुराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परंकृतमुथशिलेनस्वनीचराशिगतः स्वशत्रुराशिगतोवाशशीचेन्मुथशिलंकरोति । तदाकंवूलमधमाधममुच्यते । कुतः चंद्रस्येतरयोश्चाधमाधिकारप्राप्तत्वात् । उदाहरणम् । पुत्रलाभप्रश्नेलग्नंधनुः तस्यस्वामीगुरुः मकरेनीचे । पुत्रभावाधीशोभौमः कर्केनीचे । चंद्रोपिमीनेवृश्चिके । अत्रत्रयाणांपरस्परमुथशिलयोगेऽधमाधमकंवूलाख्ययोगस्तेनसंततिलाभोनास्त्येवेतिवाच्यम् ॥ ४७ ॥ एवंषोडशकंवूलस्यभेदाउक्ताः । अथप्रागुक्तानांकंवूलभेदानां

नीचारिभस्थखेटेननीचारिभगतःशशी ॥ इत्थशालीकंबूलंतदधमाधममुच्यते ॥ ४७ ॥ मेषेरविःकुजोवापिवृषेकर्केऽथवाशशी ॥ तत्रेत्थशालीकंबूलमुत्तमोत्तमकार्यकृत् ॥ ४८ ॥ वृश्चिकस्थःशशीभौमःकर्केतत्रेत्थशालतः ॥ अधमाधमकंबूलंकार्यविध्वंसदुःखदम् ॥ ४९ ॥ एवंपूर्वोक्तभेदानामुदाहरणयोजना ॥ उक्तलक्षणसंबंधादूहनीयाविचक्षणैः ॥ ५० ॥

मध्येउत्तमोत्तमकंवूलयोगोदाहरणमाह । मेषेइति । अत्रापत्यप्रश्नेमेषलग्नंतत्स्वामीभौमः मेषेस्वगृहे । पंचमभावाधीशोरविर्मेषेस्वोच्चे । अनयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोः परस्परमुथशिलयोगेसति । चंद्रस्यवृषउच्चंकर्कस्वगृहं । अनयोर्मध्येक्वचिद्विद्यमानश्चंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति । तदाकंवूलमुत्तमोत्तमकार्यकृत्वांछितफलदमित्यर्थः ॥४८॥ अथांतिमकंवूलयोगस्याधमाधमाख्यस्योदाहरणमाह । वृश्चिकस्थइति । पुत्रलाभप्रश्नेधनुर्लग्नंलग्नाधीशोगुरुर्मकरेनीचे । पुत्रभावाधीशोभौमः कर्केनीचे । वृश्चिकस्थः चंद्रोनीचे । तत्रचंद्रभौमाभ्यांगुरुभौमाभ्यांचमुथशिलयोगाज्जातंकंवूलमधमाधमाख्यंतद्वांछितकार्यविध्वंसदंदुःखंचददाति ॥ ४९ ॥ अथाद्यंतिमयोः कंवूलभेदयो

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दिशाअंतरालवर्तिनांकंबूलभेदानामुदाहरणान्यूह्यानीत्याह । एवमिति । एवं पूर्वोक्तभेदानांविचक्षणैर्दैवज्ञैरुदाहरणयोजनाउक्तलक्षणसंबंधात्प्रागुक्तलक्षणयोजनाऊहनीयाविचार्या । उदाहरणानिनोक्तानि कुतःलक्षणवाक्यानांस्पष्टार्थत्वात् ॥ ५० ॥ अथात्रकेचित्कंबूललक्षणेशीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराशिस्थयोरेवमुथशिलयोगमाहुः । तन्मतमुपन्यस्यति । मेषराशिस्थेऽब्जेचंद्रमसि । मेषस्थेनैवशनिनासह मुथशिलयोगेकृतेसति । तदाएतदुत्पन्नंकंबूलंमध्यमाधमसंज्ञंजातंइत्यादिदृष्टांतवशात्शीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराश्यवस्थितत्वात् एवंमुथशिलयोगादीनपरेजगुः । आदिशब्देनेसराफादयः । तथाचसमरसिंहः । मेषस्थेब्जेशनिनार्कस्थेभुभूवास्त्रियांकविना । मकरस्थेगुरुणासहमीनस्थेज्ञेननशुभंच ॥ १ ॥ अस्यार्थः । मेषराशिस्थेब्जेचंद्रमसि स्थानांतरस्थानुक्त्वान्मेषस्थेनैवशनिनासह कृतमुथशिलेसतिमध्यमाधमसंज्ञंकंबूलंजातं । कुतः अत्रहिचंद्रोमेषेस्वगृहोच्चाधिकारेनास्तिस्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति प्रायःस्वनवांशेस्ति । शनिस्तुनीचस्थएव । तथा

मेषस्थेऽब्जेशनीत्यादिदृष्टांतान्मंदशीघ्रयोः ॥ एकर्क्षावस्थितावित्थशालादीनपरेजगुः ॥ ५१ ॥

कर्कस्थेचंद्रेभूभुवामंगलेन कर्काख्यनीचस्थानगतेन कृतपरस्परमुथशिलेसत्युत्तमाधमकंबूलंजातं । कुतः अत्रहिचंद्रःस्वगृहस्थः । भौमोनीचस्थः । तथा स्त्रियांकन्यास्थेचंद्रे कविनाशुक्रेण कन्याख्यनीचराशिगतेनसहमुथशिलेकृतेसति मध्यमाधमकंबूलंजातं । कुतः चंद्रःस्वनवांशेस्ति । शुक्रोनीचेस्ति । अत्रापिचंद्रस्यस्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति । तथा मकरस्थेचंद्रेगुरुणामकराख्यनीचराशिगतेनसहमुथशिलेसतिमध्यमाधमकंबूलंजातम् । कुतः अत्रचंद्रःस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेचास्ति । गुरुर्नीचे । अत्रापिस्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति । तथा मीनस्थेचंद्रेबुधेनमीनाख्यनीचस्थितेनमुथशिलेसतिमध्यमाधमकंबूलंजातम् । कुतः अत्रचंद्रःस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेस्ति । बुधोनीचेस्ति । इदमुदाहरणपंचकंशुभंन शुभफलदंनेत्यर्थः ॥ ५१ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथैषांमतंदृष्टांतेनैवदूषयति ॥ तदयुक्तमिति । शीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराशिस्थयोरेवमुथशिलादियोगोविचार्यइतियत् केषांचिन्मतंतदयुक्तं नयुक्तिसहमित्यर्थः । कुतइत्यतआह । नीचगस्येति । लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेन ग्रहेणस्वनीचराशिगतेनस्वनीचराशिगतस्यतदितरग्रहस्यचेदित्थशालंतत्कार्यनाशीत्युक्तं । नहिद्वयोरेकंनीचस्थानंभवति । तथारिपुणारिपोर्लग्नेशकार्येशयोः परस्परवैरेसतियन्मुथशिलंतत्कार्यनाशीत्युक्तम् । यतःकारणात्तत्रसमरसिंहकृतताजिकसंज्ञातंत्रे स्फुटंप्रकटार्थमुक्तमस्ति । तद्वाक्यंचयदिनीचोनीचेनचमुथशिलकारीतथारिपुर्द्विषता । तत्कंवूलंनेष्टंचंद्रोपिविनाशकोमुष्मिन् ॥१॥ अत्रद्वितीयोयोगः एकराशिस्थ योरपिसंभवतीतिनदूषणत्वेनोपन्यसनीयः । ग्रंथकर्त्रातुआकरग्रंथसंदर्भवशाल्लिखितः ॥ ५२ ॥ अथप्रकारांतरेणफलोत्पत्तिज्ञानार्थंकंवूलयोगस्यभेदांतरमाह । लग्न

तदयुक्तंनीचगस्यनीचेनरिपुणारिपोः ॥ इत्थशालकार्यनाशीत्युक्तंतत्रयतःस्फुटम् ॥५२॥ लग्नकार्यपयोरित्थशालेचैकोस्तिनीचगः ॥ स्व र्क्षादिपदहीनोऽन्योऽत्रेंदुःकंबूलयोगकृत् ॥५३॥ तत्रकार्याल्पताज्ञेयायथाजात्यन्यमर्थयन् ॥ अन्यजातिःपुमानर्थंतथैतत्कवयोविदुः॥५४॥

कार्येति । पूर्वंतुलग्नाधीशकार्याधीशयोरभिन्नाधिकारस्थितयोश्चंद्रेणमुथशिलेकंवूलमुक्तम्। इदानींतुतयोरप्यधिकारभेदउच्यते । यत्रलग्नाधीशकार्याधीशयोर्मुथशि लयोगोविचार्यते । तत्रतयोर्मध्येएकःस्वनीचगतोस्ति । अन्यःद्वितीयःस्वर्क्षादिपदहीनःस्वगृहेस्वोच्चेस्वहदायांस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेस्वनीचेस्वशत्रुक्षेत्रेवानभवति । अ र्थात्समाधिकारगतोस्ति । अत्रसमाधिकारगतश्चंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति । तदापिकंवूलाख्योयोगःस्यात् ॥ ५३ ॥ अथसदृष्टांतमेतस्यफलमाह । तत्रेति । तत्रतादृशे कंबूलयोगेकार्याल्पताज्ञेया । तत्रदृष्टांतः । अन्यजातिःपुमान्जात्यन्यंविजातीयमर्थयन्प्रार्थयन्सन् यथा अर्थंस्वल्पंलभतेइत्यध्याहारः । तथैतत्कंवूलंकवयःपंडि तादिदुर्जानंति । अर्थाद्यदासजातीयमर्थयते तदातस्मैलज्जावशात्वद्वपिकदाचित्प्रयच्छंतिइत्यर्थः ॥ ५४ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथगैरिकंवूलंवक्तुकामस्तदुपयोगित्वेनशून्यमार्गगग्रहलक्षणमाह । यस्येति । यस्यग्रहस्यस्वर्क्षादिस्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वद्रेष्काणस्वनवांशात्मकःशुभःशुभफलदोधिकारोनास्ति । अशुभोपिनीचशत्रुराशिगतःअशुभः अशुभफलदोधिकारोपिनास्ति । पुनःकेनापिशुभग्रहेणपापेनवाऽदृश्यमूर्तिरदृष्टः शून्याध्वगःशून्यमार्गगइष्यते । उच्यते । अत्रार्थेसंमतिर्नास्तिसमरसिंहेनानुक्तत्वात्॥५५॥ अथशून्यमार्गगलक्षणंप्रतिपाद्यगैरिकंवूललक्षणमाह श्लोकद्वयेन॥लग्नकार्येति । लग्नाधीशकार्याधीशयोरित्थशालेसति तत्रशशीचंद्रश्चेच्छून्याध्वगःशून्यमार्गगोभवति । शून्यमार्गगःकथंजातइत्यतआह । उच्चादिपदशून्यत्वात्स्वोच्चम् आदिशब्देनस्वग्रहस्वद्रेक्काणस्वनवांशस्वनीचस्वशत्रुभं एतत्स्थानस्यशून्यत्वाद्रहितत्वादित्यर्थः ॥ ५६ ॥ अतएतादृशचंद्रस्यकेनचिल्लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेनमुथशिलयोगश्चेन्नभ

यस्याधिकारःस्वर्क्षादिःशुभोनाप्यशुभोपिच ॥ केनाप्यदृश्यमूर्तिश्चसशून्याध्वगइष्यते ॥ ५५ ॥ लग्नकार्येशयोरित्थशाले
शून्याध्वगःशशी ॥ उच्चादिपदशून्यत्वान्नेत्थशालोस्यकेनचित् ॥ ५६ ॥ यद्यन्यर्क्षंप्रविश्यैषस्वर्क्षोच्चस्थेत्थशालवान् ॥ गैरि
कंबूलमेतत्तुपदोनेनाशुभंस्मृतम् ॥५७॥ लप्स्येसुखमितिप्रश्नेसिंहलग्नेरविःक्रिये ॥ अष्टांशैःसुखपःकुंभेभौमोंशैरविभिस्तयोः ॥ ५८ ॥

वति । एतादृशश्चंद्रोयदिराश्यंतेवर्तमानः सन्नन्यर्क्षमग्रिमराशिंप्रविश्ययस्मिन्राशौप्रविष्टः सराशिर्यस्यग्रहस्यस्वगृहंस्वोच्चंवासग्रहमस्मिन्यदितिष्ठेत्तेनग्रहेणसह यदिचंद्रोमुथशिलंकरोति तदागैरिकंवूलसंज्ञकोयोगोभवति । एतद्गैरिकंवूलंपूर्वोक्तकंवूलभेदतुल्यफलदंज्ञातव्यम् । विशेषैर्यदितुअन्यराशिगतश्चंद्रस्तद्राशिस्थेनग्रहेणपदोनेनस्वगृहाद्यधिकाररहितेनमुथशिलंकरोति । तदातद्गैरिकंवूलमशुभमनिष्टफलदंस्मृतम् ॥ ५७ ॥ अथास्यगैरिकंवूलस्योदाहरणंश्लोकत्रयेणाहलप्स्येइति। अहंसुखंसौख्यंलप्स्येप्राप्स्यामिनवेतिप्रश्नेक्रियमाणेसति । तस्मिन्कालेसिंहलग्नमस्ति ।तस्यस्वामीसूर्यः क्रियेमेषेअष्टांशैरष्टभिरंशरुपलक्षितोस्ति । सुखभवनंचतु

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

र्थवृश्चिकाख्यंतस्यस्वामीभौमः कुंभेरविभिर्द्वादशांशैरुपलक्षितोस्ति । तयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोःसूर्यभौमयोः परस्परंमुथशिलयोगोस्ति । तत्रास्मिन्योगेसतिइं दुश्चंद्रः कन्यायांचरमेंशकेत्रिंशपरिमितेशेस्ति । अत्रविद्यमानस्यस्वर्क्षादिशुभाधिकारहीनस्याऽस्यचंद्रस्यलग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेनमुथशिलयोगो नास्ति । परंतुचंद्रस्तुलागृहंगंतुकामोस्ति । तत्तुलागृहंशनेरुच्चमस्ति अतःतुलास्थेनशनिनासहशीघ्रगामित्वात् अन्यराशिस्तुलातत्रगतश्चंद्रोमुथशिलकारीभवति एत देवंविधंग्रहसंस्थानंगैरिकंवूलाख्यंजातं । अथास्यफलमुच्यते । अन्येनतृतीयेनसहायभूतेनलाभंवांच्छितकार्यसिद्धिरूपंददाति । उदाहरणकुंडलीयथा अस्मिन्नेवयो गेतुलाराशौवुधादिस्तिष्ठति यस्यैकोप्यधिकारःशुभोऽशुभोनास्तितत्रगतश्चंद्रोवुधादिनाकृतमुथशिलश्चेत्तदाअनिष्टफलंगैरिकंवूलंज्ञेयम्

गैरिकंवूलम्.

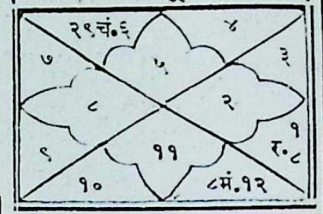

इत्थशालोस्तितत्रेंदुःकन्यायांचरमेंशके ॥ स्वर्क्षादिपदहीनस्यनेत्थशालस्यकेनचित् ॥५९॥ सस्वोच्चगेनशशिना न्यर्क्षस्थेनेत्थशालकृत् ॥ गैरिकंबूलमन्येनसहायाल्लाभदायकम् ॥६०॥ शून्येध्वनींदुरुभयोर्नेत्थशालोनवायुतिः॥ खल्लासरोनशुभदःकंबूलफलनाशनः ॥ ६१ ॥

अत्रोदाहरणेसंमतिर्नास्तिसमरसिंहेनानुक्तत्वात् ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ अथखल्लासरयोगस्यलक्षणमाह ॥ शून्यइति ॥ अत्रकेनचिदेकेनेतिपदमध्याहार्यम् ॥ समरसिंहेनाप्युक्तत्वात् । लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मुथशिलयोगस्त्वपेक्षितएव । तत्रपूर्वोक्तलक्षणेनचंद्रः शून्येऽध्व निशून्यमार्गगोस्ति । एतादृशश्चंद्रउभयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहमुथशिलयोगवान्नभवति ॥ अथवातादृशश्चंद्रस्तेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनवायु तोपिनास्ति । सयोगःखल्लासरनामकोज्ञेयः । अयंनशुभदः कीदृशः । कंवूलफलनाशकः । मुथशिलयोगेसतिकेवलयोगेवाकंवूलंपूर्णभवति । अत्रतु केनापिसहमुथशिलयोगाभावात् युक्त्यभावाद्वाकंवूलफलंनाशयति ॥ ६१ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथरद्दयोगलक्षणमाह ॥ अस्तेति ॥ योग्रहोऽस्तंगतःस्यादथवानीचगतःस्यादथवास्वशत्रुगृहेस्यादथवावक्रीस्यादथवाहीनाऽत्यल्पाभादीप्तिर्यस्यसतेजोरहितइत्यर्थः । एतादृशोग्रहोदुर्बलोज्ञेयः । यदिदुर्बलोग्रहःकेनापिभावस्वामिनासहमुथशिलंचेत्करोति । सग्रहोंऽतेमुखेप्यादावपितद्भावकार्यसाधकोनभवति । यतःकारणादेषग्रहोम हस्तेजोनेतुंनविभुःसमर्थोनभवति ॥६२॥ अथतादृशस्यरद्दसंज्ञस्यनिर्बलग्रहस्यस्थानविशेषेस्थित्वासमयविशेषेणफलपाकमाह केंद्रस्थइति । कार्याधीशोयोदुर्बलोग्रहः केंद्रस्थःसन्नापोक्लिमगं आपोक्लिमस्थानगतंलग्नाधीशंग्रहंयुनक्तिमुथशिलंकरोति । तदाविशिष्टंकार्यमादितः प्रथमतोभूत्वांऽतेपरिणामेनश्यतिनष्टंभवति । यदिआपो

अस्तनीचरिपुवक्रहीनभादुर्बलोमुथशिलंकरोतिचेत् ॥ नेतुमेषनविभुर्यतोमहोंऽतेमुखेऽपिनसकार्यसाधकः ॥ ६२ ॥
केंद्रस्थआपोक्लिमगंयुनक्तिभूत्वादितोनश्यतिकार्यमंते ॥ आपोक्लिमस्थोयदिकेंद्रयातंविनश्यपूर्वंभवतीहपश्चात् ॥ ६३ ॥
मंदस्वभोच्चादिपदेस्थितश्चेत्पदोनशीघ्रेणकृतेत्थशालः ॥ तत्रापिकार्यंभवतीतिवाच्यंवक्रादिनिर्वीर्यपदेनचेत्स्यात् ॥ ६४ ॥
वीर्योनितौकार्यविलग्ननाथौस्वर्क्षादिगेनान्यतरोयुनक्ति ॥ अन्योयदाद्यौबलिनौतदान्यसाहाय्यतःकार्यमुशंतिसंतः ॥ ६५ ॥

क्लिमस्थोग्रहःकेंद्रस्थानगतंग्रहंयुनक्तिमुथशिलंकरोति । तदापूर्वंप्रथमतःविनश्यनाशंप्राप्यपश्चात्मांतेविशिष्टंकार्यंभवतीतिवाच्यम् ॥ ६३ ॥ अथदुष्फालिकुथयोगल क्षणमाह ॥ मंदस्वेति ॥ मंदोमंदगतिग्रहः स्वभोच्चादिस्वक्षेत्रेस्वोच्चे आदिशब्देनस्वहद्दायांस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेवास्थितःसन् पदोनेनशीघ्रेणस्वभोच्चादिशुभाधिकारर हितेनशीघ्रगतिग्रहेणकृतेत्थशालश्चेद्भवति तत्राभीष्टंकार्यंभवतीतिवाच्यम् । चेच्छीघ्रगतिर्ग्रहः वक्रादिनिर्वीर्यपदेप्रागुक्तास्तनीचरिपुवक्रहीनभाइत्यादिनिर्बलस्थानेषु चेन्नस्यात् ॥६४॥ अथदुत्थोत्थदिबीरयोगमाह ॥ वीर्योनितावितिं । यदालग्नाधीशकार्याधीशौवीर्योनितौ । अस्तनीचरिपुवक्रहीनभाइत्याद्युक्तरीत्यानिर्बलौस्यातां । तयो

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

र्लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकश्चिदेकस्तृतीयेनग्रहेणस्वर्क्षादिगेनस्वगृहोच्चस्वहद्दादिगतेनसहयुनक्तिमुथशिलंकरोति । तदान्यसाहाय्यतस्तृतीयोयःकश्चित्सहायभूत स्तत्सकाशात्कार्यसंतःअतिशिष्टाउशंतिवांछंति। अथवायदान्यौयौकौंचिद्ग्रौग्रहौबलिनौस्वग्रहोच्चादिगौसंतौलग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहयुंक्तः मुथशि लंकुरुतस्तदाप्यन्यसाहाय्यतःकार्यमुशंतिसंतइति ॥६५॥ अथतंबीरयोगस्यलक्षणमाह।बलीति।यदालग्नकार्यपोःलग्नाधीशकार्याधीशयोः परस्परंमुथशिलयोगोनभवेत्त दाऽनयोर्मध्येकश्चनबलीग्रहःराश्यंतगःस्वाक्रांतराश्यंतिमांश२९वर्त्तीसन् यदान्यर्क्षगामी अग्रिमराशिगमनकामःस्वदीप्तांशकैरन्यस्मैअग्रिमराशिविद्यमानायग्रहाय महस्तेजोदत्ते सतंबीरयोगः। अग्रिमराशिगतोग्रहश्चेत्स्वगृहादिबलयुक्तस्तदायंयोगःकार्यकरोऽभीष्टकार्यकर्तास्यात् ॥६६॥ अथकुत्थलक्षणमाह॥ अत्रकुत्थशब्देनयवन

बलीराश्यंतगोन्यर्क्षगामीदीप्तांशकैर्महः ॥ दत्तेऽन्यस्मैकार्यकरस्तंबीरोलग्नकार्यपोः ॥ ६६ ॥ लग्नेऽथकेंद्रेनिकटेपिवास्यविलग्नदर्शीस्वगृहो च्चदृक्के ॥ मुसल्लहेस्वेनिजहद्दगोवाबलीग्रहोमध्यगतिस्त्वशीघ्रः ॥ ६७ ॥

भाषयाबलीग्रहउच्यते बलमनेकप्रकारंतत्रकांश्चिन्प्रकारान्प्रथमश्लोकेनाह । लग्नइति। अत्रग्रहोबलीत्यन्वयः। तत्रापिसर्वापेक्षयालग्नस्थोबली। तदभावेकेंद्रस्थश्चतुर्थ सप्तमदशमस्थानेषुबली। परंतुलग्नस्थापेक्षयान्यूनबलः। तदभावेऽस्यकेंद्रस्यनिकटेपणफरेद्वितीयपंचमैकादशस्थानेषुबली। केंद्रस्थापेक्षयान्यूनबलः। तदभावेयोग्रहो विलग्नदर्शीविलग्नंपश्यतीतिविलग्नदर्शी तृतीयनवमस्थोबलवान्भवति यद्वानिकटोपिवाऽस्यविलग्नदर्शीतिविशेषणविशेष्यभावः। अस्यकेंद्रस्यनिकटेपणफरेआपोक्लिमे चस्थितःसन्विलग्नदर्शीतृतीयपंचमनवमैकादशस्थःसबलवानित्यर्थः। अन्येषुषडष्टद्वादशवर्जितपणफरापोक्लिमानांनिकटपदेनसंग्रहः षडादिष्वपिगणितागतदृष्टौसो ऽपिकथंचिद्बलीत्यर्थइत्याहुः । तथायोग्रहः स्वगृहेस्वोच्चेस्वद्रेक्काणेस्वमुसल्लहेस्वनवांशेस्वहद्दायांवावर्तमानोबली। तथामध्यगतिःनंदाक्षाभुजगारवेरित्याद्युक्तमध्यग

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तितुल्यःस्पष्टगतिर्ग्रहोबलवान्भवति । तथाअशीघ्रोनशीघ्रोऽशीघ्रोमध्यगत्यपेक्षयाऽल्पगतिर्ग्रहोबली ॥६७॥ अथान्यान्प्रकारानाह । कृतोदयइति । योग्रहःकृतोदयःउदितःसबली । तथामार्गगतिर्मार्गीग्रहोबली । तथाशुभेनशुभग्रहेणयुतःईक्षितोवासबली तथाक्रूरखगस्यपापग्रहस्यक्षुताख्ययाचतुर्थदशमसप्तमैकराशिदृष्ट्याना धिगतःनदृष्टःसबली । तथाक्रूरेणनयुक्तःपापग्रहेणयुक्तोनभवतिसबली । एवंसामान्यतोग्रहबलमुक्त्वाइदानींसमयबलमाह । सायंचसितेंदुभौमाइति । इदमग्रिमश्लो केनसंबध्यते ॥ ६८ ॥ अथान्यत्प्रकारमाह । यदेति । सितेंदुभौमाः शुक्रचंद्रभौमाःसायंसंध्याकालेयदोदयंतेतदाबलिनः । जीवार्कजौगुरुशनीअपररात्रिभागेअ र्धरात्रादुपरिभागेबलिनौ । तथानराःपुरुषग्रहाःसूर्यभौमगुरवोऽह्निदिवसेबलिनः । अन्येग्रहाःचंद्रबुधशुक्रशनयोनिशिरात्रौबलिष्ठाः । तथा । इनस्यसूर्यस्यनैकभाग

कृतोदयोमार्गगतिःशुभेनयुतेक्षितःक्रूरखगस्यदृष्ट्या ॥ क्षुताख्ययानाधिगतोनयुक्तःक्रूरेणसायंचसितेंदुभौमाः ॥ ६८ ॥ यदोदयंतेपररा त्रिभागेजींवार्कजावह्निनराःसवीर्याः ॥ अन्येनिशीनस्यनवैकभागेस्थिताःस्थिरर्क्षेचबलेनयुक्ताः ॥ ६९ ॥ स्त्रियश्चतुर्थात्पुरुषावियद्वा द्भषट्कगाओजभगाःपुमांसः ॥ समेपरेस्युर्मलिनोविमृश्यविशेषमेतेषुफलंनिगद्यम् ॥ ७० ॥

स्थिताः सूर्योयद्राशिनवांशेतस्मिन्नेवनवांशेयदिग्रहानस्युस्तदापिबलिनोभवंति । तस्मादन्येनिशीनस्यनवैकभागेस्थिताइतिपाठःसाधीयान् । अन्येनिशीनस्यतथैक भागइत्यपिपाठः । उक्तंचसमरसिंहे । सूर्यस्यनैकभागेस्थिरराशौवातदाचतेबलिनःइत्यत्रसूर्यस्यचैकभागेइतिपाठंधृत्वाएकभागेएकराशिनवांशेइतिव्याख्यानंकुर्वं तितन्न । अस्तमितस्याप्येवंसंभवात् । नचास्तमितःक्वचिद्ग्रंथेबलीश्रूयते । प्रत्युतअस्मिन्नेवग्रंथेनिर्बलःश्रूयते । तस्मात्सूर्यस्यनैकभागइतियुक्तःपाठः । तथास्थिरर्क्षेच वृषसिंहवृश्चिककुंभराशिस्थाःग्रहाःबलेनयुक्ताःबलिष्ठाज्ञेयाः ॥ ६९ ॥ ॥ अथान्यान्प्रकारानाह । स्त्रियइति । स्त्रियःस्त्रीग्रहाश्चतुर्थाच्चतुर्थभावमारभ्यभप

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ट्टगाःषड्राशिगताःबलिनःस्युः । चतुर्थाद्यावन्नवमांतम् तावन्मध्येवर्तमानबलिनःस्युरित्यर्थः । पुरुषाःपुरुषग्रहाः वियद्भावाद्दशमभावमारभ्यषाड्राशिगताःबलिनः स्युः । दशमाद्यावत्तृतीयंतावन्मध्येवर्तमानाबलिनःस्युरित्यर्थः तथाओजभगाविषमराशिस्थाःपुमांसःपुरुषग्रहाबलिष्ठाः । अपरेस्त्रीग्रहाःसमेसमराशौबलिनःस्युः । एतेषुपूर्वोक्तेष्वनेकेषुबलभेदेषुविशेषंशुभाधिकाररूपंविमृश्यविचार्यफलंशुभंनिगद्यंवक्तव्यम् ॥७०॥ अथदुरप्फलक्षणमाह ॥ अत्रयवनभाषयादुरप्फशब्देननैर्बल्यमुच्यते । तच्चानेकप्रकारम् । तत्रकियतः प्रकारान्प्रथमश्लोकेनाह । लग्नादिति । अत्रनिर्बलोयमित्यर्थः । लग्नाद्धर्षलग्नान्मासदिनप्रश्नलग्नाद्वायः कश्चिद्ग्रहःषष्ठेस्थानेऽथवाऽष्टमेऽथवांत्येद्वादशेवर्तमानःसन्निर्मलोभवति । तथानृजुर्वक्रगतिग्रहोनिर्बलः । तथाअरिगृहगःशत्रुराशिस्थोनिर्बलः । तथानीचगःनीचराशिगतः

लग्नात्षष्ठाष्टमेंत्येऽनृजुररिगृहगोनीचगोवक्रगामीक्रूरैर्युक्तोऽस्तगोवायदिचमुथशिलीक्रूरनीचारिभस्थैः ॥ क्षुद्दृष्ट्याक्रूरदृष्टोव्ययरिपुमृतिगैरित्थशालंविधित्सुःकुर्वन्वानिर्बलोयंस्वगृहनगभगोराहुपुच्छास्यवर्ती ॥ ७१ ॥

निर्बलः । तथावक्रगामीवक्राभिलाषीग्रहोनिर्बलः । तथाक्रूरैःपापग्रहैर्युक्तोग्रहोनिर्बलः । तथाऽस्तगःअस्तंगतोग्रहोनिर्बलः । तथायदिक्रूरनीचारिभस्थैःमुथशिली । यदिकश्चिद्ग्रहःक्रूरग्रहेणनीचराशिगतेनशत्रुराशिगतेनवाग्रहेणमुथशिलीमुथशिलंकरोतिसनिर्बलः। तथाक्रूरेणक्षुद्दृष्ट्याचतुर्थदशमसप्तमैकस्थानगतदृष्ट्यादृष्टश्चेन्निर्बलः। तथाव्ययरिपुमृतिगैर्द्वादशषष्ठाष्टमस्थानस्थितैर्ग्रहैःसहेत्थशालंविधित्सुःकर्तुमिच्छति । अथवाकुर्वन्मुथशिलंकरोतिसनिर्बलः। तथास्वगृहनगभगःस्वगृहात् ग्रहस्ययद्गृहंयथादेशोभौमस्यतस्मान्नगभगः सप्तमंयत्स्थानंतत्रगतोग्रहोनिर्बलः तद्यथाग्रहाधिष्ठितोराशिःसचेत्ग्रहस्यस्वगृहात्सप्तमोभवति तदानिर्बलइत्यर्थः । तथा राहुपुच्छास्यवर्तीराहोःपुच्छंराहुभुक्तांशाआस्यंमुखंराहुभोग्यांशाः तत्रतिष्ठतियोग्रहःसनिर्बलः ॥ ७१ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथान्यानशुभप्रकारानाह ॥ अनीक्षमाणइति । योग्रहस्तनुंलग्नमनीक्षमाणोनेक्षतेसनिर्बलः । तथाअस्तभागस्थितःसूर्योयद्राशिनवांशोऽस्तितस्मात्सप्तमोयोनवांशः तत्रस्थितोग्रहोनिर्बलः । उक्तंचसमरसिंहेन । सूर्यास्तभागसंस्थइति । तथायोग्रहः स्वभोच्चादिपदैः स्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वद्रेक्काणस्वनवांशाख्यैःपदैरधिकारैःशून्योरहितःसनिर्बलः । तथायोग्रहःक्रूरेसराफीपापग्रहेणसहईसराफंयोगंकरोतिसग्रहोवीर्ययुक्तोनभवति । यतोसौग्रहःकार्यमनोभिलषितंविधातुंकर्तुनविभुः नसमर्थोभवति ॥ ७२ ॥ एवंसर्वेषांग्रहाणांसामान्यतःदुरफफमुक्त्वाइदानींचंद्रस्याऽत्यंतदुरफफविशेषमाह ॥ चंद्रइति ॥ सूर्यात्सूर्याधिष्ठितराशेःसकाशात्द्वादशेस्थानेयदिचंद्रो भवतिसनिर्बलः । तथावृश्चिकाद्येखंडेपूर्वार्धेनेष्टः अशुभफलदःनिर्बलः । तथातुलायाःतुलाराशेःअंत्येउत्तरार्धेविशेषान्नेष्टःनिर्बलः । तथाराशीशेनचंद्रोयस्मिन्रा

अनीक्षमाणस्तनुमस्तभागास्थितःस्वभोचादिपदैश्चशून्यः ॥ क्रूरेसराफीनसवीर्ययुक्तःकार्यंविधातुंनविभुर्यतोसौ ॥ ७२ ॥
चंद्रःसूर्याद्वादशेवृश्चिकाद्येखंडेनेष्टोंत्येतुलायांविशेषात् ॥ राशीशेनादृष्टमूर्तिर्नसर्वैर्दृष्टोज्ञेयःशून्यमार्गोपदोनः ॥ ७३ ॥
क्षीणोभांतेनाशुभोजन्मकालेपृच्छायांवाचंद्रएवंविचिंत्यः ॥ शुक्लेभौमःकृष्णपक्षेर्कसूनुःक्षुदृष्टयेंदुंवीक्षतेनोशुभोऽसौ ॥ ७४ ॥

शावस्ति तद्राशीश्वरेण अदृष्टमूर्तिर्नदृष्टस्तथासर्वैर्ग्रहैर्नदृष्टःसनिर्बलःतथाशून्यमार्गः प्रागुक्तलक्षणलक्षितशून्यमार्गगश्चेच्चंद्रोभवतितदापादोनोनिर्बलोज्ञेयः ॥ ७३॥ अथान्यदुरफफंचंद्रस्याह । क्षीणइति । चंद्रइत्यनुवर्तते । क्षीणःअर्धोनःकृष्णाष्टमीमारभ्यशुक्लाष्टमीपर्यंतमितियावत् । कृष्णैकादशीमारभ्यदर्शांतपर्यंतंक्षीणइति केचित् । तथाभांतेराशेरंतेराशिरंतिमनवांशेवर्तमानःसन् नोशुभोदुष्टफलदःस्यात् निर्बलइत्यर्थः । एवममुनाप्रकारेणचंद्रोजन्मकालेतथापृच्छायांप्रश्नलग्नेविचिंत्यः वाशुक्लेशुक्लपक्षेभौमःकृष्णपक्षेऽर्कसूनुःशनैश्चरः एतौक्षुदृष्ट्याचतुर्थदशमसप्तमैकस्थानदृष्ट्याचेदिंदुंवीक्षेतेपश्यतःतदासौचंद्रःनोशुभःशुभफलदोनभवति ॥ ७४ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथशुभस्यापिचंद्रस्यकेनचिद्योगविशेषेणदोषाल्पतामाह । शुक्रइति । शुक्रेशुक्रपक्षेदिवादिवसेनृगृहगःपुरुषराशयोमेषमिथुनसिंहादयस्तेषुगतोऽर्कसुतः शनिर्यदिश शांकंचंद्रंपश्येत्तदादुरप्फदोषस्याल्पतांन्यूनत्वंवितनुते । अपरथाअन्यथा यद्यर्कसुतोनपश्येत्तदादुरप्फदोषस्यबहुत्वंवाहुल्यंवितनुते । तथाकृष्णे कृष्णपक्षेनिशिरा त्रौसमर्क्षगतः समराशयोवृषकर्ककन्यादयस्तेषुगतः कुजोयदिचंद्रंप्रपश्येत्तदाल्पतांदुरप्फदोषस्यन्यूनत्वंवितनुते । यदिभौमोनप्रश्येत्तदादोषबहुत्वंवितनुते । सर्वमि दंप्रश्नेप्रश्नलग्नेऽथवाजनुषिजन्मलग्नेवुद्धिमताऊहनीयंविचार्यम् । अर्याद्धर्षलग्नादिष्वपिविचार्यमिति । एवंषोडशयोगाःसमाप्ताः ॥ ७५ ॥ अथसर्वग्रहाणांचत्वारिह र्षस्थानान्याह । नंदत्रिषडिति । तत्रप्रथमंहर्षस्थानमुच्यते । इनात्सूर्यमारभ्यसर्वेषांग्रहाणांनंदइत्यादिहर्षस्थानानिक्रमेणभवंति लग्नादितिसंबंधः । तद्यथा । लग्ना

शुक्रेदिवानृगृहगोर्कसुतःशशांकंकृष्णेकुजोनिशिसमर्क्षगतःप्रपश्येत् ॥ दोषाल्पतांवितनुतेपरथाबहुत्वंप्रश्नेथवाजनुषिबुद्धिमतोहनीयम् ॥ ७५ ॥ इतिषोडशयोगाः ॥ नंद९त्रि३ष६द६लग्न१भवर्क्ष११पुत्र५व्यया१२इनाद्धर्षपदंस्वभोच्चम् ॥ त्रिभंत्रिभंलग्नभतःक्रमेणस्त्री णांनृणांरात्रिदिनेचतेषु ॥ ७६ ॥

न्नवमस्थःसूर्योहर्षितः । चंद्रस्तृतीयस्थः । भौमःपृष्ठस्थः । लग्नस्थोबुधः । गुरुरेकादशस्थः । शुक्रःपंचमस्थःशनिर्व्ययस्थोहर्षदइत्यर्थः । अथद्वितीयंहर्षस्थानमुच्यते । स्वभोच्चमिति । यदाग्रहःस्वगृहेभवतिअथवास्वोच्चेभवतितदाहर्षितोज्ञेयः । स्वगृहेयद्बलंतदेवस्वोच्चेउभयत्रापिपंचविंशोपकाबलंनतुद्विगुणम् । अथतृतीयहर्षस्थानमु च्यते ॥ त्रिभमिति । लग्नभतोलग्नराशेःसकाशात् त्रिभंत्रिभंराशित्रयंराशित्रयंक्रमेणस्त्रीणांस्त्रीग्रहाणांनृणांपुरुषग्रहाणांहर्षपदंभवति ॥ अयमर्थः ॥ लग्नाद्वितीय तृतीयराशिषुवर्तमानाःस्त्रीग्रहाःहर्षिताः । ततस्त्रिषुराशिषुचतुर्थपंचमषष्ठस्थानेषुवर्तमानाःपुरुषग्रहाःहर्षिताः । पुनरपि सप्तमाष्टमनवमस्थानेषुस्त्रीग्रहाहर्षिताः । पु

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नर्दशमैकदाशद्वादशस्थानेषुपुरुषग्रहाहर्षिताः । अथचतुर्थहर्षस्थानमुच्यते । रात्रीति । तेषांस्त्रीपुरुषग्रहाणांरात्रिदिनेरात्रिदिवसयोर्हर्षदत्वम् । अयमर्थः । रात्रौवर्षप्रवेशेस्त्रीग्रहाणांहर्षदत्वम् । दिवावर्षप्रवेशेपुरुषग्रहाणांहर्षदत्वम् । तेषुचतुर्थस्थानेषुस्थिताग्रहाःबलिनोभवंति । इहताजिकेचंद्रशनिशुक्रबुधानार्याःस्त्रीग्रहाः । रविभौमगुरवःपुरुषग्रहाः । अत्रनपुंसकानसंति । अत्रविंशति२०विंशोपकाः परमबलम् । तत्रचत्वारिहर्षस्थानानिइतिकारणाच्चतुर्भिर्भक्तं लब्धाःपंचविंशोपकाःएवंचतुर्थस्थानपदेषुप्रत्येकंपंचविंशोपकाःबलंतेस्याप्याः । अस्योदाहरणम् । सूर्यादिग्रहाःलग्नान्नंदइत्यादिस्थानेषु

	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
स्थान.	०	०	०	०	०	०	०
उ. स्व.	०	०	०	०	५	०	५
त्रि.	५	०	०	५	०	५	५
दि.	५	०	५	०	५	०	०
योगः	१०	०	५	५	१०	५	१०

श्रीगर्गान्वयभूषणंगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोनंतमतिर्न्यधात्खलमतध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् ॥ तत्सूनुः खलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छिवानुज्ञयायोगान्षोडशहर्षभानिचतथासंज्ञाविवेकेऽभ्यधात् ॥ ७७ ॥ इतिषोडशयोगाध्यायःसमाप्तः ॥ ॥

नसंति । अतःप्रथमंहर्षपदंनप्राप्तम् । अत्रगुरुः स्वगृहेशनिःस्वोच्चेऽस्तिअतोद्वितीयंहर्षपदंप्राप्तमूतत्रबलंपंचविंशोपकाः । लग्नात्सप्तमाष्टमनवमस्थाःस्त्रीग्रहाःशनिशुक्रबुधाःसंति दशमस्थानेपुरुषग्रहःसूर्यस्तिष्ठति । अतस्तेषांतृतीयहर्षपदंप्राप्तम् । अत्रापिबलंपंचविंशोपकाः अत्रदिवावर्षप्रवेशःअतःपुरुषग्रहाणांरविभौमगुरूणांचतुर्थहर्षपदंप्राप्तम् । अत्रापि बलंपंचविंशोपकाः । एवंसर्वेषांग्रहाणांहर्षस्थानानि तेषुप्रत्येकंबलानितदैक्यानिलिख्यंते ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ इतिश्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचितेनीलकंठज्योतिर्विदकृतसंज्ञातंत्रेषोडशयोगाध्यायःसव्याख्योदाहृतिःसमाप्तः ॥ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथसहमानयनमाह ॥ तत्रादौचतुर्भिःश्लोकैः पंचाशत्सहमान्याह ॥ पुण्यमितिस्पष्टार्थः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ अथपुण्यसहमसाधनमाह ॥ सूर्योनेति ॥ अहिदिवसेवर्षप्रवेशश्चेत्तदाचंद्रमध्येरविःशोध्यः । निशिरात्रौचेत्तदासूर्याच्चंद्रःशोध्यः । लग्नंयोज्यंराश्यादिपुण्यसंज्ञंसहमंभवेत् ॥ अथसर्वत्रसहमानयनेविशेषसंस्कारउच्यते ॥ शोध्यर्क्षेति ॥ शोध्यर्क्षशुध्याश्रयभयोरंतरालेलग्नराशिश्चेन्नास्ति तदासहमेएकोराशिर्योज्यइति । तद्यथा । योग्रहःशोध्यते न्यूनःक्रियतेसशोध्यः । तस्यऋक्षं

पुण्यं१गुरु२र्ज्ञान३यशो४थमित्रं५माहात्म्य६माशाच७समर्थताच८ ॥ भ्राता९ततोगौरव१०राज११तात१२माता१३ सुतो१४जीवित१५मंबु१६कर्म१७ ॥ १ ॥ माद्यंच१८मन्मथ१९कला२०परतः क्षमोक्तं२१शास्त्रं२२सबं धुसहमं२३ त्वथबंदकंच२४ ॥ मृत्योश्चसद्म२५परदेश२६धना२७न्यदारा२८स्यादन्यकर्म२९सवणिक्३०त्वथकार्यसिद्धिः३१॥२॥ उद्वाह३२सूति३३संतापाः३४श्रद्धा३५प्रीति३६र्बलं३७तनुः३८ ॥ जाड्य३९व्यापारसहमे४०पानीयपतनं४१रिपुः ४२ ॥ ३ ॥ शौर्यो४३पाय४४दरिद्रत्वं४५गुरुतां४६बुपथाभिधं४७ ॥ बंधनं४८दुहिता४९श्वश्र५०पंचाशत्सहमा निहि ॥ ४ ॥ सूर्योनचंद्रान्वितमह्निलग्नंवींद्यर्कयुक्तंनिशिपुण्यसंज्ञम् ॥ शोध्यर्क्षशुद्ध्याश्रयभांत रालेलग्नंनचेत्सैकभमेतदुक्तम् ॥ ५ ॥

शुद्धाः ग्रहाः

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल
९	५	८	८	८	७	६	०
७	२२	१४	१२	२९	२४	६	१८
३०	९	३२	१६	३५	३१	४६	३
६	४७	३६	८	१३	४८	५४	५४

राशिःशोध्यग्रहराशेःसकाशादित्यर्थः । शुद्ध्याश्रयभंयावत् । तद्यथायस्मिन्ग्रहेशोध्योग्रहःशोध्यते सशुद्ध्याश्रयोग्रहःतस्यभं राशिः अनयोःशोध्यशोधकयोरंतरालेमध्येचेल्लग्नंनभवति तदोक्तंराश्यादिपुण्यसहमंसैकभमेकराशिसहितंकार्यम् । यदिशोध्यशोधकयोर्म

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ध्येलग्नंभवति।तदैकराशिर्नयोज्यइत्यर्थतःसिद्धम् ॥ अशोध्यर्क्षशुद्ध्याश्रयेग्रहेइत्युपलक्षणंभावसहमेपिबोध्यम्। अग्रे उक्तमस्तिवित्तपमर्थभावादितिपुण्याद्धौममिति क्षेत्रग्रहऋक्षभादिभवनंएतेराशिपर्यायाल्लग्नमितियोजकोपलक्षकंज्ञेयं ॥ उदाह० ॥ सूर्यः ९।७।३०।६ चंद्रमध्ये ५।२२।९।४७ शोधितः शेषं ८।१४।३९।४१ लग्नं ०।१८।३।५४ युतंजातंपुण्यं ९।२।४३।३५॥५॥ अथगुरुविद्यायशःसहमानांसाधनमाह ॥ व्यत्यस्तमिति ॥ अस्मात्पुण्यसहमसाधनाद्व्यत्यस्तंविपरीतंगुरुविद्ययोःसहमयोस्तुसंसाधनंकार्यम्। तद्यथा दिवारविमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नंयोज्यम्॥ रात्रौवर्षप्रवेशश्चेत्तदाचंद्रमध्येरविःशोध्यःलग्नंयोज्यम् तेगुरुविद्यासहमेभवतः ॥ पुण्यसहमेनवियुक्ऊनःसुरेज्योगुरुःकार्यो दिवा। निशिरात्रौविलोमंविपरीतं पुण्यसहममध्येगुरुःशोध्यः। पूर्ववदितिलग्नयोगः॥ शोध्यर्क्षेत्यादिसंस्कारश्चसर्वत्रसहमेकार्यः। तद्यशोभिधंयशःसहमंबुधावदंति॥ उदाहरणम् रविमध्ये ९।७।३०।६ चंद्र ५।२२।९।४७ शोधितःशेषम् ३।१५।२०।१९ लग्नयुतम् ४।३।२४।१३ सैकंजातंगुरुसह

व्यत्यस्तमस्माद्गुरुविद्ययोस्तुसंसाधनंपुण्यवियुक्सुरेज्यः ॥ दिवाविलोमंनिशिपूर्ववत्तुयशोभिधंतत्सहमंवदंति ॥ ६ ॥
पुण्यसद्मगुरुसद्मतस्त्यजेद्व्यत्ययोनिशिसितान्वितंचतत् ॥ सैकतातनुवदुक्तरीतितोमित्रनामसहमंविदुर्बुधाः ॥ ७ ॥

मम् ५।३।२४।१३। इदमेवविद्यासहमम् ५।३।२४।१३ पुण्यसहमम् ९।२।४३।३५ गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ शोधितेशेषम् ११।२६।५१।३८ लग्नयुतंजातंयशःसहमम् ०।१४।५५।३२ ॥ ६ ॥ अथमित्रसहमसाधनमाह ॥ पुण्यसद्मेति ॥ दिवागुरुसद्मतःगुरुसहमतःपुण्यसद्मपुण्यसहमंत्यजेत् । निशिरात्रौव्यत्ययोविपरीतंपुण्यसहममध्येगुरुसहमंशोधयेत् । ततःसितेनशुक्रेणान्वितंयुक्तंकार्यम् । अत्रलग्नयोगोनकार्यः । शुक्रयुक्तत्वात्तनुवत्उक्तरीतितःसैकताकार्या । सायथा । शोध्यर्क्षशुद्ध्याश्रयभांतरालेशुक्रोनचेदिति तत्बुधाःमित्रनामसहमंविदुः । उदाहरणम् । पुण्यसहमं ९।२।४३।३५ गुरुसहममध्ये ५।३।२४।१३ शोधितेशेषं ८।०।४०।३८ शुक्रेण ७।२४।३१।४८ युतंसैकंजातंमित्रसहमम् ४।२५।१२।२६ ॥ ७ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथमाहात्म्याशासहमयोरानयनमाह ॥ पुण्यादिति । पुण्यसहमाद्भौमंशोधयेत्दिवाततःउक्तवल्लग्नयोगःसैकताचकार्या । नक्तंरात्रौअस्माद्विलोमंविपरीतंभौमम ध्येपुण्यसहमंशोध्यम् । तन्माहात्म्यसहमंस्यात् । अथाह्निदिवसेमंदाच्छनिमध्येशुक्रंविशोधयेत् । नक्तंरात्रौविलोमम् । शुक्रमध्येशनिःशोध्यः । शेषंलग्नयोगाद्युक्त वदूह्यंउक्तरीत्याज्ञेयम् । तदाशासहममिच्छासहमंस्यात् । उदाहरणम् । पुण्यसहममध्ये ९।२।४३।३५ भौमे ८।१४।३२।३६ शोधितेशेषम् ०।१८।१०।५९ लग्नयुतं सैकंजातंमाहात्म्यसहमम् २।६।१४।५३ शनिमध्ये ६।६।४६।५४ शुक्रे ७।२४।३१।४८ शोधितेशेषम् १०।१२।१५।६ लग्नयुतंजातंआशासहमम् ११।०।१९।०॥ ८ ॥ अथसामर्थ्यभ्रातृसहमयोरानयनमाह ॥ सामर्थ्यमिति ॥ आराद्भौमात्तनुपंलग्नस्वामिनंविशोध्यदिवसेनक्तंरात्रौलग्नस्वामिमध्येभौमंविशोधयेत् लग्नयोगःसैकता

पुण्याद्भौमंशोधयेदुक्तवत्स्यान्माहात्म्यंतन्नक्तमस्माद्विलोमम् ॥ शुक्रंमंदादह्निनक्तंविलोममाशाख्यंस्यादुक्तवच्छेषमूह्यम् ॥ ८ ॥
सामर्थ्यमारात्तनुपंविशोध्यनक्तंविलोमंतनुपेकुजेतु ॥ जीवाद्धिशुच्चेत्सततंपुरावद्भ्रातार्किहीनाद्गुरुतःसदोह्यः ॥ ९ ॥ दिनेगुरोश्चंद्र
मपास्यनक्तंरविक्रमादर्कविधूचदेयौ ॥ रीत्योक्तयागौरवमर्कमार्केरपास्यवामंनिशिराजतातौ ॥ १० ॥

चपूर्ववत्तत्सामर्थ्यसहमंस्यात् । लग्नस्वामीचेद्भौमस्तदार्किंकार्यमतआह ॥ तनुपेइति लग्नस्वामिनिभौमेसतिजीवाद्धिशुद्ध्येत् सततंदिवारात्रौचतत्सामर्थ्यसहमंस्यात् । अथसदाहोरात्रमार्किहीनात्शनिरहिताद्गुरुतः पुरावत्प्राक्संस्कारसहितात्भ्राताभ्रातृसहमंस्यात् । उदाहरणम् । भौमात्तनुपंविशोध्यइत्युक्तं । अत्रलग्नस्वामीभौ मोस्ति । अतःकारणात्गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ भौमे ८।१४।३२।३६ शोधितेशेषम् ०।१५।२।३७ लग्नयुतंसैकंजातंसामर्थ्यसहमम् २।३।६।३१ गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ शनौ ६।६।४६।५४ शोधितेशेषम् २।२२।४८।१९ लग्नयुतंसैकंजातंभ्रातृसहमं ४।१०।५२।१३ ॥ ९ ॥ अथगौरवराजतातसहमानयनमाह । दिनइति । दिनेदिवसे

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

गुरुमध्येचंद्रःशोध्यःरवियोंज्यः। नक्तंरात्रौगुरुमध्येरविःशोध्यश्चंद्रयोगःकार्यः उक्तयारीत्यासैकताचकार्यातत्गौरवसहमंभवति॥तद्यथा शोध्यर्क्षशुद्ध्याश्रयभांतराले क्रमेणदिवारात्रौसूर्यचंद्रौनचेत्तदासैकताकार्येत्यर्थः। दिनेवर्षप्रवेशेआर्केःशनिमध्येअर्कसूर्यैविशोध्य निशिरात्रौवामंविपरीतंसूर्यमध्येशनिमपास्यलग्नयोगःसैकताच कार्याराजतातसहमेभवतः। उदाहरणं। गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ चंद्रे ५।२२।९।४७ शोधितेशेषं ३।७।२५।२६ रविणा ९।७।३०।६ युतंसैकंजातंगौरवसहमम् १।१४।५५।३२ शनिमध्ये ६।६।४६।५४ सूर्येशोधिते ९।७।३०।६ शेषं ८।१९।१८।४८ लग्नयुतंजातंराजसहमं ९।७।२२।४२ तातसहमंच ९।७।२२।४२ ॥ १० ॥ अ थमातृपुत्रजीवितांबुसहमानामानयनमाह। मातेति। दिवसेइंदुतश्चंद्रमध्येसितंशुक्रमपास्यसंशोध्यविलोमंनक्तंरात्रौशुक्रमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्या तन्मातृसहमंस्यात्। अहर्निशंदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसति गुरुमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातत्पुत्रसहमंस्यात्। अथाह्निदिवसेशनिमध्येगुरुःशोध्यः इदंनिशि

मातेंदुतोपास्यसितंविलोमंनक्तंसुतोऽहर्निशमिंदुमीज्यात् ॥ स्याज्जीविताख्यंगुरुमार्कितोह्निवामंनिशींदंसममंबयांबु ॥ ११ ॥
कर्मज्ञमारान्निशिवाममुक्तंरोगाख्यमिंदुंतनुतःसदैव ॥ स्यान्मन्मथोलग्नपमिंदुतोऽह्निवामंनिशींदुंतनुपंसदार्कात् ॥ १२ ॥

वामंगुरुमध्येशनिःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातज्जीविताख्यंसहमंस्यात्। अंबयासमंचमातुःसहमतुल्यंअंबुसहमम्। उदाहरणं। चंद्रमध्ये ५।२२।९।४७ शुक्रे शोधिते ७।२४।३१।४८ शेषम् ९।२७।३७।५९ लग्नयुतंजातंमातृसहमं १०।१५।४१।५३ गुरुमध्येचंद्रेशोधितेशेषं ३।७।२५।२६ लग्नयुतंसैकंजातंपुत्रसहमं ४।२५।२९।२० शनिमध्येगुरौशोधितेशेषं ९।७।११।४१ लग्नयुतंजातंजीविताख्यंसहमम् ९।२५।१५।३५ मातुःसहममेवांबुसहमम् १०।१५।४१।५३ ॥ ११ ॥ अथकर्मरोगमन्मथस हमानामानयनमाह। कर्मज्ञमिति। दिवाभौममध्येबुधःशोध्यःनिशिरात्रौवामंबुधमध्येभौमःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातत्कर्मसहमंस्यात्। सदैवदिवारात्रौच तनुतः लग्नमध्येचंद्रःशोध्यः लग्नयोगःसैकताचकार्यातद्रोगसहमंस्यात्। दिवसेचंद्रमध्येलग्नस्वामीशोध्यः वामंनिशिलग्नस्वामिमध्येचंद्रःशोध्यः लग्नयोगः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सैकताचकार्या तन्मन्मथोमदनस्तस्यसहमंस्यात् । इंदुंतनुपंलग्नस्वामीचंद्रश्चेत्तदाऽहोरात्रं अर्कालग्नस्वामीचंद्रःशोध्यः लग्नयोगःसैकताचकार्या मन्मथसहमं स्यात् ॥ उदाहरणं ॥ भौममध्येवुधेशोधितेशेषं ०।२।१६।२८ लग्नयुतंसैकंजातंकर्मसहमम् १।२०।२०।२२ लग्नमध्येचंद्रेशोधितेशेषं ६।२५।५४।७ लग्नयुतंजातंरोगसहमम् ७।१३।५८।१ चंद्रमध्येलग्नस्वामिनिभौमेशोधितेशेषं ९।७।३७।११ लग्नयुतंजातंमदनसहमं ९।२५।४१। ५ ॥ १२ ॥ अथकलिक्षमाशास्त्रसहमानामानयनमाह । कलिक्षमइति । दिवागुरुमध्येभौमःशोध्यः विलोमंनिशिभौममध्येगुरुःशोध्यः पूर्वरीत्येतिलग्नयोगःसैकताचकार्या तत्कलिसहमंक्षमासहमंचभवतः । दिनेगुरुमध्येशनिःशोध्यः रात्रौशनिमध्येगुरुःशोध्यः ज्ञस्ययुतिःवुधयोगःकार्यः पुरावदितिशोध्यर्क्षशुद्ध्याश्रयभांतरालेवुधोनचेत्तदासैकताचकार्या । तच्छास्त्रसहमंस्यात् । उदाहरणं । गुरुमध्येभौमेशोधितेशेषम् ०।१५।२।३७ लग्नयुतंसैकंजातंकलिसहमम् २।३।६।३१ क्षमासहमंच २।३।६।३१ गुरुमध्येशनौशोधि

कलिक्षमेस्तोयुरुतोविशुद्धेकुजेविलोमंनिशिपूर्वरीत्या ॥ शास्त्रंदिनेसौरिमपास्यजीवाद्धामंनिशिज्ञस्ययुतिःपुरावत् ॥ १३ ॥ दिवानिशं ज्ञाच्छशिनंविशोध्यबंध्वाख्यमेतन्निशिबंदकंस्यात् ॥ वामंदिवैतन्मृतिरष्टमर्क्षादिंदुंविशोध्योक्तवदार्कियोगात् ॥ १४ ॥

तेशेषं २।२२।४८।१९ बुधयुतंजातंशास्त्रसहमम् ११।५।४।२७ ॥ १३ ॥ अथबंधुवंदकमृत्युसहमानामानयनमाह । दिवानिशमिति । दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिबुधमध्येचंद्रःशोध्यः लग्नयोगःसैकताचकार्या तद्बंधुसहमंस्यात् । निशिवर्षप्रवेशश्चेदेतद्बंधुसहमंवंदकसहमंस्यात् । दिवावामंविपरीतंचंद्रमध्येवुधःशोध्यःलग्नयोगः सैकताचकार्यातदावंदकंस्यात् । दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसति । अष्टमर्क्षात् अष्टमभावमध्येचंद्रःशोध्यः शनिर्योज्यः उक्तवत्सैकताचकार्यामृतिसहमंस्यात् । उदाहरणम् बुधमध्येचंद्रेशोधितेशेषम् २।२०।६।२१ लग्नयुतंसैकंजातंबंधुसहमं ४।८।१०।१५ चंद्रमध्येवुधेशोधितेशेषं ९।९।५३।३९ लग्नयुतंजातंवंदकसहमं ९।२७।५७।३३ अष्टमभावमध्ये ७।१३।४९।३० चंद्रेशोधितेशेषं १।२१।३९।४३। शनियुतंजातंमृत्युसहमं ७।२८।२६।३७ ॥ १४ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथदेशांतरार्थसहमयोरानयनमाह ॥ देशांतरेति ॥ सततंदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिनवमान्नवमभावमध्येधर्मेश्वरंनवमभावस्वामिनंविशोध्यउक्तवल्लग्नयोगःसैकताच कार्या तद्देशांतरसहमंस्यात् । अहर्निशंदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसति अर्थभावाद्धनभावाद्वित्तपंधनस्वामिनंविशोध्यपूर्वोक्तवल्लग्नयोगःसैकताचकार्या अर्थसहमंस्यात् । उ दाहरणं । नवमभावमध्ये ८।९।२६।३८ नवमभावस्वामिनंगुरुं ८।२९।३५।१३ विशोध्यशेषं ११।९।५१।२५ लग्नयुतंजातंदेशांतरसहमं ११।२७।५५।१९ धनभाव मध्ये १।१३।४९।३० धनभावस्वामिनंशुक्रंविशोध्यशेषं ५।१९।१७।४२ लग्नयुतंजातंद्रव्यसहमं ६।७।२१।३६ ॥ १५ ॥ अथपरदारान्यकर्मवणिक्सहमानामानयन माह । सितादपास्यार्कमिति । सदाहोरात्रंशुक्रमध्येसूर्यःशोध्यः प्राग्वदितिलग्नयोगःसैकताचकार्या । अन्यदाराह्वयंसहमंस्यात् । अथदिवसेचंद्रमध्येशनिंविशो

देशांतराख्यंनवमाद्विशोध्यधर्मेश्वरंसंततमुक्तवत्स्यात् ॥ अहर्निशंवित्तपमर्थभावाद्विशोध्यपूर्वोक्तवदर्थसह्म ॥ १५ ॥
सितादपास्यार्कमथान्यदाराह्वयंसदाप्राग्वदथान्यकर्म ॥ चंद्राच्छनिंवाममथोनिशायांशश्वद्भणिज्यंदिनवंदकोक्त्या ॥ १६ ॥
शनेर्दिवार्केनिशिचंद्रमार्केर्विशोध्यसूर्येंदुभनाथयोगात् ॥ स्यात्कार्यसिद्धिःसततंविशोध्यमंदंसितात्स्यात्तुविवाहसह्म ॥ १७ ॥

ध्यवामंनिशायांशनिमध्येचंद्रःविशोध्यः लग्नयोगःसैकताचकार्या अन्यकर्मसहमंस्यात् । शश्वद्दिवारात्रौदिनेवंदकसहममित्युक्तयारीत्यासाध्यं तद्भणिक्सहमंस्यात् तद्यथा दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिचंद्रमध्येबुधःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यावणिक्सहमंस्यात् । उदाहरणं । शुक्रमध्येसूर्येशोधितेशेषं १०।१७।१।४२ लग्नयुतं जातंपरस्त्रीसहमं ११।५।५।३६ चंद्रमध्येशनौशोधितेशेषं११।१५।२२।५३ लग्नयुतंजातंअन्यकर्मसहमं ०।३।२६।४७ चंद्रमध्येबुधेशोधितेशेषं ९।९।५३।३९ लग्नयुतं जातंवणिक्सहमं ९।२७।५७।३३ ॥ १६ ॥ अर्थकार्यसिद्धिविवाहसहमयोरानयनमाह । शनेरिति । दिवसेशनिमध्येऽर्केविशोध्यसूर्यराशिस्वामीयोज्यः रात्रौशनि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मध्येचंद्रःशोध्यःचंद्रराशिस्वामीग्रहोयोज्यः । सैकताचकार्या तत्कार्यसिद्धिसहमंस्यात् । सततंदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिशुक्रमध्येशनिःशोध्यःसैकताचकार्यातद्दिवा हसहमंस्यात् । उदाहरणम् । शनिमध्येसूर्येशोधितेशेषं ८।२९।१६।४८ सूर्यराशिस्वामीशनिःतेनयुतंजातंकार्यसिद्धिसहमं ३।६।३।४२ शुक्रमध्येशनौशोधितेशेषं १।१७।४४।५४ लग्नयुतंसैकंजातंविवाहसहमं ३।५।४८।४८॥१७॥ अथप्रसवसंतापसहमयोरानयनमाह । गुरोरिति । दिवसेगुरुमध्येबुधःशोध्यःनिशिवामंबुधमध्येगुरुः शोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातत्प्रसूतिसहमंस्यात् । सदैवदिवारात्रौशनिमध्येचंद्रःशोध्यःषष्ठंक्षिपेत्षष्ठभावोयोज्यःउक्तनिशासैकताकार्यातत्संतापसहमंस्यात् । आरमपास्यशुक्रादित्यग्रिमश्लोकेनसंबंधः । उदाहरणम् ॥ गुरुमध्येबुधेशोधितेशेषम् ०।१७।१९।५ लग्नयुतंसैकंजातंप्रसूतिसहमं २।५।२२।५९ शनिमध्येचंद्रेशोधिते

गुरोर्बुधंप्रोज्झ्यभवेत्प्रसूतिर्वामंनिशींदुंशनितोविशोध्य ॥ षष्ठंक्षिपेदुक्तदिशासदैवसंतापसञ्ज्ञाऽरमपास्यशुक्रात् ॥ १८ ॥ श्रद्धासदा प्रोक्तदिशाऽथपुण्यंविद्याख्यतःप्रोज्झ्यसदापुरोक्त्या ॥ प्रीत्याख्यमुक्तंबलदेहसंज्ञेयशःसमेजाड्यमपास्यभौमात् ॥ १९ ॥

शेषं ०।१४।३७।७ रिपुभावेन ५।१३।४५।१६ युतंसैकंजातंसंतापसहमं ६।२८।२२।२३ ॥ १८ ॥ अथश्रद्धाप्रीतिबलदेहसहमानामानयनमाह । श्रद्धेति । सदाहोरात्रं शुक्रमध्येआरंभौमंविशोध्य । प्रोक्तदिशालग्नयोगःसैकताचकार्यातच्छ्रद्धासहमंस्यात् । सदादिवारात्रौविद्यासहममध्येपुण्यसहमंविशोध्यपुरोक्त्यालग्नयोगःसैकता चकार्यातत्प्रीतिसहमंस्यात् । अथपूर्वंयद्यशःसहममुक्तंतदेवबलदेहसंज्ञंसहमद्वयंतत्रबलंसैन्यंनतुसामर्थ्यंतस्यपूर्वंकथितत्वात् । देहःशरीरम् । जाड्यमपास्यभौमादीत्य ऽग्रिमश्लोकेनसंबंधः । उदाहरणम् । शुक्रमध्येभौमेशोधितेशेषं ११।९।५९।१२ लग्नयुतंजातंश्रद्धासहमं ११।२८।३।६ विद्यासहममध्येपुण्यसहमेशोधितेशेषं ८।०।४०।३८ लग्नयुतंजातंप्रीतिसहमं ८।१८।४४।३२ पूर्वोक्तंयशःसहमंतदेवबलसहमं ०।१४।५५।३२ देहसहमंच ०।१४।५५।३२ ॥ १९ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथजाड्यव्यापारपानीयपातसहमानामानयनमाह । शनिरिति ॥ दिवसेभौममध्येशनिःशोध्यःचांद्रेर्बुधस्ययोगः विलोमंनिशिशनिमध्येभौमःशोध्यः बुधोयोज्यः सैकताचकार्याजाड्यसहमंस्यात् । शश्वद्दिवारात्रौभौममध्येबुधःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्या तद्व्यापारसहमंस्यात् । दिवाशनिमध्येचंद्रःशोध्यःरात्रौचंद्रमध्ये शनिःशोध्यः पूर्ववत्स्यादितिलग्नयोगःसैकताचकार्यातत्पानीयपातसहमंस्यात् । उदाहरणं । भौममध्येशनौशोधितेशेषं २।७।४५।४२ बुधयुतंजातंजाड्यसहमं १०।२०।५१।५० भौममध्येबुधेशोधितेशेषं ०।२।१६।२८ लग्नयुतंसैकंजातंव्यपारसहमं १।२०।२०।२२ शनिमध्येचंद्रेशोधितेशेषं ०।१४।३७।७ लग्नयुतंसैकंजातं

शनिर्विलोमंनिशिचांद्रयोगाद्व्यापारआराज्ज्ञमपास्यशश्वत् ॥ पानीयपातःशशिनंविशोध्यसौरेर्विलोमंनिशिपूर्ववत्स्यात् ॥ २० ॥ मंदं कुजात्प्रोज्झ्यरिपुर्विलोमंरात्रौभवेद्भौमविहीनपुण्यात् ॥ शौर्यंविलोमंनिशिपूर्ववत्स्यादुपायईज्यंशनितोविशोध्य ॥ २१ ॥

पानीयपातसहमं २।२।४१।१ ॥ २० ॥ अथशत्रुशौर्योपायसहमानामानयनमाह । मंदमिति । दिवसेभौममध्येशनिःशोध्यःरात्रौविलोमंशनिमध्येभौमःशोध्यः लग्नयोगःसैकताचकार्यातद्रिपुसहमंस्यात् । दिवसेपुण्यसहममध्येभौमःशोध्यः रात्रौभौममध्येपुण्यसहमंशोध्यंपूर्ववत्स्यादितिलग्नयोगःसैकताचकार्या शौर्यसहमं भवति ॥ उपायईज्यंशनितोविशोध्यइत्यग्रिमश्लोकेनसंबंधः । उदाहरणं भौममध्येशनौशोधितेशेषं २।७।४५।४२ लग्नयुतंसैकंजातंशत्रुसहमं ३।२५।४९।३६ पुण्य सहममध्येभौमेशोधितेशेषं ०।१८।१०।५९ लग्नयुतंसैकंजातंशौर्यसहमं २।६।१४।५३ ॥ २१ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथदरिद्रगुरुतासहमयोरानयनमाह ॥ वाममिति । दिवसेशनिमध्येइज्योगुरुःशोध्यः रात्रौगुरुमध्येशनिःशोध्यः लग्नयोगःसैकताचकार्यातदुपायसहमंस्यात् । दिवसेपुण्यसहममध्येवुधःशोध्यः वुधयोगःकार्यः रात्रौबुधमध्येपुण्यसहमंशोध्यंबुधयुक्तंकार्यंसैकताचकार्यातद्दरिद्रसहमंस्यात् । दिवसेसूर्योच्चमध्येसूर्यःशोध्यः नक्तंरात्रौचंद्रोच्चमध्येचंद्रःशोध्यःपुरोक्त्यालग्नयोगः सैकताचकार्यातद्गुरुतासहमंस्यात् । उदाहरणं । शनिमध्येगुरौशोधितेशेषं ९।७।११।४१ लग्नयुतंसैकंजातं उपायसहमं ९।२५।१५।३५ पुण्यसहममध्येबुधेशोधितेशेषं ०।२०।२७।२७ बुधयुतंजातंदारिद्र्यसहमं ९।२।४३।३५ सूर्योच्चमध्ये ०।१० सूर्येशोधितेशेषं ३।२।२९।५४

वामंनिशिज्ञंतुविशोध्यपुण्याज्ज्ञयुग्विलोमंनिशितद्दरिद्रम् ॥ सूर्योंचतःसूर्यमपास्यनक्तंचंद्रंतदुच्चाद्गुरुतापुरोक्त्या ॥ २२ ॥
कर्कार्धतः३।१५प्रोज्झ्यशनिंस्याजलाध्वान्यथानिशि ॥ पुण्याच्छनिंविशोध्याऽह्निवामंनिशितुबंधनम् ॥ २३ ॥

लग्नयुतंसैकंजातंगुरुतासहमं ४।२०।३३।४८ ॥२२॥ अथजलपथबंधनसहमयोरानयनमाह ॥ कर्कार्धतइति ॥ दिवाकर्कार्धतः सार्धराशित्रयमध्ये ३।१५ शनिंशोध्यअन्यथानिशिरात्रौशनिमध्येसार्धराशित्रयं ३।१५ विशोध्यलग्नयोगः सैकताचकार्या ॥ जलाध्वा जलपथसहमंस्यात् ॥ अह्निदिवसेपुण्यसहममध्येशनिः शोध्यः रात्रौशनिमध्येपुण्यसहमंशोध्यंलग्नयोगःसैकताचकार्यातद्बंधनसहमंस्यात् ॥ उदाहरणं ॥ सार्धराशित्रयमध्ये ३।१५ शनौशोधितेशेषं ९।८।१३।६ लग्नयुतंजातंजलपथसहमं ९।२६।१७।० पुण्यसहममध्येशनौशोधितेशेषं २।२५।५६।४१ लग्नयुतंसैकंजातंबंधनसहमं ४।१४।०।३५ ॥ २३ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथकन्याश्वसहमयोरानयनमाह । चंद्रइति । सदादिवारात्रौशुक्रमध्येचंद्रःशोध्यः उक्तवदितिलग्नयोगःसैकताचकार्या तत्कन्यासहमंस्यात् । दिवसेपुण्यसहमम ध्येसूर्यःशोध्यः रात्रौसूर्यमध्येपुण्यसहमंशोध्यं । आयभावएकादशभावोयोज्यःसैकताचकार्या तदश्वसहमंस्यात्। उदाहरणं।शुक्रमध्येचंद्रेशोधितेशेषं २।२।२२।१ लग्नयुतंसैकंजातंकन्यासहमं ३।२०।२५।५५ पुण्यसहममध्येसूर्येशोधितेशेषं ११।२५।१३।२९ एकादशभावेन १०।९।२६।३८ युतंजातंअश्वसहमं १०।४।४०।७ अस्मि न्सहमद्वयेसंमतिर्नास्ति समरसिंहेनानुक्तत्वात् । अस्मिन्संज्ञातंत्रेशोध्यशोधकयोर्मध्येलग्नंचेन्नभवति तदासहमेएकोराशिर्योज्यः इत्युक्तमस्ति । तर्हि अत्रार्थेसंमति वाक्यंकुत्रापिनलभ्यते। यवनानांमतेपिसैकतानास्ति। समरसिंहेलग्नद्वितीयभवनादित्यपिपाठस्तिष्ठति। अस्मिन्पाठेसैकतासमायाति। अत्रग्रंथकर्त्रालग्नद्वितीयभवना दितिपाठंधृत्वासहमेषुसैकतोक्ता परंतुसमरसिंहेतथायवनताजिकेतथामनुष्यताजिकेलग्नाद्वितीयभवनादित्येवपाठोस्ति। अस्मिन्पाठेसैकतानास्ति। एवंपुरस्कृत्यसर्वैरा

चंद्रःसितादपास्योक्तंसदाकन्याख्यमुक्तवत् ॥ पुण्यादर्कमपास्याययोगादश्वोऽन्यथानिशि ॥ २४ ॥

चार्यैःसहमेषुसैकतानोक्ता। अत्रोदाहरणं।यदाहसमरसिंहः। दिवसेदिनपतिभोग्याच्छशिभुक्तानंशकांश्चसंमील्य। अंतस्थितराशियुतांस्त्रिंशत्लत्येकतःकृत्वा ॥ १ ॥ यद्यंतरराश्यंतर्नभवतिलग्नंतदाऽस्यभुक्तांशाः । मध्येक्षेप्याः मध्यस्थितेतुभोग्यांशकाःपात्याः । लग्नाद्वितीयभवनात्रिंशत्लत्येकतःशोधितेयत्रविश्राम्यति तत्रर्क्षे विज्ञेयंपुण्यसहममिति । दिवसेवर्षप्रवेशेसतिसूर्यस्यराशिंत्यक्त्वा अंशादिकंस्थाप्यं अंशास्त्रिंशदंशमध्येशोध्याः कलादिकंषष्टिमध्येशोध्यंअंशादिकंयदवशिष्टंतद्भो ग्यंतन्मध्येचंद्रराशिंत्यक्त्वा अंशादिकंयोज्यंतदनंतरंसूर्याधिष्ठितराशेः सकाशादग्रिमोयोराशिस्तस्माद्गणनयायत्संख्याकश्चंद्राधिष्ठितराशेः सकाशात्पूर्वराशिर्भवति। तावत्यःसंख्याःपूर्वानीतांशोपरिस्थाप्याः । तदनंतरंप्रत्येकतः कृत्वात्रिंशत्प्रत्येकंप्रत्येकमितित्रिंशत्प्रत्येकतः राशीनामंशाःकार्याः । अधःस्थांशयुताः तदनंतरंसू र्यराशेः सकाशाच्चंद्रराशिर्यावदनयोर्मध्येलग्नराशिश्चेन्नभवति तदालग्नस्यराशिंत्यक्त्वांऽशायोज्याः। अनयोर्मध्येलग्नराशिश्चेत्भवति तदालग्नस्यभोग्यांशाःशोध्याः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पुण्य	गुरु	विद्या	यश	मित्र	महा	आशा	सामर्थ्य	भ्राता	गौरव	राज	तात	माता	सुत	जीव	अंबु	कर्म	रोग	मद	काले	क्षमा	शास्त्र	बंधु	वेदक	मृत्यु
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
९	५	५	०	४	२	११	२	४	१	९	९	१०	४	९	१०	१	७	९	२	२	११	४	९	७
२	३	३	१४	२५	६	०	३	१०	१४	७	७	१५	२५	२५	१५	२०	१३	२५	३	३	५	८	२७	२८
४३	२४	२४	५५	१२	१४	१९	६	५०	५५	२२	२२	४१	२९	१५	४१	२०	५८	४१	६	६	४	१०	५७	२६
३५	१३	१३	३२	२६	५३	१०	३१	१३	३२	४२	४२	५३	२०	३५	५३	२२	१	५	३१	३१	२७	१५	३३	३७

देशांतर	धन	अन्य स्त्री	अंक	वणिक्	का०	विवाह	प्रसूति	संताप	श्रद्धा	प्रीति	बल सैन्य	देह	जाड्य	व्यापार	पानीय	शत्रु	शौर्य	उपाय	दरिद्र	गुरुता	जल	बंध	कन्या	अश्व
२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०
११	६	११	०	९	३	३	२	६	११	८	०	०	१०	१	२	३	२	९	९	३	९	४	३	११
२७	७	५	३	२७	६	५	५	२८	२८	१८	१४	१४	२०	२०	२	२५	६	२५	२	२०	२६	१३	२०	४
५५	२१	५	२६	५७	३	४८	२२	२२	३	४४	५५	५५	१	२०	४१	४९	१४	१७	४३	३३	१७	५८	२५	४७
१९	३६	३६	४७	३३	४२	४८	५९	२३	६	३२	३२	३२	५०	२२	१	३६	३६	३५	३५	४८	०	३५	५५	७

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तदनंतरंयदास्यभुक्तांशायुक्तास्तदालग्नाद्गणनाक्रमः । यदालग्नस्यभोग्यांशाःशोधिताः तदाधनभावाद्गणनाक्रमः अनयारीत्यागणनायाप्रतिराशौत्रिंशत्त्रिंशच्छो
धितेयस्मिन्राशौत्रिंशन्नशुध्यति तस्मिन्राशौपुण्यसहमंज्ञेयम् । लग्नद्वितीयभवनादितिपाठे सूर्यचंद्रयोर्मध्येलग्नंनभवति। अथवाभवति । तदाधनभवनादेवगण
नाक्रमः नतुलग्नात् । उदाहरणं । सूर्यः ९।७।३०।६ चंद्रः ५।२२।९।४७ लग्नं० १८।३।५४ सूर्यस्यभोग्यांशमध्ये २२।२९।५४ चंद्रस्यभुक्तांशाः २२।९।४७ युक्ताः
जाताः ४४।३९।४१ सूर्यचंद्रयोरंतरालराशिभिर्युक्ताःजातोयमंकोराश्यादिः ३।१४।३९।४१ अस्यांशाः १०।४।३९।४१ सूर्यचंद्रयोर्मध्येलग्ननास्ति इतिकारणाल्लग्नस्य
भुक्तांशैः १८।३।५४ युक्ताजाताः १।३२।४३।३५ लग्नात्रिंशल्लत्येकतः शोधितेजातंसिंहराशौपुण्यसहमं ४।२।४२।३५ धनभवनात्रिंशल्लत्येकतःशोधितेजातंकन्या
राशौपुण्यसहमं ५।२।४२।३५ अनयारीत्यासैकतासमायाति । एवंपाठयोर्विवादः लग्नाद्वितीयभवनादितिपाठेएतावतीयुक्तिरस्ति यदालग्नस्यभुक्तांशाः युक्तास्त

स्वनाथहीनंसहमंतदंशाःस्वीयोदयस्थाविहृतात्रिंशत्या ॥ तत्सङ्गपाकोदिवसैर्हिलब्धैःस्यात्तद्दशायांतदसंभवेवा ॥ २५ ॥

दालग्नस्यभोग्यमवशिष्टंइतिकारणाल्लग्नाद्गणनाक्रमः तत्रलग्नसंबंधस्तिष्ठति यदालग्नस्यभोग्यांशाःशोधितास्तदालग्नसंबंधोनास्ति इतिकारणाद्धनभवनाद्गणनाक्रमः
अत्रलग्नशेषंकिमपिनास्ति एतावतीयुक्तिरस्ति सर्वग्रंथेषुसंमतिरस्ति संमतेरभावाल्लग्नद्वितीयभवनादित्यपिपाठः । तथाचोक्तंमनुष्यजातके "भोग्यादुक्तममूनिया
वदखिलान्यंतर्भयुक्तान्यतोलग्नेवाह्यगतेऽस्यभुक्तसहितंभोग्योनमंतःस्थिते ॥ कृत्वाराशिमपासितेस्वदहनैर्लग्नाद्वितीयाच्चतत्पुण्याद्यानिभवंतितत्रसहमान्यंशेविरा
मोयतः" ॥ २४ ॥ अथसहमोत्पत्तिमभिधायतत्फलान्यभिधास्यमानोवर्षप्रवेशात्कतिदिवसैःसहमफलावाप्तिःस्यादित्याकांक्षांपरिहरंस्तत्प्राप्तिदिवसानयनमाह। स्व
नाथहीनमिति । यस्यसहमस्यशुभाशुभफलावाप्तिदिवसाज्ञातुमिष्टास्तत्सहमराश्यादिकेकर्मभूमौस्थाप्यं । स्वनाथेनस्वीयस्वामिनाग्रहेणहीनमूनंकार्यमवशिष्टस्यांशाः
कार्यास्तेतत्सहमाक्रांतराशिस्वीयोदयेनविनिघ्नाः त्रिंशत्याशतत्रयेणविहृताभक्ताः यल्लब्धादिवसास्तैःकृत्वातेषांसङ्गनांसहमानांपाकःफलपाककालःस्यात् ॥ अत्रा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

गतैर्दिवसैःत्रिंशत्भक्तैः वर्षप्रवेशकालिकोराश्यादिः स्पष्टसूर्ययुक्तस्तावतिसूर्येभुक्तेसतितत्सहमस्यफलपाककालोभवतीति । केचित्तुसहमेश्वरमहादशाप्रवृत्तिदिनादेव तावद्भिरानीतैर्दिवसैः तद्दशायांअन्यद्दशायांवाफलपाकइति ॥ ननुसहमसहमेश्वरयोर्यदाराश्यादिसाम्यंस्यात्तदांतराभावादेवतत्सहमदिवसलब्धेकथंसहमफलादिन ज्ञानंस्यादित्यतआह।तद्दशायामिति।सत्यं तदसंभवेवाअंतराभावादिवसाप्राप्तौसत्यांतत्सहमनाथदशायामेवसहमफलप्राप्तिःस्यात् तत्रापिसूक्ष्मकालज्ञानंत्वंतर्दशायां वाविदशायांवास्यादितिनिष्कर्षः । उदाहरणं । पुण्यसहमं ५।५।२५।१ स्वस्वामिनावुधेन ३।६।१४।१२ हीनंशिष्टं १।२९।१०।४९ अस्यांशाः ५९।१०।४९ कन्यास्थ सहममितिकन्योदयेन ३३५ गुणितंजातं १९८२५।२३।३५ त्रिंशत्या ३०० भक्तंलब्धादिवसाः ६६ घटी ५ पलानि ४ वर्षप्रवेशदिवसादेतावत्सुदिनेष्वतीतेषुपुण्य सहमफलपाकः । अथवा पुण्यसहमाधीशवुधमहादशायांबहुदिनवत्यांवुधमहादशाप्रवेशदिनादेतावत्सुदिनेष्वतीतेषुपुण्यसहमफलपाकः यद्यल्पदिनवत्त्वंयदावासह

स्वोच्चादिसत्पदगतोयदिलग्नदर्शीवीर्यान्वितःसहमपोयदिनेक्षतेंगं॥नासौबलीरविशशिश्रितभेशदर्शपूर्णांतलग्नपबलस्यविचारणेत्थम् २६

मेश्वरः ॥२५॥ अथसहमानांफलानिव्याख्यायंते ॥ स्वोच्चादीति । सहमपःसहमराशिस्वामी स्वोच्चादिस्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वत्रैराशिकस्वमुसल्लहएतत्स्थानस्थःसन् अथवासत्पदगतःशुभस्थानस्थःसन् उपलक्षणत्वान्मित्रगृहगतः सुहृत्सौम्यदृष्टोयुतोवायदिलग्नदर्शीलग्नंपश्यति तदावीर्यान्वितःवीर्येणबलेनान्वितोयुक्तः वली त्यर्थः॥ सहमस्वामीस्वोच्चादिसत्पदगतःसन् यदि अंगंलग्नेनेक्षतेनपश्यतितदाअसौबलीनभवति निर्बलइत्यर्थः। रविशशीति । रविशशिभ्यामाश्रितेयेभेराशीतयोः राश्योःईशौस्वामिनौ। तद्यथा । जन्मकालेसूर्योयस्मिन्राशावस्तितद्राशिस्वामी। तथाजन्मकालेचंद्रोयस्मिन्राशावस्तितद्राशीस्वामी । जन्मकालादतीतागतामावा स्यायावत्घटीपरिमिताऽस्ति तस्मिन्कालेतात्कालिकसूर्यातलग्नंसाध्यं तत्स्वामी तथाजन्मकालातीतपूर्णांतलग्नस्वामी । एतेषांचतुर्णांबलस्यैवंविचारः । हिल्लाजेआ युर्दायानयने तथा मनुष्यजातकेआयुर्दायानयने एतेषांबलविचारस्योपयोगः । प्रकृतेअत्रप्रयोजनाभावेपिप्रसंगादुक्तम् ॥ २६ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथनिर्बलसबलत्वलक्षणमाह ॥ पंचवर्गीति॥पंचवर्गीबलंप्रागुक्तंतेनऊनःशरोनोहीनबलइत्युक्तः।नंदत्रिषडित्यादिचत्वारिहर्षस्थानानि प्रागुक्तानि।तन्मध्येएकमपि हर्षस्थानंनाश्रितः । तथालग्नादर्शीलग्नमपिचेन्नपश्यति तदाअयंग्रहःअबलःनिर्बलोज्ञेयः । चेत्स्वल्पेपदेऽस्तितदाबली । तद्यथा ॥ स्वगृहस्वोच्चस्थानेग्रहेसति महाधिकारः । स्वहद्दायांग्रहेसतिमध्यमोऽधिकारः । स्वत्रैराशिकेस्वमुसल्लहेसतिस्वल्पोऽधिकारः ॥ अतएवप्राज्ञैर्बलतारतम्यमुक्तं त्रिंशत्स्वभेविंशतिरात्मतुंगेइत्यादि । पदंस्थानं एवंस्वल्पेपिपदेत्रैराशिकमुसल्लहाख्येस्थानेस्थितःसन्लग्नंपश्यति । तदाबलीग्रहोज्ञेयः ॥ २७ ॥ एवंसहमाधिपस्यबलावलंज्ञात्वेदानींसहमस्यवृद्धिह्रासावाह ॥ स्वस्वामिनेति । यत्सहमंस्वस्वामिनासहितंदृष्टंवाअथवाशुभग्रहैःसहितंदृष्टंवाभवतियदिप्रागुक्तप्रकारेणसहमस्वामीबलीस्यात् तदातत्सहमस्यवृद्धिः फल

पंचवर्गीबलेनोनोनहर्षस्थानमाश्रितः ॥ अबलोऽयंलग्नादर्शीबलीस्वल्पेऽस्तिचेत्पदे ॥ २७ ॥ स्वस्वामिनाशुभखगैःसहितंचदृष्टंस्वामी बलीचयदितत्सहमस्यवृद्धिः ॥ यत्स्वामिनाशुभखगैश्चनयुक्तदृष्टंतत्संभवोनहिभवेदितिचिंत्यमादौ ॥ २८ ॥ अष्टमाधिपतिनायुतेक्षितं पापदृग्युतमथेत्थशालितैः ॥ संभवेऽपिविलयंप्रयातितत्तेनजन्मनिपुरेदमीक्ष्यताम् ॥ २९ ॥

दातृत्वेसामर्थ्यस्यात् । यत्सहमंचेत्स्वमिना अथवाशुभग्रहैर्नयुक्तंनदृष्टंतदातत्सहमस्यनसंभवः फलदातृत्वसामर्थ्यनभवेत् नामसदृशंफलंनददातीत्यर्थः ॥ इत्यादौ प्रथमतश्चित्यंविचार्यम् ॥ २८ ॥ अथान्यत्सहमासंभवलक्षणमाह ॥ अष्टमेति ॥ यत्सहमंवर्षलग्नादष्टमाधिपतिनाअष्टमराशिस्वामिनायुतंईक्षितंदृष्टंवा । अथवा । पापग्रहेणदृष्टंयुतंवा । अथवा । तैरष्टमराशिस्वामिनापापग्रहैर्वाइत्थशालीमुथशिलंकरोति तदास्वस्वामिनाशुभखगैःसहितमित्यादिसहमस्यफलप्राप्तिसंभवेऽपि विलयंनाशंयाति । सहमंनामसदृशंफलंनददातीत्यर्थः । तेनकारणेनजन्मनिजन्मकालेप्रथमतः इदंसहमस्यबलावलमीक्ष्यतांविचार्यताम् ॥ २९ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथवलिष्ठसहमस्यसाधनंनिर्बलस्यनिराकरणमित्यतआह ॥ अदाविति ॥ आदौप्रथमतः जन्मनिजन्मकालेसर्वेषांपंचाशत्सहमानांबलाबलंविमृश्यज्ञात्वायेषांफल प्राप्तिसंभवस्तानिवर्षेविचिंतयेत् ॥ येषांतुसहमस्वामिनांसर्वप्रकारेणनैर्बल्यंज्ञातंतानिवर्षेकदापिनविचारयेदित्यर्थः ॥ ३० ॥ एवमुक्तप्रकारेणसहमानांसबलत्वेसति फलदातृत्वमुक्तं । इदानींसमस्तसहमानांफलानिउच्यंते । तत्रादौपुण्यसहमस्यफलमाह ॥ सबलेइति । सबलेपुण्यसहमेसतिशुभग्रहैःस्वामिनाचदृष्टयुतेसति धर्म स्यसिद्धिर्धनागमःधनप्राप्तिः । व्यत्ययेसहमस्यनिर्बलत्वेसतिपापग्रहदृष्टयुतेसतिव्यत्ययंधर्मनाशः धननाशश्चेतिफलंविदुःवदंति ॥ ३१ ॥ अथास्याशुभफलंसापवा

आदौजन्मनिसर्वेषांसहमानांबलाबलम् ॥ विमृश्यसंभवोयेषांतानिर्वेषविचिंतयेत् ॥३०॥ सबलेपुण्यसहमेधर्मसिद्धिर्धनागमः ॥ शुभस्वा मीक्षितयुतेव्यत्ययेव्यत्ययंविदुः ॥ ३१ ॥ लग्नात्षष्ठाष्टरिःफस्थंधर्मभाग्ययशोहरम् ॥ शुभस्वामिदृशांप्रांतेसुखधर्मादिसंभवः ॥ ३२ ॥ पापयुक्शुभदृष्टंचेदशुभंप्राक्ततःशुभम् ॥ शुभयुक्तंपापदृष्टमादौशुभमसत्परे ॥ ३३ ॥

दमाह ॥ लग्नादिति ॥ वर्षलग्नात्षष्ठाष्टमद्वादशस्थानस्थंपुण्यसहमंयदाभवतितदाधर्मभाग्ययशसांनाशकंभवेत् । तएतत्स्थानस्थितंसत् शुभग्रहेणस्वामिनावादृष्टंत दाप्रांतेवर्षांतेसुखधर्मादिसंभवःप्राप्तिःस्यात् । अर्थाद्वर्षपूर्वार्धेअशुभफलम् ॥ ३२ ॥ अथपापशुभग्रहसंबंधेनयुक्तिदृष्ट्योःफलमाह ॥ पापयुगिति । तत्पुण्यसहमंपा पयुक्तंशुभदृष्टंचचेद्भवति तदाप्राक्पूर्वार्धेअशुभंभवेत् । वर्षस्योत्तरार्धेशुभंस्यात् । यदातुपुण्यसहमंशुभयुक्तंपापदृष्टंचेत्तदादौवर्षपूर्वार्धेशुभंस्यात् । परेवर्षस्योत्तरा र्धेअसत्अशुभंस्यात् । यदातुपापयुक्तंपापदृष्टंचेत्तदासंपूर्णवर्षमशुभंभवेत् । यदातुशुभग्रहयुक्तंशुभग्रहदृष्टंचेत्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतंशुभफलंभवतीत्यर्थतःसिद्धम् ॥३३॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथपुण्यसहमप्रशंसामाह ॥ यत्राब्दइति । यत्राब्देयस्मिन्वर्षेपुण्यसहमंशुभंशुभफलजनकंसोऽब्दःशुभावहः । तद्वर्षंशुभफलदंज्ञेयमित्यर्थः । यस्मिन्वर्षेपुण्यसहमेअनिष्टेसति तदाशुभोनेतिशुभफलंवर्षमध्येनददातीत्यर्थः । अशुभमेवददातीत्यतःकारणात् पुण्यसहममादौप्रथमतःविचारयेत् ॥ ३४ ॥ अथपुण्यसहमस्यजन्मलग्नेत्वनिष्टस्थानस्थितस्याशुभफलमाह ॥ सूताविति । सूतौजन्मसमयलग्नेषष्ठाष्टरिःफस्थे रिःफशब्देनद्वादशस्थानं एतत्स्थानस्थितंचेत्पुण्यंपुण्यसहमंभवति । अब्देवर्षेपुनः पापहतंपापयुतंदृष्टंवातदाधर्मार्थसौख्यानांघातकंभवति पत्यौपुण्यसहमस्वामिनिदग्धेऽस्तंगतेतथाफलंधर्मार्थसौख्यानांघातकंभवति ॥ ३५ ॥ सहमानीति । अखिलानिसमग्राणिसहमानिइत्थममुनाप्रकारेणसूतौजन्मलग्नेवर्षेचचिंतयेत् । मांद्यंरोगः । अरिःशत्रुः । कलिःझकटकः । मृत्युःप्रसिद्धः । अशुभसहमस्यो

यत्राब्देपुण्यसहमंशुभंसोऽत्रशुभावहः ॥ अनिष्टेऽस्मिन्शुभोनेतिपुण्यमादौविचारयेत् ॥ ३४ ॥ सूतौषष्ठाष्टरिःफस्थेमध्येपापहतंपुनः ॥ पुण्यंधर्मार्थसौख्यघ्नंपत्यौदग्धेफलंतथा ॥ ३५ ॥ सहमान्यखिलानीत्थंसूतौवर्षेविचिंतयेत् ॥ मांद्यारिकलिमृत्यूनांव्यत्ययादादिशेत्फलम् ॥ ३६ ॥ कार्यसिद्धिसहमंयुतंशुभैर्दृष्टमूथशिलगंजयप्रदम् ॥ संगरेऽथशुभपापदृष्टियुक्क्लेशतोजयउदीरितोबुधैः ॥ ३७ ॥

पलक्षणत्वाद्दारिद्र्यसहममपि । अतएवग्रंथकर्ताअग्रेवक्ष्यति । 'दारिद्र्यमृतिमांद्यारिकलिषूक्तोविपर्ययइति' एषुसहमेषुव्यत्ययात्पुण्यसहमफलाद्विपरीतंफलमादिशेत् । तद्यथा । पुण्यसहमवत् स्वोच्चादिसत्पदगतोयदिलग्नदर्शीत्येतच्छ्लोकमारभ्यसूतौषष्ठाष्टरिःफस्थमित्येतावत्पर्यंतंविचारेक्रियमाणेयदिमांद्यारिकलिमृत्यूनांसहमानांशुभफलमागतं तदाअशुभफलंवाच्यम् । यदित्वशुभफलमागतंतदाशुभफलंवाच्यमित्यर्थः ॥ ३६ ॥ अथकार्यसिद्धिसहमस्यशुभाशुभफलमाह । कार्यसिद्धीति । कार्यसिद्धिसहमंशुभैःशुभग्रहैर्युतंदृष्टंवा ॥ तथाशुभग्रहैर्मुथशिलश्चेत्कृतस्तदासंगरेसंग्रामेजयप्रदं शत्रुनाशः स्वोत्कर्षश्चभवतीत्यर्थः । अथेत्यनंतरं तत्कार्यसिद्धिसहमंशुभपापग्रहदृष्टंयुक्तंवातदाक्लेशतोऽत्यायासेनबुधैःपंडितैर्जयउदीरितःकथितः । संगरइत्युपलक्षणंविवादादेरपि ॥ ३७ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmaaki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथकलिसहमस्यशुभाशुभफलमाह । कलीति । कलिः झकटकस्तस्यसहमंमिश्रखगैः शुभपापग्रहैर्दृष्टंसंयुतंवानभवति । तथा । यदिपापमुथशिलगंपापग्रहकृतमुथशिलयोगश्चेद्भवति तदा कलेः कलहप्रसंगान्मृतिंमरणंप्राप्नोति । अथेत्यनंतरंतत्रकलिसहमेसौम्यैःशुभग्रहैः सहितेयुक्तेऽवलोकितेदृष्टेवासति कलौकलहेजयमेतिस्वोत्कर्षप्राप्नोति । यदिमिश्रदृशितः शुभपापग्रहदृष्टिश्चेद्भवति । तदाकलिव्यथेकलिश्चव्यथाचकलिव्यथे कलिःकलहः व्यथादुःखंचतेभवतः ॥ ३८ ॥ अथविवाहसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ विवाहेति । विवाहसझसहमंअधिपेनस्वामिनायुतंदृष्टंवा । तथाऽन्यैर्वासौम्यैःशुभग्रहैर्दृष्टंयुक्तंवास्यात्तथाशुभैर्मुथशिलं शुभैःशुभ

कलिसझमिश्रखगदृष्टिसंयुतंयदिपापमूथशिलगंकलेर्मृतिम् ॥ अथतत्रसौम्यसहितावलोकितेजयमेतिमिश्रदृशितःकलिव्यथे ॥ ३८॥
विवाहसझाधिपसौम्यदृष्टंयुतंशुभैर्मूथशिलंशुभाप्तिम् ॥ कुर्याद्यदामिश्रसमेतदृष्टंकष्टादथक्रूरमृतीश्वरैर्न ॥ ३९ ॥ यशोधिपेनैधनगेखलेनयुतेक्षितेसद्यशसोविनाशः ॥ पापार्जितस्यायशसोऽस्तिलाभोनष्टौजसिस्यात्कुलकीर्तिनाशः ॥ ४० ॥

ग्रहकृतमुथशिलयोगश्चेत्तदाशुभाप्तिंविवाहप्राप्तिंकुर्यात् । यदामिश्रसमेतदृष्टंमिश्रैःशुभाशुभग्रहैः युक्तंदृष्टंवाचेत्तदाकष्टात्क्लेशेनविवाहप्राप्तिंकुर्यात् । अथ क्रूरैः पापैर्विवाहसहमंयुतंदृष्टंवामुथलीकृतंवा तथामृतीश्वरेणवर्षलग्नाद्विवाहसहमाद्वाअष्टमस्थानाधीश्वरेणयुतंदृष्टंवामुथशिलीकृतंवास्यात्तदानतस्मिन्वर्षेविवाहोनैवभवेत् ॥ ३९ ॥ अथयशःसहमस्याशुभफलमाह ॥ यशइति ॥ यशोधिपेयशःसहमस्वामिनिनैधनगेऽष्टमस्थानगतेखलेनपापग्रहेणयुतेदृष्टेवासतिअनेककालार्जितस्यसद्यशसोविनाशःस्यात् । किंतुपापसंबंधेनार्जितस्यायशसोऽस्तिलाभः । तादृशेऽष्टमस्थितेसतिपुनर्नष्टौजसि अस्तंगतेसतिकुलकीर्तिनाशःस्यात् ॥ ४० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथपुनरपियशःसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ शुभेति । यशःसहमपतिनासहशुभेत्थशालेशुभग्रहेणसाकंमुथशिलयोगेसतिशुभदृग्युतेवासतिबलान्वितेबलिष्ठेसति यशसोऽभिवृद्धिःस्यात् । तथायुद्धेजयःस्यात् । तथावाहनानांगजाश्वादीनांशस्त्राणांचलाभःस्यात् । तथा यशःसहमपतेः पापग्रहेणसहईसराफयोगेसतिअयशोर्थ नाशश्चस्यात् ॥ ४१ ॥ अथाशासहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ आशेति । आशासहमंलग्नात्षष्ठाष्टमरिःफर्वाजितंएतत्स्थानस्थितंनभवति । तथातदीशश्चआशासह माधिपतिश्चएतत्स्थानविवर्जितोभवति । द्वयमपिसौम्यैःशुभग्रहैर्युतैरीक्षितौदृष्टौवास्यातां । तदावांच्छितानामर्थानांसुवर्णादिद्रव्याणांअंबराणांवस्त्राणांवाहनादी

शुभेत्थशालेशुभदृग्युतेवाबलान्वितेस्याद्यशसोऽभिवृद्धिः ॥ युद्धेजयोवाहनशस्त्रलाभःपापेसराफादयशोर्थनाशः ॥४१॥ आशातदीशश्च षडष्टरिःफविवर्जितःसौम्ययुतेक्षितश्च । स्याद्वांच्छितार्थांबरवाहनादिलाभःखलेक्षायुतितोऽतिदुःखम् ॥ ४२ ॥ मांद्याधिपःपापयुतेक्षितश्च पापःस्वयंरोगकरोविचिंत्यः ॥ चेदित्थशालोमृतिपेनमृत्युस्तदाभवेद्धीनबलेतिकष्टात् ॥ ४३ ॥ स्वस्वामिसौम्येक्षणभाजिमांद्येनाथेसवी र्येऽष्टषडंत्यवर्जे ॥ रोगस्तदानैवभवेद्विमिश्रंयुतेक्षितेरुग्भयमस्तिकिंचित् ॥ ४४ ॥

नांचलाभःस्यात् । खलेनपापग्रहेणदृष्टेयुतेसतितदावांच्छितार्थादीनामपिदुःखम् ॥ ४२ ॥ अथरोगसहमस्याशुभफलमाह ॥ मांद्याधिपइति ॥ मांद्याधिपः रोगस हमाधीशःस्वयंपापग्रहः पापयुतेक्षितश्च । पापग्रहैर्युतःदृष्टः तदासरोगकरोविचिंत्योज्ञेयः चेन्मृतिपेनलग्नादष्टमस्थानाधिपतिनासहरोगसहमाधीशइत्थशालोमु थशिलंकरोति । तदामृत्युर्मरणंस्यात् । यदितुतादृशेमांद्यसहमस्वामिनिहीनबलेसति अतिकष्टान्मरणंभवेत् ॥ ४३ ॥ अथपुनरपिमांद्यसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ स्वस्वामीति ॥ मांद्येमांद्यसहमेस्वस्वामिनासौम्यग्रहैर्वायदीक्षणंतद्भजतितादृशेसतिउपलक्षणत्वाद्युक्तेवासति तथानाथेसवीर्येसतिमांद्याधिपउक्तरीत्यासबलेसति

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अष्टषडंत्यवर्जेषडष्टद्वादशस्थानस्थितिरहितेसतितदारोगोनैवभवति । यदाशुभपापैर्युतेईक्षितेदृष्टेवासतिकिंचिद्रुग्भयंरोगभयमस्तीतिज्ञेयम् ॥ ४४ ॥ अथार्थसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ अर्थाख्यमिति । अर्थाख्यंसहमंशुभेननाथेनस्वामिनादृष्टंयुतंचेद्भवतितदाद्रव्यागमात्द्रव्यप्राप्त्याकृत्वासौख्यदं यदापापग्रहैर्दृष्टंयुतंवाचेत्तदावित्तस्यद्रव्यस्यनाशंकुर्यात् । अथार्थसहमंपापयुक्सदृष्टंचपापग्रहैर्युक्तंसद्भिःशुभग्रहैर्दृष्टंचभवति । तथाशुभेत्थशालिशुभग्रहेणसहमुथशिलयोगंकरोतितदासर्वं धनंसर्वसंचितंधनंनाशयेत् । पश्चादर्थस्यद्रव्यस्यसमुद्भवंससुखंसुखसहितंकुर्यात् । व्यत्यासतोव्यत्ययइति ॥ अर्थसहमंशुभाशुभैर्दृष्टंतथातैरेवमुथशिलयोगंयदिक

अर्थाख्यंशुभनाथदृष्टसहितंद्रव्यागमात्सौख्यदंपापैर्दृष्टयुतंचवित्तविलयंकुर्यादथोपापयुक् ॥ सद्दृष्टंचशुभेत्थशालियदितत्पूर्वंधनंनाश येत्पश्चादर्थसमुद्भवंचससुखंव्यत्यासतोव्यत्ययः ॥ ४५ ॥ रिपुदृष्ट्यारिपोर्भीतिस्तस्करादेर्धनक्षयः ॥ मित्रदृष्ट्यामित्रयोगाद्धनंमानोयशःसुखम् ॥४६॥ सत्स्वामिदृष्टंयुतमात्मजस्यलाभंसुखंयच्छतिपुत्रसद्म ॥ पापान्वितंसौख्यखगेत्थशालीप्राग्दुःखदंपुत्रसुखायपश्चात् ॥४७॥

रोतितदावहुधाशुभफलमेवईषत्धननाशश्चस्यात् ॥ ४५ ॥ अथशत्रुमित्रदृष्ट्योःफलमाह ॥ रिपुदृष्ट्येति । यत्सहमंशुभग्रहेणपापग्रहेणवारिपुदृष्ट्याशत्रुदृष्ट्यायदापश्यति तदारिपोःशत्रोःसकाशाद्भीतिर्भयंस्यात् । तस्करादेर्धनक्षयश्च । यत्सहमंशुभेनपापेनवामित्रदृष्ट्यापश्यति तदामित्रयोगाद्धनंमानोयशःसुखंप्राप्नोति ॥ ४६ ॥ अथपुत्रसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ सत्स्वामिदृष्टमिति ॥ पुत्रसद्मपुत्रसहमंसच्छुभग्रहैश्चस्वामिनाचदृष्टंयुतंवा । तदाआत्मजस्यपुत्रस्यलाभंपुत्रोत्पत्तितज्जनितसुखंयच्छति । यदिपुत्रसहमंपापान्वितंपापग्रहयुक्तंसौम्यग्रहैःसहेत्थशालंकरोतितदाप्राक्प्रथमतःपुत्रसंबंधिदुःखंपश्चात्सुखायपुत्रसौख्यंभवति ॥ ४७ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथपुनःसुतसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ पापान्वितमिति ॥ यदिपुत्रसहमंपापग्रहैर्युक्तंपापग्रहकृतेसराफयोगंईशेपुत्रसहमाधीशेगतौजसिनिर्बलेअस्तंगतेवासति । तदापुत्रस्यनाशः। अब्देवर्षप्रवेशसमयेपुत्रसहमाधीश्वरःसूतौजन्मकालेसुतेशःपंचमभावाधीश्वरोभवतिपुनःशुभग्रहैर्मित्रेणचेद्दृष्टोभवतितदापुत्रस्यलब्ध्यैप्राप्त्यैभवति ॥ ४८ ॥ अथपितृसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ पित्र्यमिति। पित्र्यंपितृसहमंसच्छुभग्रहैरीक्षितंदृष्टंयुतंवा । अथवापत्यास्वामिनायुक्तंदृष्टंवासत्तातस्यपितुर्धनांवरंमानसौख्यंयच्छति । पत्यौपितृसहमस्वामिनिगतौजसिनिर्बलेअस्तंगतेवा । मृतौलग्नादष्टमस्थानस्थितेसति । खलेनकृतमूसराफयोगेचसति । तत्रापिचरगृहेचरराशि

पापान्वितंपापकृतेसराफंनाशायपुत्रस्यगतौजसीशे ॥ सूतौसुतेशःसहमेश्वरोऽब्देपुत्रस्यलब्ध्यैशुभमित्रदृष्टः ॥ ४८ ॥ पित्र्यंसदीक्षितयुतंपतियुक्तदृष्टंतातस्ययच्छतिधनांबरमानसौख्यम् ॥ पत्यौगतौजसिमृतौखलमूसराफेनाशःपितुश्चरगृहेपरदेशयानात् ॥ ४९ ॥ शुभेत्थशालेखलखेटयोगेगदप्रकोपःप्रथमंमहान्स्यात् ॥ पश्चात्सुखंविंदतिपूर्णवीर्येनाथेनृपान्मानयशोऽभिवृद्धिः ॥ ५० ॥ बंधनाख्यसहमंयुतेक्षितंस्वामिनानहितदास्तिबंधनम् ॥ पापवीक्षितयुतेऽस्तिबंधनंपापजेसुथशिलेविशेषतः ॥ ५१ ॥

स्थेमेपकर्कतुलामकरराशिस्थेसति । पितुःपरदेशयानात्परदेशयात्रायांसत्यांनाशोमरणंभवेत् ॥ ४९ ॥ अथपुनरपिपितृसहमस्यशुभाशुभफलमाह । शुभइति । पितृसहमेऽपलक्षणत्वात्पुत्रसहमेश्वरस्यापिशुभग्रहकृतइत्थशालयोगश्चेद्भवतिपुनःपापग्रहयोगश्चेद्भवतितदाप्रथमंवर्षपूर्वार्धेगदस्यरोगस्यप्रकोपोऽभिवृद्धिःमहान्स्यात्। पश्चाद्वर्षोत्तरार्धेसुखंविंदतिप्राप्नोति । रोगरहितोभवतीत्यर्थः । नाथेपितृसहमस्वामिनिपूर्णवीर्येपंचदशविश्वाधिकबलेसतिनृपाद्राज्ञःसकाशान्मानयशोभिवृद्धिः स्यात् ॥ ५० ॥ अथबंधनसहमस्यशुभाशुभफलमाह । बंधनेति । बंधनसहमंस्वामिनायुतेक्षितंयुतंदृष्टंवातदाबंधनंकारागृहप्राप्तिर्नास्ति । तद्बंधनसहमंपापग्रहेणदृष्टं

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

युतंतदावंधनमस्ति । पुनर्बंधनसहमस्यतत्स्वामिनोवापापग्रहकृतोमुथशिलयोगश्चेत्तदाविशेषतोबंधनमस्ति ॥ ५१ ॥ अथगौरवसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ गौरवाख्येति ॥ गौरवसहमंस्वामिनाशुभग्रहैर्वायुतंदृष्टंवातदासुखाप्तयेसुखप्राप्त्यैस्यात् । राजगौरवंयशःअंबराणिवस्त्राणितेषांप्राप्तिश्चगौरवसहमंपापग्रहैर्युतंदृष्टंवास्यात्तदापदस्याधिकारस्यक्षतिर्नाशःस्यात् ॥ ५२ ॥ अथपुनर्गौरवसहमस्याशुभफलमाह ॥ शुभाशुभैरिति । गौरवसहमंशुभपापग्रहैर्दृष्टंयुतंवा । तथाखलैःपापग्रहैश्चेत्कृतमुथशिलंतदापूर्ववर्षपूर्वार्धेधननाशंमाननाशंचविधत्तेकरोति । चरमेवर्षस्योत्तरार्धेगौरवसहमंशुभग्रहैःकृतमुथशिलंचेत्तदासुखंवाहनशस्त्रलाभंचविधत्ते

गौरवाख्यसहमंयुतेक्षितंस्वामिनाशुभखगैःसुखाप्तये ॥ राजगौरवयशोंबराप्तयेपापवीक्षितयुतेपदक्षतिः ॥ ५२ ॥ शुभाशुभैर्दृष्टयुतंखलैश्चेत्कृतेत्थशालंधनमाननाशम् ॥ पूर्वविधत्तेचरमेशुभेत्थाशालेसुखंवाहनशस्त्रलाभम् ॥ ५३ ॥ कर्मभावसहमाधिपाःशुभैःस्वामिनामुथशिलाबलीन्विताः ॥ हेमवाजिगजभूमिलाभदाःपापदृष्टियुतितोऽशुभप्रदाः ॥ ५४ ॥ दग्धावक्राःकर्मवैकल्यदास्तेयुक्तादृष्टाःसौरिणातेविशेषात् ॥ राज्यभ्रंशःकर्मनाशश्चराजकर्मेशौचेन्मूसरीफौखलेन ॥ ५५ ॥

॥ ५३ ॥ अथकर्मसहमस्यशुभाशुभफलमाह । कर्मभावेति । कर्मभावःकर्मसहमंचतयोश्चाधिपौकर्मभावाधिपःकर्मसहमाधिपश्चएवंचत्वारोबलान्विताः । शुभैःशुभग्रहैःस्वामिनाचकृतमुथशिलाः तदाहेमवाजिगजभूमिलाभदाःस्युः । एतेकर्मभावसहमाधिपाःपापग्रहैर्दृष्टयुताः तदाअशुभदाःस्युः ॥ ५४ ॥ अथपुनरपिकर्मभावसहमाधिपानामशुभफलंचाह । दग्धाइति । कर्मभावसहमाधिपाःअस्तंगताःवक्राःवक्रगतित्वंतदाकर्मवैकल्यदाःकर्मणःप्रारब्धशुभकार्यस्यवैकल्यमनिष्पत्तिस्तांददतितादृशाःस्युः । कर्मभावसहमाधिपाः सौरिणाशनैश्चरेणयुक्तादृष्टावातदाविशेषादवश्यमेवकर्मवैकल्यदाःस्युः । तथाराजकर्मेशौराजसहमेश्वरकर्मभावेश्वरौखलेनपाप

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ग्रहेणमूसरीफौकृतमूसरीफयोगौचेत्तदाराज्यभ्रंशोराज्यनाशःकर्मनाशश्च प्रारब्धशुभकार्यस्यनाशःस्यात् ॥ ५५ ॥ अथकेषांचित्संदिग्धार्थानांसहमानांनिःसंदिग्धमर्थमाह । उपदेष्टेति । गृणात्युपदिशतिगायत्र्यादिकमितिगुरुः सउपदेष्टैवात्रोच्यते । यद्यपिगुरूगीष्पतिपित्राद्यावित्यमरकोशोस्तितथापिपितृसहमस्यपार्थक्येनाभिधानान्नात्रतद्वाचकता । बृहस्पतिवाचकत्वंतुततःफलप्राप्तेरसंभवान्नैवसंभवतिअतःगुरुरुपदेष्टा । तथाविद्यासहमशब्देनज्ञानम् । शास्त्रशब्देनश्रुतिस्मृती । जाड्यशब्देनमोहः । अज्ञानमितियावत् । बलशब्दःसैन्यदेहशक्त्योःप्रसिद्धः तदर्थनिर्णयमाह बलशब्देनसैन्यं । देहशब्देनअंगं शरीरमितियावत् । जलशब्देनद्युतिः कांतिरितियावत् ॥ ५६ ॥ अथगुरुशब्दाद्भावप्रत्ययोत्पत्तौसत्यांगुरुतागौरवशब्दयोर्निष्पत्तिः अनयोरर्थस्यैकत्वात्पृथक्सहमकथनमनुचितमितिमत्वातयोर्भेदमाह ॥

उपदेष्टागुरुर्ज्ञानंविद्याशास्त्रंश्रुतिस्मृती ॥ मोहोजाड्यंबलंसैन्यमंगंदेहोजलंद्युतिः ॥ ५६ ॥ गुरुतामंडलेशत्वंगौरवंमानशालिता ॥ निग्रहानुग्रहविभूराजाछत्रादिलिंगभाक् ॥ ५७ ॥ माहात्म्यंमंत्रगांभीर्यंधृतिबुद्ध्यादिशालिता ॥ सामर्थ्यंदेहजाशक्तिःशौर्यंयत्नोऽरिनिग्रहे ॥ ५८ ॥

गुरुतेति । अत्रतुलोकप्रसिद्धिः शरणंगुरुताशब्देनमंडलेशत्वंदेशस्वामिगौरवशब्देनमानशालितापप्रतिष्ठाधिक्यम् । अथराजशब्दःक्षत्रियवाचकःप्रसिद्धोस्तितदर्थनिर्णयमाह । निग्रहेत्यादिनाअर्धेन । अत्रहिलोकप्रसिद्ध्याराजशब्देनपृथ्वीश्वरएवोच्यतेतल्लक्षणमाह । निग्रहेति निग्रहोनामअनिष्टकरणम् अनुग्रहोनामवाक्यस्येष्टकरणं तयोर्विभुःसमर्थः कीदृशः छत्रादिलिंगभाक्छत्रंप्रसिद्धंआदिशब्देनचामरादियल्लिंगंचिह्नंतद्भाक्भजतीति ॥ ५७ ॥ अथमाहात्म्यसामर्थ्यशौर्याणामर्थमाह ॥ माहात्म्यमिति । महतोभावोमाहात्म्यं महत्त्वंच । मंत्रगांभीर्यं मंत्रएकांतेकृतविचारस्तस्यगांभीर्यमप्रकाशता । नन्वप्रकाशःकथंभवत्यत

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

आह । धृतीति । धृतिर्धैर्यंबुद्धिःपरिणामजाप्रज्ञाआभ्यांशालतेतत्शालियुक्तमित्यर्थः ॥ अस्यभावः । शालिताएतद्रूपंमाहात्म्यमित्यर्थः । सामर्थ्यशब्देनदेह जाशक्तिः । शौर्यशब्देनशत्रुनिग्रहेयत्नःप्रयत्नः ॥ ५८ ॥ आशेति । आशाशब्देनइच्छोक्ता । श्रद्धाशब्देनधर्म्यामतिः । बंदशब्देनपराश्रयपराधीनता । पानीयपत नशब्देनवृष्टिः । अथवाऽकस्माज्जलेमज्जनम् ॥ ५९ ॥ आधीति । तापशब्देनआधिः । मांद्यंनामव्याधिः । शरीरपीडाकरः । बंधुशब्देनसपिंडाःप्रोक्ताः । वणि क्शब्देनसत्यालीकवृत्तिः । सत्यासत्यवृत्त्याजीवनं । प्रसवशब्देनआधानम् ॥ ६० ॥ दासत्वमिति । परकर्मशब्देनदासत्वमुक्तं । अन्यत्सहमानिस्वनामतःस्पष्टानि ।

आशेच्छोक्तामतिर्धर्म्याश्रद्धाबंदःपराश्रयः ॥ पानीयपतनंवृष्टिर्जलेऽकस्माच्चमज्जनम् ॥ ५९ ॥ आधिव्याधीतापमांद्येसपिंडाबंधवः स्मृताः ॥ सत्यालीकंवणिग्वृत्तिराधानंप्रसवःस्मृतः ॥ ६० ॥ दासत्वंपरकर्मोक्तमन्यत्स्पष्टंस्वनामतः ॥ निरूप्याणियथायोग्यंकुल जातिस्वरूपतः ॥ ६१ ॥ शुभयोगेक्षणात्सौख्यंपत्युर्वीर्यानुसारतः ॥ दारिद्र्यमतिमांद्यारिकलिषूक्तोविपर्ययः ॥ ६२ ॥ प्रश्नकालेपि सहमंविचार्यंप्रष्टुरिच्छया ॥ सर्वेषामुपयोगोत्रचित्रंपृच्छंतियज्जनाः ॥ ६३ ॥

कुलजातिस्वरूपतःयथायोग्यंनिरूप्याणि ॥ ६१ ॥ शुभयोगेति ॥ यत्सहमंशुभग्रहयुतंदृष्टंवातदासौख्यंपत्युर्वीर्यानुसारतःसहमस्वामिनोयादृशंबलंतादृशंतत्सह मजनितंसौख्यंज्ञेयम् । तद्यथा । यदासहमस्वामीबलिष्ठस्तदामहत्सौख्यं । यदामध्यबलस्तदामध्यमंसौख्यं । यदाहीनबलस्तदासुखाभावः । दारिद्र्यमतिमांद्यारि कलिषूक्तोविपर्ययः । एतत्सहमानांफलंविपरीतंज्ञेयम् । तद्यथा । यदाशुभफलमागतंतदाअशुभंज्ञेयं । यदात्वशुभंफलमागतंतदाशुभफलंज्ञेयम् ॥ ६२ ॥ जन्म पत्र्यभावेशुभाशुभसहमविचारःकेनोपायेनस्यादित्यतआह ॥ प्रश्नकालेइति । प्रश्नकालेसहममितिजात्यभिप्रायेणैकवचनं सहमानीत्यर्थः । तानिपुण्यादीनिसहमा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

निप्रष्टुःप्रश्नकर्तुरिच्छयाविचार्याणि । अत्रसर्वेषांसहमानामुपयोगःयतोजनाश्चित्रंपृच्छंति ॥ ६३ ॥ इतिसहमफलविचारः ॥ अथदशानयनमाह ॥ तत्रादौकृशांशसाधनमाह ॥ स्पष्टानिति ॥ तत्रवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टान्सलग्नान्ग्रहान्विधाय । राशित्यक्त्वाअंशादयःसर्वेस्थाप्याः तत्रात्यल्पलवाः तेषांमध्येन्यूनांशोग्रहःपूर्वं निवेश्यःस्थाप्यः । तस्मादधिकादधिकांशक्रमान्निवेश्यः । तद्यथा । यथायथायस्ययस्यग्रहस्यांशाधिकाधिक्यंतथातथासग्रहःसलग्नोनिवेश्यःस्थाप्यः अयमब्दे दशाक्रमःस्यात् ॥ १ ॥ अथपात्यांशसाधनमाह । ऊनमिति । ऊनंस्वल्पमंशाद्यंग्रहमधिगतोऽधिकांशाद्ग्रहात्क्रमेणविशोध्यः । तद्यथा । प्रथमंयथाल्पताएवस्था

इतिसहमफलविचारः॥ स्पष्टान्सलग्नान्खचरान्विधायराशीन्विनात्यल्पलवंतुपूर्वम् ॥ निवेश्यतस्मादधिकाधिकांशक्रमादयंस्यात्तुदशाक्रमोब्दे ॥१॥ ऊनंविशोध्याधिकतःक्रमेणशोध्यंविशुद्धांशकशेषकैक्यम् ॥ सर्वाधिकांशोन्मितमेवतत्स्यादनेनवर्षस्यमितिस्तुभाज्या ॥२॥ शुद्धांशकांस्तान्गुणयेदनेनलब्धध्रुवांकेनभवेद्दशायाः ॥ मानंदिनाद्यंखलुतद्ग्रहस्यफलान्यथासांनिगदेत्तुशास्त्रात् ॥ ३ ॥ शुद्धांशसाम्येबलिनोदशाद्याबलस्यसाम्येऽल्पगतेस्तुपूर्वा ॥ साम्येविलग्नस्यखगेनचिंत्याबलादिकालग्नपतेर्विचिंत्या ॥ ४ ॥

प्याःततः प्रथमाद्वितीयात्तृतीयादित्यादिक्रमेणशोध्याः । तदनंतरंविशुद्धांशकशेषकैक्यंपरस्परशोधनेसति । येऽवरितांअंशास्तेषामैक्यंकार्यतत्सर्वंग्रहमध्येयोधिकांशोंऽतिमग्रहस्तत्तुल्यमेवस्यादितिव्याप्तिः ॥ पश्चादनेनशेषांशयोगेनवर्षमितिसौरी ३६० सावनीवा ३६५।१५।३१।३० भाज्याल्लब्धंसध्रुवांकःस्यात् ॥२॥ अथदिवसानयनमाह ॥ शुद्धांशकानिति ॥ अनेनलब्धध्रुवांकेनसर्वेपिशुद्धांशकागुणनीयाः । एवंकृतेसतितत्तद्ग्रहस्यदिनादिकंदशायाःमानंभवेत् । एवंदशादिनान्यानीयशास्त्रात्फलानिशुभाशुभानिनिगदेत् ॥ ३ ॥ अथांशसाम्येदशानिर्णयमाह ॥ शुद्धांशेति ॥ द्वयोरंशैःसाम्येसमत्वेसतिबलिनःपंचवर्गीबलाधिक्यस्याद्याप्रथमादशा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

स्यात् ॥ अत्रशुद्धांशसाम्येइत्ययंपाठः हीनांशसाम्येइतिपाठःसाधीयान्युक्तियुक्तःसर्वसंमतश्च ॥ अत्रदशाक्रमस्तुपूर्वमेवहीनांशेनैवभवति । तदनंतरंकृतशोधने कृतशुद्धांशाभंवतीतिनियमत्वात् । द्वयोःशुद्धांशसाम्येयस्यबलमधिकंतस्यआद्यादशा । तदनंतरंद्वितीयस्यइदंकथंस्यात्तत्राह । बलस्येति । बलसाम्येन्यूनगतेःपू

अथसौरमानेनहीनांशाः पात्यांशाः

	श	सू	बु	मं	ल	चं	शु	गु	यो
हीनांशाः	६	७	१२	१४	१८	२२	२४	२९	००
	४८	३०	१६	३२	३	९	३१	३५	००
	५४	६	८	३६	५४	४७	४८	१३	००
पात्यांशाः	६	०	४	२	३	४	२	५	२९
	४८	४१	४६	१६	३१	५	२२	३	३५
	५४	१२	२	२८	१८	५३	१	२५	१३
दशादिव-सा:	८२	८	५८	२७	४२	४९	२८	६१	३६०
	५५	२१	०	४०	५१	५१	४७	३१	००
	१८	१८	१९	२७	०	४७	५९	५२	००
दशाप्रवेशः	९	०	०	२	३	४	६	७	९
	७	०	८	६	४	१७	७	५	७
	३०	२५	४६	४७	२७	१८	१०	५८	३०
	६	२४	४२	१	२८	२८	११	१०	६

शनेरन्तर्दशा.

श	सू	बु	मं	ल	चं	शु	गु	यो
१९	१	१३	६	९	११	६	१४	८२
५	५५	२१	२२	५२	२९	३८	१०	५५
५८	२७	३८	२८	१२	८	४	२३	१८
९	९	१०	१०	१०	११	११	०	०
२६	२८	११	१८	२८	९	१६	०	०
३६	३१	५३	१५	७	३६	१५	२५	०
४	३१	९	३७	४९	५७	१	२४	०

अथसावनमानेनकृशांशाः पात्यांशाः

	श	सू	बु	मं	ल	चं	शु	गु	यो
कृशलवाः	६	७	१२	१४	१८	२२	२४	२९	००
	४८	३०	१६	३२	३	९	३१	३५	००
	५४	६	५८	३६	५४	४७	४८	१३	००
पात्यांशाः	६	०	४	२	३	४	२	५	२९
	४८	४१	४६	१६	३१	५	२२	३	३५
	५४	१२	२	२८	१८	५३	१	२५	१३
दशादिव-सा:	८४	८	५८	२८	४३	५०	२९	६२	३६५
	७	२८	५१	४	२८	३५	१३	२५	१५
	५२	३७	१५	४१	३०	२६	१२	५८	३१

वींदशाज्ञेया । विलग्नस्यग्रहस्यचांश साम्येकस्यप्रथमंदशेत्यत्राहसाम्येति । खगेनग्रहेणविलग्नस्यसाम्येऽर्थादंशैः साम्येबलादिकाबलगत्यादिकांचित्या । लग्नपतेर्लग्नपतिसंबंधिनीबोध्येत्यर्थः । सौरदशायांवर्षप्रवेशसमयेएवप्रथमंसौ रदशाप्रवेशः । तदधोवर्षप्रवेशका लीनःस्पष्टःसूर्योलेख्यः प्रथमदशादि नादिप्रथमदशाप्रवेशकालीनस्पष्टसूर्ये

योज्यम् । तद्यथा । सूर्यस्यअंशस्थानेदिवसायोज्याः कलास्थानेघटिकायोज्याः विकलास्थानेपलानियो ज्यानि विकलाःषष्ट्याभक्ताःलब्धंकलासुयोज्यम् । कलाःषष्ट्याभक्ताःलब्धमंशेषुयोज्यम् । अंशास्त्रिंशद्भक्ताः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

लब्धंराशिपुंयोज्यं । राशयोद्वादशांकाधिकास्तदाद्वादशभिस्तष्टाः शेषंराशयःतादृशिसूर्येद्वितीयदशाप्रवेशकालीनसूर्येद्वितीयदशादिनायोज्यं । तादृशिसूर्येद्वितीयदशाप्रवेशएवमग्रेपि । एवंयोजनेवर्षप्रवेशकालीनसूर्यतुल्यः अंतिमसूर्योभवति ॥ तदासौरदशाक्रमः शुद्धोऽन्यथाअशुद्धइति ॥ अथसावनदशायां वर्षप्रवेशसमयेसावनप्रथमदशाप्रवेशः । ततोवर्षप्रवेशवारादौप्रथमसावनदशादिनानियोज्यानि तस्मिन्मासेतावतिवारादौद्वितीयदशाप्रवेशः । एवंद्वितीयदशाप्रवेशवारादौद्वितीयदशादिनानियोज्यानि तस्मिन्मासेतावतिवारादौतृतीयदशाप्रवेशः एवमग्रेपि । एवंयोजितेअग्रिमवर्षप्रवेशेवारादिकमायातितदादशाप्रवेशः शुद्धःअन्यथाअशुद्धः ॥ उदाहरणम् ॥ शनिः सर्वापेक्षयान्यूनांशः अतःकारणात्राशित्यक्त्वाप्रथमंशनिःस्थापितः ६।४८।५४ ततोर्कः ७।३०।६ ततोबुधः १२।१६ १८ ततोभौमः १४।३२।३६ ततोलग्नं १८।३।५४ ततश्चंद्रः २२।९।४७ ततःशुक्रः २४।३१।४८ ततोगुरुः २९।३५।१३ अथप्रथमंयथास्थिताःशनिपात्यांशाः ६।

दशामानंसमामानंप्रकल्प्योक्तेनवर्त्मना ॥ अंतर्दशासाधनीयाप्राक्पात्यांशवशेनतु ॥ आदावंतर्दशापाकपतेस्तत्क्रमतोपरा ॥ ५ ॥

४८।५४ एतेरविहीनांश ७।३०।६ मध्येशोधिताःजाताःरविपात्यांशाः ०।४१।१२ एवंपूर्वांशाअग्रिममध्येशोधिताःजाताःसर्वेषांपात्यांशाः । बुधः ४।४६।२ भौमः २।१६।२८ लग्नं ३।३१।१८ चंद्रः ४।५।५३ शुक्रः २।२२।१ गुरुः ५।३।२५ एतेषांयोगः २९।३५।१३ अनेनवर्षमितिः ३६० षष्टिसवर्णितौ १२९६००० भाज्यभाजकौ १०६।५।१३ हरभक्ताजातोगुणकः १२।१०।३ अनेनशनिपात्यांशाः६।४८।५४ गुणिताःजाताशनिदशादिनानि ८२।५।५५।१८ अथवापात्यांशयोगेन २९।३५।१३वर्षमितिः३६५।१५।३१ भक्ताजातोगुणकः१२।२०।४२ अनेनशनेःपात्यांशाः ६।४८।५४ गुणिताःजातानिशनिदशादिनानि ८४।७।५२ एवंजातानिसर्वेषांदशादिनानि ॥४॥ अथांतर्दशानयनमाह ॥ दशामानमिति ॥ स्पष्टोऽर्थः यस्यग्रहस्यदशामध्येऽतर्दशाक्रियतेतस्यदशामानंदिनघटीपलात्मकंतदेवसमामानंप्रकल्प्यउक्तविधिनाअंतर्दशासाध्या । उदाहरणम् शनिदशा ८२।५५।१८ पात्यांशयोगेन २९।३५।१३ भक्ताजातोगुणकः २।४८।९ अनेनशनिपात्यांशागुणिताः जाताशनिदशामध्येशनेरंतर्द

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शा १९।५।५८ एवंजाताशनिदशामध्येसर्वेषामंतर्दशा ॥ ५ ॥ अथमासदिनप्रवेशानयनमाह ॥ एकैकेति । जन्मकालीनः सूर्योयादृशोराश्यादिर्भवति । सएकाद शधास्थाप्यः । एकद्वित्र्यादिराशिवृद्ध्यायुक्तोयथावस्थितांशादितुल्योयस्मिन्मासघटीपलात्मकेकालेभवति । तदातत्संख्याकोमासप्रवेशोज्ञेयः । एतदुक्तंभवति प्रथम मासप्रवेशस्तुवर्षप्रवेशएवजातः । तत्रजन्मार्कतुल्यएवार्कोऽस्ति । द्वितीयमासप्रवेशश्चेत्क्रियतेतदैकैकराशिसंयोजनात् अंशकलाविकलासमत्वंराशौयोजितेतत्तुल्यः सूर्यःयद्दिनेयस्मिन्समयेतदाद्वितीयमासप्रवेशोभवति । एवमग्रेपिबोध्यम् । दिनप्रवेशश्चेत्क्रियतेतदैकैकांशसंयोजनात्कलाविकलासमत्वंयस्मिन्समयेतदाद्युप्रवेशोभ वति ॥ ६ ॥ अथपंचांगान्मासप्रवेशघटिकाद्यानयनमाह । मासार्कस्येति । एकैकराशियोगेनजातोमासप्रवेशार्कः । अस्यासन्नपंचांगस्थितयदवध्यर्क्षस्तदवधिस्थार्क मासप्रवेशार्कयोरंतरंकार्यं । तस्यकलाःकार्याः । अवधिस्थार्कगत्याभाज्याः । फलंदिनाद्यंत्रिस्थंवासरघटीपलात्मकंग्राह्यं । तत्फलंअवधिस्थवारादौयुतोनितंकार्यं ।

एकैकराशिवृद्ध्याचेत्तुल्योंऽशाद्यैर्यदारविः ॥ तदामासप्रवेशोद्युप्रवेशश्चेत्कलासमः ॥ ६ ॥ मासार्कस्यतदासन्नपंक्त्यर्केणसहांतरम् ॥ कली कृत्वार्थगत्याप्तदिनाद्येनयुतोनितम् ॥ ७ ॥ तत्पंक्तिस्थंवारपूर्वंमासार्केऽधिकहीनके ॥ तद्वाराद्येमासवेशोद्युवेशोप्येवमेवच ॥ ८ ॥

तद्यथा । अवधिस्थार्कतोमासप्रवेशार्कोऽधिकश्चेत्तदाअवधिस्थवारादौयुक्तंकार्यं । न्यूनेहीनंकार्यं । तस्मिन्वारादौवारघटीपलात्मकेकालेमासप्रवेशोभवति । एवमे वानयारीत्याद्युप्रवेशोदिनप्रवेशोज्ञेयः । अवधिस्थवारादावित्यत्रअवधिस्थघटिकानग्राह्याः कुतःयद्ग्रामस्थपंचांगंतद्ग्रामस्थचरदेशांतरसंस्कारस्यकृतत्वात्इतिकार णादवधिस्थवारादावित्यत्रसंस्काररहितोवारघटीपलात्मकोऽब्दपोग्राह्यः । सयथा यस्माद्ग्रंथात्पंचांगस्थितःसूर्यःसाधितः । तस्माद्ग्रंथादब्दपःसाध्यः परंत्वेतावान् विशेषः । यदिग्रंथादावब्दपेउदयांतरभुजफलंचरसंस्कारश्चेत्कृतोभवति । तदासंस्काररहितोऽब्देशःकार्यः । यथारामविनोदस्थाब्दपेग्रंथादावुदयांतरभुजफलकाशी स्थचरसंस्कारःकृतोऽस्ति । तथामकरंदस्थाब्दपेग्रंथादौकेवलकाशीस्थचरसंस्कारःकृतोऽस्ति । इतिकारणात्संस्काररहितोऽब्दपःकार्यःतदनंतरं अस्मिन्संस्काररहिताऽब्दपे यस्यमासप्रवेशःक्रियते । तस्ययद्ग्रामेजन्मतद्ग्रामस्थचरदेशांतरउदयांतरभुजफलसंस्कारःकार्यः । सोऽब्दपःसूक्ष्मोभवति । परंतुएतत्संस्कारचतुष्टयम

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ध्येजन्मकालीनसूर्योयावद्भिःसंस्कारैः संस्कृतोभवतितावद्भिःसंस्कारैरब्दपःसंस्कार्यः । तदनंतरंमासप्रवेशार्कावधिस्थार्कयोरंतरात्यत्पूर्वानीतवारादिकंतदस्मिन्नब्द पेउक्तरीत्यायुतोनंकार्यंताःमासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाभवंति । यदिजन्मकालीनःसूर्योरामविनोदात्साधितोनास्ति । पंचांगस्थितोवधिस्थार्कोपिरामविनोदात्साधि तोस्ति । अथवाजन्मकालीनस्तथावधिस्थश्चार्कयोःसाधनंमकरंदाच्चेत्कृतमस्ति । तदासूक्ष्मघटिकाःभवंति । ग्रंथभेदेस्थूलघटिकाभवंति । अत्रोदाहरणम् । ग्रहलाघ वाज्जन्मकालीनःस्पष्टोर्कः ९।७।३०।६ एकराशियुक्तोजातोद्वितीयमासप्रवेशार्कः १०।७।३०।६ अस्यासन्नफाल्गुनकृष्णनवमी ९ भृगौरामविनोदस्थपंचांगस्थितअव धिस्थार्कः १०।१०।१।३८ अनयोरंतरं ०।२।३१।३२ अस्यकलाः १५१।३२ अवधिस्थार्कगतिकलाभिः ६०।३१ भक्ताः सवर्णितौभाज्यभाजकौभाज्य ९०।९२ भाजकाः ३६।३१ भाजकेनहतेभाज्येफलं २।३०।१३ दिनघटीपलात्मकम् ॥ ७ ॥ ८ ॥ अथरामविनोदस्थपंचांगस्थितेग्रहेसतिअब्दपानयनमाह । भूरिति ।

भूः१पंचचंद्राः१५कुगुणाः३१कुरामाः३१सिद्धा२४गताब्दैर्गुणिताःसमेताः ॥ खेना०ब्धिदस्रै२४र्गुणलोचनैश्च२३तष्टानगै७र्कमुखोऽब्द पःस्यात् ॥ १ ॥

यस्मिन्वर्षेरामविनोदःकृतोस्तितस्मिन्वर्षेशकः १५१२ अयंइष्टशकमध्ये १५५० शोधितःशेषंगताब्दाः ३८ अयमंकः १।१५।३१।२४ गताब्दैः ३८ गुणितोजातः ४७।४९।५७।५३।१२ एतन्मध्येऽयंक्षेपो ०।२४।२३। योजितः ४८।१४।२०।५३।१२ ऊर्ध्वाकेसप्ततष्टेजातोऽब्दपः ५।५६।५७ परंतुएतन्मध्येउदयांतरभुज फलचरफलसंस्कारःकृतोऽस्तिइतिकारणात् एतन्मध्येसंस्कारैरहितःक्रियते तत्रादौउदयांतरसाधनं ग्रन्थादौशकः १५।१२ अस्मिन्शके मेषसक्रांतिसमयेसूर्यः ०।०।०।०। अयनांशाः १६।२४।५४ ब्रह्मतुल्यात्साधितमुदयांतरपलात्मकंऋणं १३ ग्रहापेक्षयाब्दपेविपरीतमित्युक्तत्वात्जातंधनं १३ इदमब्दपेऊनंजात उदयांतररहितोऽब्दपः ६।१४।८ अथभुजफलमाह । सूर्यान्मंदफलंधनं २।७ अस्यकलाः १२७ भाजकेन ३६० भक्ताःलब्धंघटिकाद्यंभुजफलंधनं ०।२१ विपरी तमित्युक्तत्वात्जातमृणं ०।२१ इदमुदयांतरसंस्कृताब्दपे ६।१४।८। युतंजातउदयांतरभुजफलसंस्कृतोऽब्दपः ६।१४।२९ अथचरसंस्कारमाह । काश्यांपलभा ५।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

४५ चरखंडानि ५७।४६।१९ चरंऋणंपलात्मकं ३१ विपरीतमित्युक्तत्वात् जातंधनं ३१ इदमुदयांतरभुजफलसंस्कृताब्दपे ६।१४।२९ रहितंजातःउदयांतरभुज फलचरसंस्कृतोब्दपः ६।१३।५८ अनयारीत्यासंस्कारसहितोऽब्दपोजातः । उदाहरणप्रदर्शनार्थंएतावत्प्रदर्शितम् । अथसुगमोपायःकथ्यते । पूर्वंग्रंथादावुदयांतर भुजफलचरमानीयतेषांत्रयाणांपरस्परसंस्कारेकृतेसतित्रयोविंशति २३ पलानिऋणानिजातानि एतानिस्थिराणि । अभीष्टवर्षेपूर्वोक्तश्लोकेनाऽब्दपश्चेत्साध्यतेतदा तस्मिन्नब्दपपलेषुत्रयोविंशतिपलानिरहितानिकार्याणि । अभीष्टवर्षेसोऽब्दपःसंस्काररहितोभवति । यथापूर्वानीतोऽब्दपः ६।१४।२१ अयंत्रयोविंशतिपलैरहितः कृतःजातःपूर्वानीतसंस्काररहिताब्दपतुल्यः ६।१३।५८ अब्दपः ॥१॥ अथवारामविनोदस्थपंचांगेअभीष्टवर्षेसंस्कारत्रयरहिताब्दपानयनमाह । अब्दौघतइति । यस्मिन्वर्षेरामविनोदःकृतस्तस्मिन्वर्षेशकः १५१२ अयमिष्टशक १५५० मध्येशोधितःजातानिगतवर्षाणि ३८ एभिरयमंको २०७ गुणितोजातः ७८६६ गतव

अब्दौघतःशैलनखै२०७र्विनिघ्नात्पुनर्मनुघ्नंगतवर्षवृंदम् ॥ शराब्धिभक्तं४५घटिकादिलब्धंयुतंनभोऽब्ध्यग्नि३२०युतात्खखेभैः८००॥
हृतादिनाद्यंगतवर्षयुक्तंसप्तोद्धृतंमेषमुखोऽब्दपःस्यात् ॥ २ ॥

र्षगणः ३८ चतुर्दशभिर्गुणितः ५।३२ अनेन ४५ भक्तःपलंघटिकाद्यं ११।४९ इदंपूर्वांक ७८६६ युतं ७८६६ मध्ये ११।४९ अस्मिन्नूर्ध्वांके ३२० अयमंकोयो जितः ८१८६।११।४९ अष्टशतैः ८०० भक्तं २ फलंदिनघटीपलात्मकं १०।१३।५८ अस्योर्ध्वांकेगतवर्षाणि ३८ युतानि ४८।१३।५८ सप्तभिस्तष्टानिशेषांकप्रमितो जातोऽब्दपः ६।१३।५८ जन्मकालीनसूर्यमध्येचरदेशांतरसंस्कारःकृतोस्ति इतिकारणात् अस्मिन्नब्दपेस्वदेशीयचरदेशांतरसंस्कारःक्रियतेअवधिस्थार्काच्चरंपला त्मकंधनं ७८ षष्टिभक्तंजातंघटिकाद्यं १।१८ विपरीतमित्युक्तत्वाज्जातंऋणं १।१८ इदमब्दपे ६।१३।५८ रहितंजातश्चरसंस्कृतोऽब्दपः ६।१२।४० देशांतरयोज नानिधनानि ३० चतुर्थांशोनितानिपलानि २२विपरीतमित्युक्तत्वात् जातानिऋणानि २२ एतानिचरसंस्कृताब्दपेरहितानिजातश्चरदेशांतरसंस्कृतोब्दपः ६।१२।१८ अवधिस्थार्कमासप्रवेशार्कयोरंतरात्पूर्वसाधितवारादिकमिदं २।३०।१३ अवस्थार्कतःमासार्कस्यन्यूनत्वात्स्पष्टाब्दपं ६।१२।१८ रहितंजातोमासप्रवेशकालः ३।४२।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

५ एवंजाताःफाल्गुनकृष्ण ६ भौमेद्वितीयमासप्रवेशेस्थूलघटिकाः ४२।५ कुतःग्रहलाघवाज्जन्मकालीनःसूर्यःसाधितोऽस्तिरामविनोदस्थपंचांगस्थितअवधिस्थार्को गृहीतोऽस्ति । एकग्रंथादुभयोःसाधनंचेत्क्रियतेतदासूक्ष्मघटिकाःभवंति । अतएवविचार्यग्रंथभेदेसतिपंचांगोपरिसुगमोपायत्वान्मासप्रवेशानयनंसर्वैःक्रियते । तद शुद्धं । अथसूक्ष्मघटिकानयनमाह । यस्माद्ग्रंथाज्जन्मकालीनसूर्योयावद्भिःसंस्कारैःसंस्कृतोस्तितावद्भिःसंस्कारैस्तस्माद्ग्रंथान्मासप्रवेशार्कःमासप्रवेशदिवसेसूर्यः सा ध्यःमासप्रवेशदिवसेज्ञानंपंचांगोपरिअनुमानेनज्ञातुंशक्यते । जन्मकालीनसूर्येएकराशौयोजितेजातोमासप्रवेशार्कःमासप्रवेशदिवसेसूर्योयःसाधितोभवति । तयो र्मासप्रवेशार्कयोरंतरंकार्यतस्यकलाःकार्याःमासप्रवेशसमयेसूर्योयःसाधितोभवतितस्यगतिः कलाभिर्भाज्याफलंदिनघटीपलात्मकंग्राह्यंमासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाःभवं ति । उदाहरणम् । ग्रहलाघवाज्जन्मकालीनचरदेशांतरसंस्कृतःस्पष्टोर्कः९।७।३०।६ जातःएकराशियुक्तोजातोद्वितीयमासप्रवेशेर्कः १०।७।३०।६ फाल्गुनकृष्ण ६

आसीदसीमगुणमंडितपंडिताग्र्योव्याख्यद्भुजंगपगवीःश्रुतिवित्सुवृत्तः ॥ साहित्यरीतिनिपुणोगणितागमज्ञश्चिंतामणिर्विपुलगर्गकुलावतंसः ॥ १ ॥

भौमेग्रहलाघवादहर्गणः ३६२४ चक्रं ९ सूर्योदयेमध्यमोऽर्कः १०।५।७।५५ देशांतरविकलाभि२र्युक्तो १०।५।८।१७ मंदकेंद्रं ४।१२।५१।४३ मंदफलंधनं १।३५ ४९ संस्कृतोर्कः १०।६।४४।६ चरंधनं १।२४ संस्कृतःजातोमासप्रवेशदिवसेस्पष्टोऽर्कः १०।६।४५।३० स्पष्टागतिः ६०।३५ उभयोरंतरं ०।०।४४।३६ अस्यकलाः ४४।३६गतिकलाभिः ६०।३५ भक्ताःसवर्णितौभाज्य २६७६ भाजकौ ३६३५ भाजनाल्लब्धंदिनघटीपलात्मकं ०।४४।१० एवंफाल्गुनकृष्ण ६ भौमेसूर्योदयाद्गतघ टीषु ४४ पलेषु १० जातोद्वितीयमासप्रवेशः। अनयारीत्याचेत्साध्यतेतदामासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाःभवंति अस्मिन्समयेसूर्यः १०।७।२०।६ अयंपूर्वतुल्योजातः। एव मग्रेपिबोध्यं । अनयारीत्यादिनप्रवेशःसाध्यःमासदिनप्रवेशसमयेग्रहभावाःसाध्याःपंचवर्गीफलादिकंविचार्यम् ॥२॥ अथग्रंथालंकारस्तत्रपितामहवर्णनमाह ॥ आसी दिति।चिंतामणिश्चिंतामणिसंज्ञकआसीत्बभूव। कथंभूतश्चिंतामणिःअसीमगुणमंडितपंडिताग्र्यः असीमानिर्मर्यादाःअनंतागुणाःसाधुत्वादयः तैर्मंडिताःयुक्ताइति यावत् । येपंडिताःशास्त्रज्ञाःतेष्वग्र्यःश्रेष्ठःअतिपंडितइत्यर्थः । पांडित्यमेवविवृणोति । पुनःकथंभू० भुजंगपगवीःभुजंगपःशेषनागःतस्यगावोवाण्यःमहाभाष्यरूपाः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

व्याख्यत्सदामहाभाष्याध्यापकइत्यर्थः पुनःकथंभूतःश्रुतिवित्वेदविद्यामर्मज्ञः पुनःकथंभूतःसुवृत्तःसमीचीनाचरणःयथाकालविहितश्रौतस्मार्तकर्मानुष्ठानशीलः पुनःकथं० साहित्यरीतिनिपुणः अलंकारज्ञानविषयेऽतिपंडितइत्यर्थः पुनःकथंभूतः गणितागमज्ञःज्योतिःशास्त्रज्ञः पुनःकथंभूतः विपुलगर्गकुलावतंसःविपुलंमहद्यद्गर्गकुलंगर्गर्षेर्वंशःतस्यावतंसःभूषणरूपःगर्गगोत्रोत्पन्नइत्यर्थः ॥१॥ अथपितृवर्णनमाह । तदात्मजइति । तदात्मजश्चिंतामणिर्दैवज्ञस्यपुत्रःअनंतःअनंताख्यदैवज्ञःप्रसिद्धोस्तिपृथिव्यां । अनंतगुणःअसंख्यगुणाश्रयीभूतः सकः असंदिग्धंकामधेनुंकामधेनुसंज्ञंतिथ्यादिपंचांगसाधकंज्योतिःशास्त्रेप्रसिद्धंग्रंथंतस्मात्तदुक्तीःग्रंथेगणितव्याख्यानानिअधोक्दुदोह । कामधेनुसारिण्युपरियेनटीकाकृतेत्यर्थः । किमर्थं सत्तुष्टये सतांगुणग्राहिणांदैवज्ञानांसंतोषार्थं । तथाजातकपद्धतिंउत्पन्नबालकस्यतज्जन्मकालमधिकृत्यशुभाशुभनिरूपकंशास्त्रंतदुपजीव्यगणितप्रतिपादिकाकृतिंन्यरूपयत्निरूपितवान् । ननु श्रीपत्यादिपद्धतीनांसत्त्वेनकथंतांकृतवानित्यपेक्षायामाह॥

तदात्मजोऽनंतगुणोऽस्त्यनंतोयोऽधोक्तदुक्तीःकिलकामधेनुम् ॥ सत्तुष्टयेजातकपद्धतिंचन्यरूपयद्दुष्टमतंनिरस्य ॥२॥ पद्मांबयाऽसावितितो विपश्चिच्छ्रीनीलकंठःश्रुतिशास्त्रनिष्ठः॥विद्धच्छिवप्रीतिकरंव्यधात्तंसंज्ञाविवेकंसहमावतंसम्॥३॥इतिताजिकनीलकंठ्यांसंज्ञातंत्रंसमाप्तम् ॥१॥

दुष्टमतमिति । दुष्टमतंयुक्तिविरुद्धंनिरस्यदूषणदानेनदूरीकृत्य ॥ २ ॥ अथस्ववर्णनपूर्वकंसंज्ञातंत्रमाह ॥ पद्मांबयेति । ततोऽनंतदैवज्ञात् पद्मांबयापद्मानाम्नीयाअंबामातातयेत्यर्थः । श्रीनीलकंठःपांडित्यादिशोभायुतोनीलकंठरूपःपुत्रः असाविप्रसूतः । कथंभूतः। विपश्चित्पंडितः श्रुतिशास्त्रनिष्ठः वेदशास्त्रसंपन्नः । संज्ञाविवेकंसंज्ञाविचारंग्रंथंव्यदधात्कृतवान् । कथंभूतं सहमावतंसं सहमनिरूपकशास्त्रमवतंसःभूषणंयस्यतं अत्रग्रंथेसहमविचारंसम्यङ्निरूपितवान्। पुनःकथंभूतंविद्वच्छिवप्रीतिकरंपंडितशिवस्यप्रीतिदम् ॥ ३ ॥ इतिश्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचितेश्रीनीलकंठज्योतिर्वित्कृतसंज्ञातंत्रेसहमाध्यायस्यव्याख्योदाहृतिःसमाप्ता ॥ अकारिविश्वनाथेनसंज्ञातंत्रप्रकाशिका ॥ टीकाटीकाकृतिंकुर्यात्सज्जालज्जानुबंधनम् ॥ १ ॥ चंद्रबाणशरचंद्र १५५१ संमितेहायनेनयतिशालिवाहने ॥ मार्गशीर्षसितपंचमीतिथौविश्वनाथविदुषासमापितम् ॥ २ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्रीगणेशायनमः ॥ यत्पादपद्मंसुरसिद्धदैत्याअभीष्टसिद्ध्यैप्रणमंतिनित्यं ॥ तंविघ्नराजंमनसास्मरामिभक्तप्रियंनागमुखंगणेशं ॥ १ ॥ गोदावरीतटेभातिगोलग्रामोऽतिसुंदरः ॥ तत्रावसन्पूर्वजामेसिद्धांतांबुजभानवः ॥ २ ॥ अनेकविद्याकुशलैर्द्विजेंद्रैःसंसेवितोभूमितलेप्रसिद्धः ॥ दिवाकरोदैवविदांवरिष्ठोवेदांतशास्त्राभिरुचिर्बभूव ॥ ३ ॥ तस्यात्मजाःपंचगुणैरुपेताःजाताअमीषांप्रथमस्तुकृष्णः ॥ दैवज्ञवर्यःसकलागमज्ञोविश्वेशपादाब्जरतोनितांतं ॥ ४ ॥ तस्यानुजोख्यातशिरोमणीतौयौविष्णुमल्लार्यभितौपृथिव्यां ॥ त्रिस्कंधपारंगमरंगमल्लौश्रीकेशवस्याग्रजनीप्रसिद्धौ ॥ ५ ॥ तस्यानुजोगणितविद्गणनाग्रगण्योमल्लारिसेवनसमुद्गतशास्त्रपण्यः ॥ सच्छास्त्रबुद्धिसुहृदांचमहाशरण्यःश्रीविश्वनाथगणकःसुतरांचकास्ति ॥ ६ ॥ आसीन्नान्नानीलकंठोद्विजाढ्योज्योतिःसिंधोःपारदृग्भाष्यवेत्ता ॥ तेनोद्दिष्टेवर्षतंत्रे करोमिटीकांसम्यग्विश्वनाथोविविच्य ॥ ७ ॥ तत्रग्रंथारंभेप्रारिप्सितनिर्विघ्नसमाप्त्यर्थंकृतंमंगलंशिष्यशिक्षायैनिबध्नाति । स्वस्वेति । अहंनीलकंठस्तंढुंढिराजंनौमि

स्वस्वाभिलाषंनहिलब्धुमीशानिर्विघ्नमीशानमुखाःसुरौघाः ॥ विनाप्रसादंकिलयस्यनौमितंढुंढिराजंमतिलाभहेतुम् ॥ १ ॥
जातकोदितदशाफलंचयत्स्थूलकालफलदंस्फुटंनृणाम् ॥ तत्रनस्फुरतिदैवविन्मतिस्तद्ब्रुवेऽब्दफलमादितोजिकात् ॥ २ ॥

नमस्करोमि । कथंभूतं । मतिलाभहेतुं मतिर्बुद्धिस्तस्यालाभः प्राप्तिस्तत्रहेतुंकारणं । तंकंयस्यढुंढिराजस्यप्रसादमनुग्रहंविनाईशानमुखाः सुरौघाःईशानोमहादेवस्तदादयःसुरौघादेवसमूहाःनिर्विघ्नंयथास्यात्तथास्वस्वाभिलाषंस्वीयस्वीयमनोरथंलब्धुमीशाःसमर्थाःनहिनभवंति किलेतिनिश्चयेन । श्रुत्यादौश्रूयतेअतोगणेशस्तुतिरावश्यकी ॥ १ ॥ तत्रप्रथमंसप्रयोजनंतदारंभंप्रतिजानीते ॥ जातकेति । तत्तस्मात्कारणात्अब्दफलंवर्षीयशुभाशुभफलंआदितोजिकात्प्रथमताजिकग्रंथात् जात्यभिप्रायेणैकवचनं पूर्वताजिकग्रंथेभ्यइत्यर्थः ब्रुवेवदामि । तस्मात्कस्मात् यतोयतोयस्मात्कारणात्जातकशास्त्रोक्तदशाशुभाशुभफलंनृणांमनुष्याणांस्थूलकालफलदं स्थूलकालेनवर्षाधिककालेनोत्सर्गतःफलंददातिइतिस्फुटं । यतस्तत्रग्रहाणामायुर्दायात्मकदशाःवर्षसमूहात्मकागणितेनागच्छंतितत्रतस्मिन्फलेदैवविन्मतिःदैवज्ञानां

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

बुद्धिः नस्फुरतिकस्मिन्समयेकिंफलंभवतिसूक्ष्मविचारेबुद्धिःस्फुटानभवति अतोवर्षमध्येफलज्ञानार्थमिदंवदामीत्यर्थः ॥२॥ गताः समाइत्यादिपंचश्लोकाःसंज्ञातं त्रटीकायांव्याख्याताः ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ अथश्लोकत्रयेणप्रतिज्ञातंवर्षेश्वरनिर्णयमाह ॥ जन्मेतिबलीयइतिदृगादिसाम्येइतिच । जन्मकालेयल्लग्नंत स्यस्वामी । अब्दलग्नपःवर्षप्रवेशकालिकलग्नस्वामीमुथहाधिपःमुथहावक्ष्यमाणातस्याःस्वामीतिएतदनंतरंत्रिराशिपःसंज्ञातंत्रोक्तत्रैराशिकस्वामी । ततः अह्निदि

गताःसमाःपादयुताःप्रकृतिघ्नसमागणात् ॥ खवेदाप्तघटीयुक्ताजन्मवारादिसंयुताः ॥ ३ ॥ अब्दप्रवेशेवारादिःसप्ततष्टेत्रनिर्दिशेत् ॥ शि वघ्नोऽब्दःस्वखाद्रींदुलवाढ्यःखाग्निशेषितः ॥ ४ ॥ जन्मतिथ्यान्वितस्तत्रतिथावब्दप्रवेशनं ॥ तत्कालेर्कोजन्मकालरविणास्याद्यतःसमः ॥ ५ ॥ एकैकराशिवृद्ध्याचेत्तुल्योंशाद्यैर्यदारविः ॥ तदामासप्रवेशोद्युप्रवेशश्चेत्कलासमः ॥६॥ तात्कालिकास्तुखचराःसुधियाविधेयाः स्पष्टाविलग्नमुखभावगणोविधेयः ॥ वीर्यंतथोक्तविधिनानिखिलग्रहाणामब्दाधिपस्यविधयेकथयामियुक्तिम् ॥ ७ ॥ द्विघ्नंप्रश्नांगभागा द्यंशरलब्धंस्फुटेंतिहा ॥ प्रश्नांगाद्धायनफलेतुर्यैशोलग्नपोभवेत् ॥८॥ जन्मलग्नपतिरब्दलग्नपोमुंथहाधिपइतित्रिराशिपः ॥ सूर्यराशिपति रह्निचंद्रभाधीश्वरोनिशिविमृश्यपंचकम् ॥ ९ ॥

वसेवर्षप्रवेशेसतिसूर्यराशिपतिः सूर्याधिष्ठितराशिस्वामी । निशिरात्रौवर्षप्रवेशेसतिचंद्रभाधीश्वरःचंद्राक्रांतराशिस्वामी इदंपंचकंविमृश्यविचार्यएषांपंचानांमध्ये यएकतरस्तनुंपश्यतिवर्षप्रवेशकाललग्नंईक्षमाणःपश्यन्बलीपंचवर्गीबलाधिकःसग्रहःपंचान्यतमःवर्षस्वामी। वर्षलग्नमनीक्षमाणः अपश्यन्बलाधिकोपिनैववर्षेश्वरः।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

बलस्यतुल्यत्वेदृष्ट्यतिरेकतः दृष्ट्याधिक्यादब्दपोभवति । एवमित्याद्याःपुरातनाःआचार्याःविदुःआहुः ॥ ९ ॥ १० ॥ दृगादिसाम्येदृष्टिसाम्येआदिपदाद्ब
लसाम्येपिअनयोः समतायांअथवानिर्बलत्वेपंचानांलग्नदर्शित्वेपिपंचविंशोपकोनपंचवर्गीबलवत्तायां । उभयेत्रमुथहास्वाम्येववर्षेश्वरोभवति । चेद्यदिपंचाधि
कारिणोग्रहाअपिवर्षलग्नेक्षमाणाःपश्यंतोनभवंततदेपांमध्येयोबलाधिकः सएववर्षस्यविभुःस्वामीविचारणीयः । बलयोःसाम्येमुथहेश्वरएवेतिज्ञेयं ॥ ११ ॥ अथ
मतांतरंचंद्रस्यवर्षेश्वरत्वसंभावनायांविशेषंचाह । बलेति पंचाधिकारिग्रहान्यतमयोर्बलदृष्ट्योःसमतायांअह्निदिवसेवर्षप्रवेशेसतिसूर्याक्रांतराशिस्वामी । अंति

बलीयएषांतनुमीक्षमाणःसवर्षपोलग्नमनीक्षमाणः ॥ नैवाब्दपोदृष्ट्यतिरेकतःस्याद्बलस्यसाम्येविदुरेवमाद्याः ॥ १० ॥ दृगादिसाम्ये
प्यथनिर्बलत्वेवर्षाधिपःस्यान्मुथहेश्वरस्तु ॥ पंचापिनोचेत्तनुमीक्षमाणावीर्याधिकोब्दस्यविभुर्विचिंत्यः ॥ ११ ॥ बलादिसाम्येरविराशि
पोऽह्निनिशींदुराशीडितिकेचिदाहुः ॥ येनेत्थशालोऽब्दविभुःशशीसवर्षाधिपश्चंद्रभपोन्यथात्वे ॥ १२ ॥ अब्दाधिपोव्ययषडष्टमभिन्नसं
स्थोलब्धोदयोऽब्दजनुषोःसदृशोबलेन ॥ निःशेषमुक्तमफलंविदधातिकायेनैरुज्यराज्यबललब्धिरतीवसौख्यम् ॥ १३ ॥

माधिकारीग्रहोवर्षस्यस्वामी । निशिरात्रौवर्षप्रवेशेसतिइंदुराशीट्चंद्राक्रांतराशिस्वामी अंतिमाधिकारीग्रहोवर्षस्यस्वामीभवतीत्येवंकेचिदाचार्याआहुः । पूर्वोक्त
प्रकारावगतोवर्षस्वामीचंद्रोयेनग्रहेणसप्तान्यतमेइत्थशालीमुथशिलकारीसग्रहोवर्षस्वामी अनेकग्रहमुथशिलकारीचेत्तदातद्ग्रहाणांमध्येयोबलाधिकः । बलसाम्ये
मुथहेश्वरइतिसुधियोह्यं । चंद्रस्यमुथशिलाभावेनिर्णयमाह ॥ चंद्रभपइति । अन्यथात्वेचंद्रस्यमुथशिलाभावेसति चंद्राक्रांतराशिस्वामीवर्षेश्वरोभवति । अनेनप्र
कारेणकर्कस्थेचंद्रमसिचंद्रएकवर्षेश्वरोनान्यइतिज्ञेयम् ॥ १२ ॥ अथवर्षेश्वरस्थितिवशेनफलमाह ॥ अब्दाधिपइति । अब्दाधिपोवर्षस्वामी ग्रहः । व्ययषडष्टम
भिन्नस्थः द्वादशषष्ठाष्टमस्थानव्यतिरिक्तस्थानस्थितः । यद्यपिलग्नदर्शित्वेनवर्षस्वाम्युक्तेवर्षस्वामीषष्ठाष्टमद्वादशस्थानेष्वनवस्थितएवेतिवक्तुमनुचितंतदतिरिक्त

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

स्थानस्थइति । तथापिपंचापिचेन्नोतनुमीक्षमाणाइत्यादिप्रकारेषष्ठाष्टमद्वादशस्थानस्थितस्यापिवर्षेश्वरत्वसंभवःराशिकुंडल्यांदृष्टिसद्भावेनतत्रलग्नद्रष्टुर्वर्षेश्वरस्यभाव कुंडल्यांतत्स्थानस्थितत्त्वसंभावनायात्रह्मणोप्यनिवार्यत्वाच्चलग्धोदयः वर्षप्रवेशकालेप्राप्तोदयोस्तंगतइत्यर्थः । अब्दजनुषोःवर्षजन्मकालयोःबलेनपंचवर्गीबलेन सदृशस्तुल्यःअहीनबलइत्यर्थः । एतादृशोवर्षेश्वरोनिःशेषंसमग्रंउत्तमफलंकरोतितदेवाहकायेत्यादिस्पष्टम् ॥१३॥ अथवर्षेश्वरफलंपंचवर्गीबलानुरोधाद्भवतीत्याह ॥ बलेति । वर्षस्वामिनिबलेनपंचवर्गीबलेनपूर्णेसतिशुभफलंपूर्णंभवति । मध्यबलेशुभेमध्यंभवति । अधमेहीनबलेदुःखरोगादीत्यादिस्पष्टम् ॥ १४ ॥ अथवर्षेश्वर

बलपूर्णेऽब्दपेपूर्णंशुभंमध्येचमध्यमं ॥ अधमेदुःखशोकारिभयानिविविधाःशुचः ॥ १४ ॥ अथसूर्यः ॥ सूर्येऽब्दपेबलिनिराज्यसुखा त्मजार्थलाभःकुलोचितविभुःपरिवारसौख्यम् ॥ पुष्टंयशोगृहसुखंविविधाप्रतिष्ठाशत्रुर्विनश्यतिफलेजनिखेटयुक्त्या ॥१५॥ मध्येरवौफल मिदंनिखिलंतुमध्यंस्वल्पंसुखंस्वजनतोपिविवादमाहुः ॥ स्थानच्युतिर्नचसुखंक्रशताशरीरेभीतिर्नृपान्मुथशिलोनशुभेनचेत्स्यात् ॥१६॥ सूर्येबलेनरहितेऽब्दपतौविदेशयानंधनक्षयशुचोऽरिभयंचतंद्रा॥लोकापवादभयमुग्ररुजोतिदुःखंपित्रादितोपिनसुखंसुतमित्रभीतिः॥१७

स्यसूर्यबलपूर्णतायांफलमाह ॥ सूर्येऽब्दपइति ॥ विनश्यतीत्यंतंस्पष्टंफलं । इदमुक्तंफलंजनिखेटयुक्त्याजन्मकालग्रहविचारेणवाच्यं । एतदुक्तंभवति । वर्षेश्वरग्रहो जन्मकालेउत्तमबलश्चेदन्याप्युत्तमबलस्तदोत्तमोत्तमं । मध्यबलश्चेदुत्तमं । अधमबलश्चेन्मध्यमं । जन्मकालेमध्यमबलश्चेत्क्रमेणोत्तममध्यमाधमंचभवति। जन्मकाले हीनबलश्चेत्क्रमेणमध्यमाधमाधमानिभवंति ॥ १५ ॥ अथवर्षेश्वरार्कस्यमध्यबलत्वेफलमाह ॥ मध्येइति । इदंउत्तमबलसंबंधियत्फलंप्रागुक्तंतत्समग्रंमध्यमंभवति। स्वल्पमित्यादिनृपादित्यंतंस्पष्टं । अनिष्टफलंतदास्याद्यदाशुभेनग्रहेणवर्षेश्वरस्यमुथशिलोनस्यादर्थाच्छुभग्रहमुथशिलंअनिष्टंस्यादित्यपवादउक्तः ॥ १६ ॥ हीनबला

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

र्कस्यफलमाह । सूर्येतिस्पष्टम् ॥ १७ ॥ अथयेनेत्थशालोब्दविभुरितिदाढ्यर्थंपुनर्वदंस्तद्वर्षेश्वरस्यकंवूलयोगेरात्रिजन्मनोवर्षमुत्तमंतदित्याह । चंद्रेति । चंद्रेऽब्द पेसतियेनग्रहेणचंद्रोमुथशिलः । असौवर्षेश्वरः । अस्यवर्षेश्वरस्यचंद्रेणकंवूलचंद्रातिरिक्तग्रहेणमुथशिलमित्यर्थः रात्रौजन्मतदावर्षमुत्तमंज्ञेयमित्यर्थः ॥ १८ ॥ अ थचंद्रस्यपूर्णवलस्यफलमाह ॥ वीर्यान्वितेइतिस्पष्टम् ॥ १९ ॥ अथचंद्रस्यमध्यवलस्यफलमाह ॥ वर्षाधिपइत्यादिनाश्लेष्मोद्भवश्चेत्यंतंस्पष्टम् । यदिपापग्रहेणे

चंद्रेऽब्दपेमुथशिलंयेनासावब्दपोऽस्यचेत् ॥ कंबूलमिंदुनाजन्मनिशिवर्षंतदोत्तमम् ॥ १८ ॥ अथचंद्रः ॥ वीर्यान्वितेशशिनिवि त्तकलत्रपुत्रमित्रालयस्यविविधंसुखमाहुरार्याः॥ स्रग्गंधमौक्तिकदुकूलसुखानिभूतिर्लाभःकुलोचितपदस्यनृपैःसख्यं॥१९॥ वर्षाधिपेश शिनिमध्यबलेफलानिमध्यान्यमूनिरिपुतासुतमित्रवर्गैः ॥ स्थानांतरेगतिरथोकृशताशरीरेश्लेष्मोद्भवश्चयदिपापकृतेसराफः॥२०॥नष्टेऽब्द पेशशिनिशीतकफादिरोगश्चौर्यादिभीःस्वजनविग्रहमप्युशंति॥ दूरेगतिःसुतकलत्रसुखाप्तयश्चस्यान्मृत्युतुल्यमतिहीनबलेशशांके ॥२१॥ अथभौमः ॥ भौमेऽब्दपेबलिनिकीर्तिंजयारिनाशःसेनापतित्वरणनायकताप्रदिष्टा ॥ लाभःकुलोचितधनस्यनमस्यताचलोकेषुमित्र सुतवित्तकलत्रसौख्यम् ॥ २२ ॥ मध्येऽब्दपेऽवनिसुतेरुधिरस्रुतिश्चकोपोऽधिकोझकटशस्त्रहतिक्षतानि ॥ स्वामित्वमात्मगणतोबलगौ रवंचमध्यंसुखंनिखिलमुक्तफलंविचिंत्यम् ॥ २३ ॥ हीनेऽब्दपेसृजिभयंरिपुतस्कराग्निलोकापवादभयमात्मधियाविनाशः ॥ कार्यस्यवि घ्नमतिरोगभयंविदेशयानंक्षयोऽपनयतोगुरुदृष्ट्यभावे ॥ २४ ॥

सराफयोगश्चंद्रस्यस्यात्तदाश्लेष्मोत्पत्तिः ॥ २० ॥ अथनष्टातिहीनबलस्यचंद्रस्यफलमाह ॥ नष्टइति । नष्टेसूर्याक्रांतत्वेनास्तंगते । उत्तरार्धेहीनबलस्यफलं ॥ २१ ॥ अथभौमस्यबलपूर्णस्यफलमाह ॥ भौमइतिस्पष्टम् ॥ २२ ॥ अथभौमस्यमध्यबलस्यफलमाह ॥ मध्यइतिस्पष्टं ॥ २३ ॥ अथभौमस्यहीनबलस्यफलमाह ॥ हीन

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

इति । असृजिभौमेवर्षेशेहीनबलेसतिभयमित्यादिविदेशयानमित्यंतंस्पष्टं । गुरुदृष्टिहीनेभौमेसति अपनयतअनीतितःक्षयोनाशः ॥ २४ ॥ अथोत्तमबलिनोबुधस्यफलमाह ॥ सौम्यइति स्फुटार्थं ॥ २५ ॥ अथमध्यबलस्यबुधस्यफलमाह ॥ अब्दाधिपइति । एतत्प्रागुक्तंसर्वमध्यमंस्यात् । शुभग्रहमुथशिलानुरोधतः आत्मजमित्रयोःसुखंभवति । अपरथा अशुभग्रहेसराफेनतयोः सम्यक्शुभंनस्यात् ॥ २६ ॥ अथहीनबलस्यबुधस्यफलमाह ॥ सौम्येइति स्पष्टार्थं ॥ २७ ॥ अथगुरोरुत्त

अथबुधः ॥ सौम्येब्दपेबलवतिप्रतिवादलेख्यसच्छास्त्रसद्व्यवहृतौविजयोऽर्थलाभः ॥ ज्ञानंकलागणितवैद्यभवंगुरुत्वंराजाश्रयेणनृपतानृपमंत्रितावा ॥ २५ ॥ अब्दाधिपेशशिसुतेखलुमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंनिखिलमेतदथाध्वयानम् ॥ वाणिज्यवर्तनमथात्मजमित्रसौख्यंसौम्येत्थशालवशतोपरथानसम्यक् ॥ २६ ॥ सौम्येऽब्दपेऽधमबलेबलबुद्धिहानिर्धर्मक्षयःपरिभवोनिजवाक्यदोषात् ॥ निक्षेपतोविपदतीवमृषैवसाक्ष्यंहानिःपरव्यवहृतेःसुतवित्तमित्रैः ॥ २७ ॥ अथगुरुः ॥ जीवेऽब्दपेबलयुतेपरिवारसौख्यंधर्मोगुणग्रहिलताधनकीर्तिपुत्राः ॥ विश्वास्यताजगतिसन्मतिविक्रमाप्तिर्लाभोनिधेर्नृपतिगौरवमप्यरिघ्नं ॥२८॥ अब्दाधिपेसुरगुरौकिलमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंफलमिदंनृपसंगमश्च ॥ विज्ञानशास्त्रपरताप्यशुभेसराफेदारिद्र्यमर्थविलयश्चकलत्रपीडा ॥ २९ ॥ जीवेऽब्दपेऽधमबलेधनधर्मसौख्यहानिस्त्यजंतिसुतामित्रजनाःसभार्याः ॥ लोकापवादभयमाकुलतातिकष्टंवृत्तिस्तनौकफरुजोरिपुभीःकलिश्च ॥ ३० ॥ अथशुक्रः ॥ शुक्रेऽब्दपेबलिनिनीरुजताविलाससच्छास्त्ररत्नमधुराशनभोगतोषाः ॥ क्षेमप्रतापविजयावनिताविलासोहास्यंनृपाश्रयवशेनधनंसुखंच ॥ ३१ ॥

मबलिनोवर्षेश्वरस्यफलमाह ॥ जीवइति स्पष्टं ॥ २८ ॥ मध्यबलिनस्तस्यफलमाह ॥ अब्दाधिपइति । इदंप्रागुक्तंफलंमध्यमं । अशुभग्रहेणेसराफेसतिदारिद्र्यमित्यादिश्लोकांतंफलं शेषंस्पष्टम् ॥ २९ ॥ हीनस्यतस्यफलमाह ॥ जीवइति स्पष्टम् ॥ ३० ॥ अथशुक्रस्योत्तमबलिनोवर्षेशस्यफलमाह ॥ शुक्रइति स्पष्टम् ॥ ३१ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मध्यबलस्यतस्यफलमाह ॥ अब्दाधिपइति । पापग्रहःयश्चशत्रुस्ताभ्यांदृष्टेयुतेवाशुक्रेविपदोर्थनाशइति । अत्रवीक्षितयुतइत्युक्त्याराशिकुंडल्यांदृष्टिर्विलोक्या भावकुंडल्यांसंयुक्तत्वंद्रष्टव्यमितिस्पष्टीकृतं । अन्यथाताजिकशास्त्रेप्रथमस्थानेदृष्टयुक्तेर्वीक्षितइत्यनेनयुतिसिद्धौयुतइत्यस्यवैयर्थ्यापत्तेः शेषंस्पष्टं ॥ ३२ ॥ अथहीनबलस्यतस्यफलमाह ॥ शुक्रइति स्पष्टं ॥ ३३ ॥ अथोत्तमबलिनःशनेर्वर्षेशस्यफलमाह ॥ मंदइति स्पष्टं ॥ ३४ ॥ मध्यमबलिनस्तस्यफलमाह ॥ अब्दाधिपेइति । पा

अब्दाधिपेभृगुसुतेखलुमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंनिखिलमेतदथाल्पवृत्तिः ॥ गुप्तंचदुःखमखिलंसुनिबद्धवृत्तिःपापारिवीक्षितयुतेविपदोऽर्थनाशः ॥ ३२ ॥ शुक्रेऽब्दपेधमबलेमनसोतितापोलोकापहासविपदोनिजवृत्तिनाशः ॥ द्वेषःकलत्रसुतमित्रजनेषुकष्टादन्नाशनंचविफलक्रियतानसौख्यम् ॥ ३३ ॥ अथशनिः ॥ मंदेऽब्दपेबलिनिनूतनभूमिवेश्मक्षेत्राप्तिरर्थनिचयोयवनावनीशात् ॥ आरामनिर्मितिजलाशयसौख्यमंगपुष्टिःकुलोचितपदाप्तिगुणाग्रणित्वम् ॥ ३४ ॥ अब्दाधिपेरविसुतेखलुमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंनिखिलमन्नभुजिस्तुकष्टात् ॥ दासोष्ट्रमाहिषकुलान्यरतस्तुलाभःपापंफलंभवतिपापयुगीक्षणेन ॥३५॥ मंदेबलेनरहितेऽब्दपतौक्रियाणांवंध्यत्वमर्थविलयोविपदोरिभीतिः ॥ स्त्रीपुत्रमित्रजनवैरकदन्नभुक्तंसौम्येत्थशालयुजिसौख्यमपीषदाहुः ॥ ३६ ॥ वर्षेश्वरोभवतियःसदशाधिपोब्देज्ञेयोखिलेब्दजनुषो बलमस्यचिंत्यम् ॥ वीर्यान्वितेत्रनिखिलंशुभमब्दमाहुर्हीनेत्वनिष्टफलतासमतासमत्वे ॥ ३७ ॥

ग्रहयोगेनदृष्ट्यावापापंफलंदुष्टंफलंस्यात् । योगोभावकुंडल्यांद्रष्टव्यइत्याग्रहार्थंयुगुक्तिः । शेषंस्पष्टम् ॥ ३५ ॥ हीनबलिनःशनेर्वर्षेशस्यफलमाह ॥ मंदेइति । सौम्येत्थशालयुजिशुभग्रहमुखशिलेशुभग्रहयोगेवाईषत्किंचिद्वर्षेसौख्यमपिभवति । शेषंस्पष्टं ॥ ३६ ॥ वर्षेश्वरइति । योग्रहोवर्षेश्वरोभवति । सग्रहःसंपूर्णेवर्षेदशाधिपोज्ञेयः । तद्वर्षसंपूर्णतस्यदशेत्यर्थः । अस्यवर्षेशस्यवर्षजन्मकालयोःबलंपंचवर्गीबलंचिंत्यंविचार्यं । उत्तममध्यमाधमादिभेदेनवीर्यान्वितेऽभयत्रबलिष्ठेसतिवर्षेशु

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

भफलत्वंसमत्वेजन्मनिवीर्यान्वितेवर्षेमध्यवलेहीनबलेवाजन्मनिमध्यवलेहीनबलेवा । वर्षेवीर्यान्वितेजन्मनिमध्यवलेवर्षेहीनबलइत्यादौतारतम्येउत्तमाधमपक्षफला पेक्षयावर्षेमध्यफलदाता ॥ ३७ ॥ येनेति । वर्षेश्वरस्ययेनग्रहेणमुथशिलः असौमुथशिलकारीग्रहः स्वीयस्वभावात्आत्मीयप्रागुक्तसंज्ञातंत्रोक्तस्वरूपवशतःसुफ लंशुभफलंददाति । शुभग्रहकृतेसराफेसतिवर्षेकिंचित्सुखंवर्तते । अशुभग्रहकृतेसराफेसतिअनिष्टमेवअशुभफलमेवभवति ॥ ३८ ॥ हद्देइति । यःवर्षस्वामीग्रहः या दृशिमित्रशत्रुग्रहसंबंधिनिहद्देहद्दांशेभवति । अत्रअस्मिन्मित्रशत्रुग्रहेअत्रवर्षेश्वरइतिकेचित् । योग्रहःचकारान्मित्रशत्रुदृशामहःउक्तांशरूपंतेजःआधत्तेधारयति मुथशिलकारीभवति । जन्मकालेवर्षप्रवेशकालेपितादृगुक्तप्रकारसदृशः असौवर्षग्रहस्तदातदानीमात्मफलदःशुभाशुभफलदातास्यात् ॥ ३९ ॥ यइतिव्यत्यासइ

येनेत्थशालोब्दपतेर्ग्रहोऽसौस्वीयस्वभावात्सुफलंददाति ॥ शुभेसराफेशुभमस्तिकिंचिदनिष्टमेवाशुभमूसरीफे ॥ ३८ ॥ हद्देयादृशियः खेटआधत्तेऽत्रचयोमहः ॥ जन्मन्यब्देचतादृक्तेत्तदात्मफलदस्त्वसौ ॥ ३९ ॥ योजन्मनिफलंदातुंविभुर्मूसरिफोस्यचेत् ॥ अब्दलग्ना ब्दपभवस्तस्मिन्नब्देनतत्फलम् ॥ ४० ॥ व्यत्यासेफलमादेश्यमित्थशालेविशेषतः ॥ नोभयंचेत्तदाप्यस्तिजन्माश्रयमितिस्फुटम् ॥ ४१ ॥ उदाहरणम् ॥ पुत्राधिपोजन्मनिपुत्रभावंपश्यन्सुतंदातुमसौसमर्थः॥ वर्षेशपुत्राधिपमूसरीफेपुत्रस्यनाशोभतीतिवर्षे ॥ ४२ ॥

तिच । जन्मनियोग्रहःस्वभावजंदातुंकर्तुंविभुःसमर्थःस्वभावंपश्यन्नधिष्ठितोवाअस्यग्रहस्ययदिअब्दलग्नाब्दभवःवर्षलग्नस्वामिवर्षस्वामिनोरुत्पन्नःमुशरिफःईसराफ योगःस्यात्तर्हितस्मिन्वर्षेतत्फलंजन्मकालीनभावोत्पन्नफलनं तत्फलनाशोभवतीत्यर्थः । व्यत्यासेईसराफाभावेफलंजन्मकालिकंभावजंफलंआदेश्यंकथनीयं । इत्थ शालेमुथशिलेसतिविशेषतःअत्यंततत्फलंस्यात् । उभयमीसराफमुथशिलौनस्यातांयदितदापिजन्माश्रयंजन्मकालीनभावजंफलमस्तिभवतिइतिस्फुटं । बाधकाभा वात्तत्फलंकेननिवारणीयमित्यर्थः । यद्यपिव्यत्यासेफलमादेश्यमित्यनेनपौनरुक्त्यंतथापितत्स्पष्टत्वार्थमिदमुक्तं । अन्यथोक्तत्रिष्वेकतमवैयर्थ्यापत्तेः । वस्तुतस्तु ग्रंथकृतोत्रप्रमादः ॥४०॥४१॥ प्रथमश्लोकस्फुटार्थबोधायोदाहरति ॥पुत्राधिपइति । जन्मनिजन्मकालेपुत्राधिपःपंचमभावस्वामीपुत्रभावंपंचमभावंपश्यन्नसौपुत्रस्वा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मीग्रहःपुत्रफलंदातुंसमर्थःशक्तः । सःफलदाताग्रहःवर्षेयत्रकुत्राप्यवस्थितोवर्षेशेनेसराफीअतःइहास्मिन्वर्षेपुत्रस्यनाशोभवति । एवमन्यभावेपिवर्षलग्नेशेसराफेनाप्युदाहार्यं ॥४२॥ हद्देयादृशीत्यादिसोदाहरणंस्पष्टयति ॥ अब्देश्वरइति । वर्षेश्वरोबृहस्पतिः जन्मनिस्वमित्रस्यहद्दांशेतस्मिन् मित्रदृष्ट्याचंद्रःमहःउक्तंतेजःअधात्धारयति । मुथशिलकारीत्यर्थः । वर्षेअमूदृक्अमुंगुरुंपश्यति ॥ असौअमूदृक् । अयमर्थः स्वमित्रादिहद्दास्थितेगुरौयदिचंद्रोमुथशिलद्वारामहःधारयति । सवर्षेश्वरस्तेनकारणेनअब्दःवर्षकालःशुभः । केचित्तुअब्देश्वरइतितुयोगांतरं । अमूदृक्षइत्यस्यार्थस्तुअमुंचंद्रंपश्यतीतितन्न । उदाहरणप्रकरणपठितत्वेनयोगांतरासंभवात् मूलवाक्याभावाच्च ॥ ४३ ॥ उपसंहरति ॥ एवमिति । अनयोक्तरीत्याअन्यत् शुभाशुभफलंबलाबलविवेचनेनयोगत्रयविमर्शतः । मुथशिलकंबुलेसराफेतियोगत्रयाणांवि

अब्देश्वरोगुरुर्मित्रहद्दे मित्रदृशाशशी ॥ महोत्रादादमूदृक्सवर्षेऽब्दस्तेनशोभनः ॥४३॥ एवमुन्नेयमन्यच्चशुभाशुभफलंबुधैः ॥ बलाबलविवेकेनयोगत्रयविमर्शतः ॥ ४४ ॥ इत्यब्दफलाध्यायः ॥ अथमुथहानिरूपणं ॥ स्वजन्मलग्नात्प्रतिवर्षमेकैकराशिभोगान्मुथहाभ्रमेण ॥ स्वजन्मलग्नंरवितष्टयातशरघ्नंसाभमुखेन्थिहास्यात् ॥ ४५ ॥ प्रत्यहंशरलिप्ताभिर्वर्धतेसानुपाततः ॥ सार्धमंशद्वयंमासेइत्याहुःकेपिसूरयः ॥ ४६ ॥ स्वामिसौम्येक्षणात्सौख्यंक्षुतदृष्ट्याभयंरुजः ॥ भावालोकनसंयोगात्फलमस्यानिरूप्यते ॥ ४७ ॥

चारेणबुधैर्ज्ञेयं ॥४४॥ इतिदिवाकरविरचितायांवर्षफलाध्यायः ॥ अथमुथहाफलार्थंमुथहानयनमाह ॥ स्वजन्मलग्नादिति । संज्ञातंत्रव्याख्यायांस्पष्टम् ॥ ४५ ॥ अस्याउपपत्त्याग्रहवद्गतिरस्तीत्याह ॥ प्रत्यहमिति । प्रतिसौरदिनंसामुंथाअनुपाततःषष्ट्यधिकशतत्रयसौरांशैरेकराशिकलास्तदैकसौरदिनेनैकाइत्यनुपातात्पंचकलाभिर्वर्धते । अनयारीत्यासौरमासेसार्द्धांशद्वयंवर्धतेच इत्येवंकेपिपंडिताःवदंतिस्वमतेपूर्वग्रंथमध्येमुंथाचलनानुक्तेर्वर्षांतेएवाग्रिमराशावुड्डीयगच्छतीतियावद्वचनंहिवाचनिकमितिन्यायात्तत्त्वमंगीकृतम् ॥४६॥ स्वामिसौम्येति । स्वामिशुभग्रहदर्शनात्सुखं । क्षुतदृष्ट्यारुजःभयं । अस्यामुथहायाःफलंभावालोकनसंयोगान्निरूप्यते ॥ ४७ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वर्षलग्नादितिस्पष्टम् ॥ ४८ ॥ शत्रुक्षयमित्यादिमुंथाभावफलश्लोकाः द्वादशस्पष्टाः ॥४९॥५०॥५१॥५२॥५३॥५४॥५५॥५६॥५७॥५८॥५९॥६०॥

वर्षलग्नात्सुखास्तांत्यरिपुरंध्रेष्वशोभना ॥ पुण्यकर्मायगास्वाम्यंदत्तेन्यत्रोद्यमाद्धनम् ॥ ४८ ॥ शत्रुक्षयंमानसुताश्वलाभंप्रतापवृद्धिर्न पतेःप्रसादं ॥ शरीरपुष्टिंविविधोद्यमाश्रददातिवित्तंमुथहातनुस्था ॥ ४९ ॥ उत्साहतोर्थागमनंयशश्रस्वबंधुसन्माननृपाश्रयाश्च ॥ मि ष्टान्नभोगोबलपुष्टिसौख्यंस्यादर्थभावेमुथहायदाब्दे ॥ ५० ॥ पराक्रमाद्वित्तयशःसुखानिसौंदर्यसौख्यंद्विजदेवपूजा ॥ सर्वोपकारस्तनु पुष्टिकीर्तिर्नृपाश्रयश्चेन्मुथहातृतीया ॥ ५१ ॥ शरीरपीडारिपुभीःस्ववर्ग्यवैरंमनस्तापनिरुद्यमत्वे ॥ स्यान्मुंथहायांसुखभावगायांजनाप वादामयवृद्धिदुःखम् ॥ ५२ ॥ यदींथिहापंचमगाब्दवेशेसद्बुद्धिसौख्यात्मजवित्तलाभः ॥ प्रतापवृद्धिर्विविधाविलासादेवद्विजार्चानृप तेःप्रसादः ॥५३॥ कृशत्वमंगेष्वरिपूदयश्चभयंरुजस्तस्करतोनृपाद्वा ॥ कार्यार्थनाशोमुथहारिगाचेद्दुर्बुद्धिवृद्धिःस्वकृतोनुतापः ॥५४॥ कलत्रबंधुव्यसनारिभीतिरुत्साहभंगोधनधर्मनाशः ॥ द्यूनोपगाचेन्मुथहातनोःस्याद्रुजामनोमोहविरुद्धचेष्टा ॥ ५५ ॥ भयंरिपोस्तस्कर तोविनाशोधर्मार्थयोर्दुर्व्यसनामयश्च ॥ मृत्युस्थिताचेन्मुथहानराणांबलक्षयःस्याद्गमनंसुदूरे ॥ ५६ ॥ स्वामित्वमर्थोपगमोनृपेभ्योधर्मो त्सवःपुत्रकलत्रसौख्यं ॥ देवद्विजार्चापरमंयशश्रभाग्योदयोभाग्यगतेंथिहायाम् ॥५७॥ नृपप्रसादंस्वजनोपकारंसत्कर्मसिद्धिंद्विजदेव भक्तिम् ॥ यशोऽभिवृद्धिंविविधार्थलाभंदत्तेंऽबरस्थामुथहापदाप्तिम् ॥५८॥ यदींथिहालाभगताविलाससौभाग्यनैरुज्यमनःप्रसादाः॥ भवं तिराजाश्रयतोधनानिसन्मित्रपुत्राभिमतास्तयश्च ॥५९॥ व्ययोऽधिकोदुष्टजनैश्चसंगोरुजातनौविक्रमतोप्यसिद्धिः ॥ धर्मार्थहानिर्मुथहा व्ययस्थायदातदास्याज्जनतोपिवैरं ॥ ६० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

क्रूरैरिति । क्षुतदृशाअशुभदृष्ट्यापापग्रहैर्दृष्टोयस्तन्वादिर्भावः । अत्रअस्मिन्भावेयदिमुथहाभवति । तदातद्भावगंमुथहाधिष्ठितभावस्थितंशुभफलंनश्येत् । तद्भावसंबंध्यशुभफलंचवर्धते ॥ ६१ ॥ अस्याःफलमाह ॥ शुभमिति । सावीर्ययुक्तामुंथाभावजंस्वाधिष्ठितभावसंबंधिशुभफलंपोषयेद्वर्धयेत् । अशुभ फलंतद्भावसंबंधिनवर्धयेत् । अन्यथात्वेशुभस्वामियुक्तानभवतिस्वामिसौम्येत्थशालंप्रपन्नाचनभवति । पापदृष्टापापमुथशिलाचभवति । तस्यामित्यर्थः । अन्यथाभावः स्वभावसंबंध्यशुभफलंवर्धयेत् । शुभफलंतत्संबंधिनवर्धयेदितिविपरीतभावइत्यर्थः । शुभाशुभदृष्टाशुभाशुभमुथशिलाचतदातदाविमृश्यशुभाशुभ

क्रूरैर्दृष्टःक्षुतदृशायोभावोमुथहात्रचेत् ॥ शुभंतद्भावजंनश्येदशुभंचापिवर्धते ॥ ६१ ॥ इतिमुंथाभावफलं ॥ शुभस्वामियुक्तेक्षितावीर्य युक्सेंथिहास्वामिसौम्येत्थशालंप्रपन्ना ॥ शुभंभावजंपोषयेन्नाशुभंसाऽन्यथात्वेन्यथाभावऊह्योविमृश्य ॥६२॥ जनुर्लग्नतोस्तांत्यषण्मृत्युबंधु स्थिताब्देहताक्रूरखेटैस्तुसाचेत् ॥ विनश्येत्सयत्रेन्थिहाभावएवंशुभस्वामिदृष्टौननाशःशुभंच ॥६३॥ यदोभयत्रापिहताभावोनश्येत्ससर्व था ॥ उभयत्रशुभत्वेतुभावोऽसौवर्धतेतराम् ॥६४॥ वर्षेप्यनिष्टगेहस्थायद्भावेजनुषिस्थिता ॥ क्रूरोपघातात्तंभावंनाशयेच्छुभयुक्शुभा॥६५॥

ग्रहबलवशाद्विचार्यशुभमशुभंवाज्ञेयमित्यर्थः ॥ ६२ ॥ जनुर्लग्नतइति । जन्मलग्नात्सप्तमद्वादशषष्ठाष्टमचतुर्थस्थानस्थितामुंथावर्षेसामुंथाचेत्पापग्रहैर्हतायुक्तातदा वर्षेयस्मिन्भावेमुंथासभावःविनश्येत् । एवमुक्तरूपत्वेशुभग्रहस्वामिदृष्टौसत्यांतस्यभावस्यनाशोनभवतिशुभंचभवति ॥ ६३ ॥ यदेति । यदाउभयत्रजन्मनिवर्षेचअ निष्टस्थानस्थाहतापापग्रहयुक्तातदासमुंथायुक्तोभावः सर्वथाअवश्यंनश्येत् । उभयत्रजन्मनिवर्षेचशुभत्वेशुभग्रहयुक्तत्वेअसौमुंथायुक्तोभावःवर्धतेतरांसुतरामतिश येनवर्धते ॥ ६४ ॥ वर्षेइति । वर्षेलग्नकुंडल्यांअनिष्टस्थानस्थाचतुर्थषष्ठसप्तमाष्टमद्वादशस्थिता अपिशब्दाज्जन्मलग्नादियुस्थानेपुस्थितातदाजनुषिजन्मकुंडल्यांयस्मि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

न्भावेस्थिताक्रूरोपघातावर्षेपापग्रहसंयुक्तत्वात् । तंजन्मस्थितमुथहायुक्तभावंनाशयेत् । वर्षेशुभग्रहयुक्ताचेच्छुभफलदा ॥ ६५ ॥ उदाहरति ॥ जर्नुलग्नतइति । जन्मलग्नाच्चतुर्थस्थानस्थिता । वर्षप्रवेशकालेशुभग्रहयुक्तातदापितुर्द्रव्यस्यउपलक्षणाच्चतुर्थभावचिंतासंबंधिफलस्येत्यर्थः । लाभंकरोति । पापग्रहयुक्ताचेन्नृपाद्भयंकरोति । अतिकष्टफलदाभवति । इत्थंअनयोक्तरीत्याविमर्शोविचारः अष्टमादौचतुर्थस्थानव्यतिरिक्तानिष्टस्थानेपिविधेयः । तदुक्तभावफलस्यलाभोनाशोवावक्तव्यः ॥ ६६ ॥ यस्मिन्निति । वर्षलग्नकुंडल्यांअसौमुंथायस्मिन्भावेअधिष्ठितासतीस्वामिशुभग्रहाभ्यांदृष्टा । एषवर्षसंबंधी अयंभावोजन्मनिजन्मलग्नकुंडल्यांयोभावोभ

जनुर्लग्नतस्तुर्यगासौम्ययुक्ताद्दवेशेपैतृकस्यलाभंविधत्ते ॥ नृपाद्भीतिदापापयुक्तातिकष्टाष्टमादावपीत्थंविमर्शोविधेयः ॥६६॥ यस्मिन्भावेस्वामिसौम्येक्षिताचेद्भावोजन्मन्येषयस्तस्यवृद्धिः ॥ एवंपापैर्नाशउक्तस्तुतस्येत्यूह्यंवीर्याद्वर्षपःसौख्यमेव ॥ ६७॥ यदींथिहासूर्यगृहेयुतावासूर्येणराज्यंनृपसंगमंच ॥ दत्तेगुणानांपरमामवाप्तिंस्थानांतरस्येतिफलंदृशोपि ॥ ६८ ॥ चंद्रेणयुक्तेंदुगृहेथदृष्टेंदुनापिवाधर्मयशोभिवृद्धिम् ॥ नैरुज्यसंतोषमतिप्रवृत्तिंददातिपापेक्षणतोऽतिदुःखम् ॥ ६९ ॥

वति । मुंथाधिष्ठितवर्षभावस्ययोराशिर्जन्मभावकुंडल्यांयस्मिन्भावेभवतीत्यर्थः । तस्यतद्भावसंबंधिचिंतितपदार्थस्यवृद्धिः । पापग्रहैःएवंदृष्टातस्यभावस्यजन्मसंबंधिनोनाशःकथितइत्येवंज्ञेयं । अस्यापवादमाह । वीर्यादिति । वर्षस्वामिवीर्यात् बलवशात्सौख्यमेवकरोति । नमुंथाकृतानिष्टफलं वर्षेशेबलिष्ठेसतिमुंथाजनितानिष्टफलवृत्तिर्भवतीत्यर्थः ॥ ६७ ॥ अथमुथहाग्रहयोगवीक्षणग्रहराशिस्थितफलंवक्तुकामःप्रथमंसूर्यस्याह ॥ यदीति । मुथहासूर्यग्रहेसिंहराशौअथवासूर्येणयुक्तातदाराज्यादिदत्तेगुणानांपरभागंउत्कृष्टांशस्थानांतरप्राप्तिंचदत्ते दृशःसूर्यदृष्टेरपिइदंफलमुक्तम् ॥ ६८ ॥ चंद्रस्याह ॥ चंद्रेणेति । ददातीत्यंतंस्पष्टं । पापग्रहदर्शनादति

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दुःखंभवति ॥ ६९ ॥ भौमस्याह ॥ कुजेनेति । रुधिरप्रकोपमित्यंतंस्पष्टं । सौरीक्षिताशनिनादृष्टाशनिराशौकुजयुक्तादृष्टामुंथाभवतितदापूर्वोक्तफलंविशेषादधिकत्वेनभवति ॥ ७० ॥ बुधशुक्रयोराह ॥ बुधेनेति । विधत्तेइत्यंतंस्पष्टं । पापग्रहदर्शनात्तद्योगाद्वाकष्टफलंस्यात् ॥ ७१ ॥ युतेति । भोगमित्यंतंस्पष्टं । इहपूर्वोक्ते गुरुराशौगुरुयुक्तादृष्टावामुथहेत्यर्थः । शुभग्रहमुथशिलयोगाद्राज्यप्राप्तिः ॥ ७२ ॥ शनेराह ॥ शनेरिति । चांतंस्पष्टं गुरुदृष्ट्याशुभफलप्राप्तिः ॥ ७३ ॥ अथराहु

कुजेनयुक्ताकुजभेकुजेनदृष्टाचपित्तोष्णरुजंकरोति ॥ शस्त्राभिघातंरुधिरप्रकोपंसौरीक्षितासौरिगृहेविशेषात् ॥ ७० ॥ बुधेनशुक्रेणयुतेक्षितावातद्वेषिवास्त्रीमतिलाभसौख्यम् ॥ धर्मंयशश्चाप्यतुलंविधत्तेकष्टंचपापेक्षणयोगतःस्यात् ॥ ७१ ॥ युतेक्षितावाग्रुरुणाग्रुरोर्भेयदींथिहापुत्रकलत्रसौख्यं ॥ ददातिहेमांबररत्नभोगंशुभेत्थशालादिहराज्यलाभः ॥ ७२ ॥ शनेर्गृहेतेनयुतेक्षितावायदींथिहावातरुजंविधत्ते ॥ मानक्षयंवह्निभयंधनस्यहानिंचजीवेक्षणतःशुभाप्तिं ॥७३॥ तमोमुखेचेन्मुथहाधनाप्तिंयशःसुखंधर्मसमुन्नतिंच ॥ सितेज्ययोगेक्षणतःपदाप्तिंसुवर्णरत्नांबरलब्धयश्च ॥ ७४ ॥ भोग्याराहोर्लवास्तस्यमुखंपृष्ठंगतालवाः ॥ ततःसप्तमभंपुच्छंविमृश्येतिफलंवदेत् ॥७५॥ तत्पृष्ठभागेनशुभप्रदास्यात्तत्पुच्छभागाद्रिपुभीतिकष्टम् ॥ पापेक्षणादर्थसुखस्यहानिश्चेज्जन्मनीत्थंगृहवित्तनाशः ॥ ७६ ॥

मुखगतमुथहाफलमाह । तमोमुखइति । स्पष्टं । पदंस्थानम् ॥ ७४ ॥ अथराहोर्मुखपृष्ठपुच्छानांलक्षणमाह ॥ भोग्याइति । यस्मिन्राशौराहुरस्तितस्यवक्रगत्या येभोग्यालवाः भोग्यभागास्तेमुखसंज्ञकाः । येगतालवास्तेनभुक्तालवास्तेपृष्ठसंज्ञकाज्ञेयाः । तद्यथा । राहुरिदानींकन्यायांदशभिरंशैर्वक्रोऽस्ति । तत्रादिमादशअंशामुखसंज्ञकाः । भोगस्यकरिष्यमाणत्वात् । अन्येभुक्ताविंशत्यंशाःपृष्ठसंज्ञकास्ततोराह्वाक्रांतराशेःसकाशात्सप्तमंभंराशिपुच्छं यथाकन्यायाःसप्तमोराशिर्मीनाख्यःकेत्वाक्रांतराशिः पुच्छसंज्ञकःइतिविमृश्यविचार्यफलंवदेत् ॥ ७५ ॥ अथपृष्ठपुच्छगतमुथहायाःफलमाह ॥ तत्पृष्ठभागइतिस्पष्टार्थपद्यम् ॥ ७६ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथजन्मकालीनग्रहवशाच्छुभाशुभफलमाह ॥ येजन्मेति । येग्रहाजन्मकालेबलिनस्तेग्रहाअब्दकालेवर्षकालेचेद्दुर्बलानिर्बलास्तदातैर्ग्रहैःसमांतेवर्षांतेवर्षस्योत्तरार्धेअशुभफलंवाच्यं । अर्थाद्वर्षपूर्वार्धेतद्ग्रहफलंशुभं । विपर्ययेजन्मकालेचेद्ग्रहादुर्बलाःस्युःवर्षकालेसबलास्तदापूर्ववर्षपूर्वार्धेफलमनिष्टमुक्तं । अर्थाद्वर्षोत्तरार्धेशुभंफलंवाच्यं । उभयत्रजन्मकालवर्षकालयोःसाम्येतुल्यंफलंस्यात् । अयमर्थः । तेग्रहाःजन्मकालवर्षकालयोश्चेत्सबलास्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतंशुभफलंस्यात् । उभयत्रापियदानिर्बलास्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतमशुभंफलंस्यात् ॥ ७७ ॥ अथशुभंमुथहास्वामिफलमाह ॥ षष्ठइति । चेन्मुथहेशःषष्ठेऽष्टमेंऽत्येद्वादशे भुविचतुर्थस्थाने । एष्वनिष्टस्थाने

येजन्मकालेबलिनोब्दकालेचेद्दुर्बलास्तैरशुभंसमांते ॥ विपर्ययेपूर्वमनिष्टमुक्तंतुल्यंफलंस्यादुभयत्रसाम्ये ॥ ७७ ॥ षष्ठेऽष्टमेंऽत्येभुविवें थिहेशोऽस्तगोऽथवक्रोशुभदृष्टयुक्तः ॥ क्रूराच्चतुर्थास्तगतश्चभव्योनस्याद्व्रजंयच्छतिवित्तनाशं ॥ ७८ ॥ यद्यष्टमेशेनयुतोऽथदृष्टःक्षुताख्यदृष्ट्यानशुभस्तदापि ॥ योगद्वयेस्यान्निधनंयदैकयोगस्तदामृत्युसमत्वमाहुः ॥ ७९ ॥ मुथहातत्पतिर्वापिजन्मनीक्षितयुक्शुभैः ॥ वर्षारंभेशुभंधत्तेऽब्देचेदंतेन्यथाऽशुभम् ॥ ८० ॥ इतिमुथहानिरूपणम् ॥

षुभवति । अथवा । अस्तंगतोवक्रीवातथाअशुभैःपापग्रहैर्दृष्टोयुक्तोवास्यात् । तथाक्रूरात् क्रूरग्रहस्थानाच्चतुर्थेअस्तेसप्तमेवागतःस्यात् तदाभव्यःशुभोनस्यात् किंचसमुथहेशोरुजंरोगंवित्तनाशंचयच्छतिददाति ॥७८॥ अथान्यदशुभंमुथहास्वामिफलमाह ॥ यदीति । यदिअष्टमेशेनवर्षलग्नादष्टमस्थानाधीश्वरेणाशुभग्रहेणपापग्रहेणमुथहास्वामीयुक्तःस्यात् । अथवाक्षुताख्यदृष्ट्याचतुर्थसप्तमैकदशमदृष्ट्यादृष्टश्चेत्तदानशुभःअनिष्टफलदएव । अस्मिन्योगद्वयेनिधनंमरणमेवस्यात् । द्वयोर्मध्येयदैकोयोगस्तदामृत्युसमत्वंमरणतुल्यंस्यादित्याहुः ॥७९॥ अथमुथहायास्तत्स्वामिनश्चशुभाशुभफलमाह ॥ मुथहेति । जन्मनिजन्मकुंडल्यांवर्षावगतमुंथातस्याःस्वामीवाविकल्पेनशुभग्रहैःईक्षितयुक्दृष्टयुक्तइति । यथायोग्यंवर्षारंभेवर्षपूर्वार्धेशुभंशुभफलंदत्तेददाति प्रत्येकं । अथजन्मकुंडल्यामुक्तासंभावनांतरंचेद्यदिअब्देवर्षकुंडल्यां

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वर्षावगतमुंथातस्याः स्वामीवाशुभग्रहैर्दृष्टत्वादृष्टत्वयुक्तःप्रत्येकंतर्हिअंतेवर्षोत्तरार्धेशुभफलंददाति शुभंदत्ते । अन्यथापापग्रहैर्दृष्टयुक्तःप्रत्येकंजन्मवर्षक्रमेणवर्ष स्यपूर्वार्धपरार्धयोरशुभफलंददाति । अन्यथेत्यत्राकारप्रश्लेषः । नसदितियुक्तःपाठः । उभयत्रसंभवेवर्षशुभमशुभंवार्थसिद्धं नैकत्रार्धेउभयत्रासंभवेमध्यमंवर्ष अत्रदृष्टितारतम्यग्रहतारतम्यशुभाशुभग्रहदृष्टितारतम्यादिभिर्वर्षार्धयोर्वर्षस्यवातरतमादिभेदाःबहवःस्ववुद्ध्यासुधीभिरवगंतव्याः ॥ ८० ॥ इतिवर्षतंत्रटीकायां मुथहाध्यायः ॥ अत्रसत्यरिष्टयोगेवक्ष्यमाणंफलंवृथैवेत्याह मणित्थःवृथाफलंहायनजंहियस्मान्नजीवनंहायनारिष्टयोगात् ॥ रिष्टानितस्मात्प्रथमंप्रवक्ष्येपूर्वैर्विधिज्ञैः कथितानियानीति । प्रथमतोरिष्टाध्यायोव्याख्यायते । तत्रादौलग्नेशाद्यरिष्टमाह ॥ लग्नेशइति । लग्नेशेवर्षलग्नस्वामिनिअष्टमगे अष्टमस्थानगेकुजेनभौमेनेक्षिते

अथवर्षारिष्टविचारः ॥ ॥ लग्नेशेऽष्टमगेऽष्टेशेतनुस्थेवाकुजेक्षिते ॥ ज्ञजीवयोरस्तगयोःशस्त्रघातोविपन्मृतिः ॥ ८१ ॥ अब्दलग्नेशरंध्रेशौव्ययाष्टहिबुकोपगौ ॥ मुथहासंयुतौमृत्युप्रदौतद्धातुकोपतः ॥ ८२ ॥ जन्मलग्नाधिपोवीर्योमृतीशोलग्नपोयदा ॥ सूर्यदृष्टोमृतिंधत्तेंकुष्ठंकंडूं तथापदः ॥ ८३ ॥

दृष्टेसति । अथवा अष्टेशेअष्टमस्थानाधीशेतनुस्थेलग्नस्थेभौमेनदृष्टेसति । अस्मिन्योगद्वयेशस्त्रघातःविपत्ज्वरादिदुःखंवामृतिर्वास्यात् । अथवाज्ञशुक्रयोर्वुधशुक्रयो रस्तगयोः सूर्यसान्निध्यवशादस्तंगतयोःसतोः । शस्त्रघातोविपन्मृतिश्चेति ॥ ८१ ॥ अथान्यदाह ॥ अब्देति । अब्दलग्नेशरंध्रेशौवर्षलग्नेशाष्टमस्थानाधीशौव्ययाष्ट हिबुकोपगौद्वादशाष्टमचतुर्थस्थानानांमध्येकस्मिंश्चित्स्थानेस्थितौ । तत्रापिमुथहासंयुतौस्यातां । तदातद्धातुकोपतः तयोर्ग्रहयोर्यौधातूवातपित्तादीतयोःप्रकोपतस्त दुत्पन्नविकारान्मृत्युप्रदौस्यातां । त्रिभिर्मिलित्वाएकएवयोगःनपृथक् । यदाएकतमस्ययोगस्तदाक्लेशमात्रम् ॥ ८२ ॥ अथान्यदाह ॥ जन्मेतिजन्मलग्नाधिपोजन्मका लीनलग्नस्यस्वामी । अब्देवर्षकालेअवीर्यःनविद्यतेपंचवर्गीबलंयस्येतिपंचवर्गीबलरहितःसन् । वर्षलग्नादष्टमस्थानस्थराशेःस्वामी यदायदिअस्तगोवर्षलग्नात्सप्त

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मस्थानेवर्तमानः इतिकेचिदाहुः । अन्येएवंवदंति । अस्तगः सूर्यसान्निध्यादस्तगतः सन् । एवंमतद्वयेसूर्येणदृष्टस्तर्हिसग्रहोमृत्युंददाति । कुष्ठंकंडूंआपदःतथासमुच्चयेददाति जन्मलग्नाधिपोवीर्योमृतीशोब्देऽस्तगोयदा । सूर्यदृष्टोमृतिंदत्तेइत्यत्रअस्तगोयदेतिपाठस्तुग्रामादिकएव । यतः ग्रहस्यास्तंगतस्यसूर्यसहचरित्वादृष्टेश्चसंभवः सूर्यदृष्टइत्यस्यवैयर्थ्यापत्तेः।तथाचसूर्यादितरद्वितीयद्वादशराशिगतस्यअस्तत्वसंभवोदृष्टेस्तुनसंभवः। यद्वा । अस्तगइत्यत्रसप्तमगतइत्यर्थेमूलवचनाभावान्नैवार्थोयंमंतव्यः। वस्तुतस्तुअस्तगइत्यत्रलग्नगइतिपाठः। मृतीशोवर्षलग्नादष्टमस्थानाधीशोलग्नगःसूर्येणदृष्टस्तदामृत्युं तथाचोक्तं मणित्थेन । चेज्जन्मनाथोविबलोमृतीशोलग्नं गतोभास्करदृष्टमूर्तिः । शस्त्राभिघातंबहुधाचकष्टंकुष्ठंशरीरेमरणेनतुल्यमिति ॥८३॥ अथान्यदाह ॥ अस्तगाविति ॥ मुथहालग्ननाथौमुथहास्वामीवर्षलग्नस्वामीए

अस्तगौमुथहालग्ननाथौमंदेक्षितौयदा ॥ सर्वनाशोमृतिःकष्टमाधिव्याधिभयंरुजः ॥ ८४ ॥ क्रूरमूसरिफोऽब्देशोजन्मेशःक्रूरितःशुभैः ॥ कंबूलेपिविपन्मृत्युरित्थमन्याधिकारितः ॥ ८५ ॥

तौउभौअस्तगौसूर्यसान्निध्यवशादस्तगामिनौअस्तंगतौमंदेक्षितौयदामंदेनशनिनाईक्षितौदृष्टौस्यातांतदासर्वस्यस्त्रीपुत्रद्रव्यादेर्नाशः मृतिः । स्वस्यमरणं। कष्टंपीडा। आधिर्मानसीव्यथा । व्याधिःशरीररोगः । भयंभीतिः । एतेपदार्थाःस्युः ॥ ८४ ॥ अथान्यदाह ॥ क्रूरेति । अब्देशोवर्षस्वामीक्रूरमूसरिफःपापग्रहेणकृतइसराफोयस्यासौभवति । जन्मेशोजन्मलग्नस्वामीक्रूरितः अस्तंगतत्वादिनाक्रूरतांप्राप्तोभवति । तत्रवर्षेतदन्यतरस्यशुभग्रहैःकृत्वाकंबूलयोगेशुभग्रहेणमुथशिलीचंद्रस्ताभ्यांसहमुथशिलीचतदन्यतरोभवतीत्यर्थः। अपिशब्दाच्छुभकंबूलयोगेअरिष्टाभावाभासविपन्मृत्युः । नानाविधदुःखानुभवेनमरणंभवति किंपुनः शुभकंबूलाभावेइत्थमुक्तरीत्या । अन्याधिकारितः वर्षेशस्थानेमुथहेशादिकमधिकारिणंगृहीत्वाजन्मेशःक्रूरितइत्यादिकेसिद्धेविपन्मृत्युःस्यादित्यर्थः। अत्रकेनचिच्छुभैः कंबूलेइत्यस्यवर्षस्वामिजन्मलग्नस्वामिनोर्मुथशिलयोगेतयोश्चंद्रवत्केनचिच्छुभग्रहेणमुथशिलयोगरूपकंबूलेसतीतिव्याख्यानंकृतंतच्छब्देनप्रतिपाद्यंजन्मलग्नवर्षस्वामिनोर्मुथ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शिलप्रतिपादकशब्दाभावात्। द्वयोर्मुथशिलेताभ्यांचंद्रस्यमुथशिलेसतिकंवूलयोगाभिधानात्चंद्रेतरेणमुथशिलेतस्ययोगस्यभिन्नसंज्ञाभिधानाच्चेत्यलं ॥८५॥ अथान्यदाह॥ क्रूराइति। क्रूराः पापग्रहाः वीर्याधिकाः पंचवर्गीबलेनबलिष्ठाः। सौम्याः शुभग्रहाः निर्बलाः पंचवर्गीबलेनहीनाः। रिपुरंध्रगाः षष्ठाष्टमस्थानगाश्चेत्युस्तदाधिव्याधिभीतिरित्याद्यशुभंफलंस्यादितिस्पष्टं॥८६॥ अथान्यदाहनीचइति। शुक्रोयत्किंचित्स्थानेस्थितःसन् नीचेनीचराशावस्ति। गुरुर्यत्किंचित्स्थानेस्थितःसन्शत्रुभागेशत्रुनवांशेस्ति। तदासौख्यलवोपिननास्ति अयमेकोयोगः अथान्योलग्नेशइति। लग्नेशेवर्षलग्नस्वामिनिअष्टमगेअष्टमस्थानस्थेसतिवाविकल्पेनअष्टेशेअष्टमस्थाना

क्रूरावीर्याधिकाःसौम्यानिर्बलारिपुरंध्रगाः ॥ तदाधिव्याधिभीतिःस्यात्कलिर्हानिस्तथाविपत् ॥ ८६ ॥ नीचेशुक्रोगुरुःशत्रुभागेसौख्यलवोपिन ॥ लग्नेशेष्टमगेष्टेशेतनौवामृतिमादिशेत् ॥ ८७ ॥ निर्बलौधर्मवित्तेशौदुष्टखेटास्तनौस्थिताः ॥ लक्ष्मीश्चिरार्जितानश्येद्यदिशक्रोपिरक्षिता ॥ ८८ ॥ नीचेचंद्रेस्तगाःसौम्यावियोगःस्वजनैःसह ॥ शरीरपीडामृत्युर्वासाधिव्याधिभयंद्रुतम्॥ ८९ ॥ अब्दलग्नंजन्मलग्नराशिभ्यामष्टमंयदा ॥ कष्टंमहाव्याधिभयंमृत्युःपापयुतेक्षणात् ॥ ९० ॥ जन्मन्यष्टमगःपापोवर्षलग्नेरुगाधिदः ॥ चंद्राब्दलग्नपौनष्टबलौचेत्स्यात्तदामृतिः ॥ ९१ ॥

धीशेतनौलग्नेसतिएवंविधेयोगेमृतिमादिशेत् ॥ ८७ ॥ अथान्यदाह ॥ निर्बलाविति। धर्मवित्तेशौनमद्वितीयस्थानाधीशौनिर्बलौ पंचवर्गीबलेनहीनबलौ। दुष्टखेटाःपापग्रहाः तनौलग्नेस्थिताः। एतादृशयोगेलक्ष्मीश्चिरार्जितानश्येदितिस्पष्टम् ॥८८॥ अथान्यदाह ॥ नीचेचंद्रइति ॥ क्वचित्स्थानेस्थितश्चंद्रोनीचेनीचराशावस्ति सौम्याःशुभग्रहाःबुधगुरुशुक्राःअस्तगाअस्तंगताःस्युस्तदावियोगइत्याद्यशुभंफलंस्यात् ॥ ८९ ॥ अथान्यदाह ॥ अब्दलग्नमिति। जन्मलग्नराशिभ्यांजन्मलग्नतःजन्मराशेश्चअब्दलग्नंवर्षलग्नमष्टमंयदास्यात्तदाकष्टंमहाव्याधिभयंफलंस्यात्। तादृशंवर्षलग्नंपापग्रहैर्युतमीक्षितंदृष्टंवातदामृत्युरेवस्यात् ॥९०॥ अथान्यदाह ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

जन्मनीति । जन्मनि जन्मकालिकलग्नादष्टमगःअष्टमस्थानेपापःपापग्रहस्तिष्ठेत्सयदिवर्षलग्नेवर्षकालिकलग्नेस्यात्सरुजंरोगमाधिंमानसींव्यथांचददाति । अयमेको योगः । अथापरोयोगः ॥ चंद्राब्दलग्नपौवर्षकालिकचंद्रवर्षलग्नेवर्षकालिकलग्नराशिस्वामिनौपंचवर्ग्यांनष्टबलौपंचाल्पबलौचेत्स्यातांतदामृतिःस्यात्॥९१॥ अथान्यदाह ॥ जन्मेति । जन्माब्दलग्नपौजन्मलग्नस्वामीवर्षलग्नस्वामीचपापयुक्तौपापग्रहैर्युक्तौपतितभस्थितौपतितभंदुष्टस्थानंचतुर्थपष्ठाष्टमद्वादशंतत्रस्थितौस्यातांतदारोगाधिदौभवतः । यदितौद्वावपिअस्तगौसूर्यसान्निध्यवशादस्तंगतौ । शुभैःशुभग्रहैर्नेक्षितौनदृष्टौ । तदामृत्युकरौभवतः ॥ ९२ ॥ अथान्यदाह ॥ व्ययेति । एकर्क्षगाएकराशिगाःजन्मेशाब्दपमुंथहाः जन्मलग्नस्वामीवर्षस्वामीमुंथहाएतेव्ययांवुनिधनारिस्थाद्वादशचतुर्थाष्टमषष्ठस्थानेस्थिताः संतस्तदाअसतिप्रतिबंधके

जन्माब्दलग्नपौपापयुक्तौपतितभस्थितौ ॥ रोगाधिदौमृत्युकरावस्तगौनेक्षितौशुभैः ॥९२॥ व्ययांबुनिधनारिस्थाजन्मेशाब्दपमुंथहाः ॥
एकर्क्षगास्तदामृत्युःपापक्षुतदृशाध्रुवम् ॥९३॥ चंद्रोव्ययेशनियुतःशुभःषष्ठोऽथनाशकृत्॥ चित्तवैकल्यमशुभेसराफान्नशुभेक्षणात् ॥९४॥
चंद्रोऽर्कमंडलगतोरिपुरिःफाष्टबंधुगः ॥ त्रिदोषतस्तस्यरुजाविविधेज्यदृशाशुभम् ॥ ९५ ॥

मृत्युःस्यात् । यद्येतेपापग्रहैःक्षुतदृष्ट्याचतुर्थदशमैकसप्तमस्थानस्थदृष्ट्यादृष्टास्तदासत्यपिप्रतिबंधकेमृत्युःस्यात् । ध्रुवंनिश्चयेनमृत्युःस्यात् केचिदेवंव्याकुर्वते अब्दपइत्यत्रवर्षलग्नस्वामीमुथहाइत्यत्रमुथहास्वामीतिइदमपिसंभवतिस्वामिप्रकरणपाठात् ॥९३॥ अथान्यदाह ॥ चंद्रइति॥व्ययेद्वादशस्थानेशनियुतश्चंद्रोभवेत् । शुभः षष्ठस्थानस्थितोभवेत्॥ तदार्थस्यद्रव्यस्यनाशकृत्स्यात् । अशुभेसराफात् । यदाअशुभेनपापग्रहेणसाकंयोगकारकग्रहाणांयथासंभवमीसराफयोगश्चेत्तर्हिचित्तवैकल्यं बुद्धिविपर्यासःस्यात् । नशुभेक्षणात् तत्रशुभग्रहदृष्टिश्चेत्तर्हि अर्थनाशचित्तवैकल्येनस्यातां केचित्तुपापग्रहकृतःशनिशुक्राभ्यामेवेसराफयोगोनहिचंद्रेणसाकंचंद्रस्य शीघ्रगतित्वात्तदितितन्न अशुभग्रहस्येसराफयोगकर्तृत्वोक्तेरभावात् ॥ ९४ ॥ अथान्यदाह ॥ चंद्रइति । अर्कमंडलगतोऽस्तंगतश्चंद्रःरिपुरिःफाष्टबंधुगःषष्ठद्वादशाष्ट

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मचतुर्थस्थानान्यतरस्थानस्थश्चेद्भवतितदात्रिदोषतःवातपित्तकफेभ्यस्तस्यरुजाविविधानानाप्रकारकोरोगःस्यात् ॥ यदिचंद्रोपरिइज्यदृशागुरोर्दृष्टिश्चेत्तदासुखंस्यात् । रिपुरिःफाष्टबंधुगइत्यत्ररिःफाष्टभस्थितइतियुक्तःपाठः । उक्तंचमणित्थेन । रात्रीश्वरेभास्करमंडलस्थेषष्ठेव्ययेवामृतिभावसंस्थे । त्रिदोषतासौबहुभिःप्रकारैः करोतिकष्टंविविधंदशायामिति ॥ ९५ ॥ अथान्यदाह ॥ हद्देति । हद्दाहायनलग्नेशौवर्षसमयलग्नेहद्दास्वामिवर्षलग्नस्वामिनौसप्तमाष्टमांत्यस्थानस्थितौसंतौखलान्वितौचेत्पापग्रहैर्युक्तौभवतस्तदातौस्वामिनौस्वदशायामंतर्दशायांचनिधनदौमरणप्रदौभवतः । यदाशुभग्रहैर्मित्रदृष्ट्यादृष्टौतदासुखंभवेत् ॥ ९६ ॥ अथान्यदाह ॥ अब्दलग्नादिति ॥ वर्षलग्नाद्ज्वनृजूमार्गिवक्रिणौद्वादशद्वितीयस्थानस्थितौस्यातां । तद्यथा । द्वादशेमार्गीपापग्रहः । द्वितीयेवक्रीपापग्रहइत्यर्थः । तदारुजारोगो

हद्दाहायनलग्नेशौसप्ताष्टांत्येखलान्वितौ ॥ स्वदशायांनिधनदौशुभदृष्ट्याशुभंवदेत् ॥ ९६ ॥ अब्दलग्नाद्ज्वनृजूव्ययार्थस्थौरुजातदा ॥ एवंवर्षाब्दलग्नेशजन्मेशैरपिबंधनम् ॥ ९७ ॥ नीचेत्रिराशिपेपापदृष्टेकार्यंविनश्यति ॥ इंथिहेशेऽब्दपेवारिभेऽस्तंयातेरुजाविपत् ॥९८ ॥ चंद्रोरिःफषडष्टभूद्युनगतोदृष्टोऽशुभैर्नोंशुभैःसोऽरिष्टंविदधातिमृत्युमथवाभौमेक्षणादग्निभीः ॥ शस्त्राद्वाशनिराहुकेतुभिररेर्भीतिंरुजंवायुजांदारिद्र्यंरविणाशुभंशुभदृशेज्यालोकनादादिशेत् ॥ ९९ ॥

त्पत्तिःस्यात् । एवममुनाप्रकारेणवर्षाब्दलग्नेशजन्मेशैर्वर्षस्वामिनोवावर्षलग्नस्वामिनोवाजन्मलग्नस्वामिनोश्चेत्पापग्रहकृतकर्तरीयोगस्तदाबंधनंकारागृहप्राप्तिःस्यात् ॥ ९७ ॥ अथान्यदाह ॥ नीचइति । त्रिराशिपेवर्षलग्नेयस्त्रैराशिकस्वामीसयदिनीचराशिस्थितःसन्पापग्रहैर्दृष्टश्चतदार्चिंतितंकार्यंविनश्यतिनाशंप्राप्नोति । अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ इंत्थिहेशेमुंथहास्वामिनिअब्दपेवर्षस्वामिनिवाअरिभेशत्रुराशौअस्तंयातेसूर्यसान्निध्यादस्तंगतेसतिरुजारोगाधिक्येनविपत्स्यात् ॥ ९८ ॥ अथचंद्रारिष्टंसापवादंचाह ॥ चंद्रइति । वर्षलग्नतःरिःफषडष्टभूद्युनगतोद्वादशषष्ठाष्टमलग्नसप्तमस्थानगतश्चंद्रःअशुभैःपापग्रहैर्दृष्टःशुभग्रहैर्नोदृष्टस्तदासःअरिष्टमथ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वामृत्युंविदधातिकरोति । एकेनद्वाभ्यांवादृष्टोरिष्टंकरोतिसर्वपापग्रहैर्दृष्टोमृत्युंकरोतीत्यर्थः । अत्रारिष्टप्रसंगेभूशब्देनचतुर्थस्थानमंगीकृत्यव्याख्यातंतदसत् । कुतः भूशब्दस्यलग्नवाचकत्वात्यद्यपिभूशब्देनक्वचिच्चतुर्थस्थानमप्युच्यतेतथापिचतुर्थचंद्रस्याशुभफलत्वंकुत्रापिनोक्तंसर्वत्रचतुर्थस्थानस्थितचंद्रस्यशुभफलत्वस्योक्त्वा च्च । उक्तंच । लग्नास्तांत्यषडष्टगोहिमरुचिरिति । अन्यच्च । निधनतनुमदारिप्रांत्यगःशीतरश्मिरिति । एवंसर्वग्रंथेषु । एतादृशश्चंद्रोभौमेनदृष्टोऽग्निभयंकरोति । शस्त्राद्वाभीतिः । शनिराहुकेतुभिर्दृष्टश्चंद्रःअरेःशत्रुतोभीतिंददाति । रविणासूर्येणदृष्टश्चंद्रःवायुजांवातसंबंधेनरुजंरोगंदारिद्र्यंधनरहितंकरोति । अथउक्तस्यापवादः ॥ चंद्रस्यशुभदृशाबुधगुरुशुक्राणांमित्रदृष्ट्याशुभंशुभफलंवदेत् । केवलंइज्यालोकनात्बृहस्पतिर्दृष्टश्चेत्तथापिशुभफलमादिशेत्कथयेत् ॥ ९९ ॥ अथमुथहाकृतमरिष्ट

क्रूरान्वितेक्षितयुताशानिनेंत्थिहाधिव्याधिप्रदाजनुषिरिःफसुखारिरंध्रे॥यूनेचवर्षतनुनैधनगामृतिंसादत्तेखलेक्षितयुतेत्यपिचिंत्यमार्यैः १००
इत्यरिष्टाध्यायः ॥ अथारिष्टभंगः ॥ लग्नाधिपोबलयुतःशुभेक्षितयुतोपिवा ॥ केन्द्रत्रिकोणगोऽरिष्टंनाशयेत्सुखवित्तदः ॥ १ ॥
गुरुःकेंद्रेत्रिकोणेवापापादृष्टःशुभेक्षितः ॥ लग्नचंद्रेंत्थिहारिष्टविनाशार्थसुखंदिशेत् ॥ २ ॥

योगमाह ॥ क्रूरान्वितेति । मुथहाक्रूरान्वितापापग्रहैर्युक्ताशनिनाईक्षितादृष्टायुतावातदाधिव्याधिप्रदा ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सामुथहाजनुषिजन्मलग्ने द्वादशचतुर्थषष्ठाष्टमसप्तमएतत्स्थानानांमध्येयत्रकुत्रापिस्थितासतीयदिवर्षतनुनैधनगावर्षलग्नादृष्टमस्थानगाविशेषतः खलेक्षितयुतापापग्रहैर्दृष्टायुतावास्यात्तदासामुंथामृतिंमरणंदत्तेददाति इत्यपि आर्यैर्दैवज्ञैश्चित्यम् ॥ १०० ॥ इतिश्रीदिवाकरात्मजविश्वनाथविरचितायांवर्षतंत्रटीकायामरिष्टाध्यायः ॥ अथारिष्टभंगाध्यायो व्याख्यायते ॥ लग्नाधिपइति । लग्नाधिपोवर्षलग्नस्वामीबलयुतः पंचवर्गीबलेनबलिष्ठः यदाशुभेक्षितयुतः शुभग्रहेणईक्षितोदृष्टोयुतोवा अथवात्रिकोणकेन्द्रगः त्रिकोणंनवमंपंचमं केंद्रं १।४।७।१० एतत्स्थानस्थःसन् अरिष्टंनाशयेच्चदशायांसुखवित्तदःस्यात् ॥ १ ॥ अथान्यदाह ॥ गुरुरिति । गुरुःकेंद्रेत्रिकोणेवापापादृष्टःपा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पग्रहैरदृष्टः शुभग्रहैर्दृष्टः एतादृशःसन्लग्नचंद्रेंत्थिहारिष्टंनाशयेत् ॥ लग्नचंद्रमुथहोत्पन्नमरिष्टंनाशयेत् । पश्चादर्थसुखंदिशेत् ॥ २ ॥ अथान्यदाह ॥ सुखमिति । सुखंवर्षलग्नाच्चतुर्थस्थानंस्वामिनायुक्तंसद्भिः शुभग्रहैर्दृष्टंसौख्ययशोर्थदंभवति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ गुरुर्लग्नेअथवातृतीयेस्थानेस्यात्तथासुखेचतुर्थ स्थानेस्याज्जन्मेद्जन्मलग्नस्वामी तदासौख्यार्थदःस्यात् ॥ ३ ॥ अथान्यदाह ॥ लग्नइति । द्युनेशः सप्तमस्थानाधीशःलग्नेस्यात्सुरेज्यःबृहस्पतिरपितनुगःलग्नगःस्या त् क्रूरैःपापग्रहैर्नदृष्टःशुभग्रहेणमित्रग्रहेणवादृष्टस्तदासग्रहोरिष्टंनिहंतिदूरीकरोति स्वपाकेस्वस्वदशायामर्थयशःसुखाप्तिंनृपतिप्रसादंदिशेत्ददाति ॥ ४ ॥ अथा

सुखंस्वामियुतंसद्भिर्दृष्टंसौख्ययशोऽर्थदम् ॥ लग्नेतृतीयेऽथगुरुर्जन्मेट्सौख्यार्थदःसुखे ॥ ३ ॥ लग्नेद्युनेशस्तनुगःसुरेज्यःक्रूरैरदृष्टःशुभमि त्रदृष्टः ॥ रिष्टंनिहंत्यर्थयशःसुखाप्तिंदिशेत्स्वपाकेनृपतिप्रसादम् ॥ ४ ॥ बलान्वितौधर्मधनादिनाथौक्रूरैरदृष्टौतनुगौयदास्ताम् ॥ राज्यं गजाश्वांबररत्नपूर्णंरिष्टस्यनाशोप्यतुलंयशश्च ॥ ५ ॥ त्रिषष्ठलाभोपगतैरसौम्यैःकेंद्रत्रिकोणोपगतैश्चसौम्यैः ॥ रत्नांबरस्वर्णयशःसुखाप्तिर्ना शोप्यनिष्टस्यतनोश्चपुष्टिः ॥ ६ ॥

न्यदाह ॥ बलान्विताविति । धर्मधनाधिनाथौनवमद्वितीयस्थानस्वामिनौबलान्वितौपंचवर्गीबलेनबलिष्ठौक्रूरैःपापग्रहैरदृष्टावेतादृशौसंतौतनुगौलग्नगौस्यातांतदा रिष्टस्यनाशः राज्यमित्यादिशुभफलंस्यात् ॥ ५ ॥ अथान्यदाह ॥ त्रिषष्ठेति । असौम्यैःपापग्रहैस्त्रिषष्ठलाभोपगतैस्तृतीयषष्ठैकादशस्थानस्थितैःसौम्यैःशुभग्रहैः केंद्रत्रिकोणोपगतैः अरिष्टस्यनाशोभवति । चकारःसमुच्चयार्थः रत्नांबरइत्यादिस्पष्टार्थम् ॥ ६ ॥ अथान्यदाह ॥ यदेति ॥ यदामुथहाधिनाथःमुथहास्वामीस वीर्यःपंचवर्गीबलेनबलिष्ठः अथवालग्नाधिपः वर्षलग्नस्वामीबलिष्ठो वाजन्मलग्नस्वामीबलिष्ठःसन् केंद्रत्रिकोणायधनस्थिताः तेसुखार्थहेमांबरलाभदाःस्युः । य

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दाउक्तस्थानगाः सर्वेपितादृशाः संतस्तदाउक्तपदार्थानांलाभोभूयात् ॥ ७ ॥ अथधनलब्धिमाह ॥ तुंगइति । तुंगेउच्चेशनिर्वाभृगुजः शुक्रः उच्चेवागुरुर्बृहस्पतिरु च्चेसग्रहः शुभेत्थशालात्शुभग्रहेणसाकंमुथशिलंचेत्कुर्वंतितदायवनाद्धनाप्तिंकुर्यात् ॥ यदातुसर्वेपिएतादृशास्तदाम्लेच्छप्रभुतःमहतीप्राप्तिरित्यर्थतःसिद्धं ॥ अय मेकोयोगः ॥ अथापरः ॥ वित्तगःद्वितीयस्थानस्थितोबलिष्ठोभौमः यशोर्थेत्यादिशुभफलंदद्यात् ॥८॥ अथान्यदाह ॥ सूर्येज्येति । सूर्यबृहस्पतिशुक्राःमिथःपरस्पर मित्थशालंमुथशिलंकुर्युःकुर्वंति तदाराज्ययशःसुखार्थाःस्युः॥अयमेकोयोगः॥ अथान्यः ॥ सूर्यइति। इंथिहायाःमुथहायुक्तस्थानादुपचयेत्रिषष्ठदशमैकादशस्थानयोर्म

यदासवीर्योंमुथहाधिनाथोलग्नाधिपोजन्मविलग्नपोवा ॥ केंद्रत्रिकोणायधनस्थितास्तेसुखार्थहेमांबरलाभदाःस्युः॥७॥तुंगेशनिर्वाभृगुजोगु रुर्वाशुभेत्थशालाद्यवनाद्धनाप्तिम् ॥ बलीकुजोवित्तगतोयशोर्थतेजांस्यकस्माच्चसुखानिदद्यात् ॥ ८ ॥ सूर्येज्यशुक्रामिथइत्थशालंकुर्यु स्तदाराज्ययशःसुखार्थाः ॥ सूर्यःकुजोवोपचयेददातिभद्रंयशोमंगलमिंथिहायाः ॥ ९ ॥ शुक्रज्ञचंद्राहद्देस्वेपापारुयायगतायदि ॥ स्व बाहुबलतोहेमसुखकीर्तीर्नरोऽश्नुते ॥ १० ॥ बुधशुक्रौमुसरिफौगुरुर्विक्रमभावगः ॥ तदाराज्ययशोहेममुक्ताविद्रुमलब्धयः ॥ ११ ॥ भौमो मित्रगृहेऽब्देशःकंबूलीस्वगृहादिगैः ॥ गजाश्वहेमांबरभूलाभंदत्तेसुखादिकम् ॥ १२ ॥

ध्येयत्रकुत्रापिस्थितःसूर्योभौमोवाचेत्स्यात्तदाभद्रंकल्याणंयशोमंगलंविवाहादिकृत्यंददातिसमुद्भवेत्॥९॥ अथान्यदाह॥ शुक्रज्ञचंद्राइति। शुक्रबुधचंद्राःपंचवर्ग्यास्व हद्दायांचेत्स्युःपापाःसूर्यभौमशनयरुयायगतास्तृतीयैकादशस्थानगतायदिस्युस्तदानरःपुरुषःस्वबाहुबलतःस्वकीयपराक्रमेणसुवर्णसुखकीर्तीरश्नुतेभुनक्ति । अत्रचंद्रः स्वहद्दायामित्युक्तंतर्हिचद्रस्यहद्दाचक्रमध्येगणनानास्ति एतदर्थेसंमतिवाक्यंकुत्रापिनास्तीतिकृत्वातेषामाशयंतएवजानंतु॥१०॥अथान्यंशुभयोगमाह बुधशुक्राविति। यदिबुधशुक्रौमुसरिफयोगंकुरुतः गुरुर्बृहस्पतिः विक्रमभावगस्तृतीयस्थानेस्थितस्तदाराज्ययशोहेममुक्ताविद्रुमलब्धयःस्युः ॥११॥ अथान्यदाह॥ भौमइति। भौमः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

इति । भौमःअब्देशोवर्षेशःसन्मित्रगृहेतिष्ठतिस्वगृहादिगैःस्वगृहस्थोच्चादिस्थानस्थितैर्ग्रहैःसहमुथशिलयोगंकरोति । स्वगृहोच्चादिस्थानस्थितेनचंद्रेणापिसहमुथशिलंकरोति । तदाकंबूलीत्युच्यते ॥ एतादृशोभौमोगजाश्वहेमांवरभूमिलाभंसुखाधिकंददाति ॥ १२ ॥ अथबलाबलविचारेणराजयोगसंबंधिशुभाशुभफलमाह ॥ इत्थमिति । इत्थममुनाप्रकारेणजन्मनिजन्मकालेवर्षेवर्षकालेचराजयोगकर्तुग्रहस्यबलाबलंपंचवर्ग्यांबलिष्ठःस्वोच्चादिगःअथवानिर्बलोनष्टबलोनीचादिगःइतिविमृश्य विचार्यराजयोगंतद्भंगंचकथयेत् ॥ १३ ॥ अथराजयोगभंगमाह ॥ अब्देंत्थिहेशादिखगाइति। अब्देशोवर्षस्वामीइंत्थिहेशोमुथहास्वामी आदिशब्देनवर्षलग्नजन्मलग्नस्वामी ग्रहाःखलैःपापग्रहैर्युताःदृष्टाःसौम्याःशुभग्रहाबलोनाःहीनबलाश्चेत्स्युस्तदाराजयोगभंगंवदेत् ॥ अयमेकोयोगः॥ अथान्यःअस्तगःसूर्यसान्निध्येनास्तंगतः

इत्थंजन्मनिवर्षेचयोगकर्तुर्बलाबलम् ॥ विमृश्यकथयेद्राजयोगंतद्भंगमेवच ॥ १३ ॥ अब्देंत्थिहेशादिखगाःखलैश्चेद्युतेक्षिताअस्तगनीचगावा ॥ सौम्याबलोनानृपयोगभंगंतदाभवेद्वित्तसुखक्षयांश्च ॥ १४ ॥ इत्यरिष्टभंगाध्यायः ॥ ॥ श्रीगर्गान्वयभूषणंगणितविचिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोनंतमतिर्न्यधात्खलमतध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम्॥तत्सूनुःखलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छिखानुज्ञयाऽवोचद्धर्षमसुंथहाफलमथारिष्टादिसद्योगयुक् ॥१५॥ ॥ अथभावविचारः॥ योभावःस्वामिसौम्याभ्यांदृष्टोयुक्तोयमेधते ॥ पापदृष्टयुतौनाशोमिश्रैर्मिश्रफलंवदेत् ॥१॥

नीचगावानीचराशौगतावासौम्याःशुभग्रहाःबलोनापंचवर्गीबलेनहीनबलाश्चेत्स्युस्तदाराजयोगभंगंवदेत् योगद्वयेपिफलंवित्तसुखक्षयंचवदेत् । यदिसौम्यग्रहाः स्वोच्चस्वगृहादिगताःकेंद्रत्रिकोणायगताश्चेत्स्युस्तदाराजयोगकर्तारइत्याहमणित्थः। यदींदुसौम्येज्यसुरारिपूज्याःस्वोच्चंगताःस्वांशगतायदिस्युः॥ त्रिकोणकेंद्रायगताःस्वमित्रैर्दृष्टाश्चयुक्तानिजवर्गसंस्थाः ॥ गजाश्वरत्नांबरदेशलाभंस्त्रीपुत्रलाभंविविधंचसौख्यम् ॥ यच्छंतिखेटाःपरमर्दनंचकुर्वंतिसर्वेबलिनोनराणाम् ॥१४॥१५॥ इत्यरिष्टभंगाध्यायः॥ अथद्वादशभावविचाराध्यायोव्याख्यायते॥ तत्रादौतनुभावविचारः॥ योभावइति । द्वादशभावानांमध्येयःस्वामीशुभग्रहः पापग्रहोवासौम्याःशुभ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ग्रहाः आभ्यांस्वामिशुभाभ्यांदृष्टोयुक्तोवाअयंभावः एधतेवृद्धिंकरोतियोभावः स्वामिव्यतिरिक्तेनपापग्रहेणदृष्टोयुतोवास्यात्तदातस्यभावस्यनाशः । मिश्रैःशुभग्रहैः पापग्रहैश्चयुक्तोदृष्टोवायोभावोभवति तस्यभावस्यमिश्रफलंशुभाशुभमिश्रितफलंवदेत्कथयेत्॥गार्गिः। नीचस्थोऽरिगृहस्थोवाग्रहोभावविनाशकृत् ॥ उदासीनगृहेमध्योमित्रस्थर्क्षत्रिकोणगः ॥ स्वोच्चगश्चग्रहोऽवश्यंभारवृद्धिकरःस्मृतइति।तत्रषष्ठाष्टमांत्यभावानांविपरीतानिफलान्याहवराहः॥समुपचयविपत्तीसौम्यभावेयुसत्यःकथयतिविपरीतंरिःफषष्ठाष्टमेष्विति ॥१॥ अथलग्नाधिपस्यशुभाशुभफलमाह ॥ लग्नाधिपइति । लग्नाधिपेवर्षलग्नस्वामिनिवीर्ययुतेपंचवर्गीबलेनबलिष्ठेसतिसुखानीत्यादिशुभाशुभफलंस्यात्। मध्यवीर्येमध्यबलेसतिसुखार्थलाभःअल्पःस्यात्। अल्पवीर्येहीनबलेसतिक्लेशाधिकत्वंविपत्स्यात् ॥२॥ अथवर्षाधिकारिग्रहेनष्टबलेसतिविशेष

लग्नाधिपेवीर्ययुतेसुखानिनैरुज्यमर्थागमनंविलासः ॥ स्यान्मध्यवीर्येऽल्पसुखार्थलाभःक्लेशाधिकत्वंविपदल्पवीर्ये ॥ २ ॥ जन्माब्दांगपतींथिहापतिसमानाथाद्यधीकारवान्सूर्योनष्टबलस्त्वगक्षिविलयंकुर्यान्निरुत्साहताम् ॥ नीचत्वंपितृमातृतोप्यभिभवश्चंद्रेक्षिकार्यक्षयोदारिद्र्यंचपराभवोग्रहकलिर्व्याध्याधिभीतिस्तदा ॥ ३ ॥ भौमेचलत्वंभीरुत्वंबुधेमोहपराभवौ ॥ जीवेधर्मक्षयःकष्टफलाजीवनवृत्तयः ॥ ४ ॥ शुक्रेविलाससौख्यानांनाशःस्त्रीभिःसमंकलिः ॥ सौरेभृत्यजनाद्दुःखरुजोवातप्रकोपतः ॥ ५ ॥

फलमाह ॥ जन्माब्दांगेति । जन्माब्दांगपतीजन्मलग्नस्वामीवर्षलग्नस्वामीवाइंथिहापतिःमुथहास्वामीवासमानाथादिवर्षस्वामीआदिशब्दात्त्रैराशिकदिनरात्रिस्वामिनः अधिकारवान्एतेष्वधिकारिषुसूर्यादिग्रहेषुयःकश्चिन्नष्टबलःपंचाल्पबलस्तस्यफलमाह । तत्रादौसूर्यश्चेन्नष्टबलस्तदात्वगक्षिविलयंत्वक्त्वचातस्यकुष्ठादिनाविलयंनाशंकुर्यात् । अक्षिनेत्रयोरंधत्वेनविलयंनाशंकुर्यात् निरुत्साहतांउत्साहराहित्यंकुर्यात् । नीचत्वंअधमवृत्त्याजीवनंपितृतोमातृतोपिअभिभवः क्लेशः । अथचंद्रफलमाह ॥ चंद्रइतिस्पष्टम् ॥ ३ ॥ अथभौमादीनांफलमाहश्लोकद्वयेन । भौमइतिस्पष्टम् ॥ ४ ॥ ५ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथलग्नफलमाह ॥ लग्नमिति । लग्नंवर्षलग्नं पापग्रहैर्युतंसौम्यैःशुभग्रहैरदृष्टंअसहितंतदानृणांमनुष्याणांविवादमित्यादिफलंविंदतिप्राप्नोति ॥ ६ ॥ अथाधिकारिणिवलिष्ठेसतिफलमाह ॥ जन्माब्दांगेति । जन्मलग्नस्वामीवर्षलग्नस्वामीवावर्षलग्नादष्टमस्थानस्वामीवावर्षीयमुथहास्वामीवाएतेबलिष्ठाश्चेत् षष्ठाष्टमांत्यगतानस्युस्तदाअतुलंसर्ववर्षरम्यमुशंतिवदंति सौख्यंयशोर्थागमश्चस्यात् । एतेबलिष्ठाःसंतःषष्ठाष्टमांत्यगतायदिस्युस्तदादुःखप्रदाइत्यर्थसिद्धं। इहपुनस्तेचत्वारोनिर्वीर्याः बलरहिताःसंतःषष्ठाष्टमांत्यगताःस्युस्तदादुःखभीतिप्रदाःस्युः शुभेक्षांविनायदिएतेचत्वारः शुभग्रहैर्नदृष्टास्तदाएतद्वर्षमशुभंवाच्यं यदिशुभग्रहाःपश्यंतितदापूर्वो

लग्नंपापयुतंसौम्यैरदृष्टंसहितंनृणाम् ॥ विवादंवंचनांदुष्टमशनंचापिविंदति ॥ ६ ॥ जन्माब्दांगपरंध्रपाब्दमुथहानाथाबलाब्यास्तदारम्यं
वर्षमुशंतिसर्वमतुलंसौख्यंयशोऽर्थागमः ॥ षष्ठाष्टांत्यगतानचेदिहपुनस्तेदुःखभीतिप्रदानिर्वीर्यायदिवर्षमेतदशुभंवाच्यंशुभेक्षांविना ॥७॥
सूतौधनप्रदःखेटोधनाधीशश्चतौयदि ॥ वर्षेनष्टौवित्तनाशान्यनिक्षेपापवाददौ ॥ ८ ॥ एवंसमस्तभावानांसूतौनाथाश्चपोषकाः ॥ अब्दे
नष्टबलास्तेषांनाशायोह्याविचक्षणैः ॥ ९ ॥ इतिप्रथमभावविचारः ॥

क्तंशुभंवाच्यमिति ॥ ७ ॥ अथधननाशयोगमाह ॥ सूताविति ॥ सूतौजन्मकालेजन्मलग्नेधनप्रदःखेटोधनप्राप्तिकर्तायोग्रहःधनस्थानाधीशश्चतौद्वौग्रहौयदिवर्षे नष्टबलौभवतस्तदावित्तनाशोभवति। अन्यस्यापितद्द्रव्यस्य अभिशापंददाति दत्तेपिनत्वयादत्तमित्यभिशापंददातीत्यर्थः । अर्थाद्यदिद्वौबलिष्ठौतदाधनप्राप्तिकरौ भवतइत्यर्थः ॥८॥ अथान्यदाह ॥ एवमिति । एवमुक्तरीत्यासूतौजन्मकालेसमस्तभावानांनाथास्तत्तद्भावफलदातारोग्रहास्तत्तद्भावस्वामिनश्चयदिवर्षेबलिष्ठाःस्युस्त दातत्तद्भावपोषकाःपुष्टिकराभवंति । यदावर्षेनष्टबलाःस्युस्तदातेषांतत्तद्भावानांनाशायविचक्षणैर्दैवज्ञैरूह्याः स्वयमेवज्ञातव्याः ॥ ९ ॥ इतितनुभावः ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथधनभावः ॥ वित्ताधिपइति । जन्मनिजन्मकालेजीवोबृहस्पतिर्वित्ताधिपोधनभावस्वामीअब्देवर्षेवित्तगोद्वितीयस्थानस्थितःसन्लग्नपतीत्थशालीवर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलयोगंकरोति तदासकलेऽपिसंपूर्णेऽपिवर्षेधनाप्तिर्धनप्राप्तिःस्यात् ॥ यदाबृहस्पतिर्लग्नस्वामिव्यतिरिक्तेनक्रूरेसराफेपापग्रहेणईसराफयोगं करोति तदासंपूर्णवर्षेधनादीनांहानिःस्यात् ॥ १ ॥ अथद्वितीयंधनलब्धियोगमाह ॥ जन्मनीति । जन्मकालेबृहस्पतिरर्थावलोकीअर्थाद्वितीयभावमवलोकयतीतितादृशःसन्अब्देवर्षेअब्देशोवर्षस्वामीभूत्वायदाबलवान्बलिष्ठोभवेत् तदातस्मिन्वर्षेधनाप्तिर्बहुलाबहुप्रकारिकाविनायासेनप्रयत्नेनविनाधनाप्तिर्जायते॥

अथधनभावविचारः ॥ ॥ वित्ताधिपोजन्मनिवित्तगोऽब्देजीवोयदालग्नपतीत्थशाली ॥ तदाधनाप्तिःसकलेपिवर्षेक्रूरेसराफेधनधान्यहानिः ॥ १ ॥ जन्मन्यर्थावलोकीज्योऽब्देब्देशोबलवान्यदा ॥ तदाधनाप्तिर्बहुलाविनायासेनजायते ॥ २ ॥ एवंयद्भावपोजन्मन्यब्दे तद्भावगोगुरुः ॥ लग्नेशेनेत्थशालीचेत्तद्भावजसुखंभवेत् ॥ ३ ॥ तथाजनुषियंपश्येद्भावमब्देऽब्दपोगुरुः ॥ तदातद्भावजंसौख्यमुक्तंताजिकवेदिभिः ॥ ४ ॥ जन्मषष्ठाधिपःसौम्यःषष्ठोऽब्देस्वल्पलाभदः ॥ पापार्दितेगुरौरंध्रेऽर्थेवादंडःपतेतध्रुवम् ॥ ५ ॥

॥ २ ॥ अथपूर्वोक्तमर्थंसर्वभावेषुअतिदिशति ॥ एवमिति । एवममुनाप्रकारेणजन्मनिजन्मकालेगुरुर्बृहस्पतिर्यद्भावपोयद्यत्सहजादिभावस्वामी अस्ति । तादृशःसन्अब्देवर्षेतत्तद्भावगश्चेल्लग्नेशेनेत्थशालीलग्नस्वामिनासहमुथशिलीस्यात्तदातद्भावजंसुखंलभेत् ॥३॥ अथपुनस्तदेवाह ॥ तथेति ॥ तथातद्वत्जनुषिजन्मकालेगुरुर्बृहस्पतिर्यभावंपश्येत्तादृशःसन्अब्देवर्षेअब्दपोगुरुर्बृहस्पतिस्तदातद्भावजंतद्भावसंबंधिसौख्यंताजिकवेदिभिरुक्तं ॥ ४ ॥ अथाल्पधनप्राप्तियोगंदंडयोगंचाह ॥ जन्मषष्ठाधिपइति ॥ जन्मकालेषष्ठाधिपःषष्ठभावस्वामीसौम्योबुधःअब्देवर्षलग्नेषष्ठःषष्ठभावगतस्तदास्वल्पफलदःस्यात् ॥ गुरौपापार्दितेपापग्रहैःपीडितेसतिरंध्रेवर्षल

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ग्नादष्टमभावगतेअथवाधनस्थेसतिध्रुवंनिश्चयेनदंडःराजकृतःपतेत् ॥ ५ ॥ अथान्यधनलाभयोगमाह ॥ गुरुरिति ॥ वित्तेधनस्थानेगुरुर्बृहस्पतिःशुभैःशुभग्रहैर्दृष्टो युक्तोवास्यात्तदाराज्यार्थसौख्यदःस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः । जन्मनिजन्मलग्नेअब्देचवर्षलग्नेमुथहाराशिंशुभग्रहः पश्यन्विशेषतःराज्य दसौख्यदःस्यात् ॥ ६ ॥ अथशुक्रयोगेनधनयोगंचाह ॥ एवमिति ॥ पूर्वोक्तप्रकारेणसितःशुक्रःअब्दपोवर्षस्वामीसन्धनस्थानेशुभग्रहैर्दृष्टोयुतोवास्यात्तदाभूरिधनं धान्यंचजायतेभवतीत्यर्थः ॥ तथाजन्मलग्नेवर्षलग्नेचमुथहाक्रांतराशौशुक्रेणदृष्टेयुक्तेवासतितदाविशेषतोधनधान्यंबहुतरंभवति ॥ अथधननाशयोगः ॥ धनभवनेध नभवनस्वामिवर्षलग्नस्वामिनौअनयोःसंयोगेएकराशावस्थितौसतिवित्तसौख्यविनाशदःस्यात् । ननुइदमयुक्तंधनभवनलग्नेशयोर्धनभवनेसंयोगस्यशुभफलत्वेनोक्त

गुरुर्वित्तेशुभैर्दृष्टयुतोवाराज्यसौख्यदः ॥ जन्मन्यब्देचमुथहाराशिंपश्यन्विशेषतः ॥६॥ एवंसितेऽब्दपेभूरिद्रव्यंधान्यंचजायते॥ वित्तलग्ने शसंयोगोवित्तसौख्यविनाशदः ॥ ७ ॥ एवंविधेसवीर्येस्यालिपिज्ञानोद्यमैर्धनं ॥ जन्मलग्नगताःसौम्यावर्षेऽर्थेधनलाभदः॥ ८ ॥ माल सज्ञनिवित्तेवाबुधेज्यसितसंयुते ॥ तैर्वादृष्टेधनंभूरिस्वकुलेराज्यमाप्नुयात् ॥ ९ ॥

त्वादितिचेदत्रायमाशयः ॥ एकराशिसंयोगस्त्रिप्रकारकःतत्रएकःमुथशिलकृतयोगःद्वितीयःईसराफयोगः। मुथशिलईसराफयोगाभावेकेवलराशियोगस्तृतीययोगः। एवंयोगत्रयमध्येकेवलराशियोगोमुथशिलयोगश्चशुभः वित्तसौख्यदः ग्रंथांतरेशुभफलत्वेनोक्तत्वात्॥ अस्मिन्ग्रंथेप्यग्रेवक्ष्यामिउर्वरितस्तुईसराफस्तस्याशुभफलत्वाद यंयोगस्त्वशुभउक्तइति ॥ ७ ॥ अथान्यौधनप्राप्तियोगावाह ॥ एवमिति ॥ एवमुक्तरीत्याबुधेवर्षस्वामिनिसवीर्येबलिष्ठेधनभावस्थितेशुभग्रहैर्दृष्टयुतेवातथाजन्म लग्नेवर्षलग्ने चमुथहाक्रांतराशौबुधेनदृष्टेयुतेवासतिलिपिज्ञानोद्यमैर्धनंस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यःजन्मकालीनलग्नगताःसौम्याः शुभग्रहाश्चेत्स्युस्तदावर्षेवर्षलग्नेते अर्थेधनभावस्थाभवंतितदाधनलाभदाःस्युः ॥८॥ अथबहुधनप्राप्तियोगमाह ॥ मालसज्ञनीतियवनभाषयामालशब्देनधनं सज्ञशब्देनसहमंएवं धनसहमेवित्तेवाध

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नभवनेवाबुधगुरुशुक्रसंयुतेअथवातैर्बुधगुरुशुक्रैर्दृष्टेसतिधनंभूरिस्वकुलेराज्यमाप्नुयात् ॥ ९ ॥ अथापरंधनलब्धियोगमाह ॥ अर्थार्थेति ॥ अर्थार्थसहमेशौधनभवन स्वामिधनसहमस्वामिनौचेच्छुभैःशुभग्रहैर्मित्रदृष्ट्यादृष्टौतदासुखतोलाभप्रदौस्यातां । यदाअरेर्दृशात्रुदृष्ट्यादृष्टौतदालाभोयत्नाद्भवतीतिवाच्यम् ॥ १० ॥ अथा न्यौधनयोगौतन्नाशयोगावाह ॥ मित्रदृष्टयेति ॥ अर्थांगयोःअर्थशब्देनधनभावः । अंगशब्देनवर्षलग्नं । अनयोःस्वामिनौतयोर्मित्रदृष्ट्यामुथशिलयोगेसतिसुख तःयत्नेनविनाधनंभवति ॥ अथतयोर्धनाधीशलग्नाधीशयोःमूसरीफयोगेवित्तनाशःदुर्नयेनदुष्टनीत्याभीतिर्भवति ॥ अयमर्थस्तुपूर्वमेवव्यक्तीकृतः ॥११॥ अथान्यं धनयोगमाह ॥ जन्मनीति ॥ जन्मनिजन्मलग्नेईज्योबृहस्पतिःयद्राशौयस्मिन्राशौअस्तिसराशिर्यदिवर्षलग्नगःसन्शुभग्रहैःस्वामिनावादृष्टोयुक्तोवास्यात्तदानैरुज्यं

अर्थार्थसहमेशौचेच्छुभैर्मित्रदृशेक्षितौ ॥ बलिनौसुखतोलाभप्रदौयत्नादरेर्दृशा ॥१०॥ मित्रदृष्ट्यामुथशिलेऽर्थांगयोःसुखतोधनं ॥ तयो र्मूसरिफेवित्तनाशदुर्नयभीतयः ॥ ११ ॥ जन्मनीज्योऽस्तियद्राशौसराशिर्वर्षलग्नगः ॥ शुभस्वामीक्षितयुतोनैरुज्यस्वाम्यवित्तदः ॥१२॥ सुतौलग्नेरविर्वर्षेधनस्थोधनसौख्यदः ॥ शनौवित्तेकार्यनाशोलाभोऽल्पोऽथधनव्ययः ॥ १३ ॥ भ्रातृसौख्यंगुरुयुतेभूतयःस्युःशुभेक्षणात् ॥ क्रूरयोगेक्षणात्सर्वंविपरीतंफलंभवेत् ॥ १४ ॥ वित्तेशोजन्मनिगुरुर्वर्षेवर्षेशतांदधत् ॥ यद्भावगस्तमाश्रित्यलाभदोलग्नआत्मनः ॥ १५ ॥

स्वामित्वंवित्तंचस्यात् ॥ १२ ॥ अथान्यौधनलाभधननाशयोगावाह ॥ सूताविति ॥ सूतौजन्मकालेजन्मलग्नेरविःवर्षेधनभावस्थस्तदाधनसौख्यदःस्यात् ॥ वित्ते धनभावेशनिश्चेत्तदाकार्यनाशादिकंस्यात् ॥ १३ ॥ अथशनिदौष्ट्यापवादधननाशयोगावाह ॥ भ्रातृसौख्यमिति ॥ धनभावस्थेशनौगुरुयुतेसतिभ्रातृजनितंसौ ख्यंस्यात् । शुभेक्षणात् । तादृशंशनिंशुभग्रहाःपश्यंतितदाभूतयः ऐश्वर्याणिस्युः॥ पूर्वोक्तसर्वेषुधनलाभयोगेषुधनयोगकारकान्ग्रहानतिक्रूरयोगेक्षणात्पापग्रहयोगेस ति अथवादृष्टेसतितदाविपरीतंसर्वफलंभवेत् धनहानिरित्यर्थः ॥१४॥ अथजन्मकालेधनभावाधीशस्यगुरोवर्षलग्नादिद्वादशभावस्थानफलंश्लोकचतुष्टयेनाह ॥ वि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

त्तेशइति॥यदिजन्मनि जन्मलग्नेगुरुर्बृहस्पतिर्वित्तेशोधनभावस्वामीसन्वर्षेवर्षकालेवर्षेश तांवर्षस्वामितांदधत्प्राप्तःसन्यद्भावगःयस्मिन्भावेतिष्ठतितंभावंआश्रित्य लाभदोभवति ॥ तद्भावफलंददातीत्यर्थः ॥ तदेवविशदयति ॥ लग्नइति ॥ लग्नेवर्तमानःसन्आत्मनःशरीरस्यपुष्टिंकरोति ॥ १५ ॥ वित्तेधनभावेसुवर्णरूप्यादेर्वृद्धिः ॥ सहजर्क्षगस्तृतीयभावगोभ्रात्रादेःसुखंकरोति ॥ सुहृदिचतुर्थभावेपितृमातृक्षमाक्षेत्रं आदिशब्देनग्रामादिकमेतज्जनितंसुखं । पंचमेपंचमभावे ॥ १६ ॥ सुहृत्तनयतःसुखं ॥ षष्ठेषष्ठभावेऽरिवर्गात् शत्रुसमूहाद्धानिः ॥ अतिभीतिदः ॥ द्यूनेसप्तमभवनेस्त्रीभ्यःसुखं ॥ अष्टमेअष्टमभावेमृत्युः ॥ अंकगेवर्षभावेअर्थहेतुःधनार्जकःपथोमार्गः ॥ १७ ॥ खेदशमभावेनृपादेःराज्ञःसकाशात्भाग्यवृद्धिः ॥ आयेएकादशभावेनृपकुलाद्धनवृद्धिः । अंत्येद्वादशभावेव्ययदोभवेत् ॥ सुधियाइ

वित्तेसुवर्णरूप्यादेर्भ्रात्रादेःसहजर्क्षगः ॥ पितृमातृक्षमादिभ्योवित्तंसुहृदिपंचमे ॥ १६ ॥ सुहृत्तनयतःषष्ठेऽरिवर्गाद्धानिभीतिदः ॥
स्त्रीभ्योद्यूनेऽष्टमेमृत्युरर्थहेतुःपथोंऽकगे ॥ १७ ॥ खेनृपादेर्नृपकुलादायेंऽत्येव्ययदोभवेत् ॥ इत्थंविमृश्यसुधियावाच्यमित्थंपरेजगुः ॥१८॥
इतिधनभावविचारः॥अथसहजभावविचारः ॥ अब्देशेऽर्केसितेवापिसबलेपापवर्जिते ॥ सौख्यंमिथःसोदराणांव्यत्ययाद्व्यत्ययंवदेत् ॥१॥
दग्धेकलिःसहजपेऽब्दपतौतयोर्वाजीवेबलेनरहितेसहजेसहोत्थैः ॥ वैरंतृतीय भवनाधिपतीसराफेमांद्यंकलिंस्वजनसोदरतश्चविंद्यात्॥ २॥

त्थममुनाप्रकारेणविमृश्यविचार्यवाच्यंवक्तव्यमित्यपरेआचार्याजगुरुक्तवंतः ॥१८॥ इतिधनभावविचारः ॥ अथतृतीयभावविचारः ॥ तत्रसहजसंबंधिशुभाशुभफलमाह ॥ अब्देशेऽर्कइति ॥ अब्देशेवर्षस्वामिनिअर्केसूर्येसतिसितेवाशुक्रेवासतिसबलेबलिष्ठेसतिपापवर्जितेपापग्रहयोगदृष्टिरहितेसतिसोदराणामेकोदरप्रसूतानां भ्रातृणांमिथःपरस्परंसौख्यंस्यात् ॥ व्यत्ययादिति ॥ व्यत्ययादुक्तवैपरीत्यात् ॥ तद्यथा॥ सूर्येशुक्रेवावर्षस्वामिनिनिर्बलेसतिपापग्रहैर्युतेदृष्टेवासतिव्यत्ययंभ्रातृणां परस्परंविरोधादिकंवदेत्कथयेत् ॥ १ ॥ अथान्यदाह ॥ दग्धेकलिरिति । सहजपेतृतीयभावस्वामिनिवर्षस्वामिनिअब्दपतौवर्षस्वामिनिसतिदग्धेअस्तंगतदुष्टस्था

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नादिदोषसहितेसतिकलिर्युद्धादिनाकलहःस्यात् । तयोर्वेतितयोःसूर्यशुक्रयोर्वामध्येकश्चिदेकोवर्षस्वामीभूत्वादग्धश्चेद्भवति तदाकलिःस्यात् । जीवइति । सहजेतृतीयभावेबलेनरहितेनिर्बलेजीवेगुरौसति सहोत्थैर्भ्रातृभिःसहवैरंस्यात् । तृतीयइति वर्षस्वामीतृतीयभावस्वामिनासहईसराफयोगंचेत्करोति । तदामांद्यंशरीरिकष्टंस्वजनतःसुहृद्वर्गतः सोदरतःसाक्षाद्भ्रातृतः कलिंविंद्यादाप्नुयात् ॥ २ ॥ अथान्यदाह ॥ यदेति यदावर्षलग्नस्वामिनावर्षस्वामिनावासहजेश्वरेणतृतीयभावस्वामिनासहइत्थशालः मुथशिलयोगश्चेत्तदासहजाद्भ्रातुःसकाशात्सुखाप्तिःस्यात् । अथवा गुरुर्बृहस्पतिस्तृतीयेतदापिभ्रातृतःसुखाप्तिः । सारइति । तृतीयेतृतीयभावेविधौचंद्रेसारेआरेणभौमेनसहविद्यमानेसारेभौमयुक्तेचंद्रेसतिगुरुणायुक्तौदृष्टौवानभवतः तदाभ्रातृभिःसहकलहःस्यात् ॥ ३ ॥ अथान्यौभ्रातृसौख्ययोगावाह ॥ सहजइति । सहजेतृतीयभावेस्वामिसंयुक्तेसहजस्वामिनासंयुक्तेअधिकारिणिपंचाधिकारिणांमध्येएकाधिकारीभूत्वासहजभावस्वामीसन्सहजभावेतिष्ठती

यदेत्थशालःसहजेश्वरेणगुरुस्तृतीयेसहजात्सुखाप्तिः ॥ सारेविधौस्यात्कलहस्तृतीयेदृष्टौयुतौनोगुरुणायदातौ ॥ ३ ॥ सहजेसहजाधीशेऽधिकारिणिसमापतेः ॥ लग्नपोवामुथशिलेमिथःसौख्यंसहोत्थयोः ॥ ४ ॥ क्रूरेसराफेकलहःशनौभौमर्क्षगेरुजः ॥ ज्ञर्क्षेसृज्यनुजेमांद्यं वदेत्सहजगेस्फुटम् ॥ ५ ॥

त्यर्थः । तादृशेनसहजसमापतेर्वर्षस्वामिनोलग्नपोवावर्षलग्नस्वामिनोवामुथशिलयोगश्चेत्करोति तदासहोत्थयोर्भ्रात्रोर्मिथःपरस्परंसौख्यंस्यात् ॥ ४ ॥ अथभ्रातृदौष्ठ्ययोगावाह ॥ क्रूरेसराफइति । क्रूरेपापग्रहेईसराफेसहजभावस्वामिनासहईसराफयोगंचेत्करोति तदाभ्रातृणांपरस्परंकलहःस्यात् । तथाशनौभौमर्क्षगेमेषवृश्चिकराशिस्थितेसहजभावेसति भ्रातरिरुजोरोगाःस्युः ॥ तथा असृजिभौमेज्ञर्क्षमिथुनकन्याराशिस्थितःसन्सहजगेसहजभावस्थितेसति अनुजेभ्रातरिस्फुटंनिः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शंकंमांद्यंरोगादिकंभेवत्कथयेत् ॥५॥ अथान्यद्भ्रातृसौख्ययोगमाह ॥ मंदर्क्षगइति ॥ असृजिभौमेमंदर्क्षगेमकरकुंभराशिस्थितःसन्सहजेभ्रातृभावेसति तथाबुधेकुज
र्क्षेमेषवृश्चिकराशिस्थेसति ॥ सहजभावगेएवंयोगद्वयेपिशुभैःशुभग्रहैर्युतेईक्षितेवादृष्टेसतिसोदराणामेकोदरप्रसूतानांभ्रातृणांमिथःपरस्परंबहुसुखंस्नेहश्चस्यात् ॥ अ
यमेकोयोगइतियेवदंतितन्नसंभवति ॥ मंदकुजयोर्भिन्नराशिस्थयोरेकस्थानस्थितत्वासंभवात् ॥ ६ ॥ अथान्यंभ्रातृसौख्ययोगद्वयंचाह ॥ जन्माब्दपाविति ॥ जन्म
कालवर्षकालयोर्बुधशुक्रौसबलौसहजभावगौचेत्स्यातांगुरुश्चतथागुरुर्बृहस्पतिःबलिष्ठः सन्सहजभावेतिष्ठतितदासोदर्योभ्रातावंधुगणस्तद्भिन्नाःपितृव्यपुत्रादयस्तेषां
सौख्यकरौसौख्यकरश्चस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ वस्तुतस्तुजन्मनिलग्नेऽथबुधेत्वधिकारिणीतिसमरवाक्येजन्मनिअर्थात्जन्मलग्नेवर्षलग्नेबुधेशुक्रेवाधिकारवतिगृह
हद्याद्यधिकारवतिसोदरेषुवृद्धिः अतएवजन्माब्दयोर्बुधसितौसबलेतृतीयेतियुक्तःपाठः ॥ उक्तंचसमरसिंहेन। जन्मनिलग्नेऽथबुधेत्वधिकारिणिसोदरेषुवृद्धिःस्यात् ॥

मंदर्क्षगेऽसृजिबुधेकुजर्क्षेसहजेशुभैः ॥ युतेक्षितेसोदराणांमिथःसौख्यंसुखंबहु ॥ ६ ॥ जन्माब्दपौबुधसितौसबलौतृतीयेसोदर्यबंधुगण
सौख्यकरौगुरुश्च ॥ वीर्यान्वितेंदुगृहगोभृगुजोऽधिकारीसूत्यब्दयोःसहजबंधुगणस्यवृद्ध्यै ॥ ७ ॥ पापान्वितेतुसहजेसहमेशभावनाथे
क्षणेनरहितेसहजस्यदुःखं ॥ एवंसहोत्थसहमेऽपिवदेत्तदीशौदग्धौयदासहजनाशकरौविचिंत्यौ ॥ ८ ॥

योगसुधानिधौ। उभयत्रबुधेऽधिकारयुक्तेसहजस्थेप्यथबंधुवृद्धिरब्धेइति॥जन्माब्दपाइतिपाठमंगीकृत्यव्याख्यातंतत्रजन्माब्दपौजन्मलग्नवर्षलग्नस्वामिनौतन्न शब्दा
र्थाभावात् ॥ तादृगर्थेसंमतेरभावात् ॥ अथान्यः ॥ सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोरधिकारीसन्भृगुजः शुक्रोबलिनश्चंद्रस्याधिष्ठितराशौस्थितः सहजबंधुगणस्य
वृद्ध्यैभवति ॥ ७ ॥ अथसहजेदुःखकरयोगानाह ॥ पापान्वितइति ॥ सहजेसहजभावेपापान्वितेयुक्तेसतिसहमेशः भातृसहमस्वामीभावनाथसहजभावस्वामीअन
योरीक्षणेनरहितेतयोर्दृष्टभावेसतिसहजस्यदुःखंस्यात्॥ एवमिति। एवममुनाप्रकारेणसहोत्थसहमेपिभ्रातृसहमेपापग्रहैर्युक्तेभ्रातृसहमस्वामीभ्रातृभावस्वामीचाभ्या
मदृष्टेसतिसहजेदुःखंवदेत् ॥ तदीशाविति ॥ तदीशौभ्रातृसहमस्वामिनौभ्रातृभावस्वामिसहमस्वामिनौयदादग्धौअस्तंगतादिदोषसहितौस्यातांतदाभ्रातृणांनाशक

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रौविर्चिंत्यौ ॥ ८ ॥ अथसहजानामशुभाशुभयोगावाह ॥ तृतीयपादिति ॥ तृतीयपात्सहजभावस्वामिनःसकाशात्अब्दपतौवर्षस्वामिनिद्युनस्थेसप्तमस्थे ॥ अथवाल
ग्नेश्वरेवर्षलग्नस्वामिनिसहजभावस्वामिनःसकाशात्सप्तमस्थेसति ॥ सहजैःसहविवादःकलहःस्यात् ॥ अयमशुभयोगः ॥ अथशुभयोगः ॥ जन्मनिजन्मकालेतृतीयपः
तृतीयभावस्वामीतत्रसहजभावेस्थितःसन्शुभेक्षितेशुभग्रहैर्दृष्टेसति ॥ तादृगब्देवर्षलग्नेसहजभावेस्थितःसन्शुभेक्षितश्चेत्तदासहोत्थतुष्ट्यैसोदराणांसंतोषायभवति ९
इतिसहजभावविचारः ॥ अथचतुर्थभावविचारः ॥ तुर्यइति ॥ तुर्येचतुर्थभावेरविःपापग्रहैर्युतः पापदृष्टोवातदापितुःपीडा॥ एवंविधुश्चंद्रश्चेत्तदामातुःपीडास्यात् ॥
द्वयोःस्थित्याउभयोरपिपीडास्यादित्यर्थः ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ जन्मस्थसूर्यर्क्षगतेऽर्कपुत्रेजन्मकालेसूर्योयस्मिन्राशावस्तितस्मिन्राशौवर्षेशनिश्चेत्तदा

तृतीयपादब्दपतौद्युनस्थेलग्नेश्वरेवासहजैर्विवादः ॥ तृतीयपोजन्मनितादृगब्देशुभेक्षितस्तत्रसहोत्थतुष्ट्यै ॥९॥ इतिसहजभावविचारः ॥
अथचतुर्थभावविचारः ॥ तुर्येरवींदूपितृमातृपीडापापान्वितौपापनिरीक्षितौच ॥ जन्मस्थसूर्यर्क्षगतेऽर्कपुत्रेऽवमाननावैरकलींचपित्रा ॥१॥
चंद्रेजनन्यैवमुशंतिबंधौसुखाधिपेप्रीतिसुखानिपित्रोः ॥ तुर्याधिपेलग्नपतीत्थशालेवीर्यान्वितेसौख्यमुशंतिपित्रोः ॥२॥ सौख्यादिपोज
नुषिनष्टबलोऽब्दसूत्योःपित्रोरनिष्टकृदथोसहमेतयोस्तु ॥ दग्धेतुरीयगृहगेचयदींथिहायांनाशस्तयोःसहमयोरपिदग्धयोःस्यात् ॥ ३ ॥

अवमाननालोकेभ्यःपितुर्मानहानिःस्यात् ॥ पित्रासहवैरकलीस्यातां ॥ १ ॥ अथान्यदाह ॥ एवमनयारीत्याचंद्राक्रांतराशौशनौसतिजनन्यामात्रासहवैरकली
स्यातां ॥अथबंधौचतुर्थस्थानेसुखाधिपेचतुर्थभावस्वामिनिसतिमातापित्रौःप्रीतिसुखान्युशंतिवदंति ॥ अथतुर्याधिपेचतुर्थभावस्वामिनिवीर्यान्वितेबलिष्ठेवर्षलग्नस्वा
मिनासहमुथशिलेसतिपित्रोःसौख्यमुशंति ॥२॥ अथपित्रोरनिष्टयोगानाह ॥ सौख्येति ॥ जनुषिजन्मकालेसौख्याधिपःचतुर्थभावस्वामीअब्दसूत्योर्वर्षकालजन्मका
लयोःनष्टबलःचतुर्थभावस्वामीनष्टबलश्चेत्तदापित्रोर्मातापित्रोरनिष्टकृत्दुःखंकरोति ॥ अथोइति॥ तयोर्मातापित्रोःसहमेदग्धेक्रूरग्रहैःपीडितेसतियदिमुथहायाःसका

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शात्तुरीयगृहेचचतुर्थस्थानस्थेसतितदातयोर्मातापित्रोर्नाशःस्यात् ॥ तथातयोर्मातापित्रोःसहमयोरपिदग्धयोरस्तंगतादिदोषाक्रांतयोःसतोःपित्रोर्नाशःस्यात् ॥ ३ ॥ अथपित्रोःक्लेशयोगावाह ॥ जन्मनीति ॥ जन्मनिजन्मकालेयदंवुगृहंचतुर्थस्थानंयश्चतत्पतिश्चतुर्थस्थानपतिश्चतुर्थस्थानचतुर्थस्थानस्वामिनौतत्पदोपगौशन्यारौतयोः पदंस्थानंतत्रगतौशनिभौमौशुभग्रहैर्युतौदृष्टौवाचेन्नतदापित्रोःक्लेशदौ ॥ ४ ॥ अथशुभाशुभयोगावाह ॥ मातुरिति ॥ मातुःपितुश्चसहमेतनुपेत्थशालेवर्षलग्नस्वामिनाइत्थशालेमुथशिलयोगेकृतेसतिपित्रोःसुखान्यवगच्छजानीहि ॥ इत्थममुनाप्रकारेणतुर्येपिचतुर्थभावेवर्षलग्नस्वामिनाकृतेमुथशिलयोगेसतिपितुःसुखान्यवगच्छ ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथशुभयोगः ॥मातृपितृसहमेअष्टमाधिपतिनावर्षलग्नादष्टमभावस्वामिनाचेत्कृतमित्थशालंमुथशिलयोगेकृतेसतिपित्रोर्विपत्स्यात् ॥ अ

जन्मन्यंबुगृहंयच्चतत्पतिस्तत्पदोपगौ ॥ शन्यारौक्लेशदौपित्रोर्नचेत्सौम्यनिरीक्षितौ ॥४॥ मातुःपितुश्चसहमेतनुपेत्थशालेतुर्येपिचेत्थमवगच्छसुखानिपित्रोः ॥ चेदष्टमाधिपतिनाकृतमित्थशालंपित्रोर्विपद्भयमनिष्टकृतेसराफे ॥५॥ इतिचतुर्थभावः ॥ अथपंचमभावविचारः ॥ पुत्रायगोवर्षपतिर्गुरुश्चेत्सूर्यारसौम्योशनसोऽथवेत्थं ॥ सत्पुत्रसौख्यायखलार्दितास्तेदुःखप्रदाःपुत्रतएवचिंत्याः ॥ १ ॥ पुत्रेसुतस्यसहमेसबलेसुतप्राप्तिःसौम्येक्षितेऽप्यतिसुखंयदितत्रवर्षेट् ॥ सौम्येक्षितःसुतगृहेसकुजोबुधश्चेत्पुत्रायगःसुतसुखंविबलःसुतार्तिम् ॥ २ ॥

निष्टखगेसराफेयदिमातृपितृसहमेशत्रुकृतईसराफयोगेसतिपित्रोर्विपत्स्यात् ॥५॥ इतिचतुर्थभावः ॥ अथपंचमभावः ॥ अथपुत्रसंबंधिशुभाशुभफलमाह ॥ पुत्रायग इति ॥ चेद्वर्षपतिर्वर्षस्वामीगुरुर्बृहस्पतिःपुत्रायगःपंचमैकादशस्थानस्थितश्चेत्तदासत्पुत्रसौख्यायभवेत् ॥ अथवासूर्यःआरोभौमः सौम्योबुधःउशनाशुक्रःएषांमध्येयःकश्चिद्वर्षस्वामीग्रहःसन्पंचमैकादशस्थानस्थितोवास्यात्तदेत्थंसत्पुत्रसौख्यकरइत्यर्थः॥ अथतेग्रहाःगुरुसूर्यभौमबुधशुक्राःखलैःपापग्रहैर्दिताःपीडिताश्चेत्स्युस्तदापुत्रतएवदुःखप्रदाश्चिंत्याः॥१॥ अथपुत्रप्राप्तियोगावाह॥पुत्रइति॥ पुत्रेपंचमभावेसुतस्यसहमेपुत्रसहमेसबलेबलिष्ठेसतिसुतप्राप्तिःपुत्रप्राप्तिःस्यात्॥ यदितत्रपंचमभावेवर्षे

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ट्वर्षस्वामीसौम्येक्षितोपिशुभग्रहैर्दृष्टेसतिअतिसुखंस्यादयमेकोयोगः॥ अथान्यः॥सकुजोबुधःभौमयुक्तोबुधश्चेत्शुभग्रहेशुभग्रहाणांचंद्रबुधगुरुशुक्राणाराशौकर्कमिथुनकन्याधनुर्मीनतुलानांमध्येयस्मिन्कस्मिंश्चिद्राशौस्थितःसन्सौम्येक्षितःशुभग्रहैर्दृष्टःसन्पुत्रायगःपंचमैकादशस्थानस्थितःसुतसुखंपुत्रसुखंकरोति ॥ चेद्भौमयुक्तोबुधोविबलोनिर्बलःप्रोक्तस्थानेषुचेन्नतदासुतार्तिःसुतस्यपुत्रस्यआर्तिरोगंकरोति॥२॥ अथान्यौपुत्रप्राप्तियोगावाह ॥जीवइति॥ जन्मनिजन्मकालेजीवोबृहस्पतिर्यद्राशौयस्मिन्राशावस्तिसराशिरब्देवर्षकालेसुतगःपंचमस्थानेस्थितःसन्बलीवलिष्ठश्चेद्भवति॥तदापुत्रसोख्यायभवति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ भौमोबुधोवावर्षेशःसन्अत्रपंचमभावेसतितदासुताप्तिदः॥३॥ अथपुत्रप्राप्तिपुत्रदौष्ठ्ययोगावाह॥ यत्रेज्यइति॥ जनुषिजन्मकालेयत्रयस्मिन्स्थानेईज्योबृहस्पतिरस्ति।तत्स्थानंवर्षकालेविं

जीवोजन्मनियद्राशावब्देसौसुतगोबली ॥ पुत्रसौख्यायभौमोज्ञोवर्षेशोऽत्रसुताप्तिदः ॥३॥ यत्रेज्योजनुषिगृहेविलग्नमेतत्पुत्राप्त्यैबुधसितयोरपीत्थमूह्यम् ॥ यद्राशौजनुषिशनिःकुजश्चसोऽब्देपुत्रार्तिंतनुसुतगःकरोतिनूनम् ॥ ४ ॥ पुत्रेपुण्यस्यसहमंपुत्राप्त्यैशुभदृष्टियुक् ॥ लग्नपुत्रेश्वरौपुत्रेपुत्रदौबलिनौयदि ॥ ५ ॥

लग्नगृहंचेत्लग्नस्थानंचेत्स्यात् ॥ तदापुत्राप्त्यैपुत्रप्राप्त्यैभवति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणबुधसितयोरप्यूह्यं॥यथावुधःशुक्रोवायस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिर्वर्षकालेलग्नस्थोभवेत्तदापुत्राप्त्यैभवति ॥ अयंशुभयोगः ॥ अथाशुभयोगः॥ जनुषिजन्मकालेयद्राशौयस्मिन्राशौशनिःकुजश्चस्यात्सराशिरब्देवर्षकालेतनुसुतगोभवेत् ॥तद्यथा॥ जन्मकालीनशन्याक्रांतराशिर्जन्मकालीनभौमाक्रांतराशिवावर्षेलग्नगोभवति ॥ अथवावर्षलग्नात्पंचमस्थानेजन्मकालीनशन्याक्रांतराशिर्भौमाक्रांतराशिर्वास्यात् ॥ अथवाद्वयोरेकत्रावस्थानंस्यात्तदानूनंनिश्चयेनपुत्रार्तिंपुत्रपीडांकरोति ॥ ४ ॥ अथान्यंसुतप्राप्तियोगमाह ॥ पुत्रइति ॥ पुत्रेवर्षलग्नात्पंचमस्थानेपुण्यस्यसहमंशुभग्रहैर्दृष्टंयुक्तंवास्यात्तदापुत्राप्त्यैपुत्रप्राप्तयेभवति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ पुत्रेवर्षलग्नात्पंचमस्थानेवर्षलग्नस्वामिपंचमभावस्वामिनौयदिबलिनौचेत्तिष्ठतस्तदा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पुत्रदौभवतः॥५॥ अथशुभाशुभयोगावाह॥ चंद्रइति॥ सुतेवर्षलग्नात्पंचमस्थानेचंद्रोबृहस्पतिर्वाशुक्रोवास्वोच्चगतःसन्चेत्तिष्ठति तदासुतदःपुत्रप्राप्तिकरोति॥ अयंशुभयोगः॥ अथाशुभयोगः॥ वक्रीति॥ वक्रीभौमःसुतस्थःवर्षलग्नात्पंचमस्थानेचेत्तिष्ठतितदाउत्पन्नसुतनाशनः॥६॥ अथपुत्रप्राप्तिनाशयोगावाह॥ सुताधिपइति॥ जन्मनिजन्मकालेसुताधिपः पंचमभावस्वामीभार्गवःशुक्रः॥ अब्देवर्षकालेपुत्रेपंचमस्थानेसन्॥ विलग्नाधिपतीत्थशालःवर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलयोगश्चेत्तदापुत्रदोभवति॥अयंसुतप्राप्तियोगः॥अथाशुभयोगः॥ जन्मकालेमंदपदस्थपुत्रेमंदःशनिःतस्यपदंस्थानंअत्रवर्षेचेत्पंचमंभवेत्॥ पापाधिकारीपापग्रहःपंचाधिकारिणांमध्येवर्तमानःसन्ईक्षितदृष्टेसतिआत्मजार्तिःआत्मजःपुत्रस्तस्यार्तिःपीडास्यात्॥७॥अन्यदाह॥ यद्राशिगइति॥सूतौजन्मकालेयद्राशिगोग्रहःयोग्रहःयस्मिन्राशौतिष्ठतिसरा

चंद्रोजीवोऽथवाशुक्रःस्वोच्चगःसुतदःसुते ॥ वक्रीभौमःसुतस्थश्चेदुत्पन्नसुतनाशनः ॥ ६ ॥ सुताधिपोजन्मनिभार्गवोऽब्देपुत्रेविलग्नाधिपतीत्थशाली ॥ पुत्रप्रदोमंदपदस्थपुत्रेपापाधिकारीक्षितआत्मजार्तिः ॥७॥ यद्राशिगोग्रहःसूतौसराशिस्तत्पदाभिधः ॥ बलीजन्मोत्थसौख्यायवर्षेतद्दुःखदोऽन्यथा ॥ ८ ॥ इतिपंचमभावः॥ अथषष्ठभावविचारः ॥ मंदेब्दपेऽनृजुगतौपतितेरुगार्तिःस्यात्सन्निपातभवभीररिगेऽत्रशूलं ॥ गुल्माक्षिरोगविषमज्वरभीर्गुरौतुपापार्दितेऽनिलरुजोपिकबूलशून्ये ॥ १ ॥

शिस्तस्यपदाभिधःस्थानवाच्यः। फलमाह ॥ बलीति ॥ सराशिर्वर्षेतद्भावगःसन्बलीचेत्तदाजन्मोक्तसौख्यायजन्मकालीनतद्भावोत्थशुभफलदोभवति॥ अन्यथातद्दुःखदः वर्षेउक्तस्थानस्थितराशिर्निर्बलश्चेत्तदातद्भावजनितशुभमशुभंस्यादित्यर्थः ॥८॥ इतिपंचमभावविचारः ॥ अथषष्ठभावविचारः ॥ मंदेऽब्दपइति॥ मंदेशनौअब्दपेवर्षस्वामिनि। अनृजुगतौवक्रिणिपतितेपापग्रहैःपीडितेअरिगेषष्ठस्थानगतेसतिरुगार्तिः रोगेणआर्तिः पीडास्यात्॥सन्निपातोवातपित्तकफात्मकः एवंयुगपदेवदोषत्रयस्यउत्पत्तिस्तदुद्भवाभीर्मरणंशूलंशूलपीडागुल्ममुदररोगः॥ अक्षिरोगोविषमज्वरःएभ्योरोगेभ्योभीर्भयंस्यात्॥ एवंगुरौवर्षस्वामीभूत्वाषष्ठस्थानगेवक्रिणिपापार्दिते

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सत्यपिकंवूलशून्येचंद्रमसासहकंवूलयोगरहितेसत्यनिलरुजोवातरोगाःस्युः॥१॥अथान्यदशुभफलमाह॥स्यादिति॥ स्यात्कामलाख्यरुगपीतिपूर्वेणसंबंधः॥इत्थमिति॥ अमुनाप्रकारेणअसृजिभौमेवर्षस्वामिनिषष्ठगेपतितेवक्रिणिसतिअसृग्भीःरक्तविकाराख्योरोगः॥ रवाविति रवौवर्षस्वामिनिषष्ठस्थेपतितेपित्तंस्यात्॥ रिःफगरवौताद्दशरवौद्वादशस्थेदृशिनेत्रेशूलरोगःस्यात् ॥ तथातादृशेभृगौशुक्रेरिपुगतेषष्ठस्थेपुनःपित्तरोगःस्यात् ॥ यदानृभेनरराशौअरौषष्ठेतत्रस्थितेशुक्रेभयेक्षितयुतेपिभयेनषष्ठभावस्वामिनादृष्टेयुक्तेपिश्लेष्माख्योरोगःस्यात् ॥ एवंविधेचंद्रेऽरौषष्ठस्थानगेसतिकफसंबंधीरोगःस्यात्॥ २ ॥ अथबुधस्यफलमाह ॥ एवमिति ॥ एवममुनाप्रकारेणबुधेऽब्दपेवर्षस्वामिनिभूत्वा अरौषष्ठस्थानेपापग्रहैर्युक्तेवक्रिणिसतिवातजनितरोगःस्यात् ॥ जनीति ॥ जनिलग्ननाथः जन्मकालीनलग्नस्वामीपापग्रहःसन् अब्द

स्यात्कामलाख्यरुगपीत्थमसृज्यसृग्भीःपित्तंचरिःफगरवौदृशिशूलरोगः ॥ पित्तंपुनारिपुगृहेऽत्रभृगौनृभेऽरौश्लेष्माभयेक्षितयुतेऽपिकफोऽरिगेंदौ ॥ २ ॥ एवंबुधेपापयुतेऽब्दपेऽरौवातोत्थरोगोजनिलग्ननाथः ॥ पापोऽब्दपेनक्षुतदृष्टिदृष्टोरोगप्रदोमृत्युकरःसपापः ॥ ३ ॥ सूत्यार्किभेलग्नगतेरुक्षशीतोष्णरुग्भयं ॥ शनीक्षितेयाप्यतास्यात्सपापेमृत्युमादिशेत् ॥ ४ ॥ एवंभौमेक्षुतदृशारक्तपित्तरुजोऽग्निभिः ॥ ततोऽन्येबहुलारोगाःशुभदृष्टौरुगल्पता ॥ ५ ॥

पेनवर्तमानवर्षस्वामिनाक्षुतदृष्टिदृष्टश्चतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टस्तदारोगप्रदःस्यात् ॥ सपापोमृत्युकरःसजन्मकालीनलग्नस्वामीपापग्रहःसन्वर्षकालेपापग्रहयुक्तोवर्षस्वामिनाक्षुतदृष्ट्यादृष्टोमृत्युप्रदःस्यादित्यर्थः ॥ ३ ॥ अथशनिकृतारिष्टयोगमाह ॥ सूत्यार्किभइति ॥ सूतौजन्मकालेआर्किभेशन्याक्रांतराशौलग्नगतेवर्षकालीनलग्नस्थेसतिरुक्षशीतोष्णरुग्भयंस्यात् ॥ यदिजन्मकालीनशन्याक्रांतराशौवर्षकालेशनिनाक्षुतदृशादृष्टेसतिमृत्युमादिशेत् ॥४॥ अथभौमकृतारिष्टयोगमाह ॥ एवमिति ॥ एवममुनाप्रकारेणजन्मकालेभौमोयस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिर्यदिवर्षेवर्षकालीनलग्नगतोभवेत् ॥ भौमक्षुतदृशाभौमेनक्षुतदृष्ट्यादृष्टश्चेत्तदारक्तेत्यादिरोगाः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

इत्यंतंफलंस्पष्टं ॥ सलग्नगतराशिः शुभग्रहैर्दृष्टश्चेत्तदारोगाल्पतास्यात् ॥५॥ अथान्यदरिष्टयोगमाह ॥ लग्नाधिपेति ॥ लग्नाधिपःवर्षलग्नस्वामी । अब्दपतिर्वर्षस्वामी ॥ षष्ठपतिःषष्ठभावस्वामी ॥ अनयोःपरस्परमित्थशालोमुथशिलयोगश्चेत्तदाखचरग्रहयुक्तेचेत्स्यात्तदापिमदनसंबंधीरोगःस्यात् ॥ जन्मकालेशुक्रोयस्मिन्राशावस्तिसराशिर्वर्षकालेषष्ठोभावः स्यात्तस्मिन्भावेसूर्येसतितथाशुक्रेपतितेषष्ठाष्टमद्वादशस्थानान्यतमस्थेसतिकांदर्पिकामयभयंमदनसंबंधीरोगःस्यात् ॥ अयमर्थोमूलवाक्यानुसारेण ॥ तद्वाक्यंच ॥ शुक्रस्थानइत्यादि ॥ ६ ॥ अथान्यौरोगोत्पत्तियोगावाह ॥ सपापइति॥ सपापेपापग्रहयुक्तेगुरौरंध्रगेवर्षलग्नादष्टमस्थानेसति ॥ आरेभौमेलग्नेसति ॥ सतंद्रास्ति मूर्छातंद्राआलस्यंतत्सहितामूर्छाचेष्टाराहित्यंभवति ॥ सचंद्रेचंद्रयुक्तभौमेलग्नस्थे ॥ पुनश्चंद्रयुक्तपापयुक्तगुरावष्टमस्थेसति ॥ अंगनाशः

लग्नाधिपाब्दपतिषष्ठपतीत्थशालोरोगप्रदःखचरधातुविकारतःस्यात् ॥ कांदर्पिकामयभयंपतितेसितेऽर्कस्थानेऽथषष्ठइहरुक्सहमंसपापं
॥ ६ ॥ सपापेगुरौरंध्रगेलग्नआरेसतंद्रास्तिमूर्च्छांगनाशःसचंद्रे ॥ खलाःसूतिकेंद्रेऽब्दलग्नेरुगाप्त्यैकफोद्यंध्रिगैरीक्ष्यमाणेसितेस्यात् ॥ ७ ॥
दिनेऽब्दप्रवेशोविलग्नेऽब्दसूत्योर्यदादृक्कहद्दागृहाद्योऽधिकारः ॥ रवेर्वाकुजस्यात्रपीडाज्वरात्स्यादृशासौम्यखेटोत्थयान्तेसुखाप्तिः ॥ ८ ॥

कुत्रचिदंगस्यविशेषेणनाशःस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सूतिकेंद्रंसूतौजन्मकालेयानिचत्वारिकेंद्राणितेषुखलाःपापग्रहाः स्युस्तेअब्देलग्नेवर्षकालीनलग्नेस्युः ॥ तदारुगाख्यैरोगप्राप्तयैभवंति ॥ तथासितेशुक्रेक्ष्यंध्रिगैर्नरराशिस्थितैःपापग्रहैरीक्षमाणेदृष्टेसतिकफोत्पत्तिःस्यात् ॥ ७ ॥ अथान्यदाह ॥ दिनइति ॥ दिनेदिवसेप्रवेशोवर्षप्रवेशःस्याद्यदाविलग्नेऽब्दसूत्योर्वर्षकालजन्मकालयोर्लग्नस्थस्यरवेःसूर्यस्यवाकुजस्यभौमस्यवादृक्कोद्रेष्काणः हृद्दास्वगृहाधिकारः प्राप्तःस्यात्तदात्रवर्षेज्वरात्पीडास्यात्॥ अयमर्थःपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वासूर्येभौमेवालग्नेसतिज्वरात्पीडास्यादित्यर्थः ॥दृशासौम्यखेटोत्थयात्रतादृशिलग्नेशुभग्रहैर्दृष्टेसतिअंतेपरिणा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मेसुखाप्तिःस्यात् ॥८॥ अथरोगनाशरोगोत्पत्तियोगावाह ॥निशीति॥ निशिरात्रौसूतौजन्मचेत्स्यात्तत्रवर्धमानेशुक्लपक्षीय उपचीयमानेचंद्रेवर्षकालीनभौमेनसहइत्थ
शालतोमुथशिलयोगेसतिरुक्रोगःनश्येत्नाशंप्राप्नोति॥यदिशुक्लपक्षस्थोपचीयमानेचंद्रेमंदेत्थशालात्शनिनासहमुथशिलयोगेसतिरुक्रोगःएधतेवृद्धिंप्राप्नोति॥ व्य
त्ययोन्यथेति॥दिवसेजन्मस्यात्कृष्णपक्षस्थचंद्रेभौमेनसहमुथशिलयोगेसतिरोगवृद्धिःस्यात्॥पुनस्तादृशेचंद्रेशनिनासहमुथशिलयोगेसतिरोगनाशःस्यादित्यर्थः ॥९॥
अथान्यद्योगद्वयमाह॥ रवाविति ॥ केतुबुधयुतेरवावीदृशिभौमेनसहमुथशिल योगेसतिअब्दंनिखिलंसंपूर्णंवर्षगदोरोगःस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सूतौजन्म
कालेकश्चिद्ग्रहःअधिकारीवाबलीसन्सग्रहःअब्देवर्षकालेकेतुबुधयुक्तश्चेत्तदासंपूर्णंवर्षंरोगप्रदंस्यात् ॥१०॥ अथशूलयोगमाह॥चतुर्थइति॥वर्षलग्नेचतुर्थस्थानेअस्तेसप्त

निशिसूतौवर्धमानेचंद्रेभौमेत्थशालतः ॥ रुग्नश्येदेधतेमंदेत्थशालाद्व्यत्ययोऽन्यथा ॥९॥ रवावीदृशिवित्केतुयुतेऽब्दंनिखिलंगदाः ॥ अधि
कारीबलीसूतावब्देकेतुज्ञयुक्तथा ॥ १० ॥ चतुर्थेऽस्तेचमुथहाक्षुतदृष्ट्याशनीक्षिता ॥ शूलपीडापापखगैर्दृष्टेतत्परिणामजम् ॥ ११ ॥
जन्मस्थजीवसितराशिगतेमहीज्येसूर्यांशुगेपिटकशीतलिकादिमांद्यम् ॥ शीतोष्णगंडभवरुक्सबुधेचसेंदौकुष्ठंभगंदररुजोऽपिसगंडमा
लाः ॥ १२ ॥ जन्मलग्नेथिहानाथौषष्ठौपापान्वितेक्षितौ ॥ निर्बलौज्वरपीडांगवैकल्याद्यतिकष्टदौ ॥ १३ ॥

मस्थानेवामुथहास्यात्शनिनाक्षुतदृष्ट्याशत्रुदृष्ट्याचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्याईक्षितादृष्टासतीतदाशूलपीडास्यात् ॥ तादृशीमुथहापापग्रहैर्दृष्टासतीतत्परिणामजात
स्यपरिणामःशूलस्यनाशःततोजाताशूलनाशोत्तरंशूलपीडास्यादित्यर्थः॥११॥अथसकलग्रहवशेनापिटिकादियोगमाह । जन्मस्थेति ॥ जन्मकालेजीवसितराशिगतेम
हीजेजीवोबृहस्पतिःसितःशुक्रोवायस्मिन्राशावस्तिवर्षेतस्मिन्राशौमहीजेभौमश्चेत्स्यात् ॥ कीदृशोभौमः ॥ सूर्यांशगेअस्तंगतोभवेत्तदापिटकशीतलिकादिमांद्यंशी
तोष्णगंडभवरुक्चस्यात्॥बुधेचसेंदौएवंजन्मकालिकजीवसिताधिष्ठितराशौचंद्रयुक्तबुधेसतिकुष्ठंभगंदररुजोपिसगंडमालाख्यारोगाःस्युः ॥१२॥ अथान्यानिष्टयोग

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

माह॥ जन्मेति। जन्मलग्नेंथिहानाथौजन्मलग्नस्वामिमुथहास्वामिनौवर्षलग्नात्षष्ठौपापान्वितेक्षितौपापग्रहैर्युतौदृष्टौवानिर्बलौस्यातांतदाज्वरपीडांगवैकल्याद्यतिकष्टदौ भवेतां॥१३॥ अथरोगप्राप्तिस्त्रीप्राप्तियोगावाह॥मुथहा लग्नंचतन्नाथौतयोर्मुथहालग्नयोर्नाथौएतेचत्वारःपपांतःस्थाःपापग्रहमध्येस्थिताःस्युस्तदारोगदाःस्युः॥अनयो र्मध्येकश्चिदेकःपापग्रहमध्यगतस्तदारोगप्रदःस्यात्॥अयमशुभयोगः॥अथशुभयोगः॥ षष्ठेशेषष्ठभावस्वामिनिसौम्येशुभग्रहःसन्षष्ठगेषष्ठस्थानेसतितदास्त्रियाःप्राप्तिः इतीर्यतेज्ञायते॥ अस्मिन्नर्थेवामनः॥ षष्ठाधिपेशुभेषष्ठस्थितेप्राप्तिःस्त्रियाभवेदितिकेचित्॥ तन्न। यतोऽत्ररोगप्रकरणाद्वामिन्यारोगप्राप्तिरुचिता॥ नतुकेवलंतत्रास्त्रि याःप्राप्तिर्बाधितत्वात्॥ एतदर्थेसमरसिंहोपि॥ षष्ठाधिपेचषष्ठंप्राप्तेसौम्येभवेत्स्त्रियांगदप्राप्तिरिति॥१४॥ अथरोगस्थानमाह॥ रोगकर्तेति॥ पूर्वोक्तरोगकर्ताग्रहोयत्र

मुथहालग्नतन्नाथाःपापांतःस्थास्तुरोगदाः॥ षष्ठेशेषष्ठगेसौम्येस्त्रियःप्राप्तिरितीर्यते॥१४॥ रोगकर्तायत्रराशावंशेस्यादनयोर्बली॥ तत्स्था नंतस्यरोगस्यवाच्यंराशिस्वरूपतः॥ १५॥ जन्मषष्ठाधिपेभौमेवर्षेषष्ठगतेरुजा॥ क्रूरेत्थशालेविपुलःशुभदृग्योगतस्तनुः॥ १६॥ इतिष ष्ठभावः॥ अथसप्तमभावः॥ बलीसितोऽब्दाधिपतिःस्मरस्थःस्त्रीपक्षतःसौख्यकरोविचिंत्यः॥ ईज्येक्षितोऽत्यंतसुखंकुजेनाधिकारिणाप्री तिकरोमिथःस्यात्॥ १॥

राशावंशेस्यात्॥ यस्मिन्राशावंशेनवमांशे स्यादनयोर्बलीराशिनवमांशयोर्मध्येयोबलीसराशिस्तस्यरोगस्यराशिस्वरूपतःवातपित्तकफप्रयुक्तैःकृत्वातत्स्थानंवाच्यम्॥१५॥ अथान्यदाह॥ जन्मेति॥ जन्मषष्ठाधिपेजन्मकालीनषष्ठभावस्वामिनिभौमेसतिवर्षेषष्ठगतेषष्ठस्थानेचेत्तदारुजंरोगंकरोति॥ क्रूरेत्थशाले पापग्रहेणसहमुथशि लयोगेसतिविपुलोभूयान्रोगःस्यात्॥ शुभदृग्योगतःशुभग्रहैर्दृष्टःयुक्तोवातदातनुःस्वल्पोरोगःस्यात्॥ १६॥ इतिषष्ठभावः॥ ॥ अथसप्तमभावः॥ बलीसित इति॥ बलीसितःशुक्रःअब्दाधिपोवर्षस्वामीसन्स्मरस्थःसप्तमस्थानेचेत्तदास्त्रीपक्षतः सौख्यकरोविचिंत्यःज्ञेयः॥ ईज्येक्षितएतादृशःशुक्रोबृहस्पतिनादृष्टस्तदाअ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

त्यंतंसौख्यंकरोति ॥ कुजेनभौमेनअधिकारिणापंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वादृष्टस्तदामिथःपरस्परंप्रीतिकरःस्यात् ॥ १ ॥ अथजारताविवाह्योगावाह ॥ बुधेक्षितइति ॥ तस्मिन्शुक्रेवर्षस्वामिनिसप्तमस्थेसति ॥ बुधेक्षितेबुधेनदृष्टेसति ॥ लघ्व्याअल्पवयस्कयासहजारतास्यात् ॥ परविवाहितांभुंक्तइत्यर्थः ॥ तादृशे शुक्रेमंदेनशनिनादृष्टेसतिवृद्धयानार्यासहजारतास्यात् ॥ तादृशेशुक्रेगुरुदृष्ट्यावृहस्पतिनादृष्टेनवाभार्यानवीनाविवाहितास्त्रीभवति ॥ ततस्तस्याःसकाशात्त्वरि तंशीघ्रंसंततिःस्यात् ॥ एवंसतिगुरुदृष्ट्याइतिपाठःग्रामादिकः ईज्येक्षितइतिपूर्वपद्येउक्तत्वादितितत्त्वं ॥ अत्रगुरुयुक्तेनवाभार्येतिपाठःसाधुःपूर्वग्रंथानुरोधात् ॥ उ क्तंचजातकसारे ॥ संयुक्तेसुरपूजितेनववधूप्राप्तिश्चसद्वंशतइति ॥ वामनः ॥ गुरुयुक्तेनवाभार्यासंततिस्त्वरितंततः ॥ ताजिकयोगसुधानिधौ ॥ गुरुयुतेपिचनूतन वल्लभाभवतितत्रचसंततिराशुनहिइति ॥ २ ॥ अथस्त्रीसौख्यविवाहयोगावाह ॥ २ ॥ जन्मेति ॥ जन्मलग्नाधिपेजन्मलग्नस्वामिनिवर्षबलान्वितेबलिष्ठेअस्तस्थेस

बुधेक्षितेजारतास्याल्लघ्व्यामंदेनवृद्धया ॥ गुरुदृष्ट्यानवाभार्यासंततिस्त्वरितंततः ॥ २ ॥ जन्मलग्नाधिपेऽस्तस्थेदारसौख्यंबलान्विते ॥ ज न्मशुक्रर्क्षमस्तेऽब्देस्त्रीलाभायसितेऽब्दपे ॥ ३ ॥

प्तमस्थानेसति दारसौख्यंस्त्रीजनितंसुखंस्यात् ॥ जन्मकालेशुक्रर्क्षंशुक्रोयस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिरब्देवर्षकालेअस्तेसप्तमस्थानेसतिसितेशुक्रेअब्दपेवर्षस्वामिनिस तितदास्त्रीलाभायस्त्रीप्राप्तयेभवति ॥ इदमवधेयं ॥ जन्मशुक्रर्क्षमित्यत्रजन्मशुक्रर्क्षमस्तेतत्रचेच्छुक्रोऽब्दपोवर्षस्वामीतदास्त्रीसुखमित्यत्रसंमतेरभावः ॥ यथासम रसिंहः ॥ जातकलग्नाधिपतौवर्षस्थेबलिनिदारसुखं ॥ शुक्रस्थानेवर्षेपरिणयतिगृहस्थतांयातीति ॥ ताजिकालंकारे ॥ जनुर्लग्नाधीशेशरदिमदसंस्थेबलयुतेभृशंयो षित्तोषःसितयुतगृहेस्यात्परिणयः ॥ ताजिकयोगसुधानिधौ ॥ जननलग्नपतौशरदस्तगेबलयुतेप्रमदासुखमीरितं ॥ जननशुक्रगराशिगतेजनुस्तनुपतौसबलेपरिणा यनं ॥ वामनः ॥ जन्मलग्नाधिपेवर्षेलग्नात्सप्तमगेसति ॥ उदितेसबलेचैवंदारसौख्यंप्रजायते ॥ शुक्रोजन्मनियद्राशौवर्षेलग्नेश्वरोयदि ॥ तद्राशौसप्तमस्थेपिपुंसःप रिणयस्तदेति ॥ अत्रपूर्वपरामर्शाल्लग्नेश्वरोजन्मलग्नेश्वरइति ॥ नचवर्षेश्वरोयदीतिपाठः ॥ पूर्वश्लोकविरोधात् ॥ तादृगर्थेसमंतेरभावाच्च । एवंसतिमूलंनिर्मूलमि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तिमंतव्यं ॥ ३ ॥ अथस्त्रीलाभयोगंस्त्रीकष्टयोगंचाह ॥ लग्नेति ॥ लग्नंवर्षलग्नं ॥ अस्तंसप्तमभावः अनयोर्नाथयोःस्वामिनोरित्थशालेमुथशिलयोगेसति । स्त्रीला भंविवाहादिद्वारास्त्रीप्राप्तिमादिशेत् कथयेत् ॥ सहमेशइति । सहमेशःस्त्रीसहमस्वामीभावपोवा ॥ सप्तमभावस्वामीवाविनष्टश्चेत्तदास्त्रियाःकष्टदोदुःखदोभव ति ॥ विनष्टग्रहलक्षणंवामनेनोक्तं । क्रूराक्रांतः क्रूरयुतःक्रूरदृष्टश्चयोग्रहः । विरश्मितांप्रपन्नश्चसविनष्टोबुधैःस्मृतः ॥ इति ॥ ४ ॥ अथस्त्रीस्वल्पसुखमहत्सुखयोगा वाह ॥ नष्टेंदाविति । शुक्रपदगेशुक्राधिष्ठितराशिस्थितेवर्षेनष्टेप्रागुक्तविनष्टलक्षणाक्रांतेइंदौचंद्रेसति । स्वल्पमैथुनमादिशेत्कथयेत् । तथाजन्मशुक्रर्क्षगोर्भोमःज न्मकालेशुक्रोयस्मिन्राशावस्तितस्मिन्राशौवर्षकालेभौमोबलीभवेत्तदास्त्रीसुखोत्सवकृत् ॥ ५ ॥ अथस्त्रीसौख्ययोगचतुष्टयमाह ॥ जन्मास्तपइति । जन्मकालीन

लग्नास्तनाथयोरित्थशालेस्त्रीलाभमादिशेत् ॥ सहमेशोभावपोवाविनष्टःकष्टदःस्त्रियः ॥ ४ ॥ नष्टेन्दौशुक्रपदगेमैथुनंस्वल्पमादिशेत् ॥ जन्मशुक्रर्क्षगोभौमःस्त्रीसुखोत्सवकृद्बली ॥ ५ ॥ जन्मास्तपेऽब्दपसितेनयुगीक्षितेस्यात्स्त्रीसंगमोबहुविलाससुखप्रधानः ॥ केंद्रत्रिको णगगुरौजनिशुक्रभस्थेस्त्रीसौख्यमुक्तमितिहद्दविवाहयोश्च ॥ ६ ॥

लग्नात्सप्तमस्थानस्वामिनि ॥ अब्दपसितेनवर्षस्वामीशुक्रस्तेनयुगीक्षितेयुक्तोदृष्टोवातदास्त्रीसंगमोबहुविलाससुखप्रधानःस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ केंद्रेति ॥ ज न्मकालेशुक्रभस्थेशुक्राधिष्ठितराशिस्थितेवर्षकालीनगुरौकेंद्रत्रिकोणगतेसतिस्त्रीसौख्यमुक्तं ॥ अयंद्वितीयोयोगः ॥ इतिहद्दाविवाहयोश्चेति ॥ अमुनाप्रकारेणवर्ष लग्नेयआगतोहद्दास्वामीसजन्मकालीनशुक्राक्रांतराशिगतःसन्केंद्रत्रिकोणगोभवेत्तदास्त्रीसौख्यंस्यात्अयंतृतीयोयोगः ॥ तथावर्षकालेयद्विवाहसहमंतत्स्वामीवाज न्मकालीनशुक्राधिष्ठितराशिगतःसन्केंद्रत्रिकोणगोभवेत्तदापिस्त्रीसौख्यंस्यात्॥ अयंचतुर्थोयोगः॥ केंद्रमित्यत्रलग्नंविहायचतुर्थसप्तमदशमान्युक्तानिसमरसिंहेन॥ तद्वाक्यंच ॥ शुक्रस्थानेवास्यान्नवमेऽस्तेपंचमेचतुर्थेखे । जीवेसतिपूर्णफलंविवाहयेद्धदनाथेच ॥ फलसाम्याद्युक्तिलाघवात्ग्रंथकृतालग्नमुक्तमितिबोध्यम्॥६॥अथस्त्री

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

क्लेशविवाहयोगावाह ॥ अधिकारीति ॥ पंचाधिकारिणांमध्येयस्यकस्यचिदधिकारिणः पदस्थेस्थानेअर्केसूर्येसति स्त्रीभ्योऽनिशंनिरंतरंव्याकुलतास्यात् ॥ एवंइंथिहा धिकृतस्थानेइंथिहामुथहाअधिकृतस्थानेअधिकारिग्रहस्यस्थानेगुरुदृष्ट्यागुरुणादृष्टासतीविवाहकर्त्रीस्यात् ॥७॥ अथस्त्रीक्लेशयोगावाह ॥ इंथिहेति । द्यूनेवर्षलग्नात्स प्तमस्थानेइंथिहामुथहा अर्कारयुक् अर्कःसूर्यःआरोभौमस्तेनयुक्ताचेत्तदास्त्रीपुत्रेभ्यःकष्टंभवेत् ॥ पापग्रहदृष्ट्याविशेषतःकष्टंस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः । स्त्रीस हमेक्रूरितेपापाक्रांतेवर्षलग्नात्सप्तमस्थानेसतिस्त्रीपुत्रेभ्यःकष्टंस्यात् । पापग्रहैर्दृष्टेसतिविशेषतःकष्टंस्यात् । केचित्तुक्रूरितेइत्यस्ययोगद्वयेप्यन्वयः ॥ क्रूरितेद्यूनेइंथिहा र्कारयुगितिवदंति । तन्नाअर्कारयुगित्यनेनैवद्यूनस्यक्रूरितत्वोपपत्तेः ॥ अन्यथायोगद्वयकल्पनमपिव्यर्थंस्यादिति ॥ ८ ॥ अथविवाहयोगमाह ॥ सूताविति ॥

अधिकारिपदस्थेऽर्केस्त्रीभ्योव्याकुलताऽनिशं ॥ इंथिहाधिकृतस्थानेगुरुदृष्ट्याविवाहकृत् ॥ ७ ॥ इंथिहार्कारयुग्द्यूनेक्रूरितेसहमेस्त्रियाः ॥ स्त्रीपुत्रेभ्योभवेत्कष्टंपापदृष्ट्याविशेषतः ॥ ८ ॥ सूतौद्यूनाधिपःशुक्रोऽब्देद्यूनेबलवान्भवेत् ॥ लग्नेशेनेत्थशालश्चेत्स्त्रीलाभंकुरुतेध्रुवं ॥९॥ भौमेऽब्दपेसितदृशाशुक्रेऽब्देशेकुजेक्षया ॥ तदृष्टेदारसहमेस्त्रीलाभोभवतिध्रुवम् ॥ १० ॥ सूतौवादारसहमेतदृष्टेयोषिदाप्यते ॥ स्वामि दृष्टंस्त्रीसहमंशुक्रदृष्टंविवाहकृत् ॥ ११ ॥

सूतौजन्मकालेद्यूनाधिपःसप्तमभावस्वामीशुक्रःअब्देवर्षकालेबलवान्बलिष्ठःसन्द्यूनेसप्तमस्थानेभवल्लग्नेशेनेत्थशालश्चेत्वर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलयोगश्चेत्तदास्त्री लाभंसुखंचकुरुते ॥ ९ ॥ अथत्रींस्त्रीप्राप्तियोगानाह ॥ भौमइति ॥ भौमेअब्दपेवर्षस्वामिनि सितदृशाशुक्रेणदृष्टेसतिस्त्रीलाभयोगएकः ॥ तथाशुक्रेब्देशेवर्ष स्वामिनिकुजेक्षयाभौमेनदृष्टेसतिस्त्रीलाभयोगोद्वितीयः ॥ अथवादारसहमेवर्षीयस्त्रीसहमेतदृष्टेताभ्यांशुक्रभौमाभ्यांदृष्टेसतिध्रुवंनिश्चयेनस्त्रीलाभोभवति ॥ तृती योयोगः ॥ १० ॥ अथपुनर्विवाहयोगद्वयमाह ॥ सूताविति ॥ वाप्रकारांतरेण सूतौजन्मकालेदारसहमेस्त्रीसहमेतदृष्टेशुक्रभौमाभ्यांदृष्टेसतियोषित्स्त्रीप्राप्यते ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

उक्तंचसमरसिंहेन ॥ जन्मनिदृष्टौसत्यांस्त्रीसहमाप्तौचपरिवारः ॥ अयमर्थः ॥ यथावर्षकालेस्त्रीसहमंतथैवजन्मकालेप्रश्नकालेचस्त्रीसहमंकार्यमितिसंज्ञातंत्रेसहम
प्रकरणेउक्तमस्ति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ स्त्रीसहमंस्वामिनादृष्टंशुक्रदृष्टंतदाविवाहकृत् ॥ ११ ॥ अथस्त्रीसुखप्राप्तियोगावाह ॥ सूतावितिं ॥ सूतौज
न्मकालेद्यूनाधिपेसप्तमभावस्वामिनि वर्षेवर्षकालेसहमेशेस्त्रीसहमस्वामीभवेत्तदास्त्रियःसुखं स्त्रीतःसुखंस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ जन्मास्तपे जन्म
कालीनसप्तमभावस्वामी इंथिहानाथःवर्षकालीनमुथहास्वामी वर्षेशोवर्षस्वामी एतेखेदशमस्थाने तथाद्यूनेसप्तमस्थानेस्युस्तदास्त्रीतःसुखंस्यात् ॥ उक्तंचताजिकयो
गसुधानिधौ ॥ जन्मास्तनाथेऽब्दपतौचमुंथेशेऽस्तंगतेव्योमगतेऽपितद्वत् ॥ अतएववर्षेशाश्चेत्द्यूनेतथेतिपाठकल्पनमपिनिरस्तं ॥ १२ ॥ अथसप्तमस्थानस्यमार्ग

सूतौद्यूनाधिपेवर्षसहमेशेस्त्रियाःसुखम् ॥ जन्मास्तपेंथिहानाथवर्षेशःखेद्युनेतथा ॥ १२ ॥ मुथहातोद्यूनसंस्थःस्वगृहोच्चगतःशशी ॥
विदेशगमनंकुर्यात्क्लेशःपापेक्षणाद्भवेत् ॥ १३ ॥ इतिजायाभावविचारः ॥ अथाष्टमभावविचारः ॥ भौमेऽब्दपेक्रूरहतेऽयसाघातोबलो
ज्झिते ॥ अग्निभीरग्निभेक्रूरनराद्विपदभेमृतिः ॥१॥ वियत्यवनिपामात्यरिपुतस्करजंभयम् ॥ तुर्येमातुःपितृव्याद्धामातुलात्पितृतोगुरोः २

स्थानत्वाद्विदेशगमनयोगमाह ॥ मुथहातइति ॥ वर्षेस्वगृहस्योच्चगतःशशीचंद्रोमुथहातोमुथहाधिष्ठितस्थानात् द्यूनस्थःसप्तमस्थानेस्यात्तदाविदेशगमनंकुर्यात् ॥
एतादृशश्चंद्रःपापेक्षणात् पापग्रहैर्दृष्टश्चेत्तदाक्लेशदोभवेत् ॥ १३ ॥ इतिसप्तमभावविचारः ॥ अथअष्टमभावविचारः ॥ भौमइति ॥ भौमेअब्दपेवर्षस्वामिनिस
ति क्रूरहतेयुद्धादिनापीडिते बलोज्झिते निर्बलेयत्किंचित्स्थानगतेसति अयसालोहेनघातोभवेत् ॥ तथाभौमेअग्निभेवह्निराशौसंज्ञातंत्रोक्तमेषसिंहधनुषाख्येस्थिते
सतिअग्निभीर्वह्निसंबंधाद्भीतिर्भयंभवति ॥ तथाभौमेद्विपदभेमिथुनकन्याधनुःपूर्वार्धराशिस्थेक्रूरनरात् उग्रस्वभावमनुष्याच्चौरादितोमृतिर्मरणंस्यात् ॥ १ ॥ अथ
तादृशस्यभौमस्यविशेषस्थानगतस्ययोगावाह ॥ वियतीति ॥ वर्षस्वामिनिभौमेनिर्बलेक्रूरहतेएतादृशेयदिवियति दशमस्थानगतेसति तदा अवनिपामात्यात्राज

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

प्रधानतोरिपुतःशत्रुतःतस्करतश्चौरतोभयंवक्तव्यं ॥ अथतादृशेभौमेतुर्येचतुर्थस्थानस्थेसतिमातुःपितृव्याद्वा मातुलात्पितृतःगुरोःपितुःसकाशाद्गुरोःसकाशाद्भयंवाच्यम् ॥ २ ॥ अथमहामृत्युयोगानाह ॥ लग्नेंथिहापतिसमापतयोमृतीशाइति ॥ वर्षलग्नस्वामी मुथहास्वामी वर्षस्वामी एतेत्रयोमृतीशाश्चेदित्थशालिनः अष्टमभावस्वामिनासहमुथशिलयोगश्चेत्तदानिधनप्रदामरणप्रदाःस्युः ॥ चेत्पाकरिष्टस्यदशारिष्टस्यसमयेमृतिरेवस्यात् ॥ अयमर्थः ॥ जन्मकालिकपापग्रहदशायांपापग्रहस्यांतर्दशाचेद्भवतितदामरणमेवस्यादित्यर्थः ॥ अन्यदाह ॥ तत्रेति ॥ तत्रवर्षकालेदिवसेऽब्दवेशेदिवावर्षप्रवेशेसतिसार्केकुजेसूर्यसहितेभौमेसतिनृपभयंराज्ञःसकाशाद्भयंस्यात् ॥ ३ ॥ अथचतुरोमृत्युयोगानाह ॥ सूर्यइति ॥ सूर्येजननेजन्मकालेसितेनशुक्रेणसहमूसरिफयोगेसति ॥ तथावर्षेअधिकारीपंचाधिकारिणांमध्ये

लग्नेंथिहापतिसमापतयोमृतीशाश्चेदित्थशालिनइमेनिधनप्रदाःस्युः ॥ चेत्पाकरिष्टसमयेमृतिरेवतत्रसार्केकुजेनृपभयंदिवसेऽब्दवेशे ॥३॥ सुर्येमूसरिफेसितेनजननेवर्षेधिकारीतथार्केंद्रेराजगदाद्भयंचरुगसृक्स्थानेऽधिकारीदुजे ॥ सौम्येक्रूरदृशाकुजस्यरुगसृग्दोषोदिनांशुस्थितेदग्धेबंधमृतीविदेशतइतिप्राहुर्बुधेतादृशे ॥ ४ ॥

अधिकारीभवति केंद्रेसति राजगदाद्भयंचराज्ञःसकाशात् तथारोगाद्भयंस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथद्वितीयः ॥ जन्मकालेअसृक्स्थानेभौमाक्रांतराशौअधिकारिणिवर्षेपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारिणिइंदुजेबुधेसतिरुक्रोगःस्यात् ॥ अथतृतीयः ॥ अथवासौम्येबुधेअधिकारिणिसतिक्रूरदृशाकुजस्यभौमस्यक्रूरदृशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्टयादृष्टेसतिअसृक्दोषादिनारक्तविकारजनितदोषादिनारुक्रोगःस्यात् ॥ अथचतुर्थोयोगः ॥ पुनरपितादृशेबुधेअधिकारिणिक्रूरदृष्ट्याभौमेनदृष्टेअंशुस्थितेअर्थात्कुजस्यांशुस्थितेकुजरश्मिस्थितेदग्धेसतिकुजेनयुद्धादिनापीडितेइत्यर्थः ॥ तदाविदेशतःपरदेशेबंधनमृतीस्यातामितिबुधाःप्राहुः ॥ उक्तंचसमरसिंहेन ॥ दग्धेचरश्म्यधःस्थात्परदेशबंधनंमरणमिति ॥ ताजिकालंकारे ॥ सौम्येक्रूरदृशाक्षतिःकुजदृशादग्धंचतद्रश्मिभिर्निर्वधेहननंविदेशमरणंमृत्योर्लभेन्निश्चितमि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ति ॥ केचित्तुइनांशुस्थितेसूर्यसान्निध्येनास्तंगतेसूर्यमंडलगतेइत्यर्थः ॥ दग्धेपापाक्रांते कुजपदसान्निध्येनकुजयुक्तइत्यर्थः ॥ अतएववामनः ॥ भौमयुक्तेबुधेसार्केविदे शेबंधनंमृतिरिति ॥ तन्न ॥ भिन्नराशिस्थितस्यापिबुधस्यास्तंगतत्वेनसार्कत्वाभावात्समरवाक्येसूर्यपदसांनिध्याभावेनसूर्यस्याप्रसक्त्यासूर्यरश्म्यधःस्थादित्यर्थकल्प नस्यान्याय्यत्वाच्च ॥ नचवामनवाक्यस्यकागतिरितिवाच्यं ॥ भौमयुक्तेबुधेइत्यस्यस्वोक्तार्थविरुद्धार्थत्वाभावेनसार्केत्यस्याधिकोक्त्याविरोधाभावादिति ॥ ४ ॥ अ थरोगयोगावाह ॥ भौमस्थानइति ॥ जन्मकालेभौमस्थाने भौमोयस्मिन्राशावस्तितस्मिन्राशौवर्षेअधिकारिणिइंदौचंद्रेसतिगुप्तमप्रकाश्यंनृपभयं राज्ञःसकाशा द्भयंरुजोरोगाःस्युः ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः । मंदःशनैश्चरः । अधिकारिपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वाखेदशमस्थानेचेत्स्यात्तदालोहहतेलोंहप्रहारात्

भौमस्थानेऽधिकारींदौगुप्तंनृपभयंरुजः ॥ मंदोऽधिकारीखेलोहहतेपीडाकरःस्मृतः ॥ ५ ॥ भौमेऽष्टमेभयंवह्नेःप्रहारोवानृपाद्भयम् ॥ आरे खस्थेचतुष्पद्भ्यःपातोदुःखंरुजोसृजा ॥ ६ ॥ वित्ताष्टगेज्योधनहायद्यब्देशोऽशुभेक्षितः ॥ मंदेद्यूनेदुर्वचनापवादकलिभर्त्सनम् ॥ ७ ॥ पतितेज्ञेक्रूरदृशाऽऽरेत्थशालेमृतिंवदेत् ॥ कुजहद्दास्थितेनाशःसौम्यदृष्ट्याशुभंभवेत् ॥ ८ ॥

पीडाकरःस्मृतः ॥ ५ ॥ अथाल्पमृत्युयोगावाह ॥ भौमइति ॥ वर्षलग्नादष्टमस्थानेभौमेसतिवह्नेः सकाशात् भयं प्रहारोवा शस्त्रादिनाघातोवा नृपात्राज्ञः सका शाद्भयंवास्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ आरेभौमेखस्थेदशमस्थानेसतिचतुष्पाद्भ्यश्चतुष्पदेभ्यःपातःपतनंदुखंअसृजः रक्तविकारजनितरुजोरोगाःस्युः ॥ ६ ॥ अथधननाशविवादयोगावाह ॥ वित्ताष्टगेति ॥ यदिअब्देशःवर्षेशः ईज्योगुरुःवित्ताष्टगः द्वितीयेअष्टमस्थानेवासन् अशुभेक्षितःपापग्रहदृष्टस्तदाधनहाध ननाशकर्तास्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ मंदेशनौद्यूनेसप्तमस्थानेसतिदुर्वचनापवादकलिभर्त्सनंधिक्कारंप्राप्नोति ॥ ७ ॥ अथमहाल्पमृत्युयोगावाह ॥ प तितइति ॥ पतितेज्ञेबुधे क्रूरदृशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्याआरे भौमेत्थशालेमुथशिलयोगंकरोति तदामृतिंवदेत् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ तादृशेबुधेकुज

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

हद्दास्थिते भौमहद्दायांस्थितेनाशःद्रव्यस्यस्यादित्यपरोयोगः शुभदृष्ट्यादृशेवुधेयोगद्वयेपिदृष्टश्चेत्शुभंवदेत् ॥ ८ ॥ अथझकटयोगावाह ॥ लग्नाधिपइति ॥ लग्नाधिपेवर्षलग्नस्वामिनिनष्टदग्धेनष्टेहीनबलेदग्धेअस्तंगतेअशुभान्वितेअशुभैःपापग्रहैरन्वितेयुक्तेसतियोषिद्भिः अन्यस्त्रीभिःसहवादःकलहःस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ जन्मनिजन्मकालेअष्टमगोऽष्टमस्थानेजीवोबृहस्पतिश्चेत्सवर्षेनाधिकारी पंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीनस्यात् ॥ तदापृथुर्महान्कलिःकलहःस्यात् ॥ ९ ॥ अथजयवादयोगावाह ॥ जयइति ॥ प्रागुक्तादृशेगुरौशुक्रेक्षणात्शुक्रेणदृष्टेसतिस्त्रीविवादेप्रत्युत्तरवशेनजयउक्तःकथितः ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ भौमेंऽत्यगेभौमेअंत्यगेवर्षलग्नाद्वादशस्थानेसति धनेद्वितीयस्थानेसूर्येसति तदावादात्क्लेशंविनिर्दिशेत् ॥ १० ॥ अथान्यौकलिरोगयोगावाह ॥ रिपुगइति ॥

लग्नाधिपेनष्टदग्धेयोषिद्वादोऽशुभान्विते ॥ जन्मन्यष्टमगोजीवोनाधिकारीकलिःपृथुः ॥ ९ ॥ जयःशुक्रेक्षणादुक्तःप्रत्युत्तरवशेनतु ॥ भौमेंऽत्यगेधनेसूर्येवादात्क्लेशंविनिर्दिशेत् ॥ १० ॥ रिपुगोत्रकलिर्भीतिः संख्येकुजहतेऽब्दपे ॥ दग्धोजन्मांगपोवर्षेऽष्टमोरोगकलीदिशेत् ॥ ११ ॥ सूत्यब्दयोरधिकृतोभौमस्थानेगुरुर्हतः ॥ पापैर्वादःस्फुटोप्येवंतादृशींदौशनेःपदे ॥ १२ ॥

अब्दपेवर्षस्वामिनि कुजहतेभौमेनपीडितेसति रिपुभिःशत्रुभिर्गोत्रैःस्ववंशस्थैःसहकलिःस्यात् ॥ संख्येसंग्रामेभीतिर्भयंचस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ जन्मांगपोजन्मकालीनलग्नस्वामीवर्षेदग्धोऽस्तंगतःसन्नष्टमोऽष्टमस्थानेचेद्भवति तदारोगकलीदिशेत्कथयेत् ॥ ११ ॥ अथकलहयोगावाह ॥ सूत्यब्दयोरिति ॥ गुरुर्बृहस्पतिः सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोरधिकृतोअधिकारीभूत्वाभौमस्थानेजन्मकालिकभौमाक्रांतराशिस्थःसन्हतःपापैःग्रहैर्हतश्चेद्भवतितदालोकैःसहस्फुटोवादःस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ शनेःपदेजन्मकालिकशन्याक्रांतराशौतादृशिजन्मकालवर्षकालयोरधिकारिणिपापग्रहैश्चहतेइंदौचंद्रेतिष्ठतिसतिएवमेवंफलः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

स्फुटःकलहःस्यात् ॥१२॥ अथविदेशगमनादियोगमाह॥ सूत्यब्दयोरिति॥ सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोः अधिकृतेअधिकारंप्राप्तेचंद्रेबुधपदेजन्मकालीनबुधाक्रांतराशौस्थितेहतेक्रूरैः पापग्रहैर्हतेसति विदेशगमनंवादःविमनस्कतावास्यात्॥ १३॥ अथाल्पमृत्युयोगावाह॥ मेषइति॥ आरेभौमे मेषेसिंहेधनुधिवृषेरंध्रेअष्टमस्थानेसतिअसितः खड्गाद्भयंस्यात्॥ अयमेकोयोगः॥ अथान्यः॥ मृतौअष्टमस्थानेमृतीशलग्नेशौअष्टमस्थानस्वामिवर्षलग्नस्वामिनौपापदृग्युतौपापग्रहैर्दृष्टौयुतौवासत्यांमृत्युदौमरणदौभवतः॥ १४॥ अथसामान्यवर्षयोगमाह॥ यत्रर्क्षइति॥ जन्मनिजन्मकालेकुजोभौमःयत्रर्क्षेयस्मिन्राशौस्यात्सराशिर्यदाअब्दलग्नोपगःवर्षलग्नेभवेत्तत्रबुधोवर्षपतिर्वर्षस्वामीसन्नष्टबलोभवेत्तदानशोभनंशुभफलदोनस्यात्॥१५॥ अथवाहनाद्भयपतनयोगावाह॥ सार्कइति॥ सार्केशनौसूर्ययुक्तशनौ। भौमयुतेसभौमेखाष्ट

सूत्यब्दयोरधिकृतेचंद्रेबुधपदेहते ॥ क्रूरैर्विदेशगमनंवादःस्याद्विमनस्कता ॥१३॥ मेषेसिंहेधनुष्यारेवृषेरंध्रेऽसितोभयम् ॥ मृतौमृतीशलग्नेशौमृत्युदौपापदृग्युतौ ॥ १४ ॥ यत्रर्क्षेजन्मनिकुजःसोऽब्दलग्नोपगोयदा ॥ बुधोवर्षपतिर्नष्टबलस्तत्रनशोभनं ॥ १५ ॥ सार्केशनौभौमयुतेखाष्टस्थेवाहनाद्भयम् ॥ सार्केभौमेऽष्टमस्थेतुपतनंवाहनाद्भवेत् ॥ १६ ॥ सारेऽब्दपेऽष्टमेमृत्युश्चंद्रेंत्यारिमृतौमृतिः ॥ उदितेमृतिसद्मेशेनिर्बलेजीवितेमृतिः ॥ १७ ॥ पुण्यसद्मेश्वरःपुण्यसहमादृष्टगोयदा ॥ सूत्यष्टमेशःपुण्यस्थोमृतिदःपापदृग्युतः ॥ १८ ॥

स्थेदशमाष्टमस्थानस्थेसतिवाहनाद्भयंभवति॥ अयमेकोयोगः॥ अथान्यः॥ सार्केभौमेसूर्ययुक्तभौमेऽष्टमस्थानस्थेसतिवाहनात्पतनंवदेत्कथयेत्॥ १६॥ अथमहामृत्युयोगावाह॥ सारेब्दपइति॥ सारेऽब्दपेआरेणभौमेनसहवर्तमानेसारेएतादृशेअब्दपेवर्षस्वामिनिअष्टमेसतिमृतिर्मरणंस्यात्। तथाअंत्यारिमृतौद्वादशषष्ठाष्टमस्थानेषुचंद्रेसतिमृतिर्मरणं॥ अयमेकोयोगः॥ अथान्यः॥ मृतिसद्मेशेमृत्युसहमस्वामिनिउदितेउदयंप्राप्तेनिर्बलेबलरहितेसतिजीवितेमृतिःस्यात्॥१७॥ अथान्यौमहामृत्युयोगावाह॥ पुण्यसद्मेश्वरइति॥ पुण्यसद्मेश्वरःपुण्यसहमस्वामीपुण्यसहमस्थानादष्टमस्थानस्थः पापदृग्युतः पापग्रहैर्दृष्टोयुक्तोवास्यात्तदामृतिःस्यात्॥ अयमेकोयोगः॥ अ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

थान्यः ॥ सूत्यष्टमेशःसूतौजन्मकालेअष्टमेशः । अष्टमस्थानस्वामीपुण्यस्थः । पुण्यसहमस्थानस्थः पापग्रहेणदृष्टोयुतोवास्यात्तदामृतिर्मरणंस्यात् ॥ १८ ॥
अथान्यौमृत्युयोगावाह ॥ सूत्यष्टमगतइति ॥ सूत्यष्टमगतोराशिःसूतौजन्मकालिकलग्नादष्टमराशिर्वर्षकालीनपुण्यसद्मनिपुण्यसहमस्थानस्थोभवन्नाथयुक्स्व
स्वामिनायुक्तश्चेत्तदामृत्युःस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ तथाअब्दलग्नाद्वर्षलग्नादष्टमर्क्षेअष्टमोराशिरित्थंपुण्यसहमस्थस्वामिनायुक्तश्चेत्तदामृत्युः
स्यात् ॥ १९ ॥ अथान्यमृत्युयोगावाह ॥ पुण्यसद्मेति ॥ पुण्यसद्मंपुण्यसहमंअशुभाक्रांतंपापग्रहैर्युक्तंस्याद्यदिमृतीशःअष्टमस्थानस्वामीअंत्यारिरंध्रगःद्वाद
शषष्ठाष्टमस्थानस्थश्चेद्भवतितदामृत्युंवदेत् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ मुथहेशः ॥ मुथहास्वामीअब्दपोवावर्षस्वामीवातत्रतथैवपापाक्रांतःद्वादशषष्ठा

सूत्यष्टमगतोराशिःपुण्यसद्मनिनाथयुक् ॥ अब्दलग्नाऽष्टमर्क्षेवाचेदित्थंस्यान्मृतिस्तदा ॥१९॥ पुण्यसद्माशुभाक्रांतंमृतीशोंऽत्यारिरंध्रगः॥
मुथहेशोऽब्दपोवापिमृत्यंतत्रविनिर्दिशेत् ॥ २० ॥ सक्रूरेजन्मपेमृत्यौमृतिश्चेदिंथिहार्कियुक् ॥ भौमक्षुतेक्षणेतत्रमृत्युःस्यादात्मघाततः
॥ २१ ॥ मंदोऽष्टमेमृतीशेत्थशालान्मृत्युकरःस्मृतः ॥ शुभेत्थशालात्सर्वेऽपियोगानाशुभदायकाः ॥ २२ ॥

ष्टमस्थानश्चेत्तदामृत्युंविनिर्दिशेत् ॥ २० ॥ अथमहामृत्युयोगानाह ॥ सक्रूरइति ॥ जन्मपेजन्मलग्नस्वामिनिसक्रूरेवर्षेपापग्रहयुक्तेमृत्यौअष्टमस्थानस्थेसतिमृ
तिर्मरणंस्यात् ॥ चेदिंथिहामुथहायत्रकुत्रापिस्थितःआर्कियुक्ताशनियुक्तादामृतिः ॥ भौमक्षुतेक्षणात्भौमेनक्षुतदृष्ट्याचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टासती
तत्रईदृशेयोगेआत्मघाततोमृत्युःस्यात् ॥ २१ ॥ अथमहामृत्युयोगंसर्वमृत्युयोगपरिहारंचाह ॥ मंदइति ॥ मंदश्चनैश्चरःअष्टमेवर्षलग्नादष्टमस्थानेस्थि
तः ॥ मृतीशेत्थशालात् मृतीशःअष्टमभावस्वामीतेनसहमुथशिलयोगान्मृत्युकरःस्मृतःकथितः ॥ अथैतद्योगानामपवादमाह ॥ सर्वेपिमृत्युयोगाःशुभे

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

त्थशालात् यद्यरिष्टकारकाणांग्रहाणाशुभग्रहैःसाकंमुथशिलयोगस्तर्हिअशुभदायकाअनिष्टदायकानभवंति ॥ २२ ॥ अथमहामृत्युयोगमाह ॥ सूतिरंध्रपति
रिति ॥ सूतौजन्मकालेरंध्रपतिः अष्टमभावस्वामीमंदःशनिः अब्देवर्षेवर्षलग्नादष्टमस्थानस्थःसन्लग्नपेनवर्षलग्नस्वामिनाचेत्क्रूरदृशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्या
इत्थशालीमुथशिलयोगंकरोति तदातत्कालेतस्मिन्समयेमृत्युदायकोभवति ॥ २३ ॥२४॥ इतिअष्टमभावविचारः ॥ अथनवमभावविचारः ॥ तत्रनवमभावेमार्ग
धर्मविचारस्तावद्गमनयोगमाह ॥ भौमेइति ॥ भौमऽब्दपे भौमेवर्षस्वामिनि त्रिनवगेतृतीयगेनवमस्थानेवाक्रूरायुक्तेक्रूरैःपापग्रहैरयुक्तेयोगरहितेबलान्वितेबलिष्ठेसतित
दामार्गः गमनंगुणावहः लाभादिसुखकरः ॥ चरंकार्यत्वरयासाध्यमपिकार्यं ततः तस्मात्स्थिरंविलंबसाध्यंभवति ॥ १ ॥ अथान्यदाह ॥ त्रिधर्मस्थइति ॥ सूर्यःअब्दपः व

सूतिरंध्रपतिर्मंदोऽष्टमोऽब्देलग्नपेनचेत् ॥ इत्थशालीक्रूरदृशातत्कालंमृत्युदायकः ॥ २३ ॥ पुण्यसद्मनिविधुस्तनौतथाऽस्तेखलोमृतिस्था
र्थरिष्फगौ ॥ मृत्युदौखलखगावथोजनुर्वर्षवेशतनुपौमृतौमृतिः ॥ २४ ॥ इत्यष्टमभावः ॥ अथभाग्यभावविचारः ॥ भौमेऽब्दपेत्रिनवगे
क्रूरायुक्तेबलान्विते ॥ गुणावहस्तदामार्गश्चिरंकार्यंस्थिरंततः ॥ १ ॥ त्रिधर्मस्थोऽब्दपःसूर्यःकंवलीमार्गसौख्यदः ॥ अन्यप्रेषणयानंस्यात्स
चेन्नाधिकृतोभवेत् ॥ २ ॥ शुक्रेऽब्दपेत्रिनवगेमार्गेसौख्यंविलोमगे ॥ अस्तेवाकुगतिःसौम्यैदेवयात्रातथाविधे ॥ ३ ॥

र्षस्वामीभूत्वाकंवूलीकंवूलयोगवान्सन्त्रिधर्मस्थः तृतीयनवमस्थानस्थस्तदामार्गसौख्यदः सचेन्नाधिकृतःपंचाधिकारिणांमध्यअधिकारीनभवेत्तदाअन्यप्रेषणेनया
नंगमनंस्यात् ॥ २ ॥ अथान्यान्गमनयोगान्सार्धश्लोकेनाह ॥ शुक्रइति ॥ क्रूरार्दितइति ॥ शुक्रेऽब्दपेवर्षस्वामिनित्रिनवगेतृतीयनवमस्थानेसति मार्गेगमनंमा
र्गेसौख्यंस्यात् ॥ अथतादृशेशुक्रेविलोमगेवक्रिणिअस्तेवा अस्तंगतेवासतिकुगतिःकुत्सितगतिःकुगमनंकार्यसिद्धिर्नस्यादित्यर्थः ॥ तथावुधेतादृशेवर्षस्वामिनिसवले
त्रिनवगेसौम्येवुधेसति देवयात्रादेवोद्देशेनयात्रास्यात् ॥ इदंतीर्थयात्रादेरप्युपलक्षणं ॥ तादृशेशुक्रेवुधेक्रूरार्दितेपापग्रहैःपीडितेयुक्तेवासति कुयानंकुत्सितगमनं

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

स्यात् ॥ एवममुनाप्रकारेणवर्षस्वामिनित्रिनवगेगुरौसतिदेवयात्रांविचिंतयेत्कथयेत् तस्मिन्गुरौक्रूरार्दितेतुकुयानंस्यात् ॥ ३ ॥ अथचिंततयात्रायोगमुत्तरार्धेनाह । इत्थशालइति । लग्नधर्मपत्योःवर्षलग्नस्वामिनासहनवमभावस्वामिनःइत्थशालेमुथशिलयोगेसति अचिंतिताअकस्मात्यात्रास्यात् ॥ ४ ॥ अथविपरीतंमुथशिलस्यान्यत्रातिदेशमाह । लग्नेशइति ॥ लग्नेशोवर्षलग्नस्वामीधर्मपेननवमभावस्वामिनामुथशिलयोगंकरोति तदाचिंततगमनं । एवममुनाप्रकारेणलग्नाब्दपयोर्योगेवर्षलग्नस्वामीवर्षस्वामीअनयोर्योगेसतितथामुथहस्वामी अंगपोवर्षलग्नस्वामीअनयोर्योगेसतिमुथशिलंपूर्वोक्तंस्यात् ॥ ५ ॥ अथसद्यात्रायोगावाह ॥ गुरुस्थानइति ॥ गुरुस्थानेजन्मकालेगुरुर्बृहस्पतिर्यस्मिन्राशावस्तितस्मिन्राशौवर्षकालीनेकुजेभौमेधर्मे नवमस्थानगतेसति सद्यात्रासमीचीनायात्रा ॥ भृत्यःसेवकःवित्तंभृ

क्रूरार्दितेकुयानंस्याद्बुधावेवंविचिंतयेत् ॥ इत्थशालेलग्नधर्मपत्योर्यात्रास्त्यचिंतिता ॥ ४ ॥ लग्नेशोधर्मपंयच्छन्स्वंमहर्श्चिंतिताब्दः ॥ एवंलग्नाब्दयोर्योगेमुथहांगपयोरपि ॥ ५ ॥ गुरुस्थानेकुजेधर्मेसद्यात्राभृत्यवित्तदा ॥ ज्ञस्थानेलग्नपोभौमोदृष्टःसद्यानसौख्यदः ॥ ६ ॥ स्वस्थानगोबावलवान्लग्नदर्शीसुयानदः ॥ जन्माधिकारीज्ञोमंदस्थानेक्रूरयुतोयदा ॥ ७ ॥ पंथारिपोर्ज्ञकटकाद्गुरुर्ध्वेंदुजीवयोः ॥ धर्मेशनिर्नाधिकारीपंथानमशुभंवदेत् ॥ ८ ॥

त्यद्रव्यप्राप्तिकारिकास्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ज्ञस्थानेजन्मकालेबुधोयस्मिन्राशावस्ति तस्मिन्राशौवर्षकालीनेभौमेलग्नपेलग्नस्वामिनादृष्टः सन्सद्यानसौख्यदःस्यात् ॥ ६ ॥ अथान्यंसद्यात्रायोगंश्लोकार्धेनाह ॥ स्वस्थानगइति ॥ जन्मकालेभौमः स्वस्थानगोमेषवृश्चिकगतोवर्षेपिमेषवृश्चिकराशिगतःसन् ॥ नवमे बलवान्स्यात् ॥ लग्नदर्शीलग्नंपश्यति ॥ तदासुयानदःशुभगमनंभवेत् ॥ अथशुभयात्रायोगान्सार्धश्लोकेनाह ॥ जन्माधिकारीति ॥ ज्ञोबुधःजन्माधिकारीजन्मकालेअधिकारीभूत्वा मंदस्थाने जन्मकालीनशन्याक्रांतराशिगतःसन्वर्षेनवमस्थानगतः क्रूरयुतःपापग्रहयुक्तोयदाभवेत्तदारिपोःशत्रोर्ज्ञकटकात् कलहप्रसंगात्पंथाः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मार्गगमनंस्यात् ॥ गुरुरध्वेति ॥ इंदुजीवयोः जीवोबृहस्पतिः अमुनाप्रकारेणजन्मकालेअधिकारीभूत्वाजन्मकालीनशन्याक्रांतराशिगतःसन्वर्षेनवमस्थानगतयोः पापग्रहयुतयोःसतोःशत्रुकलहाद्गुरुर्भूयानध्वामार्गःस्यात् ॥ धर्मेइति ॥ वर्षेनाधिकारीपंचाधिकारीरहितः शनिर्धर्मेनवमस्थानेसन्नशुभंपंथानंवदेत्कथयेत् ॥ ७ ॥ ८ ॥ अथदूरयात्रायोगावाह ॥ इत्थमिति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणवर्षे अधिकाररहितेनवमस्थानगतेगुरौसति दूरयानंस्यात् नृपसंगः राज्ञासहमेलनंस्यात्ततोगुणः ततःराज्ञः सकाशाद्गुणःद्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः कुजेभौमे अब्दपेवर्षस्वामिनि नष्टबले नवमस्थानगतेसति स्वजननात्स्वकीयकुटुंबवर्गाद्दूरेगतिर्गमनंस्यात् ॥ ९ ॥ अथप्रबलविदेशयात्रायोगंश्लोकपूर्वार्धेनाह ॥ द्यूनेंथिहेति ॥ द्यूनेसप्तमस्थानेइंथिहामुथहा धर्मइंदौधर्मेनवमस्थानेइंदौचंद्रेसबलेबलिष्ठेसतिविदेशगः परदेश

इत्थंगुरौदूरयात्रानृपसंगस्ततोगुणः ॥ कुजेऽब्दपेनष्टबलेस्वजनाद्दूरतोगतिः ॥ ९ ॥ द्यूनेंथिहाधर्मइंदौसबलेऽध्वाविदेशगः ॥ वर्षेशोबलवान्पापायुतःकेंद्रेऽधिकारवान् ॥ १० ॥ अधिकारोगतिःसंख्येसेनापत्येपिवावदेत् ॥ एवंबुधेकुजेजीवयुतेर्कान्निर्गतेपुनः ॥ ११ ॥ परसैन्योपरिगतिर्जयःख्यातिसुखावहः ॥ जीवान्नवमगेभौमेशुभायात्रानृणांभवेत् ॥ १२ ॥ इतिनवमभावविचारः ॥

गमनप्रयोजकः अध्वामार्गोभवति ॥ अथवर्षाधीशस्यकेंद्रगतत्वेनविशेषफलमेतच्छ्लोकोत्तरार्धाग्रिमश्लोकपूर्वार्धाभ्यामाह ॥ वर्षेशइति ॥ वर्षेशोवर्षस्वामीबलवान् बलिष्ठः पापायुतःपापग्रहैर्नयुतः अधिकारवान्पंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वाकेंद्रेसति अधिकारोगतिःप्राप्तिः स्यात्संख्येसंग्रामेसेनापत्यंवदेत् ॥ अथान्यदाह ॥ एवमिति ॥ एवमुक्तप्रकारेणबुधेकुजेभौमेवाबलयुते अर्कान्निर्गतेउदितेजीवयुतेबृहस्पतियुतेकेंद्रवर्तिनिसतिपुनःपरसैन्योपरिगतिर्गमनंस्यात् ॥ तत्सकाशाज्जयःख्यातिसुखावहःस्यात् ॥ अथोत्तरार्धेनविशेषमाह ॥ जीवादिति ॥ जीवात्गुर्वाक्रांतराशेःसकाशान्नवमगेनवमस्थानेभौमेसतिनृणांमनुष्याणांयात्राशुभाभवेत् ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ ११ ॥ १२ ॥ इतिनवमभावविचारः ॥ अथदशमभावविचारः ॥ सवलइति ॥ सवलेबलिष्ठे अब्दपतौवर्षस्वामिनि खस्थेदशमस्थानस्थेसति राज्यार्थसुखकीर्तयोभवंति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ अन्यस्मिन्केंद्रेदशमव्यतिरिक्तस्थाने स्थानांतराप्तिः गृहसुखाप्तयश्चभवंति ॥ १ ॥ अथस्थानविशेषेणवर्षस्वामिनःसूर्यस्य विशेषफलमाह ॥ इत्थमिति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणवर्षस्वामीभूत्वावलीबलिष्ठोरविःसूर्यःभूस्थःचतुर्थस्थानस्थःपूर्वार्जितपदाप्तिकृत् ॥ अस्मिन्नेतादृशेसूर्येएकादशस्थानस्थेसतिनृपामात्यगुणोत्तमैःसख्यंस्यात् ॥ २ ॥ अथराज्यप्राप्तियोगंनृपाद्वंधनयोगंचाह ॥ रविस्थानेंथिहेति ॥ रविस्थानेजन्मकालीनसूर्याधिष्ठितराशौ वर्षकाले इंथिहामुथहाभवेत् लग्नेवर्षलग्नेखेदशमस्थानेवाराज्यप्राप्तिसौख्यदास्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ तथाअर्कःसूर्यःनीचेनीचराशिगतःपापसंयुक्तःपापग्रहयुक्तःसन्द

अथदशमभावविचारः ॥ सवलेऽब्दपतौखस्थेराज्यार्थसुखकीर्तयः ॥ स्थानांतराप्तिरन्यस्मिन्केंद्रेगृहसुखाप्तयः ॥ इत्थंबलीरविर्भूस्थःपूर्वार्जितपदाप्तिकृत् ॥ एकादशेऽस्मिन्सख्यंस्यान्नृपामात्यगणोत्तमैः ॥ २ ॥ रविस्थानेंथिहालग्नेखेवाराज्याप्तिसौख्यदा ॥ नीचेऽर्कःपापसंयुक्तोभूपाद्बंधवधंदिशेत् ॥ ३ ॥ सिंहेरविर्बलीखस्थःस्थानलाभोनृपाश्रयः ॥ स्थानांतराधिकाराप्तिरिंदुरारपदेबली ॥ ४ ॥ खेशलग्नेशवर्षेशेत्यशालोराज्यदायकः ॥ वर्षेशेराज्यसहमेऽर्केत्थशालेमहानृपः ॥ ५ ॥

शमस्थानगतश्चेत्तदाभूपाद्राज्ञःसकाशाद्बंधःबंधनंहननंचदिशेत्कथयेत् ॥ ३ ॥ अथान्यौस्थानप्राप्तियोगावाह ॥ सिंहइति ॥ सिंहेरविःमूलवाक्यानुरोधाज्जन्मनीतिपदमत्राध्याहार्यं ॥ जन्मकालेसिंहराशिगतःसूर्योवर्षकालेबलीबलिष्ठःसन् खस्थःदशमस्थानस्थश्चेत्तदास्थानंपदं तस्यलाभो नृपाश्रयःराजाश्रयश्चस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ एवंजन्मकालेआरपदेभौमाक्रांतराशौ वर्षे तद्राशिगतःइंदुश्चंद्रः बलीचेत्तदास्थानांतरेअधिकारप्राप्तिःस्यात् ॥ ४ ॥ अथान्यौराज्यप्राप्तियोगावाह ॥ खेशइति ॥ खेशःवर्षकालीनदशमस्थानस्वामीलग्नेशःवर्षलग्नस्वामीवर्षेशःएतेषांइत्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसतिराज्यदायकःराज्यप्रदोभवति ॥ अय

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ वर्षेशेवर्षस्वामिनिराज्यसहमेराज्यसहमस्थानगतेसतिअर्केत्थशालेसूर्येणसहमुथशिलयोगेसतिमहानृपोराजास्यात् ॥५॥ अथान्यंद्रव्यनाशयोगमाह ॥ शनिस्थानइति ॥ जन्मकालेशनिस्थानेशन्याक्रांतराशौवर्षकालेकुजोभौमःदशमगःसन्यदिमुथहापश्यतितदापापकर्मतःनृपभीतिवित्तनाशंचदद्यात् ॥६॥ अथपापपुण्यवृद्धियोगावाह ॥ ईदृशइति ॥ ईदृशेजन्मकालीनशन्याक्रांतराशौवर्षेत्रिनवस्थेतृतीयनवमस्थानस्थेऽस्मिन्भौमेदग्धेऽस्तंगतेनष्टेहीनबलेअघसंचयःअघस्यपापस्यसंचयोवृद्धिःस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ मंदःशनैश्चरःअब्दपःवर्षस्वामीअधिकारीपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वात्रिधर्मगःतृतीयनवमस्थानस्थश्चेत्स्यात्तदाधर्मवृद्धिदोभवति ॥ ७ ॥ अथदुष्टयोगौशुभयोगंचाह ॥ तस्मिन्निति ॥ तस्मिन्वर्षस्वामिनिशनौअधिकारिणिदग्धेवाविनष्टेवासतिपापकृद्ध

शनिस्थानेकुजःपश्यन्मुथहापापकर्मतः ॥ नृपभीतिंवित्तनाशंदद्याद्दशमगोयदि ॥ ६ ॥ ईदृशेत्रिनवस्थेऽस्मिन्दग्धनष्टेऽघसंचयः ॥ मंदोऽब्दपोधिकारीत्रिधर्मगोधर्मवृद्धिदः ॥ ७ ॥ तस्मिन्दग्धेविनष्टेचपापकृद्धर्मनिंदकः ॥ ईदृशीदृक्फलंसूर्येगुरावित्थंनयार्थभाक् ॥८॥ तत्रस्थामुथहापुण्यागमंपापंखलाश्रयात् ॥ सूतौखेशेरवौखस्थेवर्षेमुथशिलंयदि ॥ ९ ॥ लग्नाधिपेनराज्याप्तिरुक्तावीर्यानुमानतः ॥ धर्मकर्माधिपौदग्धौधर्मराज्यक्षयावहौ ॥ १० ॥ इतिराज्यभावविचारः ॥

र्मनिंदकश्चभवेत् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ ईदृशिसूर्येवर्षस्वामिन्यधिकारिणित्रिनवगेदग्धेवाविनष्टेवासतिईदृक्फलंपापकृद्धर्मनिंदकश्चपुरुषःस्यात् ॥ अथशुभयोगः ॥ गुरावित्थमिति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणवर्षस्वामिन्यधिकारिणितृतीयनवमगेदग्धेवाविनष्टेवागुरौसतिनयार्थभाक् नयेननीतिमार्गेणार्थंद्रव्यंप्राप्नोति ॥ ८ ॥ अथमुथहासंबंधिशुभाशुभफलंश्लोकपूर्वार्धेनाह ॥ तत्रस्थेति । तत्रस्थातृतीयनवमस्थानस्थामुथहापुण्यागमनंकरोति ॥ अथराज्यप्राप्तियोगमाह ॥ सूताविति ॥ सूतौजन्मकालेखेशेदशमभावस्वामिनि रवौसूर्ये वर्षेवर्षकालेखस्थेदशमस्थानेस्थितःसन् यदिलग्नाधिपेनवर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलंमुथशिलयोगोभवेत्तदा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वीर्यानुमानतःसूर्यस्यविश्वात्मकबलानुमानेनराज्याप्तिःराज्यप्राप्तिरुक्ताकथिता ॥ अथधर्मराज्यनाशयोगौश्लोकस्योत्तरार्धेनाह ॥ धर्मेति । धर्मकर्माधिपौनवमभाव स्वामीदशमभावस्वामीएतावुभौदग्धौस्यातांतदाधर्मराज्यक्षयावहौनाशकर्तारौभवतः ॥ नवमभावस्वामीदग्धबलश्चेत्तदाधर्मनाशः ॥ दशमभावाधीशश्चेद्दग्धबलस्त दाराज्यनाशः ॥ ९ ॥ १० ॥ इतिदशमभावविचारः ॥ अथायभावविचारः ॥ तत्रलाभयोगमाह ॥ अब्दपेज्ञइति ॥ अब्दपे वर्षस्वामिनिज्ञे बुधेऽर्थगेधनभावगेशुभदृग्युते शुभग्रहैर्दृष्टेयुक्तेसति वाणिज्याल्लाभःस्यात्॥ अयमेकोयोगः॥अथान्यः॥ अस्मिन्बुधेवर्षस्वामिनि शुभग्रहैर्दृष्टयुक्तेसेंथिहाइंथिहायुक्तःलग्नगतेवर्षकालीनलग्नगतेसतिप ठनलेखनाल्लाभः ॥ १ ॥ अथाशुभंफलमाह ॥ अस्मिन्निति ॥ अस्मिन्बुधेवर्षाधीशेषष्ठाष्टांत्यगतेषष्ठाष्टमद्वादशस्थानगते सक्रूरेपापग्रहयुक्तेसति नीचकर्मकृत् पुरुषःस्या

अथाऽऽयभावविचारः ॥ अब्दपेज्ञेऽर्थगेलाभोवाणिज्याच्छुभदृग्युते ॥ सेंथिहेऽस्मिन्लग्नगतेलाभःपठनलेखनात् ॥ १ ॥ अस्मिन्षष्ठाष्टां त्यगतेसक्रूरेनीचकर्मकृत् ॥ क्रूरेक्षणेनवालाभोऽस्तंगतेलिखनादितः ॥ २ ॥ जीवेऽब्दपेक्रूरहतेलग्नेहानिर्भयंनृपात् ॥ अस्मिन्नधिकृते द्यूनेव्यवहाराद्धनाप्तयः ॥ ३ ॥ लग्नायेशेत्थशालेस्याल्लाभःस्वजनगौरवं ॥ सर्वेपिलाभेवित्ताद्यैसबलानिर्बलानतु ॥ ४ ॥

त्॥ तादृशोबुधोवर्षस्वामीसन्षष्ठाष्टांत्यगेक्रूरेक्षणेपापग्रहैर्दृष्टेसतिलाभोनास्तीतिवाच्यम् ॥ २ ॥ वा अस्तगतेसति लिखनादितःलेखनतःलाभोनास्ति॥ अथाशुभशुभयो गावाह ॥ जीवइति ॥ जीवेगुरौअब्दपेवर्षस्वामिनिक्रूरहतेपापग्रहपीडितेलग्नेवर्षलग्नेसतिहानिर्द्रव्यनाशःनृपात्राज्ञःसकाशात्भयंचस्यात्॥अयमेकोयोगः ॥अथान्यः॥ अस्मिन्गुरौअधिकृतेपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीसन् द्यूनेसप्तमस्थानेसतिव्यवहाराद्धणिक्कर्मणाधनाप्तयःद्रव्याप्तिःस्यात् ॥३॥ अथप्राप्तियोगावाह ॥ लग्नायेशेत्थशा लइति ॥ वर्षलग्नस्वामीआयेशः लाभभावस्वामी अनयोरित्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसतिलाभःस्यात् स्वजनेषुगौरवंचस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ स र्वेपिसर्वग्रहाः सबलाःसंतः लाभेएकादशस्थानेसन्तोवित्ताद्यैद्रव्यप्राद्यैभवंति ॥ यदिलाभस्थाः सर्वेग्रहाःनिर्बलास्तदाद्रव्यप्राद्यैनभवंति ॥ ४ ॥ अथनि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

खातद्रव्यप्राप्तियोगमाह ॥ सवीर्यइति ॥ ज्ञोबुधःसवीर्यः बलयुक्तः पुनःकीदृशः समुथहामुथयुक्तोलग्नेवर्षलग्नेस्यात् ॥ बलिष्ठोमुथहासहितोबुधोवर्षलग्नेस्यादित्यर्थः ॥ अ
र्थसहमेद्रव्यसहमेपिशुभाःशुभग्रहालग्नेचेत्स्युस्तदानिखातद्रव्यस्वगर्तस्थापितद्रव्यस्यलाभोभवेत् ॥ पापदृशाएतादृशलग्नस्थयोगेपापग्रहैर्दृष्टेसतिनिखातद्रव्यस्यलाभो
नस्यान्नास्त्येव ॥ ५ ॥ इत्यायभावविचारः ॥ अथव्ययभावविचारः ॥ अथसार्धश्लोकेनव्ययविचारमाह ॥ लग्नाब्दपाविंतिलग्नाब्दपौवर्षलग्नस्वामीवर्षस्वामिनौ ह
तबलौनिर्बलौ व्ययषण्मृतिस्थौ द्वादशषष्ठाष्टमस्थानगतौसंतौयद्राशिगौ यस्मिन्राशावास्थितौस्यातां ॥ तदातदनुसारिफलंतस्मिन्स्थानेयादृशंफलमुक्तंतादृशंफलं
विचिंत्यंज्ञातव्यं ॥ यथावर्षस्वामीषष्ठगतः सचतुष्पदराशिगतश्चेत्तदाचतुष्पदनाशोवाच्यः ॥ एवमष्टमद्वादशस्थयोरपीत्यर्थः ॥ अथषष्ठस्थानस्थितस्यशुक्रस्यविशेष
माह ॥ शुक्रइति ॥ भृगुसुतेशुक्रेऽब्दपेवर्षस्वामिनिषष्ठेषष्ठस्थाने ॥ विनष्टवीर्येहीनबलेखलैःपापग्रहैःक्षुतदृशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टे द्विपदर्क्षसंस्थेनृराशिसं

सवीर्योज्ञःसमुथहोलग्नेऽर्थसहमेशुभाः ॥ तदानिखातद्रव्यस्यलाभःपापदृशानतु ॥ ५ ॥ इत्यायभावविचारः ॥ अथव्ययभावविचारः ॥
लग्नाब्दपौहतबलौव्ययषण्मृतिस्थौयद्राशिगौतदनुसारिफलंविचिंत्यम् ॥ षष्ठेऽब्दपेभृगुसुतेऽथविनष्टवीर्येदृष्टेखलैःक्षुतदृशाद्विपदर्क्षसंस्थे १

स्थेसतिभृत्यक्षतिः सेवकानांनाशःस्यात् ॥ तादृशेशुक्रेचतुरंघ्रिभस्थेचतुष्पदराशिगतेसतितुरगहाअश्वहानिकरःस्यात् ॥ अश्वइत्युपलक्षणं ॥ अन्यचतुष्पदहानिरपि
द्रष्टव्या ॥ एवमन्यस्मिन्नपि अब्दनाथेवर्षस्वामिनिषष्ठाष्टमद्वादशस्थानेपुनरपितद्राशिगेसति इदमुदितंपूर्वोक्तभृत्यनाशादिफलंवाच्यं ॥ अथवर्षस्वामीभौमस्तस्य
स्थानविशेषेफलंश्लोकस्योत्तरार्धेनाह ॥ खस्थइति ॥ वर्षस्वामिनिकुजेभौमे शशियुतेचंद्रयुक्ते खस्थेदशमस्थानस्थेसति अश्वादीनांनाशः मनसिव्याकुलत्वंचस्या
त् ॥ अथतादृशेचंद्रयुक्तेवर्षस्वामिनिभौमेअशुभोपहतेपापग्रहहतेव्ययेद्वादशस्थानस्थेसतिअश्वादीनांनाशादिफलंवाच्यं ॥ अत्रशशियुतेइतिपाठः स्वबुद्ध्या
ग्रंथकर्त्राकृतः । वस्तुतस्तु खस्थेकुजेशनियुतइतिपाठः पूर्वग्रंथानुरोधात् ॥ उक्तंचसमरसिंहेन ॥ शनियुजिकुजेगगनगेवह्नाकुल्यंतुरंगनाशश्चेति ॥ ताजिकालंकारे ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

भौमेमंदयुतेस्थितेचदशमेस्यादाकुलत्वंमनस्यश्वानांक्षतिरेवेति ॥ तथाचखस्थेकुजेशनियुतेतुरगादिनाशः आकुलत्वंच ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ कुजेअशुभोपहतेव्ययेसतीत्यर्थः ॥ अथवापापाक्रांतेव्ययभवनेसति तुरगादिनाशइत्यादि ॥ १ ॥ २ ॥ अथसूर्यशन्योरप्यब्दपयोरशुभस्थानगतयोःफलमाह ॥ षष्ठेइति ॥ रवौ सूर्ये वर्षस्वामिनिषष्ठेषष्ठस्थानेखलहते पापग्रहाक्रांतेचतुरंघ्रिभस्थे चतुष्पदराशिसंस्थे अथाष्टमरिःफगेपि अष्टमस्थानगतेऽथवाद्वादशस्थानगतेसतिभृत्यैःसेवकैःसह कलिःकलहःस्यात् ॥ अथमंदेशनौअब्दपेवर्षस्वामिनिबलयुते रिपुरिःफस्थे षष्ठद्वादशस्थानसंस्थेसति भूवासनंउज्जटभूमौग्रामनिर्मितिःतस्मिन्भूमौद्रुमाणांजलाशयानांकूपतडागानांनिर्मितिश्चस्यात् ॥ ३॥ अथस्थानांतरगतानांग्रहाणांफलमाह ॥ स्वर्क्षोच्चगइति ॥ सूर्यपुत्रेशनौवर्षस्वामिनिस्वर्क्षे स्वराशौमकरकुंभसंस्थे स्वो

भृत्यक्षतिस्तुरगहाचतुरंघ्रिभस्थेऽन्यस्मिन्नपीदमुदितंफलपब्दनाथे ॥ खस्थेकुजेशशियुतेतुरगादिनाशःस्याद्व्याकुलत्वमशुभोपहतेव्यये वा ॥ २ ॥ षष्ठेरवौखलहतेचतुरंघ्रिभस्थेभृत्यैःसमंकलिरथाष्टमरिःफगेऽपि ॥ मंदेऽब्दपेबलयुतेरिपुरिःफसंस्थेभूवासनद्रुमजलाशयनिर्मितिश्च ॥ ३ ॥ स्वर्क्षोच्चगेकर्मणिसूर्यपुत्रेनैरुज्यमर्थाधिगमश्चजीवे ॥ सूर्येनृपाद्बाहुबलात्कुजेऽर्थोबुधेभिषग्ज्योतिषकाव्यशिल्पैः ॥ ४ ॥ मंदेऽब्दपेगतबलेनैराश्यंदौःस्थ्यमादिशेत् ॥ सूर्येऽब्देशेशशिस्थानेमंदेऽब्दजनुषोर्हते ॥ ५ ॥

च्चेतुलाराशौस्थिते कर्मणिदशमस्थानेसति नैरुज्यंशरीरेआरोग्यमर्थाधिगमःद्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् ॥ एतादृशेजीवेगुरौवर्षस्वामिनिधनुर्मीनकर्कस्थेदशमगतेसतिआरोग्यंद्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् ॥ तादृशेसूर्येसिंहमेषस्थेसतिदशमस्थेराज्ञोनृपात्सकाशादर्थप्राप्तिः ॥ एतादृशेकुजेभौमेवर्षस्वामिनिमेषवृश्चिकमकरगतेसतिदशमस्थेस्वबाहुबलाद्द्रव्यप्राप्तिःस्यात् ॥ एतादृशेबुधेवर्षस्वामिनिमिथुनकन्यास्थेसतिदशमस्थेभिषक्ज्योतिषकाव्यशिल्पैःकृत्वाद्रव्यप्राप्तिःस्यात् ॥ ४ ॥ अथनिर्बलशनेःफलंश्लोकपूर्वार्धेनाह ॥ मंदइति ॥ मंदेशनैश्चरेअब्दपेवर्षस्वामिनिगतबलेनिर्बलेदशमस्थितेसतिनैराश्यंआशाराहित्यंदौःस्थ्यंचंचलचित्तत्वमादिशेत्कथयेत् ॥ अथवर्षेशसूर्य

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

स्यफलमाह ॥ श्लोकोत्तरार्धोत्तरश्लोकपूर्वार्धाभ्यां ॥ सूर्येऽब्देशेवर्षस्वामिनिसतिमंदेशनैश्चरेअब्दजनुषोःअब्देवर्षकालेजनुषिजन्मकालीनराशिस्थानेचंद्राक्रांतरा शिगतेतथाहतेवर्षकालजन्मकालयोर्हतेपापग्रहैःपीडितेसतिसर्वकर्मसु वैकल्यंज्ञानादिराहित्यंस्यात् ॥ तथातादृशेपुनःशनौवक्रेअस्तंगतेवासतिसर्वकर्मसुवैकल्यंस्या त्॥ अथकर्मभावकर्मेश्वरकर्मसहमेश्वराणांशनियुतिदृष्टिभ्यामशुभफलमुत्तरार्धेनाह ॥ कर्मेति ॥ कर्मभावकर्मेशकर्मभावस्वामिसहमनाथाःकर्मसहमाधीशाःशनियुते क्षिताःशनिनायुक्तादृष्टाश्चेद्भवंतितदासर्वकर्मसुवैकल्यंस्यात् ॥५॥६॥ अथदुष्टस्थानस्थस्यवर्षेशस्यफलमाह ॥ षडष्टव्ययगइति ॥ अब्देशेवर्षस्वामिनिषडष्टव्ययगेषष्ठगे ऽष्टमगतेद्वादशगतेवासति । तथाकर्मेशेचदशमभावस्वामिनिसूतावब्देचसूतौजन्मकालेअब्देवर्षकालेचबलोज्झितेनिर्बलेनशुभंस्यात् ॥ तत्राऽब्देतस्मिन्वर्षेमृतिपेअ

सर्वकर्मसुवैकल्यंवक्रेऽस्तेचतथापुनः ॥ कर्मकर्मेशसहमनाथाःशनियुतेक्षिताः ॥ ६ ॥ षडष्टव्ययगेऽब्देशेकर्मेशेचबलोज्झिते ॥ सूताव ब्देचनशुभंतत्राऽब्देमृतिपेतथा ॥ ७ ॥ यत्रभावेशुभफलोदुष्टोवाजन्मनिग्रहः ॥ वर्षेतद्भावगस्तादृक्तत्फलंयच्छतिध्रुवं ॥ ८ ॥ येज न्मनिस्युःसबलाविवीर्यावर्षेशुभंप्राक्चरमेत्वनिष्टम् ॥ दद्युर्विलोमंविपरीततायांतुल्यंफलंस्यादुभयत्रसाम्ये ॥९॥ इतिव्ययभावविचारः॥

ष्टमभावस्वामिनितथातद्वत्षष्ठाष्टमद्वादशगतेनिर्बलेवासतिनैवशुभंस्यात्॥७॥ अथवर्षेसामान्यतःशुभाशुभफलमाह ॥ यत्रभावइति ॥ जन्मनिजन्मकालेयत्रयस्मि न्भावेशुभफलदोदुष्टफलदोवायःकश्चिद्ग्रहोऽस्तिसग्रहोवर्षेऽपितद्भावगःसन् तादृशस्तत्फलंशुभाशुभफलंध्रुवंनिश्चितंयच्छतिददाति ॥८॥ अथवर्षेग्रहाणांफलपाककाल माह ॥ येजन्मनिस्युरिति ॥ जन्मनिजन्मकाले ये ग्रहाःसबलाःबलिष्ठाःस्युस्तेग्रहाःवर्षेविवीर्यानिर्बलाःस्युस्तदातेग्रहाःप्राग्वर्षस्यपूर्वार्धेसुखंदद्युः ॥ चरमेवर्षस्यो त्तरार्धेत्वनिष्टंअशुभफलंदद्युः ॥ अथविपरीतायांउक्तवैपरीत्येविलोमंविपरीतंफलंदद्युः ॥ तद्यथा ॥ येग्रहाःजन्मकालेनिर्बलाःवर्षकालेसबलास्तेवर्षपूर्वार्धेअनिष्टंफलं दद्युः॥ वर्षोत्तरार्धेसुखंदद्युः ॥ उभयत्रसाम्येतुल्यंफलंस्यात्॥ तद्यथा ॥ येग्रहाजन्मकालेवर्षकालेपिबलिष्ठास्तेसंपूर्णेवर्षेशुभंफलंदद्युः ॥ येग्रहाजन्मकालेवर्षकालेचनि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

र्बलास्तेसंपूर्णेवर्षेदुःखमेवदद्युःग्रहजनितंसर्वफलंतच्चद्रहृदशायामंतर्दशायांवाच्यमितितत्वम् ॥ ९ ॥ इतिव्ययभावविचारः ॥ अथाधिकारोपसंहारमाह ॥ श्रीग

श्रीगर्गान्वयभूषणोगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्खलमतिध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् ॥ तत्सूनुःखलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छिवानुज्ञयासत्तुष्टयैव्यदधाद्विवेचनमिदंभावेषुसत्ताजिकात् ॥ १० ॥ २ ॥ अथदशाक्रमविचारः ॥ स्पष्टान्सलग्नान्खचरान्विधायराशीन्विनात्यल्पलवंतुपूर्वम् ॥ निवेश्यतस्मादधिकाधिकांश्चक्रमादयंस्यात्तुदशाक्रमोऽब्दे ॥ १ ॥ न्यूनंविशोध्याधिकतःक्रमेणांशाद्यंविशुद्धांशकशेषकैक्यम् ॥ सर्वाधिकांशोन्मितमेवतत्स्यादनेनवर्षस्यमितिस्तुभाज्या ॥ २ ॥ शुद्धांशकास्तान्गुणयेदनेनलब्धध्रुवांकेनभवेद्दशायाः ॥ मानंदिनाद्यंखलुसद्ग्रहस्यफलान्यथासांनिगदेत्तुशास्त्रात् ॥३॥ शुद्धांशसाम्येबलिनोदशाद्यावलस्यसाम्येऽल्पगतेस्तुपूर्वा ॥ साम्येविलग्नस्यखगेनचिंत्याबलाधिकालग्नपतेर्विचिंत्या ॥४॥ हेममुक्ताफलद्रव्यलाभमारोग्यमुत्तमम् ॥ कुरुतेस्वामिसन्मानंदशालग्नस्यशोभना ॥ ५ ॥ लाभंदृष्टेनवित्तस्यमानहीनस्यसेवनं ॥ मनसोविकृतिंकुर्याद्दशालग्नस्यमध्यमा ॥ ६ ॥ विदेशगमनंक्लेशबुद्धिनाशंकदव्ययम् ॥ मानहानिंकरोत्येवकष्टालग्नदशाफलं ॥ ७ ॥ क्रूरलग्नदशामध्यासौख्यंस्वल्पंधनव्ययं ॥ अंगपीडांत्वपुष्टिंचकुरुतेमृत्युविग्रहम् ॥ ८ ॥ दशारवेःपूर्णबलस्यलाभंगजाश्वहेमांबररत्नपूर्णम् ॥ मानोदयंभूमिपतेर्ददातियशश्चदेवद्विजपूजनादेः ॥ ९ ॥ दशारवेर्मध्यबलस्यपूर्वमिदंफलंमध्यममेवदत्ते ॥ ग्रामाधिकारव्यवसायधैर्यैःकुलानुमानाच्चसुखादिलाभः ॥ १० ॥

र्गेति ॥ स्पष्टम् ॥ १० ॥ इतिदिवाकरविरचितवर्षतंत्रटीकायांद्वादशभावविचारःसमाप्तः ॥ ॥ अथदशाध्यायोव्याख्यायते ॥ तत्रदशासाधनंपूर्वमेवोक्तं ॥ अथदशाफलान्याह ॥ तत्रपूर्णमध्याधमनष्टबलानांग्रहाणांफलपद्यानिस्पष्टार्थानि ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ ११ ॥ १२ ॥ अथसूर्यस्यस्थानविशेषावस्थित्याफलतारतम्येनदशाफलमाह । लग्नादिति । लग्नाद्रविःसूर्यःनिंद्योपिनष्टबलोपित्रिदशायसंस्थःषष्ठतृतीयदशमैका

दशास्वेरल्पबलस्यपुंसांददातिदुःखंस्वजनैर्विवादात् ॥ मतिभ्रमंपित्तरुजंस्वतेजोविनाशनंधर्षणमप्यरिभ्यः ॥ ११ ॥ दशास्वेर्नष्टबलस्यपुंसांनृपाद्विपोर्वाभयमर्थनाशम् ॥ स्त्रीपुत्रमित्रादिजनैर्विवादंकरोतिबुद्धिभ्रममामयंच ॥ १२ ॥ लग्नाद्रविःषट्त्रिदशायसंस्थोनिंद्योपिदत्तेशुभमर्धमेव ॥ मध्यत्वमूनःशुभताचमध्योयातीत्थमत्यंतशुभःशुभःस्यात् ॥ १३ ॥ अथचंद्रदशाफलम् ॥ इंदोर्दशापूर्णबलस्यदत्तेशुक्लांबरस्रङ्मणिमौक्तिकाद्यम् ॥ स्त्रीसंगमंराज्यसुखंचभूमिलाभंयशःकांतिबलाभिवृद्धिम् ॥ १४ ॥ इंदोर्दशामध्यबलस्यसर्वमिदंफलंमध्यममेवदत्ते ॥ वाणिज्यमित्रांबरगेहसौख्यंधर्मेमतिंकर्षणतोऽन्नलाभम् ॥ १५ ॥ इंदोर्दशास्वल्पबलस्यदत्तेकफामयंकांतिविनाशमाहुः ॥ मित्रादिवैरंजननंकुमार्याधर्मार्थनाशंसुखमल्पमत्र ॥ १६ ॥ इंदोर्दशानष्टबलस्यलोकापवादभीतिंधनधर्मनाशम् ॥ शीतामयंस्त्रीसुतमित्रवैरंदौस्थ्यंचदत्तेविरसान्नभुक्तिम् ॥ १७ ॥ षष्ठाष्टमांत्येतरराशिसंस्थोनिंद्योपिदत्तेऽर्धसुखंदशायाम् ॥ मध्यत्वमूनःशुभतांचमध्योयातीत्थमिंदुःसुशुभःशुभःस्यात् ॥ १८ ॥ अथभौमदशाफलम् ॥ दशापतिःपूर्णबलोमहीजःसेनापतित्वंतनुतेनराणाम् ॥ जयंरणेविद्रुमहेमरत्नवस्त्रादिलाभंप्रियसाहसत्वम् ॥ १९ ॥

दशस्थानसंस्थःसन्नर्धमेवशुभफलंस्वदशायांदत्तेददातीत्यर्थः । एवंषट्त्रिदशायसंस्थोरविरूनःहीनबलोपिसन्मध्यत्वंमध्यमफलदःस्यात् ॥ एवमुपचयस्थानगतोमध्यो मध्यमबलोपिशुभतांचशुभफलंददाति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणोपचयस्थानगःशुभःपूर्णबलःअत्यंतंशुभःस्यात् ॥ एतत्स्थानरहितोरविःअन्यस्मिन्स्थानेयथोक्तफलदःस्यात् ॥ एवंसर्वत्रव्याख्या ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दशापतिर्मध्यबलोमहीजःकुलानुमानेनधनंददाति ॥ राजाधिकारोप्यथतत्परत्वंतेजस्विताकांतिबलाभिवृद्धिं॥२०॥दशापतिःस्वल्पबलो महीजोददातिपित्तोष्णरुजंशरीरे ॥ रिपोर्भयंबंधनमास्यतोऽसृक्स्रवंचवैरंस्वजनैश्चशश्वत् ॥ २१ ॥ दशापतिर्नष्टबलोमहीजोविवादमु ग्रंजनयेद्रणंवा ॥ चौराद्भयंरक्तरुजंज्वरंचविपत्तिमन्यस्वहृतिंचखर्जूम् ॥ २२ ॥ त्रिषडायगतोभौमोनष्टवीर्यःशुभार्धदः ॥ मध्योहीनः शुभोमध्यःशुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥२३॥ अथबुधदशाफलम् ॥ दशापतिःपूर्णबलोबुधश्चेद्यशोऽभिवृद्धिंगणितात्सुशिल्पात् ॥ तनोतिसेवां सफलांनृपादेर्दूत्यंचवैदूष्यगणोदयंच ॥२४॥ दशापतिर्मध्यबलोबुधश्चेद्गुरोःसुहृद्भ्योलिपिकाव्यशिल्पैः ॥ धनाप्तिदायीसुतमित्रबंधुसमा गमान्मध्यममेवसौख्यम् ॥२५॥ दशापतौस्वल्पबलेबुधेस्यान्मानस्यनाशःस्वजनापवादः ॥ अकार्यकोपस्खलनाद्यनिष्टधनव्ययंरोगभयंच विंद्यात् ॥ २६ ॥ दशापतौहीनबलेबुधेस्यात्स्वबुद्धिदोषोवधबंधभीतिः ॥ दूरेगतिर्वातकफामयार्तिर्निखातवित्तस्यचनापिलाभः ॥२७॥ षडष्टांत्येतरर्क्षस्थोनष्टोज्ञोऽर्धशुभप्रदः ॥ मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥ २८ ॥ अथगुरुदशाफलं ॥ गुरोर्दशापूर्णबलस्यदत्तेमानोदयंराजसुहृद्गुरुभ्यः ॥ कीर्त्यर्थलाभोपचयंसुखानिराज्यंसुताप्तिंरिपुरोगनाशम् ॥ २९ ॥ गुरोर्दशामध्यबलस्यधर्मेमतिंसखित्वंनृपमंत्रिवर्गैः ॥ तनोतिमानार्थसुखाभिलाभंसिद्धिंसदुत्साहबलातिरेकाम् ॥ ३० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥

दशाशुरोरल्पबलस्यदत्तेरोगंदरिद्रत्वमथारिभीतिम् ॥ कर्णामयंधर्मधनप्रणाशंवैराग्यमर्थंचगुणंनकिंचित् ॥ ३१ ॥ गुरोर्दशानष्टबलस्यपुंसांददातिदुःखानिरुजंकफार्तिम् ॥ कलत्रपुत्रस्वजनारिभीतिंधर्मार्थनाशंतनुपीडनंच ॥ ३२ ॥ षडष्टरिःफेतरगोयुरुर्निंद्योर्धसत्फलः ॥ मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥ ३३ ॥ अथशुक्रदशाफलं ॥ दशाभृगोःपूर्णबलस्यसौख्यंस्रग्गंधहेमांबरकामिनीभ्यः ॥ हयादिलाभःसुतकीर्तितोषानैरुज्यगांधर्वरतिःपदाप्तिः ॥ ३४ ॥ दशाभृगोर्मध्यबलस्यदत्तेवाणिज्यतोर्थागमनंकृषेश्च ॥ मिष्टान्नपानांबर भोगलाभंमित्रांश्रयोषित्सुतसौख्यलाभम् ॥ ३५ ॥ दशाभृगोरल्पबलस्यदत्तेमतिभ्रमंज्ञानयशोऽर्थनाशम् ॥ कदन्नभोज्यंव्यसनामया र्तिस्त्रीपक्षवैरंकलिमप्यरिभ्यः ॥ ३६ ॥ दशाभृगोर्नष्टबलस्यदत्तेविदेशयानंस्वजनैर्विरोधम् ॥ पुत्रार्थभार्याविपदोरुजश्रमतिभ्रमोपिव्य सनंमहच्च ॥ ३७ ॥ षडष्टरिःफेतरगोभृगुर्निंद्योऽर्धसत्फलः ॥ मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥ ३८ ॥ अथशनिदशाफ लम् ॥ दशाशनेःपूर्णबलस्यदत्तेनवीनवेश्मांबरभूमिसौख्यम् ॥ आरामतोयाश्रयनिर्मितिश्चम्लेंच्छातिसंगान्नृपतेर्धनाप्तिः ॥ ३९ ॥ दशाशनेर्मध्यबलस्यदत्तेखरोष्ट्रपाखंडजतोधनाप्तिं ॥ वृद्धांगनासंगमदुर्गरक्षाधिकारचिंताविरसान्नभोगः ॥ ४० ॥ दशाशनेःस्वल्पबल स्यपुंसांतनोतिदुःखेरिपुतस्करेभ्यः ॥ दारिद्र्यमात्मीयजनापवादंरोगंचशीतानिलकोपमुग्रम् ॥ ४१ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ ४२ ॥ ४३ ॥ अथलग्नदशाफलंवक्तुकामस्तावल्लग्नस्वामिफलानिचरादिलग्नगतद्रेष्काणवशेनफलतारतम्यंश्लोकाभ्यामाह ॥ दशातनोरिति ॥ तनोर्लग्नस्यदशास्वामिबलेनतुल्यं स्वस्वामिनोयाद्दशंबलंताद्दशंफलंददाति ॥ अथलग्नदशायामपरोविशेषः ॥ चरेचरलग्नेसतिप्रथमेद्रेष्काणेयदितदाशुभाशुभफलदादशास्यात् ॥ यदिद्वितीयद्रेष्काणेलग्नंतदामध्यफलदादशास्यात् ॥ यदितृतीयद्रेष्काणेलग्नंतदाअधमफलदादशास्यात् ॥ द्विमूर्तिभे द्विस्वभावलग्नेअस्माच्चरलग्नाद्विपरीतमूह्यं ॥ तद्यथा । द्विस्वभावराशौलग्नंप्रथमद्रेष्काणेदशाअधमफलदा ॥ द्वितीयद्रेष्काणेतदादशामध्यमफलदा ॥ तृतीयद्रेष्काणेतदाशुभफलदास्यादित्यर्थः ॥ ४४ ॥ अ

दशाशनेर्नष्टबलस्यपुंसामनेकधातुव्यसनानिदत्ते ॥ स्त्रीपुत्रमित्रस्वजनैर्विरोधंरोगाभिवृद्धिंमरणेनतुल्यम् ॥ ४२ ॥ त्रिषष्ठलाभोपगतोमंदोनिंद्योर्धसत्फलः ॥ मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥ ४३ ॥ दशातनोःस्वामिबलेनतुल्यंफलंददातीत्यपरोविशेषः ॥ चरेशुभामध्यफलाऽधमाचद्विमूर्तिभेस्माद्विपरीतमूह्यम् ॥४४॥ अनिष्टमिष्टंचसमस्थिरर्क्षेक्रमादकाणैःफलमुक्तमाद्यैः ॥ सत्स्वामियोगेक्षणतःशुभंस्यात्पापेक्षणात्कष्टफलंचवाच्यम् ॥४५॥ दशामानंसमामानंप्रकल्प्योक्तेनवर्त्मना ॥ अंतर्दशाःसाधनीयाःप्राक्पात्यांशवशेनतु॥४६॥

निष्टमिति ॥ स्थिरर्क्षेस्थिरराशौलग्नगतेयदिप्रथमद्रेष्काणस्तदानिष्टमनिष्टफलदादशा ॥ यदिद्वितीयोद्रेष्काणस्तदाइष्टंउत्तमफलदादशा ॥ यदितृतीयद्रेष्काणस्तदासमंमध्यमफलदादशेत्यर्थः ॥ क्रमादाद्यैःपूर्वाचार्यैर्द्रेष्काणैर्द्रेष्काणवशाल्लग्नदशायाःफलमुक्तं॥ अथापवादमाह ॥ सत्स्वामीति ॥ तल्लग्नंसत्शुभग्रहःस्वामिनाचयोगेक्षणतः युतमीक्षितंचेत्स्यात्तदाअशुभफलमपिशुभंस्यात् ॥ शुभंचेच्छुभतरंस्यात् ॥ यदितल्लग्नंपापेक्षणात् पापग्रहैःस्वामिव्यतिरिक्तैर्दृष्टंयुतंवाचेत्स्यात्तदाकष्टफलंवाच्यम् अत्र चतुर्विधग्रहबलवशाद्दशाफलंवाच्यं ॥ तद्यथा ॥ पंचदशविंशोपकाधिकोग्रहोविंशत्यंशावधिपूर्णबलः दशविंशोपकाधिकोग्रहःपंचदशविंशोपकावधिमध्यबलः पंच

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

विंशोपकाधिकोदशावधिअधमबलः पंचविंशोपकादूनेनष्टबलइति ॥ उक्तंचवामनेन ॥ पूर्णमध्याधमानष्टान्ग्रहोक्षान्वादशाफलं ॥ तत्क्रमेणैववक्ष्यामिप्रत्येकंचचतुर्विधमिति ॥ इतिदशाफलानि ॥ ग्रहदशास्वंतर्दशासाधनंपूर्वमेवोक्तं ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ इतिदिवाकरविरचितेदशांतर्दशाध्यायः ॥ अथसकलभावस्थग्रहफलान्याह ॥ तत्रतावल्लग्नस्थितसकलग्रहफलमाह ॥ सूर्यारेति ॥ सूर्यभौमशनयःप्रत्येकंसामुदायिकंवातनुगालग्नगतायदिस्युस्तदाज्वरार्तिर्ज्वरपीडाधनक्षयंच

आदावंतर्दशापाकपतेस्तत्क्रमतोऽपराः ॥ शुभेक्षणान्वयान्मैत्र्यातत्फलंपरिचिंतयेत् ॥४७॥ चंद्रारजीवाःसौम्येज्यशुक्राविविधूतथा ॥ मंदेज्यशुक्रासूर्येंदुभौमाःसौम्येज्यसूर्यजाः ॥ ४८ ॥ जीवज्ञशुक्राःसूर्यादेःशुभाअंतर्दशाइमाः ॥ अन्येषामशुभाज्ञेयाइतिवामनभाषितं ॥ ४९ ॥ इतिग्रहदशाफलानि ॥ अथभावस्थग्रहफलान्युच्यंते ॥ सूर्यारमंदास्तनुगाज्वरार्तिंधनक्षयंपापयुगिंदुरित्थम् ॥ शुभान्वितः पुष्टतनुश्चसौख्यंजीवज्ञशुक्राधनधान्यलाभम् ॥५०॥ चंद्रज्ञजीवास्फुजितोधनस्थाधनागमंराज्यसुखंचदद्युः ॥ पापाधनस्थाधनहानिदाः स्युर्नृपाद्भयंकार्यविघातमार्किः ॥५१॥ दुश्चिक्यगाःखलखगाधनधर्मराज्यलाभप्रदाबलयुताःक्षितिलाभदाःस्युः ॥ सौम्याःसुखार्थसुतमानयशोविलासलाभायहर्षमतुलंकिलतत्रचंद्रः ॥ ५२ ॥

कुर्युः॥इत्थममुनाप्रकारेणपापयुगिंदुःपापग्रहयुक्तइंदुश्चेत्तथापिज्वरार्तिंधनक्षयंचकुर्यात् ॥ यदाचंद्रःपुष्टतनुःवर्धमानतनुःशुभान्वितःशुभग्रहैर्युक्तश्चलग्नगःसन्सौख्यं करोति ॥ तथाजीवज्ञशुक्रालग्नगाश्चेत्स्युस्तदाधनराज्यलाभंकुर्युः ॥५०॥ अथधनभावस्थितसकलग्रहफलमाह ॥ चंद्रेतिस्पष्टं । अष्टमभावफलपर्यंतंस्पष्टं ॥५१॥५२॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ अथनवमभावगतसकलग्रहफलमाह ॥ तपसीति ॥ तपसिनवमस्थानेखलगेपापग्रहेसतिसोदरभीःपशुपीडनंचस्यात् ॥ अत्रचे द्रविःसूर्यस्तदामुदःहर्षयुक्तोभवति ॥ रवेस्तत्रहर्षस्थानस्थितत्वात् ॥ शुभखगाःशुभग्रहानवमस्थानस्थाःधनधर्मविवृद्धिदाः खलखगेपिनवमस्थानस्थेसतिशुभाशुभ

चंद्रःसुखेखलयुतोव्यसनंरुजंचपुष्टःशुभेनसहितःसुखमातनोति ॥ सौम्यःसुखंविविधमत्रखलाःसुखार्थनाशंरुजंव्यसनमप्यतुलंभयंच ॥ ॥ ५३ ॥ पुत्रवित्तसुखसंचयंशुभाःपुत्रगाभृगुसुतोऽतिहर्षदः ॥ पुत्रवित्तधनबुद्धिहारकास्तस्करामयकलिप्रदाःखलाः ॥ ५४ ॥ षष्ठेपापा वित्तलाभंसुखार्क्षिभौमेऽत्यंतंहर्षदःशत्रुनाशं ॥ सौम्याभीतिंवित्तनाशंकलिंचचंद्रोरोगंपापयुक्तःकरोति ॥ ५५ ॥ सपापःशशीसप्तमोव्या धिभीतिंखलाःस्त्रीविनाशंकलिंभृत्यभीतिम् ॥ शुभाःकुर्वंतेवित्तलाभंसुखार्क्षियशोराजमानोदयंबंधुसौख्यम् ॥ ५६ ॥ चंद्रोऽष्टमेनिधन दःखलखेटयुक्तःपापाश्चतत्रमृतितुल्यफलंचविंद्यात् ॥ सौम्याःस्वधातुवशतोरुजमर्थहानिंमानक्षयंसुथशिलेशुभजेशुभंच ॥ ५७ ॥ तपसि सोदरभीःपशुपीडनंखलखगेतिमुदोरविस्त्रचेत् ॥ शुभखगाधनधर्मविवृद्धिदाःखलखगेपिशुभान्यपरेजगुः ॥ ५८ ॥ गगनगोरविजःपशु वित्तहारविकुजौव्यवसायपराक्रमौ ॥ धनसुखानिपरेचधनात्मजाऽवनिपसंगसुखानिवितन्वते ॥ ५९ ॥ लाभेधनोपचयसौख्ययशोभि वृद्धिंसन्मित्रसंगबलपुष्टिकराश्चसर्वे ॥ क्रूराबलेनरहिताःसुतवित्तबुद्धिनाशंशुभास्तुतनुतांस्वफलस्यकुर्युः ॥ ६० ॥

फलदाइत्यपरेजगुः ॥ ५८ ॥ द्वादशपर्यंतंस्पष्टं हर्षविवृद्धिमत्रेतिद्वादशशनेर्हर्षस्थानत्वात् ॥ ५९ ॥ ६० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ ६१ ॥ ६२ ॥ इतिवर्षतंत्रटीकायाभावफलाध्यायः ॥ अथमासदिनप्रवेशफलाध्यायः ॥ तत्रसंज्ञातंत्रोक्तप्रकारेणमासदिनप्रवेशकालौनिर्णीयअधिकारिनिर्णयंश्लोकषट्केनाह॥ मासेतिषड्भिः ॥ मासप्रवेशकालेपूर्वोक्तप्रकारेणग्रहान्भावांश्चतन्वादिद्वादशभावांश्चसाधयेत् ॥ तदनंतरंमासपतिनिर्णयार्थंषडधिकारिणोविचार्यास्तद्यथा ॥ तत्रएकःमासतनोर्नाथोमासलग्नस्वामी ॥ द्वितीयःमुथहेशोवर्षकालीनमुथहासार्धद्वयांशगणितगतमाससंख्ययायुतासामासमुथहाज्ञेयातस्याःस्वामी ॥ तथातृतीयोजन्मलग्नस्वामी ॥ चतुर्थस्त्रिराशिपःत्रिराशिकस्वामी ॥ तथादिननिशोरवींदुभपतिःपंचमःदिवसेमासप्रवेशश्चेत्तदासूर्याक्रांतराशिस्वामीरात्रौमासप्रवेश

पापाव्ययेनेत्ररुजंविवादंहानिंधनानांनृपतस्करादेः ॥ सौम्याव्ययंसद्व्यवहारमार्गेकुर्युःशनिर्हर्षविवृद्धिमत्र ॥ ६१ ॥ इतिभावस्थग्रहफलानि ॥ श्रीगर्गान्वयभूषणोगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्खलमतिध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् ॥ तत्सूनुःखलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छिवानुज्ञयाभावस्थग्रहपाकदौःस्थ्यसुखतायुक्तंफलंसोऽभ्यधात् ॥ ६२ ॥ ३ ॥ अथमासप्रवेशफलानि ॥ मासार्कस्यतदासन्नपंक्तिस्थेनसहांतरम् ॥ कलीकृत्वार्कगत्याप्तंदिनाद्येनयुतोनितम् ॥ १ ॥

श्चेत्तदाचंद्राक्रांतराशिस्वामी ॥ तथावर्षप्रवेशलग्नस्वामीषष्ठः ॥ एषांषण्णामधिकारिणांमध्येवीर्याधिकःबलाधिकःसन् तनुंलग्नंपश्यन्मासपतिः सएवमासस्वामी ज्ञेयः ॥ लग्नमनीक्षमाणेत्यादिपूर्ववत्ज्ञेयम् इतःमासपतेःसकाशाच्छुभाशुभंफलंवाच्यं ॥ अत्रअपरेआचार्याः मासलग्नस्वामिनमेवमासस्वामीत्यूचिरेउक्तवंतः ॥ तेषांमतेपूर्वोक्ताधिकारिणःसंत्येव ॥ तथाअन्येषांमतेदिनलग्नेशंदिनप्रवेशलग्नस्वामिनंदिनेशं विचक्षणाःदैवज्ञाःप्रोचुः ॥ अत्रापिअधिकारिनिर्णयोनास्त्येव ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

एवंनिर्णीतयोर्मासदिनप्रवेशस्वामिनोःफलंवर्षेशवद्बुधैर्वाच्यं ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ अथमासफलमाह ॥ लग्नांशाधिपतिरिति ॥ लग्नांशाधिपतिः मासलग्नगतनवांशस्वामी विलग्नपनवांशेशेनमासलग्नस्वामीग्रहाक्रांतराशितन्नवांशस्वामिना शुभग्रहेणपापग्रहेणवा मैत्रीदृशामित्रदृशा तृतीयैकादशनवमपंचमदृष्ट्यादृष्टोवायुक्तःचेत्स्यात् चपुनः शशीचंद्रः यदितौमासलग्नस्वामिमासलग्ननवांशस्वामिनौ मैत्रीदृशामित्रदृष्ट्याआलोकतेपश्यति तदातस्मिन्मा

तत्पंक्तिस्थंवारपूर्वंमासार्केऽधिकहीनके ॥ तद्धाराद्येमासवेशोद्युवेशोप्येवमेवहि ॥२॥ मासप्रवेशकालेज्ञोग्रहान्भावांश्चसाधयेत् ॥ तत्रमास तनोर्नाथोसुंथहोजन्मपस्तथा ॥३॥ त्रिराशिपोदिननिशोरवींदूभपतिस्तथा ॥ अब्दप्रवेशलग्नेशएषांवीर्याधिकस्तनुम् ॥ ४ ॥ पश्यन्मासपति र्ज्ञेयस्ततोवाच्यंशुभाशुभम्॥अपरेमासलग्नेशंमासाधिपतिमूचिरे ॥५॥ दिनेशंदिनलग्नेशंतथाप्रोचुर्विचक्षणाः॥मासघस्रेशयोर्वाच्यंफलंवर्षे शवद्बुधैः ॥६॥ लग्नांशाधिपतिर्विलग्नपनवांशेशेनमैत्रीदृशादृष्टोवासहितःशशीचयदितौमैत्रीदृशालोकते ॥ तस्मिन्मासितनौसुखंबहुवि धंनैरुज्यमित्थंफलंतावद्यावदिमेस्युरित्थमथतान्संचार्यवाच्यंफलम् ॥७॥ तौचेच्छत्रुदृशामिथश्चशशिनादृष्टौमनोदुःखदौरोगाधिक्यकरौ चकश्चिदनयोर्नीचोस्तगोवायदि ॥ कष्टात्सौख्यमिहद्वयंयदिपुनर्नीचास्तगंस्यान्मृतिःसूत्यब्दोद्भवरिष्टतोमृतिसमंस्यादन्यथेत्यूचिरे ॥८॥

सितनौशरीरेनानाविधंबहुप्रकारंसुखंनीरोगताचस्यात् ॥ इत्थममुनाप्रकारेणमासफलंतावत्कालपर्यंतंस्यात्यावदिमेग्रहाः लग्ननवांशस्वामिलग्नेश्वरांशस्वामिनौचंद्रश्च इत्थमेवंप्रकारकाःस्युः ॥ अयमर्थः ॥ एषांत्रयाणांप्रत्यहंगच्छतांयावत्तद्राशिसंचारस्तावत्कालपर्यंतंशुभफलंवाच्यं ॥ ७ ॥ अथानिष्टफलमाह ॥ तौचेच्छत्रु दृशेति ॥ तौलग्नांशनाथलग्नेश्वरांशनाथौचेत्मिथःपरस्परंशत्रुदृशा चतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टौ पुनस्तादृशौशशिनाचंद्रेणापिशत्रुदृष्ट्यादृष्टौसंतौ मनोदुःखदौमान

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सदुःखकरौरागाधिक्यकरौचस्यातां ॥ अनयोर्लग्नांशनाथलग्नेश्वरांशनाथयोर्मध्येयःकश्चिन्नीचोनीचराशिगतोऽस्तंगतोवायदिस्यात्तदाकष्टात्सौख्यं कष्टंप्राप्यपश्चात्सौख्यदःस्यात् ॥ इहयदिद्वयंतौद्वावपिपुनः नीचास्तगौनीचगामिनौअस्तंगतौवा अथवाएकः नीचगः अपरः अस्तंगतोवातदामृतिर्मरणंस्यात्सूतौजन्मकाले ॥ अब्दवर्षकालेचरिष्टयोगोत्पत्तिःस्यात् ॥ अन्यथाजन्मकालवर्षकालयोरिष्टयोगाभावस्तदामृतिसमंकष्टंस्यादित्यूचिरेउक्तवंतः ॥८॥ अथमासलग्नसंबंधिशुभाशुभफलमुक्त्वा इदानींधनभवनादिद्वादशांतेषुभावेषुतादृशमेवशुभाशुभफलमाह ॥ भावांशाधिपतिरिति ॥ भावांशाधिपतिः मासलग्नेयद्भावविचारःक्रियते तद्भावनवांशस्वामीस्वभवनपनवांशेशेन तद्भावस्वामिनानवांशस्वामिनामैत्रीदृशामित्रदृष्ट्यादृष्टोवासहितोयुक्तोवाभवेत्तत्रशशीचंद्रोपियदितौद्वौभावनवांशस्वामिभावस्वामिनवांशस्वामिनौमित्रदृष्ट्यालोकतेपश्यतितदातद्भावोत्थसुखंतस्मिन्मासिभवति ॥ अथतद्व्यत्यासतः विलोममिति ॥ तद्यथा ॥ यदातौद्वौग्रहौशत्रुदृष्ट्यादृष्टौयुक्तौवाभवतस्तौचेच्चंद्रोपिशत्रुदृष्ट्यापश्यति ॥ तदाविलोमंविपरीतंतद्भावसंबंधिकष्टंतस्मिन्मासिकीर्तितंकथितं ॥ इदंनीचास्तादिफलंचलग्नवत्धियाबुद्ध्याविद्वद्भिरूह्यंज्ञातव्यं ॥ तद्यथा ॥ तयोर्द्व्योर्मध्येएकोनीचगः अस्तगोवाभवेत्तदातद्भावसंबंधिदुःखमनुभूयपश्चात्सुखंप्राप्नोति ॥ यदातुद्वावपिनीचगावस्तगौवातदातस्मिन्मासितद्भावोत्थदुःखप्राप्तिरेवस्यात् ॥ ९ ॥ अथप्रकारांतरेणतद्भावसौख्यमाह ॥ लग्नेशेति ॥ लग्नेशोवर्षलग्नस्वामी मासेशःमासस्वामी ॥ समेश्वरोवर्षस्वामीअंशनाथःमासलग्नस्यांशस्वामीएतेचत्वारोयत्यस्ययस्यभावस्यांशाधिपनवांशस्वामिनास्वामिभ्यांस्वामीवामित्रदृष्ट्यादृष्टोयुतोवा तथैतेपुनः शशिनाचंद्रेणमित्रदृष्ट्यादृष्टायुक्तावाचेत्स्युस्तद्भावो

भावांशाधिपतिःस्वभावपनवांशेशेनमैत्रीदृशादृष्टोवासहितःशशीचयदितौमैत्रीदृशालोकते ॥ तद्भावोत्थसुखंविलोक्यमथतद्व्यत्यासतः कीर्तितंनीचास्तादिफलंचलग्नवदिदंविद्वद्भिरूह्यंधिया ॥ ९ ॥ लग्नेशमासेशसमेश्वरांशनाथायदंशाधिपमित्रदृष्ट्या ॥ दृष्टायुतावाशशिनाचतत्तद्भावोत्थसौख्यायनचेदनिष्टम् ॥ १० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

त्थसौख्यायतस्यतस्यभावस्यधनसहजादेःसौख्यंस्यात् ॥ नचेदनिष्टमिति ॥ अनिष्टंभवति ॥ १० ॥ अथकेवललग्ननवांशवशादेवतत्तद्भावजशुभाशुभफलमाह ॥ निर्बलाइति ॥ एपांव्ययषष्ठाष्टांशपाः व्ययभावषष्ठभावाष्टमभावानामनिष्टानामंशपाः नवांशस्वामिनश्चेन्निर्बलाःस्युस्तदासत्फलदायकाः ॥ तद्भावेभ्यः शुभफलदायकाःस्मृताः ॥ अन्येउर्वरितभावानांनवांशस्वामिनःसवीर्यावलिष्ठाश्चेत्स्युःस्तदातत्तद्भावेभ्यः शुभदाः शुभफलदातारःस्युः ॥ व्यत्ययेव्यत्ययइतियदाव्यत्ययेनषष्ठाष्टमभावनवांशस्वामिनः सबलाश्चेत्स्युस्तदादुष्टफलदातारःस्युः ॥ तथाअन्यभावनवांशस्वामिनश्चेन्निर्बलाःस्युस्तदादुष्टफलदातारइत्यर्थः ॥ ११ ॥ अथाधिग्रहाणांविरुद्धस्थानावस्थित्यानिष्टफलमाह ॥ लग्नेशेति ॥ लग्नेशःवर्षलग्नस्वामीमासेशःमासस्वामी समेशोवर्षस्वामीमुंथाधीशोमुंथास्वामीएतेचत्वारःषडष्टोपगताःषष्ठाष्टमस्था

निर्बलाव्ययषष्ठाष्टांशपाःसत्फलदायकाः ॥ अन्येसवीर्याःशुभदाव्यत्ययेव्यत्ययःस्मृतः ॥ ११ ॥ लग्नेशमासेशसमेंशमुंथाधीशाःषडष्टोपगताःसपापाः ॥ दृष्टाःखलैःशत्रुदृशात्रमासेव्याध्यादिविद्विड्भयदुःखदाःस्युः ॥ १२ ॥ केंद्रत्रिकोणायगतास्तुलग्नमासाब्दपावीर्ययुतानराणाम् ॥ नैरुज्यशत्रुक्षयराज्यलाभमानोदयात्यद्भुतकीर्तिदाःस्युः ॥१३॥ इंथिहालग्नपोराशिर्योबलीतत्रहद्द्पाः ॥ दशेशाःस्वांशतुल्याहैरित्युक्तंकैश्चिदागमात् ॥ १४ ॥

नस्थिताःसंतःसपापाःपापग्रहयुक्ताःखलैःपापग्रहैःशत्रुदृशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टाअत्रअस्मिन्मासेव्याधिद्विड्भयदुःखंव्याधिशत्रूद्भवदुःखदाःस्युः ॥१२॥ अथैषामेवअधिकारिग्रहाणांविहितस्थानावस्थित्याशुभाशुभफलमाह ॥ केंद्रत्रिकोणायेति ॥ वर्षलग्नेशमासेशवर्षेश्वराःबलिनःकेंद्रत्रिकोणायगताःकेंद्राणिलग्नचतुर्थसप्तमदशमस्थानानित्रिकोणंनवमपंचमंआयमेकादशमेतदन्यतमस्थानस्थिताःक्रमेणान्वयःसर्वेषांशुभस्थानानांसाधारण्यात्शेषंस्पष्टं ॥१३॥ अथमतांतरमाह ॥ इंथिहालग्नयोरिति ॥ इंथिहामासमुंथहालग्नपयोर्मासलग्नपयोर्मध्येबलीराशिःतत्रतस्मिन्राशौयेहद्दांशस्वामिनःतेस्वांशतुल्यैर्दिनैर्दशास्वामिनोभवंति ॥ पाठक्रमेणएवमा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

गमात्मूलशास्त्रात्कैश्चिदुक्तं ॥ १४ ॥ अथान्यैरेतदूषितमित्याह ॥ रवींद्वोरिति ॥ परेआचार्याःएतत्पूर्वमतंसूर्यचंद्रयोःअसमावेशात्संबंधाभावात् ॥ युक्तंसत्नज
गुःनेत्याहुः ॥ अथमासदशांतर्दशयोःफलमाह ॥ दशांतरदशाच्छेदइति ॥ दशांतर्दशायांवर्षदशांतरदशाविभागरीत्याकृतविभागेवर्षोक्तंदशाफलंवक्तुंयुक्तंभवति
॥ १५ ॥ अथदिनेशफलमाह॥ दिनप्रवेशेति ॥ दिनप्रवेशसमयेपिमासप्रवेशकालेनसमुच्चयार्थः खेटान्सूर्यादिग्रहान्लग्नादिद्वादशांशाधिभावान्साधयेत्कुर्यात् ॥
तत्रदिनप्रवेशेचंद्रलग्नयोर्नवांशाभ्यांबुधःपंडितःफलंशुभाशुभंकथयेत् ॥ १६॥ अथदिनस्वामिनिर्णयमाह ॥ चतुष्कमिति ॥ इंथिहेशादिचतुष्कंमुथहेशजन्मलग्नेशत्रै

रवींद्वोरसमावेशान्नैतद्युक्तंपरेजगुः ॥ दशांतरदशाच्छेदेफलमाब्दंतुयुज्यते ॥१५॥ दिनप्रवेशकालेऽपिग्रहान्भावांश्चसाधयेत् ॥ चंद्रलग्नां
शकाभ्यांतुफलंतत्रवदेद्बुधः ॥ १६ ॥ चतुष्कमिंथिहेशादिदिनमासाब्दलग्नपाः ॥ एषांबलीतनुंपश्यन्दिनेशःपरिकीर्तितः ॥१७॥ त्रिको
णकेंद्रायगताःशुभाश्चेचंद्रात्तनोर्वाबलिनःखलास्तु ॥ षट्त्र्यायगास्तत्रदिनेसुखानिविलासमानार्थयशोयुतानि ॥ १८ ॥ षडष्टरिः
फोपगतादिनाब्दमासेन्थिहेशाःखलखेटयुक्ताः ॥ गदप्रदामानयशोहराश्चकेंद्रत्रिकोणायगताःसुखास्यै ॥ १९ ॥ लग्नांशकःसौम्यखगैः
समेतोदृष्टोपिवामित्रदृशेंदुनापि ॥ नैरुज्यराज्यादिशरीरपुष्टिर्मासोक्तिवद्दुःखमतोऽन्यथात्वे ॥ २० ॥

राशिकेशदिनप्रवेशदिनरात्रीशइति । दिनमासाब्दलग्नपाःदिनलग्नेशमासलग्नेशवर्षलग्नेशाइतित्रयःइत्येतेषांसप्तानांमध्येयोबलीदिनलग्नंपश्येत्सदिनस्वामीबुधैरुक्तः
॥ १७॥ १८॥ १९॥ अथदिनेग्रहाणांशुभाशुभफलमाह ॥ लग्नांशकइति ॥ लग्नांशकःदिनलग्नांशराशिः सौम्यखगैःशुभग्रहैःसमेतोयुक्तोऽथवादृष्टोमित्रदृशातृतीयै
कादशनवमपंचमदृष्ट्याचंद्रेणापियुक्तस्तदृष्ट्यादृष्टस्तदानैरुज्येत्यादिस्पष्टं ॥ अतःअस्मात्कारणात् अन्यथात्वेमासोक्तिवत् चेत्तौशत्रुदृशेतिमासोक्तरीत्यावैपरीत्ये

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathimandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दुःखंस्यात् ॥ २० ॥ अथोक्तरीतिभावफलार्थमतिदिशति ॥ यदंशकइति । यदंशकःयस्यभावस्यनवांशराशिःशुभग्रहैर्युक्तःस्नेहदृष्टयादृष्टोवासभावांशःतद्भावजनितसौख्यकृत्स्यात् ॥ अन्यथात्वेवैपरीत्येप्रोक्तवत् ॥ पूर्वोक्तरीत्यादुःखदःस्यात् । इयंरीतिःसर्वेषुभावेषुज्ञेया ॥ २१ ॥ अथषष्टद्वादशभावयोर्विशेषमाह ॥ षष्ठांशकइति ॥ षष्ठांशकःषष्ठभावस्यनवांशराशिः सौम्ययुक्तःशुभग्रहयुक्तःरोगदःरोगप्रदःस्यात् ॥ पापयुक्पापग्रहयुक्तः शुभःशुभफलदः ॥ व्ययांशेव्ययभावनवांशराशौ शुभदृग्दृष्टेशुभदृष्ट्यातृतीयैकादशपंचमनवमस्थानदृष्टयादृष्टस्तदासद्व्ययःभवेत् ॥ पापतः पापग्रहयुक्तदृष्टःअसत् असन्मार्गे व्ययःस्यात् ॥२२॥ जायांशइति ॥ जा

यदंशकःसौम्ययुतेक्षितोवास्निग्धेक्षणाद्भावजसौख्यकृत्सः ॥ दुःखप्रदःप्रोक्तवदन्यथात्वेसर्वेषुभावेष्वियमेवरीतिः ॥ २१ ॥ षष्ठांशकःसौम्ययुतोरोगदःपापयुक्शुभः ॥ व्ययांशेशुभयुग्दृष्टेसद्व्ययःपापतस्त्वसत् ॥ २२ ॥ जायांशःसौम्ययुग्दृष्टःस्वस्त्रीसौख्यविलासकृत् ॥ पापैर्गृहकलिर्दुःखंपापांतस्थेमृतिंवदेत् ॥ २३ ॥ शुभमध्यस्थितेऽन्यंशेबहुलंकामिनीसुखं ॥ स्वस्यांरतिर्गुरावन्यखगेऽन्यासुरतिंवदेत् ॥२४॥ मृत्यंशेमृत्युगेसौम्यैर्युग्दृष्टेमरणंरणे ॥ मिश्रैर्मिश्रंखलैःसौख्यंवर्षलग्नानुसारतः ॥ २५ ॥

यांशःजायाभावस्यअंशकःशुभयुग्दृष्टः तदास्त्रीविलासादिसौख्यंस्यात् ॥ पापैःयुक्दृष्टःगृहकलिर्दुःखंस्यात् ॥ पापांतस्थेपापग्रहमध्यवर्तीचेत्तदामृतिंवदेत् ॥२३॥ अथान्यदाह ॥ शुभमध्यस्थितेऽन्यंशइति ॥ सप्तमभावनवांशराशिःशुभग्रहमध्यस्थितःबहुलंकामिनीसुखंस्यात् ॥ ऽन्यंशस्थितेगुरौस्वस्यांस्वकीयकामिन्यांरतिंप्रीतिं वदेत् ॥ अन्यखगेऽन्यंशस्थेअन्यासुपरकीयकामिनीषुरतिंवदेत् ॥२४॥ अथाष्टमभावफलमाह ॥ मृत्यंशइति ॥ मृत्यंशेअष्टमभावनवांशराशिः मृत्युगैः सौम्यैःदिनप्रवेशलग्नेअष्टमस्थानस्थितैःशुभग्रहैर्युग्दृष्टेरणेमरणंभवेत् ॥ मिश्रैःशुभपापग्रहमिश्रमिश्रितैर्युग्दृष्टंमिश्रितंफलंवदेत् ॥ खलैःपापग्रहैर्युग्दृष्टेसौख्यंस्यात् ॥ वर्षलग्नानुसा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रतः ॥ २५ ॥ अथकर्तरीयोगफलमाह ॥ द्विर्द्वादशइति ॥ द्विर्द्वादशेदिनप्रवेशलग्नाद्द्वितीयद्वादशस्थानेखलाःपापग्रहास्तदाहानिंद्रव्यादिनाशः ॥ व्ययेद्वादशस्थानेसौम्याःशुभग्रहाःतदाशुभव्ययंसद्व्ययमित्यर्थः ॥ पापजापापग्रहजनिताकर्तरीरोगंकरोति ॥ शुभजाशुभग्रहजनिताकर्तरीशुभंशुभफलदास्यात् ॥ २६ ॥ अथचंद्रकृदनिष्टफलमाह ॥ लग्नइति ॥ लग्नेअष्टमस्थानेवाक्षीणेंदुः पापदृग्युतःपापग्रहदृष्टियुक्तःमृत्युदः ॥ अन्यत्स्पष्टम् ॥ २७ ॥ अथान्यदाह । चंद्रेसभौमइति । स्पष्टं ॥ २८ ॥ अथशुभफलमाह ॥ शुभाःद्यूनइति । शुभाःशुभग्रहाःद्यूनेसप्तमस्थानेसतिद्यूनात् जयदाजयप्रदाः ॥ अर्थेद्वितीयेस्थानेसुखावहाःनवमेनवमस्थानेधर्मेत्या

द्विर्द्वादशेखलाहानिंव्ययेसौम्याःशुभव्ययम् ॥ कर्तरीपापजारोगंकरोतिशुभजाशुभम् ॥२६॥ लग्नेऽष्टमेवाक्षीणेंदुर्मृत्युदःपापदृग्युतः॥रोगो वाग्रहणंवापिरिपुतःशत्रुभीरपि॥२७॥ चंद्रेसभौमेनिधनारिसंस्थेनृणांभयंशस्त्रकृतंरिपोर्वा॥पापैर्मुखस्थैःपतनंगजाश्वयानात्तनौस्याद्बहुला चपीडा॥२८॥शुभाद्यूनेविजयदाद्यूतादर्थसुखावहाः॥नवमेधर्मभाग्यार्थराजगौरवकीर्तिताः॥२९॥दिनप्रवेशेऽस्तिविधुरवस्थायांतुयादृशि॥ तदवस्थातुल्यमसौफलंदत्तेनसंशयः ॥३०॥ विहायराशिंचंद्रस्यभागाद्विघ्नाःशरोद्धृताः ॥ लब्धंगताअवस्थाःस्युर्भोग्यायाःफलमादिशेत् ॥३१॥ प्रवासःप्रवासोपगेरात्रिनाथेऽर्थनाशस्तुनष्टोपगेमृत्युभीतिः॥मृतावस्थितेस्याज्जयायांजयस्तुविलासस्तुहास्योपगेकामिनीभिः॥३२॥

दिस्पष्टं ॥ २९ ॥ अथदिनप्रवेशेचंद्रावस्थामाह ॥ दिनप्रवेशेऽस्तीति ॥ दिनप्रवेशेयादृशिअवस्थायांविधुश्चंद्रः अस्तितदवस्थातुल्यंफलंअसौदत्तेददाति नसंशयः संदेहोनास्तीत्यर्थः ॥ ३० ॥ अथावस्थानयनमाह ॥ विहायराशिंचंद्रस्येति ॥ चंद्रस्यराशिंविहायत्यक्त्वाशेषभागाद्विघ्नाद्विगुणाःकार्याःशरोद्धृतापंचभिर्भक्ताः लब्धाःप्राप्तागताअवस्थाःस्युः याभोग्याएष्यातस्याःफलमादिशेत्कथयेत् ॥ ३१ ॥ अथश्लोकद्वयेनफलमाह ॥ प्रवासइति ॥ प्रवासावस्थायांगतेरात्रिनाथेचंद्रेप्रवा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सःस्यात् ॥ नष्टोपगेनष्टावस्थायांअर्थनाशःद्रव्यनाशः ॥ मृतावस्थायांमृत्युभीतिःस्यात् ॥ जयायामवस्थायांजयः ॥ हास्योपगेहास्यावस्थायांकामिनीभिर्विलासः ॥ रतौरत्यवस्थायांरतिः विषयसौख्यंस्यात् ॥ क्रीडितावस्थासौख्यदात्री ॥ प्रसुप्ताप्रसुप्तावस्थानिद्रां ॥ कलिंकलहमपिकुरुते ॥ भुक्तावस्थादेहपीडां । ज्वरावस्थाभयं । कंपितावस्थातापहानी ॥ ३२ ॥ असुस्थितासुस्थितावस्थाऽसुखंसुखंक्रमेणस्यादित्यन्वयः ॥ ३३ ॥ इतिदिवाकरविरचितेमासदिनप्रवेशादिविचारः ॥ अथमृगया विचारः ॥ सवीर्योविति ॥ कुजज्ञौभौमबुधौसवीर्यौबलिष्ठौतदानृपाखेटसिद्ध्यैराज्ञांमृगयासिद्ध्यैभवतः ॥ अथयदातौवीर्यहीनौनिर्बलौतदामृगयासिद्धिर्नस्यात् ॥

रतौस्याद्रतिःक्रीडितासौख्यादात्रीप्रसुप्तापिनिद्रांकलिंदेहपीडां ॥ भयंतापहानीसुखंस्यात्तुभुक्ताज्वराकंपितासुस्थितासुक्रमेण ॥ ३३ ॥
अथमृगयाविचारः ॥ सवीर्योकुजज्ञौनृपाखेटसिद्ध्यैनसिद्धिर्यदावीर्यहीनाविमौस्तः ॥ जलाखेटमाहुःसवीर्यैर्ग्रहर्क्षैर्जलाख्यैर्नगाख्यैर्नगाखेटमाहुः ॥ ३४ ॥ लग्नास्तनाथौकेंद्रस्थौनिर्बलौक्लेशदायिनी ॥ मृगयोक्ताशुभफलावीर्याढ्यौयदितौपुनः ॥ ३५ ॥ अथभोजनचिंता ॥ लग्नाधिपोभोज्यदातासुखेशोभोज्यमीरितं ॥ बुभुक्षामदपःकर्मपतिर्भोक्तेतिचिंतयेत् ॥ ३६ ॥

जलाख्यैःजलसंज्ञकराशिभिःकर्कवृश्चिकमीनाख्यैःजलाखेटमाहुः जलसंबंधिआखेटंमृगयामाहुः पर्वतसंज्ञकराशिभिःमेषसिंहधनुर्धराख्यैः ॥ नगाखेटंपर्वतसंबंधिमृगयांप्राहुः ॥ ३४ ॥ अथान्यदाह ॥ लग्नास्तनाथाविति ॥ लग्नास्तनाथौलग्नसप्तमभावस्वामिनौकेंद्र १।४।७।१० एतदन्यतमस्थानस्थितौविबलौनिर्बलौतदामृगयाक्लेशदायिनीउक्ताकथिता ॥ पुनर्यदितौवीर्याढ्यौबलिष्ठौतदामृगयाशुभफला ॥ ३५ ॥ अथभोजनचिंता ॥ लग्नाधिपइति ॥ लग्नस्वामीभोज्यदाताभोजनदाता ॥ सुखेशः चतुर्थस्थानस्वामीभोजनंभोजनवस्तुईरितंउक्तं ॥ मदपःसप्तमस्थानस्वामीबुभुक्षाभोक्तुमिच्छा ॥ कर्मपतिःदशमस्थानस्वामीभोक्ताभोजनकर्ताइतिचिंतये

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

त् विचारयेत् ॥ ३६ ॥ अथान्यदाह दुःस्थितावपिभोजनप्राप्त्यसंभवज्ञानेपि अकस्मात्सुभोजनप्राप्तिः ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ स्थिरराशिगतेसति
लग्नेलाभेचसत्खेटयुतदृष्टेसुभोजनम् ॥ जीवेलग्नेसितेवापिसुभोज्यंदुःस्थितावपि ॥ ३७ ॥ मंदेतमसिवालग्नेसूर्येणालोकितेयुते ॥ लभ्य
तेभोजनंनात्रशस्त्रभीतिस्तदाक्वचित् ॥ ३८ ॥ रविदृष्टंयुतंवापिलग्नंनयदितत्रहि ॥ उपवासस्तदावाच्योनक्तंवाविरसाशनम् ॥ ३९ ॥
चंद्रेकर्मगतेभोज्यमुष्णंशीतसुखेकुजे ॥ तुर्येखेटस्यवसतोभोज्यान्नेरसमादिशेत् ॥ ४० ॥ स्निग्धमन्नंसितेतुर्येतैलसंस्कृतमर्कजे ॥ नी
चोपगेकदशनंविरसंनचसंस्कृतं ॥४१॥ सूर्यादिभिर्लग्नगतैःसवीर्यैराजादिगेहेभुजिमामनंति ॥ सुखेसुखेशेसबलेसुभोज्यंचरादिकंस्यादस
कृत्सकृद्विः ॥ ४२ ॥ मूलत्रिकोणगेखेटेलग्नेपितृगृहेऽशनम् ॥ मित्रालयेमित्रभस्थेशत्रुगेहेऽरिगेहगे ॥ ४३ ॥ शुभेक्षितयुतेलग्नेबलाढ्ये
स्वगृहेभुजिः ॥ गृहराशिस्वभावेनयत्तादन्यत्रचिंतयेत् ॥ ४४ ॥ तिलान्नमर्केहिमगौसुतंडुलाभौमेमसूराश्रणकाश्चभोज्यम् ॥ बुधेस
मुद्गाःखलुराजमाषागुरौसगोधूमभुजिःसवीर्ये ॥ ४५ ॥ शुक्रेयवावाजरिकायुगंधराःशनौकुलित्थादिसमाषमन्नम् ॥ भोज्यंतृषान्नंशिखिरा
हुवीर्याच्छुभेक्षणालोकनतःसहर्षम् ॥ ४६ ॥ सूर्येमूलंपुष्पमिंदौकुजेस्यात्पत्रंशाखाचापिशाकंसवीर्ये ॥ शुक्रेज्यज्ञैर्व्यंजनंभूरिभेदंमंदेने
त्थंसामिषंराहुकेत्वोः ॥ ४७ ॥ अथस्वप्नचिंता ॥ लग्नांशगेऽर्केतनुगेऽपिवास्मिन्दुःस्वप्नमीक्षेतयथार्कबिंबम् ॥ रक्तांबरंवह्निमथापिचंद्रेशुभ्रा
श्वरत्नांबरपुष्पवज्रम् ॥४८॥ स्त्रियःसुरूपाश्चकुजेसुवर्णरक्तांबरस्रङ्मणिविद्रुमाणि ॥ बुधेहयस्वर्गतिधर्मवार्तायुरौरतिर्धर्मकथासुरेक्षा ॥४९॥
सकृदेकवारंद्विस्वभावराशिगतेद्विवारम् ॥ ४२ ॥ मूलेति ॥ यस्मिन्कस्मिंश्चित्खेटेमूलत्रिकोणस्थलग्नस्थेसतिपितृगेहेभोजनम् ॥ ४३ ॥ अन्यदासमासिस्पष्टम् ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ इतिदिवाकरदैवज्ञात्मजश्रीविश्वनाथदैवज्ञविरचितायांवर्षतंत्रटीकायांस्व

सद्बंधुसंगश्रसितेजलानांपारेगतिर्देवरतिर्विलासः ॥ शनावरण्याद्रिगतिश्चनीचःसंगश्चराहौशिखिनीत्थमेव ॥ ५० ॥ सहजधीमदनाय
रिपुस्थितोयदिशशीयुरुभानुसितेक्षितः ॥ नवमकेंद्रगतेषुशुभग्रहेस्ववलयामनुजोरमतेतदा ॥ ५१ ॥ इतिस्वप्रचिंता ॥ आसीदसीमगुण
मंडितपंडिताग्र्योव्याख्यद्धुजंगपगवीःश्रुतिवित्सुवृत्तः ॥ साहित्यरीतिनिपुणोगणितागमज्ञश्रेतामणिर्विपुलगर्गकुलावतंसः ॥ ५२ ॥
तदात्मजोनंतगुणोस्त्यनंतोयोऽधोक्सदुक्तिंकिलकामधेनुम् ॥ संतुष्टयेजातकपद्धतिंचन्यरूपयद्दुष्टमतंनिरस्य ॥ ५३ ॥ पद्मांबयासाविन
तोविपश्चित्श्रीनीलकंठःश्रुतिशास्त्रनिष्ठः ॥ विद्वच्छिवप्रीतिकरंव्यधासीत्समाविवेकंमृगयावतंसम् ॥ ५४ ॥ शाकेनंदाभ्रबाणेंदु १५०९
मितआश्विनमासके ॥ शुक्लेऽष्टम्यांसमातंत्रंनीलकंठबुधोऽकरोत् ॥ ५५ ॥ इतिश्रीगर्गवंशोद्भवश्रीदैवज्ञानंतसुतश्रीनीलकंठदैवज्ञविरचि
तंवर्षतंत्रंसमाप्तम् ॥ २ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

प्रविचारःसमाप्तः ॥ समाप्तमिदंद्वितीयंतंत्रम् ॥ २ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ अथ ताजिकनीलकंठ्यास्तृतीयं प्रश्नतंत्रं प्रारभ्यते ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्रीगणेशायनमः ॥ अथप्रश्नप्रकरणंनिरूप्यते ॥ अथप्रश्नविचारस्यप्रयोजनमाह वराहः ॥ दैवज्ञस्यहिदैवेनसदसत्फलवांछया ॥ अवश्ये
गोचरेमर्त्यःसर्वःसमुपनीयते ॥ १ ॥ अश्रौषीच्चपुराविष्णोर्ज्ञानार्थेसमुपस्थितः ॥ वचनंलोकनाथोपित्रह्माप्रश्नादिनिर्णयं ॥ २ ॥ आदि
शब्देनस्वरशकुनादिकम् ॥ तस्मान्नृपःकुसुमरत्नफलाग्रहस्तःप्रातःप्रणम्यवरयेदपिप्राङ्मुखस्थः ॥ होरांगशास्त्रकुशलान्हितकारिणश्चसंहृत्यदै
वगणकान्सकृदेवपृच्छेत् ॥ ३ ॥ उत्पलः ॥ दशभेदंग्रहगणितंजातकमवलोक्यनिरवशेषमपि ॥ यःकथयतिशुभमशुभंतस्यनमिथ्याभवे
द्वाणी ॥ ४ ॥ एतच्चप्रश्ननिरूपणंविनीतेभ्योदीयमानंसत्फलंनान्येभ्यइत्युक्तंसमरसारे ॥ विनयावनतायदीयमानाप्रभवेत्कल्पलतेवसत्फला
येति ॥ ५ ॥ श्रुतिरपि ॥ विद्याहवैब्राह्मणमाजगामगोपायमाशेवधिष्टेऽहमस्मि ॥ असूयकायानृजवेऽयतायनमांब्रूयादवीर्यवतीतथास्या
मिति ॥ शेवधिर्निधिः ॥ दीयमानमित्यनेनउपदेशःशिष्येभ्यःप्रष्टृभ्योनिरूपणमुभयमप्युच्यते ॥ अतएवश्रुतौनमांब्रूयादितिसामान्येनोक्तम् ॥
वचित्रत्रप्रतिपादनक्रिया ॥ यस्तत्रप्रष्टाकुटिलःसरलोवेतिज्ञानंप्रश्नतंत्रे ॥ ऋजुरयमनृजुर्वायंप्रष्टापूर्वपरीक्ष्यलग्नबलात् ॥ गणकेनफलंवाच्यंदैवं
तच्चित्तगंस्फुरति ॥ १ ॥ लग्नस्थेशशिनिशनौकेंद्रस्थेज्ञेदिनेशरश्मिगते ॥ भौमज्ञयोःसमदृशालग्नगचंद्रेऽऋजुःप्रष्टा ॥ २ ॥ लग्नेशुभग्रहयुतेसरलः
क्रूरान्वितेभवेत्कुटिलः ॥ लग्नेऽस्तेसौम्यदृशाविधुगुरुदृष्ट्याचसरलोऽयं ॥ ३ ॥ यदिगुरुबुधयोरेकःपश्यत्यस्ताधिपंचरिपुदृष्ट्या ॥ तत्कुटिलःप्रष्टा
खल्वनयोरेकस्तयोःसाधुः ॥ ४ ॥ दशभेदादीप्सादयस्तांश्चसमनंतरमेववक्ष्यामः ॥ अपरेतुमध्यमदेशांतरंचरांतरोदयांतरभुजफलस्फुटीकरणव
क्रमार्गोदयास्तभेदेनदशभेदत्वमाहुः ॥ यदाचरांतरदेशांतरमध्यगतमेवेतिमतंतदाजीवसंस्कारवशेनदशभेदतोह्या ॥ अथयत्रबहवःप्रश्नायुगप

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

त्संभवंतितत्रनिरूपणप्रकारश्चण्डेश्वरप्रश्नविद्यायाम् ॥ आदिमंलग्नतोज्ञानंचंद्रस्थानाद्द्वितीयकम् ॥ सूर्यस्थानात्तृतीयंस्यात्तुर्यंजीवगृहाद्भवेत् ॥ बुधभृग्वोर्बलीयःस्यात्तद्गृहात्पंचमंपुनरित्यादिरुक्तःसतुनयुक्तः ॥ सकृदेवपृच्छेदितिवराहवाक्यस्वरसात् ॥ नानाकर्तृकानेकप्रश्नेष्वपिगणकस्यानेकनिरूपणनिषेधात् ॥ तदुक्तंज्ञानमुक्तावल्याम् ॥ सम्यग्विचार्यलग्नंब्रूयात्प्रश्नंसकृद्यथाशास्त्रं ॥ यस्त्वेकंब्रूतेऽसौतस्यनमिथ्याभवेद्वाणी ॥ अतएवचिंतामणौ ॥ राशिचक्रंसमभ्यर्च्यफलैःपुष्पैःसरत्नकैः ॥ प्रष्टासुभूमौदैवज्ञानेकंपृच्छेत्प्रयोजनम् ॥ दशभेदंग्रहाणांचगणितंभावजं तथा ॥ विमृश्यैकंचकथयेन्नानेकंप्राहपद्मभूरिति ॥ दीप्ताद्यंदशभेदंचग्रहाणांभावजंफलं ॥ विचार्यप्रवदेद्यस्तुतस्योक्तंनान्यथाभवेत् ॥ दीप्तोदीनोथमुदितःस्वस्थःसुप्तोनिपीडितः ॥ मुषितःपरिहीनश्चसुवीर्यश्चाधिवीर्यकः ॥ स्वोच्चेदीप्तःसमाख्यातोनीचेदीनःप्रकीर्तितः ॥ मुदितोमित्रगेहस्थःस्वस्थश्चस्वगृहेस्थितः ॥ शत्रुगेहस्थितःसुप्तोजितोन्येननिपीडितः ॥ नीचाभिमुखगोहीनोमुषितोऽस्तंगतोग्रहः ॥ सुवीर्यःकथितःप्राज्ञैःस्वोच्चाभिमुखसंस्थितः ॥ अधिवीर्योनिगदितःसुरश्मिःशुभवर्गजः ॥ दीप्तैःसिद्धिश्चकार्याणांदीनेदुःखसमागमः ॥ स्वस्थेकीर्तिस्तथालक्ष्मीरानंदोमुदितेमहान् ॥ सुप्तेरिपुभयंदुःखंधनहानिर्निपीडिते ॥ सुपीतेपरिहीनेचकार्यनाशोऽर्थसंक्षयः ॥ गजाश्वकनकावाप्तिः सुवीर्येरत्नसंपदः ॥ अधिवीर्येराज्यलब्धिर्ग्रहैर्मित्रार्थसंगमः ॥ अथग्रहस्वरूपम् ॥ पूर्वःसत्वंनृपस्तातःक्षत्रंग्रीष्मोरुणश्चलः ॥ मधुदृक्पैत्ति

१ स्वोच्चस्थेदशसूर्येनवचंद्रेपंचभूपुत्रे ॥ पंचेंदुजेतथेज्येसप्ताष्टौभार्गवेशनौपंच ॥ नीचविहीनचक्राच्छुद्धःषड्वनतोयदाभ्यधिकः ॥ आत्मीयरश्मिगुणितःषड्भक्ताद्रश्मयोयस्मात् ॥ पंचेंदुतोयथायाधिकास्तथातथाशुभकलाधिक्यम् ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कोधातुःसूरःसूक्ष्मकचोरविः ॥ कफोवर्षामृदुर्मातापयोगौरश्चसात्विकः ॥ जीवोवैश्यश्चरोवृत्तोमारुताशोविधुःसुहृक् ॥ ग्रीष्मःक्षत्रतमोरक्तोयाम्यःसेनाग्रणीश्वरः ॥ युवाधातुश्चपिंगाक्षःक्रूरःपित्तंशिखीकुजः ॥ शरदीशोहरिर्दीर्घःषंढोमूलंकुमारकः ॥ लिपिज्ञउत्तरेशश्चशूद्रःसौम्यस्त्रिधातुकः ॥ सत्वंपित्तोहिमःश्लेष्मादीर्घोमंत्रीद्विजोनरः ॥ मध्वैशानीकफोजीवोमधुपिंगलदृक्तथा ॥ शुक्रःशांतोद्विजोनारीवैश्योमंत्रीचरःसितः ॥ आग्नेयीदिक्कफश्चाम्लःकुटिलासितमूर्धजः ॥ कृष्णस्तमःकृशोवृद्धःषंढोमूलांत्यजोऽलसः ॥ शिशिरःपवनःक्रूरःपश्चिमोवातुलःशनिः ॥ राहुर्धातुःशिखीमूलंशेषमन्यच्चमंदवत् ॥ चिंतनीयंविलग्नज्ञात्केंद्रगाद्बावलाधिकात् ॥ अथप्रश्नजातंकस्माल्लग्नादिभावाद्विचारणीयमित्याह ॥ सौख्यमायुर्वयोजातिरारोग्यंलक्षणंगुणं ॥ क्लेशाकृतीरूपवर्णास्तनोश्चिंत्यंविचक्षणैः ॥ मुक्ताफलंचमाणिक्यंरत्नधातुधनांवरं हयकार्याध्वविज्ञानंवितस्थानाद्विलोकयेत् ॥ भुवनदीपके ॥ भगिनीभ्रातृभृत्यानांदासकर्मकृतामपि ॥ कुर्वीतवीक्षणंविद्वान्सम्यग्दुश्रिक्यवेश्मतः ॥ वाटिकाखलकक्षेत्रमहौषधिनिधीनपि ॥ विवरादिप्रवेशंचपश्येत्पातालतोबुधः ॥ गर्भापत्यविनेयानांमंत्रसंधानयोरपि ॥ विद्याबुद्धिप्रबंधानांसुतस्थानेविनिर्णयः ॥ चौरभीरिपुसंग्रामखरोष्ट्रक्रूरकर्मणाम् ॥ मातुलातंकभृत्यानांरिपुस्थानाद्विनिर्णयः ॥ वाणिज्यंव्यवहारंचविवादंचसमंपरैः ॥ गमागमकलत्राणिपश्येत्प्राज्ञःकलत्रतः ॥ नद्युत्तोरध्वैषम्येदुर्गेशात्रवसंकटे ॥ नष्टेदुष्टेरणेव्याधौछिद्रेछिद्रंनिरीक्षयेत् ॥ वापीकूपतडागादिप्रपादेवगृहाणिच ॥ दीक्षांयात्रांमठंधर्मंधर्मान्निश्चित्यकीर्तयेत् ॥ राज्यंमुद्रांपरंपुण्यंस्थानंतातंप्रयोजनम् ॥ वृष्ट्यादिव्योमवृत्तांतंव्योमस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ गजाश्वयानवस्त्राणिसस्यकांचनकन्यकाः ॥ विद्वान्विद्यार्थयोर्लाभंलक्षयेल्लाभलग्नतः ॥ त्यागभोगविवा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

देषुदानेष्टकृषिकर्मसु ॥ व्यवस्थानेषुसर्वेषुविद्धिविद्वन्व्ययंव्ययात् ॥ षट्पंचाशिकायां ॥ योयोभावःस्वामिदृष्टोयुतोवासौम्यैर्वास्यात्तस्य तस्यास्तिवृद्धिः ॥ पापैरेवंतस्यभावस्यहानिर्निर्देष्टव्यापृच्छताजन्मतोवा ॥ १ ॥ सौम्येविलग्नेयदिवास्ववर्गेशीर्षोदयेसिद्धिमुपैतिकार्यम् ॥ अतोविपर्यस्तमसिद्धिहेतुकृच्छ्रेणसंसिद्धिकरंविमिश्रम् ॥२॥ भुवनप्रदीपे ॥ लग्नपतिर्यदिलग्नंकार्याधिपतिश्चवीक्षतेकार्यम् ॥ लग्नाधीशःकार्यकार्येशःपश्यतिविलग्नम् ॥ लग्नेशःकार्येशंविलोकयेल्लग्नपंतुकार्येशः ॥ शीतयुदृष्टौसत्यांपरिपूर्णाकार्यसंसिद्धिः ॥ कथयंतिपादयोगंपश्यति सौम्योनलग्नपोलग्नं ॥ लग्नाधिपंचपश्यतिशुभग्रहश्चार्धयोगोत्र ॥ एकःशुभोग्रहोयदिपश्यतिलग्नाधिपंविलोकयति ॥ लग्नंपादोनयोगमाहुस्तदाबुधाःकार्यसंसिद्धौ ॥ लग्नपतौदर्शनेसतिशुभग्रहौद्वौत्रयोथवालग्नम् ॥ पश्यंतियदितदानीमाहुर्योगंत्रिभागोनं ॥ क्रूरावेक्षणवर्ज्यश्चंद्रःसौम्याश्रखेचरालग्नं ॥ लग्नेशदर्शनेसतिपश्यंतःपूर्णयोगकराः ॥ क्रूराक्रांतःक्रूरयुतःक्रूरदृष्टश्चयोग्रहः ॥ विरश्मितांप्रपन्नश्चसोऽनिष्टफलदायकः ॥ समरसिंहे ॥ अमुकंगदेतिकार्यंकदाभविष्यत्यमुत्रपृच्छायां ॥ लग्नेलग्नाधिपतिःकार्यंकार्याधिपःपश्येत् ॥ लग्नस्थःकार्येशःपश्यतिचेल्लग्नपंतदेव भवेत् ॥ तत्कार्यंयद्यन्यस्थितंतदासत्वरंनस्यात् ॥ पश्यतियदाचलग्नंद्रक्ष्यतिचंद्रंविलग्नपंचयदा ॥ लग्नेकार्येचयदाद्वयोश्चयोगेतदासिद्धिः ॥ यदिलग्नपंचपश्यतिकार्याधीशोविलग्नमथतस्य ॥ कार्यस्यहानिरुक्तालग्नमृतेकिमपिनोवाच्यम् ॥ इतिसामान्यतोभावनिरूपणं ॥ अथप्रत्येकं भावप्रश्ननिरूपणम् ॥ ताजिकशास्त्रोक्तप्रश्नतंत्रे ॥ भूतंभवद्भविष्यन्ममकिंकथयेतिजातपृच्छायां ॥ लग्नपतेःशशिनोवाबलमन्वेष्यंबलाभावे ॥ दृष्ट्वानवांशकबलंशुभदृग्योगंचसर्वकालेषु ॥ प्रष्टुःशुभमादेश्यंविपरीतंव्यत्ययादेषा ॥ लग्नेशोमूसरिफोयस्मात्तस्मादतीतमाख्येयम् ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

येनयुतस्तस्माद्भवदेष्यंयोयोक्ष्यतेतस्मात् ॥ यदिलग्नेलग्नपतिःसौम्ययुतोवाविलोकितःसौम्यैः ॥ तत्प्रष्टुर्व्याकुलताशरीरदोषाविनश्यंति ॥ पापोयदिलग्नपतिस्तदाकलिव्याधिधननाशाः ॥ सोम्येनिर्वृतिर्बुद्धिर्द्रव्याप्तिःसौख्यमतुलंच ॥ अथद्वितीयस्थानपृच्छातत्रैव ॥ धनलाभस्यप्रश्नेलग्नेशेनेंदुनाथधननाथः ॥ कुरुतेयदीत्थशालंशुभयुतिदृष्ट्यांभवेल्लाभः ॥ क्रूरग्रहैर्धनस्थैर्दूरेलाभोऽन्यदप्यशुभं ॥ क्रूरमुथशिलेधनेशेप्रष्टाम्रियतेथवाविलग्नेशे ॥ धनधनपेत्थशालेमंदगतिर्यत्रभावानाम् ॥ तनुधनसहजादीनांप्रष्टुस्तद्वारतोलाभः ॥ प्रश्नदीपके ॥ लग्नस्थंचंद्रजंचंद्रःक्रूरोवायदिपश्यति ॥ धनलाभोभवत्याशुकिंत्वनर्थोहिपृच्छतः ॥ चंद्रलग्नधनाधीशादृष्टायुक्ताःपरस्परम् ॥ धनकेंद्रत्रिकोणस्थाःसद्यो लाभकराःस्मृताः ॥ शुभदस्वामिषड्वर्गेलग्नेसौम्ययुतेक्षिते ॥ प्रष्टुस्तात्कालिकीलब्धिरलब्धिस्तुविपर्यये ॥ चतुर्थेसप्तमेचंद्रेखेरवौलग्नगेशुभे ॥ प्रष्टुःसद्योऽर्थलाभःस्याल्लग्नेवासुरमंत्रिणि ॥ अथतृतीयभावपृच्छाप्रश्नतंत्रे ॥ सहजपतिर्यदिसहजंपश्यतिचेत्तद्व्ययंशुभैर्दृष्टम् ॥ तद्भ्रातरोगतरुजःस्वस्थाःक्रूरेक्षणेवामं ॥ यदिसहजपतिःपृष्ठेतत्पतिनामुथशिलेऽथतन्मांद्यम् ॥ षष्ठेशेसहजस्थेसहजपतौक्रूरितेवापि ॥ सूर्यस्यरश्मिसंस्थे भयावहंप्रष्टुरादेश्यम् ॥ षष्ठइत्युपलक्षणम् ॥ अष्टमस्थेपि ॥ षष्ठाष्टमभावेशौयद्भावेशेनेत्थशालिनौस्याताम् ॥ पीडांतस्यप्रवदेत्षष्ठाष्टमसंस्थगे वापि ॥ एवंसर्वेयथापित्रोस्तुर्येसुतानांच ॥ भृत्यचतुष्पदवर्गस्यास्तेस्त्रियाःसुहृदोये ॥ अथचतुर्थस्थानपृच्छा ॥ लग्नपतींदुचतुर्थंयदिमुथशिलमथवाग्रहेगमनं ॥ प्रष्टुःपृथ्वीलाभदमसौख्यदृग्योगतोनैव ॥ यदिपृच्छतिकृषिकोमेक्षेत्रालाभोभवेन्नवा ॥ लग्नंकृषिकस्तुर्यंभूमिचूनंच कृषिस्तरुर्दशमम् ॥ लग्नेक्रूरोपगतेस्याच्चौरोपद्रवस्तुकृषिकर्तुः ॥ वक्रातिचारवर्ज्येक्रूरेचौरस्यकृषिलाभः ॥ लग्नस्थेशुभखेटेसाफल्यंकर्षकस्यकृषि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तःस्यात् ॥ तुर्येचक्रूरगतेत्यक्काभूमिंप्रयात्येषः ॥ द्यूनेचशुभोपगतेशुभंक्रूषेस्त्वन्यथातुविपरीतं ॥ दशमेदशमपतौवाशुभयुतदृष्टेशुभावृक्षाः ॥ भूमाटकपृच्छायांलग्नंप्रष्टाचभाटकंद्यूने ॥ तस्योत्पत्तिर्दशमेतथावसानंचतुर्थेस्यात् ॥ लग्नस्यलग्नपस्यचशुभयोगेशुभमशोभनंवामे ॥ द्यूनेक्रूरोपगतेयस्मादपिभाटकस्ततोऽनर्थः ॥ दशमेक्रूरोपगतेनोत्पत्तिर्बहुतराभवेत्प्रष्टुः ॥ क्रूरार्दितेतुतुर्येस्यादवसानेशुभंनास्य ॥ अथपंचमस्थान पृच्छा ॥ यदिपृच्छत्येतस्याःस्त्रियोभवेन्मेप्रजानवाकश्चित् ॥ लग्नेशेंद्वोःसुतपतिनामुथशिलभावेप्रसूतिःस्यात् ॥ सुतभावपतिर्लग्नेलग्नपचंद्रौ सुतेथवास्याताम् ॥ सत्वरितमेववाच्यासविलंबंनक्रयोगेन ॥ द्विशरीरेचविलग्नेशुभयुतपुत्रेद्यपत्ययोगोऽस्ति ॥ यदिलग्नपुत्रपतिपुंराशौचे चेत्स्यात्तदासुतोगर्भे ॥ अथचंद्रः ॥ पुंराशौपुंग्रहकृतमुथशिलयुक्तस्तदापिसुतदः ॥ अथवाविधुरपराह्णेसूर्यात्पृष्टेतदास्त्रीस्यात् ॥ होरास्वामी पुरुषःपुंराशौचेत्तथापिसुतगर्भः ॥ चंद्रयुक्तेक्षितेगर्भेसौम्ययुक्तेक्षितेपिवा ॥ उच्चस्थेभ्युदितेतत्रपुण्यापत्यंप्रजायते ॥ पुण्यापत्यंआयुष्मदप त्यम् ॥ एषागर्भवतीकिलनवाप्रमाणंप्रयातिगर्भोऽयम् ॥ प्रश्नेलग्नपशशिनोःसुतस्थयोर्गर्भवत्येव ॥ यद्येतयोर्मुथशिलेकेंद्रेसुतपेनगर्भिणी तदपि ॥ आपोक्लिमेत्थशालादनीक्षणाल्लग्नपुत्रयोर्नैवम् ॥ चरलग्नेक्रूरेंद्वोर्मुथशिलभावेविनश्यतिहिगर्भः ॥ लग्नपशशिनोस्तत्पतिस्थवक्रिमु थशिलेपितथा ॥ जीवितमरणप्रश्नेबालानामंत्यपेशुभैर्दृष्टे ॥ केंद्रस्थेसितपक्षेशुभयुक्तेंऽत्येविधौजीवेत् ॥ क्रूरश्चेदंत्यपतिर्दग्धश्चापोक्लिमेऽयु तः ॥ क्रूरैस्तुजातमात्रोम्रियतेबालोऽथवागर्भे ॥ प्रसवज्ञानप्रश्नेभुक्तांलग्नांशकान्परित्यज्य ॥ भोग्याद्धिचिंत्यशेषानुमित्येवंवदेद्दिवसान् ॥ यावंतोनवमांशागतास्तावंतोगर्भस्यमासागताः ॥ यावंतोभोग्यास्तावद्भिरग्रतःप्रसवइतिव्याख्या ॥ अपरेतु ॥ मासज्ञानंशुक्रावस्थाना

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दाहुः ॥ मासज्ञानस्यपृच्छायांगर्भिण्याभृगुनंदनः ॥ लग्नात्स्याद्यावतिस्थानेमासानाख्यातितावतः ॥ सुतात्संख्यातदावाच्यायदाध
र्मात्परंगतः ॥ इतिभुवनप्रदीपकोक्तेः ॥ लग्नांतर्दिनराशिर्दिवाग्रहोलग्नपश्चदिनराशौ ॥ तद्दिवसेजन्मवाच्यंविपरीतेव्यत्ययश्चैषाम् ॥ अथरात्रि
लग्नमह्नाहूतदधिपतिश्चेत्तुतस्यराशिपतेः ॥ बलमूह्यंदिनहोरापुंराशिस्त्रीग्रहेप्येवम् । अस्मिन्वर्षेऽपत्यंभविताविलग्नपंचमाधीशौ ॥ भजतोय
दीत्थशालंतत्रैवाब्देभवतिन्ननम् ॥ यदिवामिथोग्रहगतौस्यातामेतौचसंततिस्तदापि ॥ वाच्यातस्मिन्वर्षेशुभयोगादन्यथानपुनः ॥ सूताप्रसू
तयुवतिज्ञानेसुतपोऽथषष्ठपःसूर्यात् ॥ निर्गत्योदयमायात्ततःप्रसूतेचनारीयम् ॥ अथजीवसौम्यशुक्राआकाशेउदयिनस्तथाप्येवम् ॥ अथष
ष्ठस्थानपृच्छा ॥ रोगादयमुत्थास्यतिनवेतिलग्नंभिषक्च्यूनं ॥ व्याधिर्दशमंरोगीहिबुकंभेषजमिहाहुराचार्याः ॥१॥ क्रूरार्दितेविलग्नेवैद्यान्नयु
णस्तदौषधाद्रोगः ॥ वृद्धिमुपयातिदशमेक्रूरैर्निजबुद्धितोप्ययुणः ॥२॥ अस्तेचक्रूरयुतेमांद्यान्मांद्यंतथौषधाद्धंधौ ॥ सौम्योपगतैरेतैररोगतारोगि
णोभवति ॥ ३ ॥ लग्नेशेंद्वोःसौम्येत्थशालतोरोगनाशनंवाच्यम् ॥ वक्रेवुतत्रखेटेभूयोपिगदःसमुपयाति ॥ ४ ॥ भूमिस्थलग्नस्थद्यूनस्थश
शीमुथशिलेभवेन्मृत्युः ॥ लग्नस्थेरंध्रपतौलग्नपशशिनोर्विनाशेवा ॥ ५ ॥ लग्नाधिपेचसूर्येचंद्रःसप्तेशमुथशिलविधायी ॥ सप्तेशेषष्ठस्थेतन्म
रणंरोगिणोवाच्यम् ॥ ६ ॥ रंध्रेशेनविनष्टेनास्तमितेनापिकेंद्रस्थे ॥ लग्नेशस्थमुथशिलेमृत्युःस्याद्रोगपृच्छायाम् ॥ ७ ॥ अथवातयोश्चकेंद्रेमु
थशिलतःक्रूरपीडितेमरणम् ॥ यदिकेंद्रेक्रूरग्रहस्तदापीडा ॥ अष्टमेशलग्नेशौचमुथशिलिनौतदामृत्युःस्यादितिवाच्यमित्यर्थः ॥ सूर्यद्वादशभागं
प्रविष्टेलग्नेश्वरेप्येवम् ॥ ८ ॥ लग्नेचरेचरोगीक्षणेक्षणेस्यादरुक्सरुक्चापि ॥ द्विशरीरेपररोगःस्थिरेगदस्यैवरोगत्वम् ॥ शशिनोवक्रमुथशिलेस्थि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ररोगोमंदमुथशिलेपूर्वं ॥ मूत्रनिरोधाद्रोगोत्पत्तिर्ज्ञेयाकृतप्रश्ने ॥ १० ॥ अथपृच्छायाःपूर्वेसप्ताहानिचविलोक्यचत्वारि ॥ यदितेषुशशांकरवी शुभयुतदृष्टौतदाशस्तम् ॥ ११ ॥ अथमंदोऽयमथनवेतिप्रश्नेलग्नेश्वरोऽथचंद्रोवा ॥ षष्ठेशमुथशिलीस्यादस्तमितोवातदामंदः ॥ रोगवानित्य र्थः ॥ अथस्वामिभृत्यचतुष्पादप्रकरणम् ॥ ईशोऽन्योममभवितानवेतिलग्नेश्वरस्ययदिकेंद्रे ॥ नोभवतिमुथशिलंषष्ठांत्यपतिभ्यांतदानान्यः ॥ १ ॥ वक्रीवान्येनसमंलग्नपतिःसहजनवमसंस्थेन ॥ कुरुतेयदीत्थशालंतदान्यनाथोभवेत्प्रष्टुः ॥ २ ॥ लग्नपतौकेंद्रस्थेरिपुदृष्ट्याक्रूरवीक्षि तेपुण्ये ॥ रविरश्मिगतेथभवेद्यावज्जीवंचनान्यपतिः ॥ ३ ॥ अयमीशोभद्रोमेपृच्छायांलग्नपस्यकंबूले ॥ स्वामीसएवभव्योद्यूनेशस्यचशु भोन्येशः ॥ ४ ॥ ग्रहभूमिस्थानानांलग्नप्रश्नेपुरोक्तएवविधिः ॥ सम्यग्विचार्यवाच्यंशुभमशुभंपृच्छतःस्वधिया ॥ ५ ॥ भृत्यचतुष्पदलाभं प्रश्नेलग्नेशशीतगूषष्ठे ॥ षष्ठेशमुथशिलोवालग्नेषष्ठेश्वरोथतल्लाभः ॥ ६ ॥ भृत्यस्यवाहनस्यचयद्वाप्रश्नेचलग्नलग्नपती ॥ अर्थीदातासप्तम सप्तमपौतद्बलात्प्राप्तिः ॥ ७ ॥ लग्नस्यचसप्तमेशेनमुथशिलेसप्तमस्यवालग्नेशेनमुथशिलेलग्नेशसप्तमेशयोर्वापरस्परंमुथशिलेभृत्यादिकस्यपृ च्छकाभिलाषविषयस्यलाभइत्यर्थः ॥ अथसप्तमस्थानपृच्छा ॥ स्त्रीलाभस्यप्रश्नेस्मराधिपेलग्नपेनशशिनावा ॥ कृतमुथशिलेयुवत्याअयाचिता याभवेल्लाभः ॥१॥ यदिलग्नपोविधुर्वाद्यूनेतदयाचितांस्त्रियंलभते ॥ लग्नेशान्मूसरिफेचंद्रेस्तपमुथशिलेस्वयंलाभः ॥ २ ॥ येनसमंतुमुथशिल स्तत्रविनष्टेचपापयुतदृष्टे ॥ निकटीभूयतदाकिलविनश्यतिस्त्रीगतंकार्यं ॥३॥ पापेत्ररंध्रनाथेस्त्रीजातेरेवविघटतेकार्यम् ॥ सहजपतौभ्रातृभ्य स्तुर्येशेपितृव्यएवनान्येभ्यः ॥ ४ ॥ सौम्यकृतयुक्तिदृग्भ्यांपूर्वोक्तस्थानतःशुभंवाच्यं ॥ ५ ॥ अथस्त्रीस्नेहः ॥ प्रीतिस्थानप्रश्नेस्मरपतिलग्ने

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शमुथशिलेस्नेहः ॥ झकटकदशाझकटकःशशिकंबूलेतुसापिशुभा ॥ १ ॥ यदिमंदोलग्नेशःकेंद्रेचस्यात्तदाबलीप्रष्टा ॥ अस्तेश्वरेचमंदेकेंद्रे प्रतिवादिनोऽस्तिबलम् ॥ २ ॥ उभयोरेकस्थितयोर्ज्ञातव्याझकटकंतयोःप्रीतिः ॥ सूर्येनशुभंविबलेनरस्यशुक्रेस्त्रियोद्वयोर्द्वितयौ ॥ ३ ॥ अथरुष्टागमनम् ॥ ममगृहिणीरुष्टापुनरेष्यतिनोवाथभूम्यधःस्थरवौ ॥ भूपरिगतेचशुक्रेनैतिपुनर्वक्रितेऽभ्येति ॥४॥ सूर्यान्निर्गतशुक्रेवक्रेपि समेतिचान्यथारुष्टा ॥ क्षीणेंदौबहुदिवसैःपूर्णविधौचद्रुतमुपैति ॥५॥ भूमिशब्देनचतुर्थस्थानं ॥ तस्मादधःपूर्वलग्नपर्यंतमितियावत् ॥ लग्नमारभ्यचतुर्थपर्यंतंहिस्त्रीणांहर्षस्थानंनपुंसां ॥ रविश्चपुरुषग्रहस्तेनरुष्टायानागमनं ॥ एवंभुवश्चतुर्थादुपरिसप्तमपर्यंतंनराणांहर्षस्थानंनस्त्रीणां ॥ शुक्रस्यस्त्रीग्रहत्वान्नहर्षस्थानं ॥ इतिनरुष्टागमनमित्याशयः ॥ अथकन्यापरीक्षा ॥ एषाकुमारिकाकिलनिर्दोषाकिन्नवेतिपृच्छायाम् ॥ लग्नेस्थिरेस्थिरर्क्षेलग्नपशशिनोश्चनिर्दोषा ॥ १ ॥ चरराशिगतैरेतैरियंकुमार्यपिचजातदोषास्यात् ॥ द्विशरीरस्थेचंद्रेचरलग्नेस्वल्पदोषा स्यात् ॥ २ ॥ शशिभौमावेकर्क्षेस्थिरवर्जेतत्परेणयुग्नमियम् ॥ रमिताशनिचंद्रमसोर्लग्नगयोःप्रकटमुपभुक्ता ॥ ३ ॥ यदिभौमशनीकेंद्रेवि धुदृष्टोवृश्चिकेऽथशुक्रःस्यात् ॥ तद्वेष्काणेऽथतदानिभ्रांतंजातदोषैषा ॥ ४ ॥ अथस्वपरप्रसूतिपरीक्षा ॥ एषाकिलप्रसूतासितेघटेज्ञेह रौचनोसूता ॥ अनयोरलिवृषगतयोःसूतानारीपरिज्ञेया ॥ १ ॥ सिंहस्थेबुधेशुक्रस्यकुंभगतत्वमसंभावितंतेनयोगद्वयमेतद्वैकल्पिकम् ॥ एवंवृषवृश्चिकगतत्वंव्याख्येयम् ॥ भौमबुधशुक्रचंद्राद्विशरीरेचापवर्जितेचेत्स्युः ॥ अग्रेऽस्तितत्प्रसूतिश्चापेनाग्रेनपृष्ठतःसूता ॥ २ ॥ क्रूर श्चेचरराशौपरतःसूतास्थिरेतुनिजपत्युः ॥ मिश्रेतुमिश्रमूह्यंजातकसंदेहपृच्छायाम् ॥ ३ ॥ पंचमेशलग्नेशयोरन्यःक्रूरस्ताभ्यांसहजसुथ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शिलीवाक्रूरस्ततइदंफलमादेश्यं तदेवाग्रेऽभिव्यनक्ति ॥ गुर्विण्येषास्वपत्युःपरपुरुषाद्देतिलग्नसुतपत्योः ॥ शुभयुतिदृग्भ्यांस्वपतेःशनिभौम दृशाऽन्यतोगुर्वी ॥ ४ ॥ अथपातिव्रत्यपरीक्षा ॥ कुलटासतीयमथवेतिलग्नपतिश्चंद्रमाश्चभौमेन ॥ एकांशेसुथशिलकृततदैवभवनेभजत्यन्य म् ॥ १ ॥ यदिगृहनिजगोभौमस्तदान्यदेशंप्रयातिजारकृते ॥ रविणेतिसुथशिलेसत्युपभुक्तासातुराजपुरुषेण ॥ २ ॥ सौम्येनलेखकवणिग् निजभेशुक्रेणयोषयैवस्त्री ॥ एतैर्योगैरसतीविपरीतेसुचरितेतिविज्ञेयम् ॥ ३ ॥ लग्नपतिनाथशशिनामूसरिफेभूसुतेभवेज्जारः ॥ युक्तः पुनर्गुरुदृशापुत्रभयाद्रविदृशाचराजभयात् ॥ ४ ॥ सितदृष्ट्यापरनारीभयात्सितज्ञैकराशिगतदृष्ट्या ॥ जारस्यस्थविरत्वाल्लज्जित्वात्पतति जारंसा ॥ ५ ॥ अथाष्टमस्थानपृच्छा ॥ नृपसंग्रामप्रश्नेविलग्नलग्नेशसंस्थितात्खेटात् ॥ शशिमूसरिफात्प्रष्टास्तास्तपसंस्थेंदुमुथशिलाच्छत्रुः ॥ १ ॥ तेषांचबलात्तयोर्बलमित्यर्थः ॥ अथवाशनिकुजजीवाःशीघ्रेभ्योबलयुताउपरिचराः ॥ बुधसितचंद्रास्तेभ्यश्चदुर्बलाधश्चराश्चसंचित्याः ॥ २ ॥ मंदात्प्रष्टुर्ग्रहाःशन्यादयोयदिशीघ्रेभ्यःसितादिभ्योऽग्रेसराभवंति तदासितादिभ्यःशत्रुगेहेभ्यस्तेजोलब्ध्वाजयभाजोभवंतिप्रष्टारः ॥ यदातुप्रश्नकालेशन्यादयोनाग्रेसरास्तदाशीघ्रेभ्यस्तेजोलब्धुमशक्ताः पराभूताभवंतीत्यर्थतःसिद्धम् ॥ लग्नपतावस्तपतेःषट्त्रिदृशाथसुथ शिलेद्वयोःस्नेहः ॥ वर्गद्वयमध्याधःपतितःसोऽन्येनबध्यःस्यात् ॥ ३ ॥ वर्गद्वयाधिपानांमूसरिफेऽस्तंगतेनरणदैर्घ्यं ॥ लग्नस्वामिनिमंदेकंबू लेउपरिगेजयःप्रष्टुः ॥ ४ ॥ एवंगुणेतुतस्मिन्विप्रविनष्टेस्तपतितनीचस्थे ॥ केंद्रेऽस्तेवास्तपतौप्रष्टुर्हानिःप्रवक्तव्या ॥ ५ ॥ लग्नादधःशुभे सतिउपरिचमंदेशुभःसहायःस्यात् ॥ लग्नपतौरंध्रस्थेरंध्रपतिसुथशिलेमतिःप्रष्टुः ॥ ६ ॥ सप्तेशेधनसंस्थेधनेशकृतसुथशिलेरिपोर्नाशः ॥ लग्ने

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शदशमपत्योर्मुथशिलतःपृच्छकस्यजयवीर्ये ॥ ७ ॥ तुर्यास्तपयोरेवंशत्रोर्योगेजयोज्ञेयः ॥ उभयवर्गेपिकेंद्रेतत्पतिकृतमुथशिलेबलंज्ञेयम् ॥ ८ ॥ बलवान्मुथशिलंयत्रवर्गेतस्यवर्गस्यजयइत्यर्थः ॥ चरराशौसबलत्वंजित्वाप्रांतेविनाशस्तु ॥ लग्नपतावंत्यस्थेप्रष्टानश्यतिपरोऽस्तपे षष्ठे ॥ ९ ॥ खपतौलग्नेप्रष्टुस्तुर्येशेऽस्तेरिपोःसहायबलम् ॥ यन्मुथशिलौरवींदूतस्यबलंमुसरिफेहानिः ॥ १० ॥ अथनवमस्थानपृच्छा ॥ ममगमनंभवितार्किनवेतिलग्नेश्वरेनवार्केंद्रे ॥ नवमेशमुथशिलेसतिनवमेशेवाभवेद्गमनं ॥ १ ॥ लग्नस्थेनवमपतौलग्नाधिपमुथशिलेचसंचारात् ॥ रहितोयातिपुनर्नानवमदृशावर्जितेयोगे ॥ २ ॥ लग्नपतौकेंद्रस्थेसहजग्रहमुथशिलेचविक्रूरे ॥ गमनंस्यादस्मिन्वार्केंद्रेक्रूरेचनास्ति गतिः ॥ ३ ॥ अस्तेक्रूरेपिचयत्कार्येनिर्यातिविघ्नमतएव ॥ आकाशस्थेपापेराजकुलाज्ज्येष्ठतोनिजाद्वापि ॥ ४ ॥ नवमेशेमुथशिलगेलग्नाधीशेनपापरिपुदृष्टे ॥ गमनेवसानतःस्यात्प्रष्टुःकष्टंक्षयोऽर्थस्य ॥५॥ लग्नेशेनवमेशेमुथशिलकृतिरंध्रसप्तमेकष्टम् ॥ उदयेयस्मिन्यायाद्विनिःसृतिःस्यात्सुखकरःपंथाः ॥ ६ ॥ लग्नान्मार्गानुभवोव्योम्नःकार्यस्मराद्गतिस्थानम् ॥ भूमेःकार्यपरिणतिरेवंलग्नेशरीरसुखम् ॥ ७ ॥ दशमेशुभेचसिद्धिःकार्यस्यास्तेप्रयातियत्स्थाने ॥ तत्रशुभंचचतुर्थेपरिणामःसुंदरःकार्ये ॥ ८ ॥ लग्नेशंशशिनंवायःक्रूरस्तुदतितत्रमनुजर्क्षे ॥ मनुजत्रिराशिकेवातदाभयंद्विपदतोगंतुः ॥ ९ ॥ जलराशौवारिभयंचतुष्पदर्क्षेतथाश्वादेः ॥ घटचापेद्रुमकंटकभयंहरौव्याघ्रसिंहादेः ॥ १० ॥ नगरप्रवेशतोऽस्मान्फलमस्तिनवाप्रवेशलग्नमिह ॥ तस्मिन्धनपेवक्रेनोरहणंकार्यसिद्धिर्वा ॥ ११ ॥ रहणंस्थितिरित्यर्थः ॥ अतिचरिते बहुदिवसंरहणंनोकार्यसिद्धिरीषदपि ॥ नवमतृतीयगतेस्मिन्कार्यकृत्वाशुनिजपुरंयाति ॥ १२ ॥ लग्नेकर्मण्यायेधनपयुतेशोभनंज्ञेयम् ॥ स

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

क्रूरसप्तमस्थेपथिविघ्नाज्ज्ञकटकश्चतुर्थस्थे ॥ १३ ॥ अथदशमस्थानपृच्छा ॥ राज्याप्तिप्रश्नलग्नेलग्नेशेशशिनिवानभःपतिना ॥ कृतमुथशिलेंब रदृशाराज्यंरूपक्रमाद्भवति ॥ १ ॥ स्वकुलोचितंराज्यंभवतीत्यर्थः ॥ अन्योन्यभवनगमनाक्रूराभावेऽर्थचिंतितप्राप्तिः ॥ लग्नस्थेनान्येनचसौ म्येनांबरस्यमुथशिलेप्येवम् ॥ २ ॥ पापार्दितेतुमंदेनिकटीभूयोत्तरत्यधोराज्यं ॥ मंदगामीयोग्रहोत्राधिकारीतस्मिन्पापयुतेराज्यनाशइति तात्पर्यं ॥ भूमिस्थेक्रूरदृशात्वपवादःशुभदृशाकीर्तिः ॥ ३ ॥ मंदग्रहेबलवतिक्रूरवियुक्तेयदाशशीविबलः ॥ मंदेबलेनभ्रमणात्राज्यप्राप्ति र्भवेत्प्रष्टुः ॥ ४ ॥ लग्नाधिपतौस्वगृहेलाभोराज्यस्यतुंगगेभौमे ॥ लग्नांबराधिपौयदिकंबूलौकेंद्रगेंदुमुथशिलतः ॥ ५ ॥ उत्तमराज्यावाप्तिःस्वर्क्ष स्थेचेंदुतोविपुला ॥ यत्रर्क्षेलग्नेशस्तत्पतिरशुभेगृहेतदाकार्यम् ॥ ६ ॥ नस्यादस्तेकष्टादृशमदृशाकटुकताकार्ये ॥ राज्यप्राप्तौसत्यांयदिपृ च्छतिकोपिपरिणतिंचतदा ॥ ७ ॥ लग्नंशरीरकार्यंगृहकर्मास्तंनभश्चराज्यार्थं ॥ लाभोमित्रस्यार्थेचतुर्थकंकर्मणोवसितयेच ॥८॥ द्रव्यंधनाय सहजंभृत्येभ्योरिपुश्चवैरिभ्यः ॥ एतैःशुभैःशुभंस्यादशुभेवामंचसर्वकार्याणाम् ॥९॥ वित्तस्वामिनिभौमेनौचित्येपारदारिकेव्ययकृत् ॥ जीवेध र्मायरिपौगुरुपूजायैसितेविलासाय ॥ १० ॥ वाणिज्यायज्ञेपुनरिंदौमुथशिलिनिचान्यथान्यार्थम् ॥ लग्नपतौपतितस्थेविबलेराज्यात्यय स्तुकंबूले ॥ ११ ॥ कोपिगुणःस्यात्पापाक्रांतैरशुभंच्युतोभवति ॥ नरपतिसचिवस्नेहप्रश्नेकंबूललग्नसप्तमयोः ॥ १२ ॥ मुथशिलयोःशुभ दृष्ट्याशुभताराज्येमिथःस्नेहः ॥ राज्यंचरंस्थिरंवालग्नपगगनेशयोःसहयोः ॥ १३ ॥ यद्येकोमंदःस्यात्केंद्रेतत्स्थितमतोन्यथावाच्यम् ॥ य दिवासवाममार्गेभूमौवाप्रच्युतिर्भवेत्पूर्वम् ॥१४॥ कंबूलेसतिलभतेशीघ्रंत्वथमुसरिफेनपुनः ॥ १५ ॥ अथैकादशस्थानपृच्छा ॥ नृपतेर्गौरव

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

लाभाशादिममस्यान्नवेतिचप्रश्ने ॥ आयेशलग्नपत्योःस्नेहदृशामुथशिलेद्भुतंभवति ॥ १ ॥ रिपुदृष्ट्यावहुदिवसैःकेंद्रेचायेशचंद्रकंबूले ॥ वा च्यापूर्णेवाशाचरस्थिरद्विभावगेस्वनामफलं ॥२॥ मंदेक्रूरोपहतेभूत्वाशाशुप्रणाशमुपयाति ॥ क्रूरायुक्तेचशुभयुज्यधिकारवशेनलब्ध्याशा ॥ ३ ॥ मित्रेणसहप्रीतिर्भवितालग्नेश्वरायपत्योश्च ॥ प्रियदृष्ट्यामुथशिलतःप्रीतिर्वान्योन्यगृहयानात् ॥४॥ केंद्रेस्थितयोरनयोर्मैत्रीकिलपूर्वजा तैव ॥ पणफरगतौपुरस्तादापोक्लिमतोमहाप्रीतिः ॥ ५ ॥ शुभंकार्यमिदंमेसिध्यतिलग्नेश्वरेऽथचंद्रमसि ॥ शुभमुथशिलगेकेंद्रेतन्निकटेवाथसि द्धिःस्यात् ॥६॥ अथद्वादशस्थानपृच्छा ॥ रिपुविग्रहपृच्छायांबलवतिषष्ठेरिपुःसबलः ॥ द्वादशपेशुभदृष्टेबलवतिवाच्यंबलंप्रष्टुः ॥१॥ रिपुविग्रह पृच्छायांनामोच्चारेरिपोर्बलिन्यस्ते ॥ युक्तेचद्वादशपेबलवतिवाच्यंबलंप्रष्टुः ॥ २ ॥ शुभयुतदृष्टेसव्ययमशुभेक्षणयोगतोव्ययमनर्थात् ॥ एवंभावे ष्वखिलेषूह्यंसदसत्फलंसुधिया ॥ ३ ॥ इतिसंक्षेपतोद्वादशभावप्रश्ननिरूपणम् ॥ अथकेचिद्विशेषतःप्रश्नाः ॥ तत्रादौपथिकागमनम् ॥ ताजिकेसमरसिंहे ॥ आगमनेपृच्छायांलग्नेशेलग्नमध्यसंस्थेन ॥ कृतमुथशिलेसमेतिहिसुखमस्ततुरीयगेकष्टात् ॥१॥ स्थानाच्चलितःप्रश्नेलग्न पतौसहजनवमगृहसंस्थे ॥ लग्नस्थेनमुथशिलेपंथानंवहतिपथिकोऽयं ॥ २ ॥ रंध्रेथधनेतस्मिन्नाकाशस्थेनमुथशिलेप्येवं ॥ केंद्रस्थिते त्थशालेलग्नेक्षणवर्ज्यमेतिनकदापि ॥ ३ ॥ लग्नाधिपतौवक्रेलग्नंपश्यत्यमुत्रचंद्रेवा ॥ वक्रगमूथशिलेसतिसमेतिपथिकःसुखंशीघ्रं ॥ ४ ॥ अंत्य स्थितलग्नपतौशशिनाकृतमुथशिलेद्भुतमुपैति ॥ लग्नाद्यापिचतुर्थाच्छुभाद्वितीयतृतीयगावापि ॥ ५ ॥ कथयंतिनष्टलाभंप्रवासिनश्चागमं त्वरितम् ॥ चिंतामणौ ॥ ग्रहःषष्ठेऽथजामित्रेवाक्पतिःकंटकेस्थितः ॥ पथिकागमनंब्रूतेसितेज्ञेवात्रिकोणगे ॥ ६ ॥ षष्ठोदयेपापदृष्टेशुभदृ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ग्वर्जितेबुधः ॥ लग्नात्षष्ठेयदापापायातुश्चनिधनंवदेत् ॥ ७ ॥ यदाक्रूरास्तृतीयस्थादेशाद्देशांतरंगतः ॥ चौरेणैवहृतस्वश्चपथिकःकेंद्रगायदि
॥ ८ ॥ पापैःषष्ठत्रिलाभस्थैःकंटकस्थैःशुभग्रहैः ॥ प्रवासीसुखमायातिदूरस्थोपिसुनिश्चितम् ॥ ९ ॥ चतुरस्रेत्रिकोणेवापापगेहस्थितःश
निः ॥ पापदृष्टश्चनियतंबंधनंयातुरादिशेत् ॥ १० ॥ शुभयुक्तेस्थिरेलग्नेस्थिरोबंधश्चरेऽन्यथा ॥ द्वितनौसौम्यसंयुक्तेबंधमोक्षौक्रमेणतु ॥११॥
पापास्त्रिकोणजामित्रेविलग्नेषष्ठकोदये ॥ शत्रुभिर्वीक्ष्यमाणाश्चयातुःकष्टंवदेत्सुधीः ॥ १२ ॥ मार्गस्थानगतैःसौम्यैर्मार्गंतस्यशुभंवदेत् ॥
क्रूरैर्दुःखंविलग्नस्थैःपापैःक्लेशमवाप्नुयात् ॥ १३ ॥ चरलग्नेचरांशेवाचतुर्थेचंद्रमाःस्थितः ॥ प्रवासीसुखमायातिकृतकार्यश्चवेश्मनि ॥ १४ ॥
कंटकैःसौम्यसंयुक्तैःपापग्रहविवर्जितैः ॥ प्रवासीसुखमायातिनिधनस्थेसुधाकरे ॥ १५ ॥ गमागमौतुनस्तांयोगेदुरुधराकृते ॥ शुभैःशुभ
कृतोरोधःपापैस्तस्करतोभयम् ॥ १६ ॥ गमागमौहिनस्तांस्थिरराशौविलग्नगे ॥ नरोगोपशमोनाशोद्रव्याणांनपराभवः ॥ १७ ॥ वि
परीतंचरेवाच्यंफलंमिश्रंद्विमूर्तिषु ॥ स्थिरवत्प्रथमेखंडेपरार्धेचरराशिवत् ॥ १८ ॥ प्रवासीशीघ्रमायातियुरुशुक्रौत्रिवित्तगौ ॥ चतुर्थ
स्थानगावेतौशीघ्रमायातिकार्यकृत् ॥ १९ ॥ इंदुःसप्तमगोलग्नात्पथिकंवक्तिमार्गगम् ॥ मार्गाधिपश्चराश्यर्धात्परभागेव्यवस्थितः ॥ २० ॥
शुक्रार्कजीवसौम्यानामेकोपिस्याद्धरायगः ॥ तदाशुगमनंब्रूयात्प्रष्टुर्नगमनंव्यये ॥ २१ ॥ लग्नाद्यावतिथेस्थानेबलीखेटोव्यवस्थितः ॥
ब्रूयात्तावतिथेमासेपथिकस्यनिवर्तनम् ॥ २२ ॥ एवंकालंचरांशस्थेद्वियुणंचस्थिरांशके ॥ द्विस्वभावांशगेखेटेत्रियुणंचिंतयेत्सुधीः ॥ २३ ॥
यातुर्विलग्नाज्जामित्रभवनाधिपतिर्यदा ॥ करोतिवक्रमावृत्तेःकालंतुब्रुवतेपरे ॥ २४ ॥ चतुर्थेदशमेवापियदिसौम्यग्रहोभवेत् ॥ तदा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नगमनंक्रूरैस्तत्रस्थैर्गमनंभवेत् ॥ २५ ॥ लग्नाद्बालग्रनाथाद्वायत्संख्याःक्रूरखेचराः ॥ नवमेद्वादशेवापितत्संख्याःस्युरुपद्रवाः ॥ २६ ॥ लग्नाद्बालग्रनाथाद्वायावंतःसौम्यखेचराः ॥ मार्गेतत्रोदयावाच्याःस्थानेस्थानेविचक्षणैः ॥ २७ ॥ क्रूरयुक्तेक्षितोमंदःशुभदृग्योगवर्जितः ॥ धर्मस्थस्तनुतेव्याधिंप्रोषितस्याष्टगोमृतिम् ॥ २८ ॥ जामित्रस्यशुभोत्थेयातानायातिदुरुधरायोगे ॥ मित्रस्वामिनिषेधात्पापोत्थेशत्रुरुक्चौरात् ॥ २९ ॥ चंद्रार्कयोश्छिद्रगयोर्यमेनसंदृष्टयोःस्यात्परशस्त्रभीतिः ॥ रंध्रेसितेज्ञेचसुखाश्रिरारेमंदेभयंपापयुगीक्षितेऽध्वनि ॥ ३० ॥ अथदूरस्थोजीवतिमृतोथवेत्थंयदाप्रश्नः ॥ ३१ ॥ लग्नेश्वरेशीतकरेऽथषष्ठेतुर्येऽष्टमेवाप्यतिनीचगेवा ॥ अस्तंगतेछिद्रपतीत्थशालयुक्तेशुभैर्दूरगतोमृतःस्यात् ॥ ३२ ॥ भूमेरधःस्थेनवचक्रगेणयदीत्थशालंकुरुतेशशांकः ॥ सौम्यैरदृष्टेमरणंप्रकुर्याद्दूरस्थितस्यापि विदेशगस्य ॥ ३३ ॥ सौम्यैःषष्ठांत्यरंध्रस्थैर्विबलैश्चशुभेक्षितैः ॥ पापयुक्तौशशांकार्कौतदादूरस्थितोमृतः ॥ ३४ ॥ पृष्ठोदयेपापयुतेत्रिकोणकेंद्राष्टषष्ठोपगतैश्चपापैः ॥ सौम्यैरदृष्टैःपरदेशसंस्थोमृतोगदार्तोनवमेचसूर्ये ॥ ३५ ॥ तुर्योपरिस्थेनखगेनचंद्रमायदीत्थशालंकुरुतेशुभेक्षितः ॥ सौम्यैर्युतोवापरदेशसंस्थितःसुखीचजीवेत्पथिसौख्यमेति ॥ ३६ ॥ अथपरचक्रागमनपृच्छा ॥ षट्पंचाशिकायाम् ॥ मार्गान्निवर्ततेशत्रुःपापैःशत्रुग्रहाश्रितैः ॥ चतुर्थगैरपिप्राप्तःशत्रुर्भग्नोनिवर्तते ॥ ३७ ॥ झषालिकुंभकर्कटारसातलेयदास्थिताः ॥ रिपोःपराजयस्तदाचतुष्पदैःपलायनम् ॥ ३८ ॥ मेषधनुःसिंहवृषायद्युदयस्थाभवंतिहिबुकेवा ॥ शत्रुर्निवर्ततेतदाग्रहसहितावावियुक्तावा ॥ ३९ ॥ नागच्छतिपरचक्रंयदार्कचंद्रौचतुर्थभवनस्थौ ॥ गुरुबुधशुक्राहिबुकेयदातदाशीघ्रमायाति ॥ ४० ॥ स्थिरोदयेजीवशनैश्चरेस्थितेगमागमौ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नैववदेत्तुपृच्छतः ॥ त्रिपंचषष्ठारिपुसंगमायपापाश्चतुर्थाविनिवर्तनाय ॥ ४१ ॥ दशमोदयसप्तमगाःसौम्यानगराधिपस्यविजयकराः ॥ आरार्किज्ञगुरुसिताःप्रभंगदौविजयदानवमे ॥ ४२ ॥ नवमेभौमशनीभंगदौबुधगुरुशुक्राविजयदाइत्यर्थः ॥ उदयर्क्षाच्चंद्रर्क्षभवतिचयावद्दिनैश्चतावद्भिः ॥ आगमनंस्याच्छत्रोर्यदिनहिमध्येग्रहःकश्चित् ॥४३॥ अन्यत्रापिप्रश्नप्रदीपे ॥ दैत्येज्यवाचस्पतिसोमपुत्रैरेकर्क्षगैर्लग्नगतैर्बलाढ्यैः ॥ द्वाभ्यामथेज्येभृगुजेऽथलग्नेहन्याद्रणेयायिनृपंपुरेशः ॥ ४४ ॥ सूर्येंदुभौमार्कजसैंहिकेयैःसर्वैश्चतुर्भिस्त्रीभिरेवलग्नगैः ॥ हन्यात्तदा स्थायिनमाशुयायीद्यूनस्थितैर्यायिनृपंपुरेशः ॥ ४५ ॥ शुक्रेज्यशीतांशुबुधाःसुरेज्यैःसर्वैस्त्रिभिर्द्यूनगतैर्बलाढ्यैः ॥ हन्याद्रणेस्थायिनमाशुयायीसुखास्पदस्थैश्चशुभैःसुसंधिः ॥ ४६ ॥ कुजेत्थशालेहिमगौविलग्नेबंधोऽथमृत्युर्युधिनागरस्य ॥ भौमेत्थशालेचविधौकलत्रेवंधंमृतिंवालभतेऽत्रयायी ॥ ४७ ॥ लग्नेशजामित्रपयोश्रमध्येभवेद्ग्रहोयःस्वगृहोच्चसंस्थः ॥ तद्वर्गमर्त्यानृपयोश्रसंधिर्ज्ञेयोबुधेलेखकपंडिताभ्यां ॥ ४८ ॥

सू. चं.	मं.	बु.	बृ. शु.	श.
राजानौ	सेनापतिः	युवराजः	मंत्रिणौ	दासः

राजानौरविशीतगूइत्यादिवर्गः॥क्रूरेकलत्रेद्युदयेशुभग्रहोयच्छेद्धनंयायिनृपायनागरः॥ विपर्ययाद्यायिनृपःपुरेश्वरंदुर्गाद्विनिष्काश्यददातिवास्पदम् ॥४९॥ रवीत्थशालेशशिजेसुयुग्नाश्चराभवेयुश्चकुजेसराफात् ॥ ग्रहाच्छशांकेनयुतश्चतस्मिन्येयेन्यवेषाश्चभवंतिचाराः ॥ ५० ॥ चिंतामणौदुर्गप्रश्नः ॥ प्रश्नेविलग्नेक्रूरेवादुर्गभंगोनजायते ॥ विशेषतोभूमिपुत्रेराहौवामूर्तिगेसति ॥ ५१ ॥ सप्तमेसिंहिकासूनौदुर्गंशीघ्रेणलभ्यते ॥ जामित्रोदयगेक्रूरेरिःफगेलग्ननायके ॥ ५२ ॥ द्वितीयेवाष्टमेषष्ठेतदादुर्गनलभ्यते ॥ सक्रूरोलग्नपोवक्रीयुद्धदःकेंद्रसंस्थितः ॥ ५३ ॥ षष्ठाधिपेद्यूनगतेपापेवायुद्धमादिशेत् ॥ पृच्छायांकेंद्रगैः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

क्रूरैःकोटेदुर्गवधोनृणाम् ॥ ५४ ॥ भौमाष्टमेशावेकत्रतदातिनिधनंनृणाम् ॥ स्वायपुत्रस्थितेजीवेकोटमध्येभयंनहि ॥ ५५ ॥ शनौभौमे चकेंद्रस्थेबहूनांवधबंधनम् ॥ लग्नगतोयदिपापःपापेनयुतेक्षितोवास्यात् ॥ लग्नात्पूर्वापरगौपापोयुद्धंतदाघोरम् ॥ ५६ ॥ अथरोगिणः शुभाशुभम् ॥ विलग्नेषष्ठपःपापोजन्मराशिनिरीक्षिते ॥ रोगिणस्तस्यमरणंनिश्चयेनवदेद्बुधः ॥ ५७ ॥ चतुर्थाष्टमगेचंद्रेपापमध्यगतेपि वा ॥ मृतिःस्याद्बलसंयुक्तसौम्यदृष्ट्याचिरात्सुखं ॥ ५८ ॥ विधौलग्नेस्मरेभानौरोगीयातियमालयम् ॥ प्रश्नेक्रूरग्रहेलग्नेरोगवृद्धिश्चिकि त्सकात् ॥ ५९ ॥ तथालग्नगतेसौम्येवैद्योक्तममृतंवचः ॥ लग्नेवैद्योद्युनंव्याधिःखंरोगीतुर्यमौषधम् ॥ ६० ॥ रोगिणोभिषजोमैत्रीमैत्रीभेष जरोगयोः ॥ व्याधेरुपशमोवाच्यःप्रकोपःशात्रवेत्रयोः ॥ ६१ ॥ लग्ननाथेचसबलेकेंद्रसंस्थेशुभग्रहे ॥ उच्चगेवात्रिकोणेवारोगीजीवतिनिश्च यम् ॥ ६२ ॥ एकःशुभोबलीलग्नेत्रायतेरोगपीडितं ॥ सौम्याधर्मारिलाभस्थास्त्रितीयस्थागदापहाः ॥ ६३ ॥ अथदेवदोषज्ञानम् ॥ वन्ह्यंकद्वा दशेषष्ठेलग्नात्पापग्रहोयदि ॥ हतोगदैर्जलैश्शस्त्रैस्तस्यदोषःकुलोद्भवः ॥ ६४ ॥ प्रेताश्चराहौपितरःसुरेज्येचंद्रेंबुदेव्यस्तपनेपिदेव्यः ॥ स्वगो त्रदेव्यश्शनौबुधेचभूतानिविंद्याद्व्ययरंध्रसंस्थे ॥ ६५ ॥ शाकिन्यआरेभृगुजेंबुदेव्योगृह्णंतिमर्त्यंविसुखंसुकुंदात् ॥ स्वर्क्षेचगेवीर्ययुतेचसा ध्याश्चंद्रेचनीचेविबलेनसाध्याः ॥ ६६ ॥ केंद्रस्थैर्बलिभिःपापैरसाध्यादेवतागणाः ॥ सौम्यग्रहैश्चकेंद्रस्थैःसाध्यामंत्रस्तवार्चनैः ॥ ६७ ॥ कंटकाष्टत्रिकोणस्थाःशुभाउपचयेशशी ॥ लग्नेचशुभसंदृष्टेरोगीरोगाद्विमुच्यते ॥ ६८ ॥ रोगग्रहणमुपलक्षणम् ॥ संतानप्रतिबंधादावप्येवंदो षनिरूपणम् ॥ अथस्वामिभृत्यप्रश्ने ॥ त्रैलोक्यप्रकाशे ॥ शीर्षोदयेसौम्ययुतेक्षितोवासौम्यैर्द्वितीयाष्टमसप्तमस्थैः ॥ तृतीयलाभारिगतैश्च

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पापैःसौख्यार्थलाभोनृपसेवकस्य ॥ ६९ ॥ लग्नाद्द्वितीयेमदनाष्टमेर्क्षेवित्तक्षयंसंभ्रममार्तिमृत्युम् ॥ कुर्वंतिपापाःक्रमशोनरेंद्रात्भृत्यस्यतस्मात्परिवर्जयेत्तम् ॥ ७० ॥ लग्नाद्द्वितीयाष्टमसप्तमर्क्षाःपापाःप्रणाशंनृपभृत्ययोर्द्वयोः ॥ कुर्वंतितेष्वेवगताश्चसौम्याःकुर्युर्धनारोग्यसुखानिचोभयोः ॥ ७१ ॥ शशांकसौम्यैरुदयास्तभावौदृष्टौयुतौवासबलैर्नपापैः ॥ प्रष्टुस्तदास्याद्भृदिपार्थिवस्यस्नेहप्रसादावकृपाप्रतीपात् ॥ ७२ ॥ अथान्यईशोममभविष्यतिनवाइतिप्रश्ने ॥ षष्ठेश्वरेणव्ययपेनकेंद्रेयदीत्थशालंकुरुतेविलग्नपः ॥ प्रष्टुस्तदान्यःप्रभुरर्थदःस्यादतःप्रतीपान्नभवेत्परःप्रभुः ॥ ७३ ॥ लग्नेश्वरेस्वर्क्षगतेस्वतुंगकेंद्रस्थितेशीतकरेत्थशाले ॥ शुभग्रहैर्दृष्टयुतेबलान्वितेप्रष्टुर्निजस्वाम्यमितार्थलाभः ॥ ७४ ॥ जायेश्वरेस्वोच्चनिजर्क्षसंस्थेकेंद्रस्थितेशीतकरेत्थशालगे ॥ शुभग्रहैर्दृष्टयुतेबलोत्कटैःप्रष्टुस्तदान्यःप्रभुरर्थदोभवेत् ॥ ७५ ॥ इदंगृहंवाशुभमन्यदालयंस्थानंत्विदंवाशुभमन्यदालयं ॥ ममात्रभद्रङ्गमनात्तुतत्रवापृष्ठोदयेत्थंविधिनाविमृश्य ॥ ७६ ॥ अथनष्टद्रव्यलाभप्रश्नः ॥ तत्रधनप्राप्तौप्रश्नचिंतामणौ ॥ प्रश्नेचतुर्थाधिपतिस्तत्रस्थेवावलोकिते ॥ अवश्यंवर्ततेतत्रधनंचंद्रेऽथवावदेत् ॥ ७७ ॥ वित्तपेधनगेबंधौवास्तितत्रधनं बहु ॥ पापेतुर्यगतेद्रव्यंस्थितंतूर्णंनलभ्यते ॥ ७८ ॥ भौमेसप्ताष्टराशिस्थेधनमन्यत्रनाप्यते ॥ लग्नेतमोरविश्छिद्रेतदाद्रव्यंनलभ्यते ॥ सप्ताष्टदशपातालेशोविधुर्धनदोगुरुः ॥७९॥ लग्नेश्वरेद्यूनगतेविलग्नेजायेश्वरेनष्टधनस्यलाभः ॥ जायेशलग्नाधिपतीत्थशालेद्यूनेविनष्टंधनमेतिमर्त्यः ॥८०॥ लग्नेशजायाधिपतीत्थशालेलग्नेश्वरंयच्छतितस्करोऽर्थं ॥ सूर्येविलग्नेऽस्तमितेशशांकेनलभ्यतेयद्रविणंविनष्टम् ॥८१॥ कर्मेशलग्नाधिपतीत्थशालेचौरःस्वमादायपुरात्पलायते ॥ चंद्रेऽस्तपेचार्ककरप्रविष्टेतल्लभ्यतेनष्टधनंसतस्करं ॥८२॥ अस्तेश्वरेकेंद्रगतेऽस्तिचौरस्तत्रैव

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वान्यत्रपुराद्धिनिर्गतः ॥ धर्मेशदुश्चिक्यपतीत्थशालेजायेश्वरेऽन्यत्रगतःसचौरः ॥८३॥ कर्मेशलग्नाधिपतीत्थशालेतल्लभ्यतेराजकुलाच्चचौर्यं॥ त्रिधर्मपद्यूनपतीत्थशालेत्वन्यत्प्रदेशाद्गमनेतदाप्तिः ॥८४॥ शुभेत्थशालेहिमगौविलग्नेखस्थेथवानष्टधनस्यलाभः॥ सुस्नेहदृष्ट्यारविणाशुभेनदृष्टेविलग्नेहिमगौचलाभः ॥८५॥ षट्पंचाशिकायाम्॥स्थिरोदयेस्थिरांशेवावर्गोत्तमगतेपिवा ॥ स्थितंतत्रैवतद्द्रव्यंस्वकीयेनैवचोरितम् ॥८६॥ आदिमध्यावसानेषुद्रेष्काणेषुविलग्नतः॥ द्वारदेशेतथामध्येगृहांतेचवदेद्धनम्॥८७॥ प्रश्नतंत्रे। पतितधनस्थप्रश्नेमिथोगृहस्थौविलग्नसप्तमौ ॥ यदिसुथशिलंतयोःस्यात्तदाशुतत्रैववदतिधनम् ॥८८॥ नष्टंकदिशिप्राप्तंपृच्छायांलग्नगेविधौप्राच्यां ॥ तत्स्थानेयाम्यायामस्तेवारुण्यांवाभ्युदीच्यां ॥८९॥ भुविचतुर्थे। यदिनेंदुःकेंद्रेतच्चत्वारिंशांशकैश्चपंचयुतैः॥भागेदिक्क्रमउक्तोवन्ह्यवनीवायुवारिराशौवा ॥९०॥ नष्टवीतवित्तलब्धेःपृच्छायांचौरसप्तमंततोलाभः॥ हिबुकंद्रव्यस्थानंलग्नंचंद्रश्चधननाथः ॥९१॥ लग्नेशोऽस्तेस्तपतिनाचेन्मुथशिलीततोलाभः॥ यद्यष्टेशोलग्नेतदास्वयं तस्करोऽर्पयति ॥ रविरश्मिगेधनेशेवास्तमितेतस्करस्यलाभःस्यात् ॥९२॥ लग्नेशदशमपत्योर्मुथशिलतःप्राप्यतेस्ववान्चौरः ॥ लग्नेशदृष्ट्यभावे चौरःसहमात्रयायाति ॥९३॥ अस्ताधिपतौदग्धेरविरश्मिगतेऽथलभ्यतेचौरः॥ लग्ननृपप्रकृतेत्थशालेराजभयाद्धनमिदंस्वयंदत्ते ॥९४॥ लग्नास्तपयोर्नस्याद्यदिदृष्टिर्लग्नपस्तथाविकलः ॥ तत्तस्करोस्यहस्ताद्दातिचौर्यंहिराजकुले ॥९५॥ लग्नपमध्यपयोगेराजकुलंप्राप्यलभ्यतेचौर्यम् ॥ रंध्रंचौरस्यधनंधनपेतत्राथसप्तमेनाप्तिः ॥९६॥ रंध्रपतौधनपस्यतुमुथशिलयोगेचप्राप्यतेवित्तं ॥ रंध्रपतौदशमपतेर्मुथशिलगेचौरपक्षकृद्रूपः ॥ धनपेविलग्नपेसतिदृष्टिविहीनेश्रुतिर्भवतिनाप्तिः ॥९७॥ चौरज्ञानप्रश्नेलग्नरविशशिदृशास्वगृहचौरः ॥ अनयोरेकदृशागृहसमीपवर्तीवसत्येषः

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ ९८ ॥ लग्नस्थेलग्नपतावस्तपयुक्तेचगृहगतश्चौरः ॥ अस्ताधिपतावंत्येसहजेवास्वीयभृत्योऽयम् ॥९९॥ अस्तेशेतुंगस्थेस्वगृहेवातस्करःप्रसिद्धःस्यात् ॥ लग्नदशमास्तभावाःक्रमेणवीक्ष्याःस्वतुंगभवनादौ ॥ १०० ॥ यःखेटःस्याद्बलवान्सज्ञेयस्तस्करस्यबली ॥ लग्नादिषुयोग्रहःस्वोच्चादिबलीतिष्ठतिसयज्जातिःसतस्यसहायकंकरोतीत्यर्थः ॥ एवंयोगंतुविनाद्यूनेशस्यैववलमभिग्राह्यम् ॥ इत्थंचौरज्ञानेचौरःसूर्येग्रहेश्वरस्यपिता ॥ चंद्रेमाताशुक्रेभार्यामंदेसुतोभवेन्नीचे ॥ १ ॥ जीवेगृहप्रधानंभौमेपुत्रोथवाभ्राता ॥ ज्ञेस्वजनोमित्रंवाज्ञात्वेत्थंपुण्यसहममावेश्यं ॥ २ ॥ तस्मिन्क्रूरादृष्टेपुरानचौरोऽस्तपेपुरापिस्यात् ॥ अस्तेशान्मूसरिफेभौमेचौरःपुरापिनिगृहीतः ॥ ३ ॥ सप्तेशेरविपुत्रेचंद्रदृशातस्करोहिपाखंडी ॥ जीवोविलोक्यलोकंभौमेखातेनपालकंभक्त्या ॥ ४ ॥ प्रतिकुंचिकयापहृतंसितेतिथिर्ज्ञेप्रपंचकरः ॥ चौरस्यवयोज्ञानेसितेयुवाज्ञेशिशुर्युरौमध्यः ॥ ५ ॥ तरुणोभौमेमंदेवृद्धोर्केस्यादतिस्थविरः ॥ रविनभयोःस्वमंदिरेस्मरभूमिलग्नयोर्मध्यं ॥ ६ ॥ चरतिरवौनवमध्यमवृद्धवयोतीतकाःक्रमशः ॥ नष्टस्थानेप्रश्नेतुर्येभूम्यग्निवायुजलमध्यात् ॥ ७ ॥ योभवतिशशिरस्मात्स्थानंज्ञेयंगतधनस्य ॥ अथचतुर्थगृहेतुर्येश्वरोथयःस्याद्गहस्ततोज्ञेयम् ॥ ८ ॥ मंदेमलिनस्थानेचंद्रेंबुनिगीष्पतौसुरारामे ॥ भौमेवह्निसमीपेरवौगृहाधीश्वरासनस्थाने ॥ ९ ॥ तल्पेशुक्रेसौम्येपुस्तकवित्तान्नयानपार्श्वेच ॥ अंबुपदेनकूपादिसन्निधौहस्तपादप्रक्षालनस्थानेवेत्यर्थः ॥ चौरोयमथनवेतिक्रूरेंद्रोर्मुथशिलेचचौरःस्यात् ॥ १० ॥ सौम्यशशिमुथशिलेखलुनभवतिचौरःप्रवक्तव्यम् ॥ किमनेनतस्करत्वंकदापिविहितंनवेतिपृच्छायाम् ॥ ११ ॥ लग्नपशशिनोरेकस्मादपिमूसरिफेऽस्तपेविहितं ॥ चौरःस्त्रीपुरुषोवापृच्छायामस्तपेस्त्रियोराशौ ॥ १२ ॥ स्त्रीखेटेस्त्रीदृष्टेचौरःस्त्रीव्यत्ययात्पुरुषः ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

लग्नेशेनवमांशतोवयःप्रमाणजातयोज्ञेयाः ॥ चौरोयमिहानंतंशास्त्रंकथितोयमुद्देशः ॥ १३ ॥ अथविशेषतःसंतानप्रश्नः॥लग्नेश्वरेणाथनिशा
करेणयदीत्थशालंकुरुतेसुतेशः ॥ पंचमेशइत्यर्थः ॥ शुभःशुभैःसंयुतईक्षितःस्यात्ससंततिंप्रष्टुरसौविदध्यात् ॥ १४ ॥ पुंस्त्रीग्रहाःपुत्रगृ
हंविलग्नात्पश्यंतियावंतिइहातिवीर्याः ॥ तत्संख्यकाःस्युस्तनयाश्चकन्याःशुभेशयोगात्सुतभांशतुल्याः ॥ १५ ॥ लग्नेशपुत्राधिपतीपरस्परं
नपश्यतश्चेदुदयंचपंचमं ॥ पापेत्थशालौसुतलग्नपौचप्रष्टुस्तदासंततिनास्तितांवदेत् ॥१६॥ पुत्रालयेसिंहवृषालिकन्याःप्रश्नोदयाजन्मभतस्त
थेंदोः ॥ अल्पप्रजःसंततिपृच्छकःस्यात्पापैःसुतर्क्षेसहितेक्षितेवा ॥ १७ ॥ स्वर्क्षस्थितौरंध्रगतौयमार्कौप्रष्टुःस्त्रियंसंदिशतश्चवंध्यां ॥ छिद्रस्थि
तौचंद्रबुधौसदोषांवाकाकवंध्यातनयाप्रसूतिम् ॥ १८ ॥ अत्रचंद्रेबलवतिकन्याप्रसूतिं ॥ पुंग्रहदृष्टेकाकवंध्येतिज्ञेयम् ॥ बुधेबलवतिवंध्या ॥
मृतप्रजाछिद्रगयोःसितेज्ययोर्गर्भस्रवाभूमिसुतेष्टमर्क्षं ॥ छिद्रेश्वरेछिद्रगतेऽतिवीर्येपुष्पंनविंदत्यबलासुतप्रदम् ॥ १९ ॥ शुक्रार्कयोरष्ट
मसंस्थयोर्वाक्रूरैर्धनांत्याष्टमराशिसंस्थैः ॥ जाताःपुरस्तान्म्रियतेप्रजावैप्रष्टुर्नचाग्रेशुभसंततिःस्यात् ॥ २० ॥ रिःफेश्वरेकेंद्रगतेचसौम्यैर्युते
क्षितेजीवतिबालकश्च ॥ आपूर्यमाणेशुभयुक्तइंदौकेंद्रेशिशुर्जीवतिदीर्घकालं ॥ २१ ॥ चिंतामणौ ॥पंचमेशोऽथलग्नेशोविषमर्क्षगतौयदा॥
पुत्रजन्मप्रदौज्ञेयौकन्यानांसमराशिगौ ॥ २२ ॥ सुताधिपंनृराशिस्थंपुंराशिस्थोपिलग्नपः ॥ वीक्ष्यतेपुत्रदःप्रोक्तोयुग्मराशौचदारिका ॥
॥ २३ ॥ युग्मराशिगतेलग्नेयदातत्रशुभग्रहाः ॥ गर्भेपत्यद्वयंवाच्यंदैवज्ञेनविपश्चिता ॥ २४ ॥ वीषमोपगतोलग्नाच्छनिःपुत्रसुखप्रदः ॥
समभेयोषितांजन्मविशेषोजातकोक्तिवत् ॥ २५ ॥ अथभोजनचिंता ॥ चिंतामणौ ॥ कटुकोलवणस्तिक्तोमिश्रितोमधुरोरसः ॥ अ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

म्लःकषायःकथितारव्यादीनांरसाबुधैः ॥ २६ ॥ लग्नंपश्यतियःखेटस्तस्ययःकथितोरसः ॥ भोजनेऽसौरसोवीर्यक्रमाद्वाच्याःपरेरसाः ॥ २७ ॥ चंद्रोयस्यमुथशिलस्तस्यविशेषंवदेद्भुक्तौ ॥ लग्नेराहौमंदेरविदृष्टेभोजनाभावः ॥ २८ ॥ प्रश्नतंत्रे ॥ कीदृङ्मयाद्यभुक्तंपृच्छायांयदिभवेत्स्थिरंलग्नं ॥ तद्भुक्तमेकवेलंह्यात्मनिवेलद्वयंचरेत्वसकृत् ॥ २९ ॥ चंद्रेलग्नगतेस्यात्क्षारंभौमेचकटुकमम्लंगुरौ ॥ मधुरंदिनकृतितिक्तंशुक्रेस्निग्धंबुधेचसर्वरसं ॥ ३० ॥ मंदेकषायमशुभान्मूसरिफेशशिनिमुथशिलेशुभेऽरिदृशा ॥ उद्वाहात्प्रियदृष्ट्याप्रायणिकत्वात्समागतंभोज्यम् ॥ ३१ ॥ अयमस्यार्थः ॥ चंद्रःशुभेनमुथशिलीपापेसराफश्चेत्तदेतदुक्तं ॥ पापेसराफेचशुभेत्थशालेचंद्रेतुभुक्तंशुभमन्नमीशं ॥ ३२ ॥ शुभेसराफेत्वशुभेत्थशालेचंद्रेकदन्नंमधुआज्यवर्ज्यं ॥ पापेत्थशालेऽथखलेसराफेशक्यंनभोक्तुंपरतोपिलब्धम् ॥ ३३ ॥ चंद्रेस्वनाथदृष्टेसुखभोजनमन्यथाकष्टात् ॥ गुरुमुथशिलेसगौरवमर्केणमुथशिलेऽतिशुचितीक्ष्णम् ॥ ३४ ॥ शुक्रेसुस्वादुरसंसहास्यगीतंबुधेजनाकीर्णं ॥ शस्त्रकथाढ्यंशनिनाकुस्थानगतंकुजेचोष्णम् ॥ ३५ ॥ यदिवदतिभोजनार्थनिमंत्रितोयामिशशिमहीसुतयोः ॥ एकस्थितयोःकेंद्रेमुथशिलयोर्वापिपूर्णताभवति ॥३६॥ विधिनानेनशनेःस्यात्कुभोजनंज्ञसितयोरभीष्टान्नं ॥ जीवस्यतुष्टिजनकंहोरेशेतनुखगेस्वयमुपैति ॥ ३७ ॥ यश्चंद्रेणमुथशिलीतस्मिन्नीशेतनोःस्वगृहभोज्यं ॥ वित्तेशेभृत्यगृहेभ्रातॄणांसहजपेतथाऽन्यत्र ॥ ३८ ॥ यश्चंद्रेणमुथशिलीसयस्यभावस्येशस्तत्संबंधेनभोजनमितिज्ञेयं ॥ लग्नस्थितेसूर्यसुतेऽथराहौसूर्येक्षितेवैरिनिमंत्रितस्य ॥ स्याच्छस्त्रघातःशशिभौमयोश्चलग्नस्थयोःसौरिदृशास्तिघातः ॥ ३९ ॥ जीवेसितेचंद्रगतेबलाढ्येचंद्रेबुधेकेंद्रगतेशुभान्विते ॥ त्रिलाभषष्ठास्पदगैश्चपापैःस्यात्प्रेमनिर्वैरकरंसुभोजनम् ॥ ४० ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

भोज्यंबुभुक्षाभोक्ताचसुखाप्तांगवलक्रमात् ॥ लग्नपोभोज्यदस्तेषांबलेनफलमादिशेत् ॥ ४१ ॥ तुर्येशलाभाधिपतीत्थशालेशुभग्रहेक्षायुतित
त्सुभोजनं ॥ इत्थंखलग्नास्तपतीत्थशालेलाभेश्वरेतत्सुखलाभऊह्यः ॥ ४२ ॥ अथस्वप्नः ॥ लग्नेकेंनृपतिंवह्निंशस्त्रंपश्यतिलोहितं ॥
श्वेतंपुष्पंसितंवस्त्रंगंधंनारींचशीतगौ ॥ ४३ ॥ रक्तमांसप्रवालंचसुवर्णंधरणीसुते ॥ बुधेखेगमनंजीवेधनंबंधुसमागमं ॥ ४४ ॥ जलावगा
हनंशुक्रेशनौतुंगावरोहणम् ॥ लग्नलग्नांशपवशात्स्वप्नोवाच्योऽथवाबुधैः ॥ ४५ ॥ सर्वोत्तमबलाद्वापिखेटान्बुध्याविचिंतयेत् ॥ बलसाम्येफ
लंमिश्रंदुःस्वप्नोनिर्बलैःखगैः ॥ ४६ ॥ उत्पलः ॥ रविलग्नेशशिदृष्टेरविशशिसमेतविलग्नाद्वा ॥ स्वप्नंदृष्टंप्रवदेत्प्रष्टुर्लग्नांतरात्कालः ॥ ४७ ॥
अथाखेटकः ॥ लग्नेशजामित्रपतीत्थशालेसुखेहदृष्ट्यात्वनयोर्द्वयोश्च ॥ आखेटकःस्यात्सफलोऽरिदृष्ट्यास्यान्निष्फलोवाल्पफलोऽतिकष्टात्
॥ ४८ ॥ लग्नेश्वरेद्यूनगतेविलग्नजायेश्वरेस्यान्मृगयाप्रभूता ॥ जामित्रनाथेहिबुकेनभःस्थेचाखेटकःस्वल्पतरोऽपिनस्यात् ॥४९॥ ज्ञभौमौसव
लौसिद्धिरस्तांशेमृगयाच्युतिः ॥ लग्नद्यूनेतत्पतीचहेतुस्तैर्जलराशिगैः ॥५०॥ जलजंखेटकंब्रूयाद्धन्यर्क्षैर्वनसंभवः ॥ क्रूराक्रांतानियावंतिम
ध्येभानींदुलग्नयोः ॥५१॥ तावंतःप्राणिनोवाच्याद्वित्रिघ्नाःस्वांशकादिषु ॥५२॥ अथकलहः ॥ भुवनदीपके ॥ क्रूरःखचरोलग्नेविवादपृच्छा
सुजयतिविवादंतम् ॥ सर्वावस्थासुपरंनीचेऽस्तेजयतिनद्विषतः ॥५३॥ लग्नद्यूनेमुक्त्वापरस्परंक्रूरयोर्ऋक्षटदृष्टौ ॥ विवदद्भादियुगंतच्छुरि
काभ्यांप्रहरतितदैवम् ॥५४॥ लग्नेद्यूनेचयदिक्रूरःखचरोविवादिनोर्नतदा ॥ कलहनिवृत्तिःकालेजयतिहिबलवान्गतबलंतु ॥ ५५ ॥ लग्नेश
सुतदःसौम्याःकेंद्रेसंधिर्नवान्यथा ॥ लग्नद्यूनेशषष्ठेशारित्वेप्यन्योन्यविग्रहः ॥ ५६ ॥ गृहमागतोनयदसौकिंवद्धःकिमथवाहतइतिप्रश्ने ॥ सू

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तौक्रूरोयदितन्नहतोबद्धोथवापुरुषः ॥ ५७ ॥ त्रिकोणचतुरस्रास्तस्थितःपापग्रहोयदि ॥ ग्रहैर्निरीक्षितःपापैर्बन्धनमादिशेत् ॥ ५८ ॥ सप्तम
गोऽष्टमगोवाचेत्क्रूरस्तद्धतोपिवाबद्धः ॥ मूर्तौचसप्तमेवायद्बालग्नेष्टमेपिभवेत् ॥ क्रूरस्तदसौपुरुषोबद्धश्चहतश्चमुच्यतेचपरं ॥ ५९ ॥ बद्धःस
प्ताष्टगेक्रूरेमूर्त्यस्तेचाष्टलग्नगे ॥ बद्धोविमुच्यतेऽत्याशुक्रूरःश्रेयांस्तनौतदा ॥ ६० ॥ अथबद्धमोक्षप्रश्नः ॥ प्रश्नदीपके ॥ बद्धोऽस्तितत्किंभवि
तेतिप्रश्नेविमुच्यतेऽसौखलुमृत्युयोगे ॥ कदाविमुच्येदितिपृच्छमानेशुभंकदाभावि चतैर्मृतिःस्यात् ॥ ६१ ॥ मुक्तिप्रश्नेयदाकेंद्रेकेंद्रेशाःस्युर्न
मोक्षदाः ॥ तस्मिन्वर्षेऽथलग्नेशःपतितःकेंद्रगेनच ॥ ६२ ॥ संबंधेप्सुःसचेत्क्रूरोमृतीशःस्यात्तदामृतिः ॥ लग्नेशेस्तमितेंऽबुस्थेकुजदृष्टेतदामृ
तिः ॥ ६३ ॥ चंद्रश्चांबुगपापेनमृत्युनाथेनयोगकृत् ॥ तदाणुस्यांमृतिश्चंद्रःकेंद्रेमंदयुगीक्षितः ॥६४॥ दीर्घपीडाचभौमेनयुग्दृष्टौबंधताडने ॥
दृश्यार्धेलग्नपश्चेत्स्याद्व्ययपेनेत्थशालवान् ॥ ६५ ॥ पलायतेतदाबद्धोव्ययगेलग्नगेपिवा ॥ तृतीयनवमस्वामीव्ययगोलग्नपेनच ॥ ६६ ॥
यदीत्थशालयोगेप्सुस्तदापिचपलायते ॥ दृश्यार्धेंद्युपचारेणचंद्रोमुथशिलस्तदा ॥ ६७ ॥ बंधमोक्षस्त्रिधर्मेशःसंग्रहःशीघ्रमोक्षकृत् ॥ प
तितेंदुस्त्रिधर्मस्थग्रहसंबंधकृत्तदा ॥ ६८ ॥ केंद्रस्थत्रिभवेशेनयोगेप्सुश्चेत्तदाचिरात् ॥ यावच्छुक्रोबलीलग्नेतावत्कर्तृबलाधिकः ॥ ६९ ॥
अस्तंगतेतनौशुक्रेबद्धमोक्षादिसंभवः ॥ म्रियतेयेनयोगेनतेनयोगेनमुच्यते ॥ ७० ॥ मेषेतुलेचशीघ्रंस्यात्कर्केनक्रेसकष्टता ॥ स्थिरेचि
राद्विदेहस्थेमोक्षोमध्यमकालतः ॥ ७१ ॥ अथनौकाप्रश्नः ॥ क्षेमायातंवहित्रस्यमज्जनंवपनंजले ॥ पण्यव्यवहृतौलाभोनापिप्रश्नचतु
ष्टयं ॥ ७२ ॥ वहित्रमत्रनौका ॥ नौर्लाभदास्यान्ममनेतिपृष्टेकेंद्रेशुभाश्चेदितरेषुपापाः ॥ बलोज्झिताःक्षेमजयार्थदानौर्भावीतिवाच्यं

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

विदुषाविमृश्य ॥ ७३ ॥ लग्नाधिपेवक्रिणिचास्यनाथेव्यावृत्यनौरेतिचमार्गतःसा ॥ चेत्सौम्यदृष्टःकुशलेनपापैर्दृष्टस्तदावस्तुविनेतिवा
च्यम् ॥ ७४ ॥ विलग्नरंध्राधिपतीस्वगेहेप्रवेक्ष्यतश्चेद्व्यवहारलाभः ॥ यदाष्टमेसौम्यखगावलाढ्यास्तदातरीलाभसुखप्रदास्यात् ॥ ७५ ॥
कुशलायातिपृच्छायांमृत्युयोगेसमागते ॥ तदानौरेतिशीघ्रेणलाभाद्यंचान्ययोगतः ॥ ७६ ॥ लग्नेशंचंद्रनाथंवाचंद्रंवामृत्युपोयदि ॥ पश्ये
त्क्रूरदृशानावासमंनश्यतिनौपतिः ॥ ७७ ॥ लग्नेशाष्टपतिःस्वस्यगेहंनालोकतेयदि ॥ तदायानस्यवक्तव्यंनिश्चितंमज्जनंबुधैः ॥ ता
वुभौसप्तमस्थौचेज्जलेवापनिकांवदेत् ॥ ७८ ॥ पूर्वस्मिन्योगेवस्तुसहितनौकामज्जनेनचतत्रलाभः ॥ द्वितीययोगेनौकायातिवस्तुनोम
ज्जनमितिविशेषः ॥ तदुक्तंयवनाचार्यैः ॥ द्यूनेवापनिकांकृत्वायानमायातिमंदिरं ॥ नौकायामारोप्यमाणंवस्तुवापनीयंसाजलेमज्जतीति
भावः ॥ लग्नचंद्रपतिक्रूरदृष्ट्याऽन्योन्ययंयदीक्षितौ ॥ तदापोतजनानांचमिथःकलहमादिशेत् ॥ ७९ ॥ अथकिंवदंतीजनश्रुतिः किंभवती
तिसत्याप्रश्ने ॥ लग्नंतुलग्नेश्वरशीतगूदयैःशुभान्वितैःकेंद्रगतैस्तुसत्या ॥ ८० ॥ शुभदृग्योगतःसौम्यांवार्तासत्यांविनिर्दिशेत् ॥ पातदृ
ग्योगतोदुष्टावार्तासत्येतिकीर्त्यते ॥ ८१ ॥ लग्नेश्वरेभाविवक्रेमिथ्यावार्ताभविष्यति ॥ ८२ ॥ अथक्रयिविक्रयिणौ ॥ क्रेतालग्नपतिर्ज्ञेयो
विक्रेताग्रपतिःस्मृतः ॥ गृह्णाम्यहमिदंवस्तुप्रश्नएवंविधेसति ॥ ८३ ॥ बलशालिविलग्नंचेद्दृश्यतेतत्क्रयाणकम् ॥ तस्मात्क्रयणकालाभःप्र
ष्टुर्भवतिनिश्चितम् ॥ ८४ ॥ विक्रीणाम्यमुकंवस्तुप्रश्नेएवंविधेसति ॥ आयस्थानेबलवतिविक्रेतव्यंक्रयाणकं ॥८५॥ अथसस्यनिष्पत्तिः ॥
दिशिकस्यांभवेत्सस्यनिष्पत्तिःक्वचसानहि ॥ पूर्वदेशस्यभंगोहिकदिशिकतनेनहि ॥ ८६ ॥ चतुर्णामपिकेंद्राणांमध्येयत्रशुभग्रहः ॥ त

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

स्यांचसस्यनिष्पत्तिःस्वस्थंचैवभविष्यति ॥ ८७॥ यस्यांदिशिशनिःपापैर्युतोवाप्यवलोकितः ॥ दिशितस्यांचतत्स्वास्थ्यंदुर्भिक्षंचभविष्यति ॥८८॥ दिशियस्यांरविस्तत्रधान्यनाशोनृपाद्भवेत् ॥ यत्रापिमंगलस्तत्रधान्यनाशोऽग्निभिस्तथा ॥ ८९॥ यस्यांदिशिशुभाःखेटाःसमस्तबल शालिनः ॥ निष्पन्नासैवविज्ञेयासस्यस्वास्थ्यंचतत्रहि ॥ ९० ॥ केंद्रेषुसर्वतःपापाःसमस्तबलसंयुताः ॥ देशस्तदाविनष्टोऽसौज्ञातव्यःशास्त्र कोविदैः ॥ ९१ ॥ अथप्रकीर्णकाध्यायः ॥ भुवनदीपके ॥ लग्नपोमृत्युपश्चापिमृत्यौस्यातामुभौयदि ॥ स्थितौद्रेष्काणएकस्मिन्प्रभु र्लाभस्तदाध्रुवं॥९२॥ एवंद्वादशभावेषुद्रेष्काणैरेवकेवलम् ॥ बुधेविनिश्चयंब्रूयाद्योगेष्वन्येषुनिस्पृहः ॥९३॥ प्रश्नकालेसौम्यवर्गेलग्नेयदधिको भवेत् ॥ ग्रहभावानपेक्षेणतदाख्येयंशुभंफलम् ॥९४॥ लग्नाधिपश्चलाभस्याधीशश्चदायकोभवेत् ॥ लग्नाधिपस्ययोगोलाभाधीशेनलाभकरः॥ ॥९५॥ भवतिपरलाभकरस्तदैवसयदिचंद्रदृग्लाभे ॥ योगाःसर्वेप्यफलाश्चंद्रमृतेव्यक्तमेतच्च ॥ ९६ ॥ कर्माधीशेननवंकर्माधीशेनचनिवृत्त्यधी शेन ॥ मृत्युपतिनाचयोगेलाभाधीशस्यवक्तव्यम् ॥ ९७ ॥ तत्तत्स्थानेक्षणतःपुण्यविवृद्धिश्चकर्मवृद्धिश्च ॥ विबुधैस्तदानिवृत्तिर्मृत्युर्भावा परेष्येवम् ॥ ९८ ॥ लग्नेशोयदिषष्ठःस्वयमेत्यरिपुर्भवत्यात्मा ॥ मृत्युकृदष्टमगोसौव्ययगोसौसततंव्ययंकुरुते ॥ ९९ ॥ लग्नस्थचंद्रजंचंद्रःकू रोवायदिपश्यति ॥ धनलाभोभवत्याशुकिंत्वनर्थोपिपृच्छतः ॥ १०० ॥ अथसामान्यतोभावविचारः ॥ इंदुःसर्वत्रबीजाभोलग्नंचकुसुमप्रभ म् ॥ फलेनसदृशोंशश्चभावःस्वादुसमप्रभः ॥१॥ लग्नपतिर्यदिलग्नंकार्याधीशश्चवीक्षतेकार्यं ॥ लग्नाधीशःकार्यंकार्येशःपश्यतिविलग्नम् ॥२॥ लग्नेशःकार्येशंविलोकयेल्लग्नपंचकार्येशः ॥ शीतयुदृष्टौसत्यांपरिपूर्णाकार्यसंसिद्धिः ॥ ३ ॥ कथयंतिपादयोगंपश्यतिसौम्योनयल्लग्नम् ॥ ल

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

माधिपंचपश्यतिशुभग्रहश्चार्धयोगोत्र ॥ ४ ॥ एकःशुभोग्रहोयदिपश्यतिलग्नाधिपेविलोकयति ॥ पादोनंयोगमाहुस्तदाबुधाःकार्यसंसि
द्धिः ॥ ५ ॥ अथलाभादौकालावधिनिर्णयः ॥ उत्पलः ॥ उदयोपगतंराशिंतत्कलीकृत्यलिप्तिकागुणयेत् ॥ छायांगुलेश्चकुर्यात्तद्धत्वामुनि
भिस्ततःशेषः ॥ ६ ॥ ग्रहगुणकारोज्ञेयोदैवविदापंचविंशतिःसैका ॥ मनवोंकाष्टौत्रितयंभवाश्च ५।२१।१४।९।८।३।११ सूर्यादितोज्ञेयाः
॥ ७ ॥ गणयित्वैवंप्राग्वत्तद्धत्वासौम्यस्यभवेदुदयः ॥ कार्यप्राप्तिःप्रष्टुर्वक्तव्यानेतरैर्ग्रहैर्भवति ॥ ८ ॥ गुणकारैक्यविभक्तःकार्यःसूर्यादिगुण
कसंशुद्धः ॥ यस्यनशुध्यतिवर्गोविज्ञेयस्तद्दशात्कालः ॥ ९ ॥ आरदिवाकरशेषेदिवाकरपक्षाश्चभृगुशशिनोः ॥ गुर्ववशेमासऋतवःसौम्येश
नैश्चरेब्दाःस्युः ॥१०॥ आधानेथप्राप्तौगमनागमनेपराजयेविजये ॥ रिपुनाशेवाकालेपृच्छायांनिश्चितंब्रूयात् ॥११॥ अकचटतपयशवर्गारवि
कुजसितसौम्यजीवसौराणाम् ॥ चंद्रस्यचनिर्दिष्टास्तैःस्युःप्रथमोद्धवैर्वर्णैः ॥१२॥ ज्ञात्वातस्माल्लग्नंविज्ञायशुभाशुभंचवदेत् ॥ वर्गादिमध्यमांत्यैर्व
र्णैःप्रश्नोद्धवैर्विषमराशिः ॥१३॥ रात्रौलग्नंप्रवदेत्पृच्छायुग्मंकुजज्ञजीवानाम् ॥ सितरविजयोश्चनैवंरविशशिनोरेकराशित्वात् ॥१४॥ तस्मात्प्राग्व
त्प्रवदेत्पृच्छासमयेशुभाशुभंसर्वम् ॥ कालस्यचविज्ञानादेतच्चिंत्यंबहुप्रश्ने ॥१५॥ अथमासचिंता ॥ पृथुयशाः ॥ स्वांशेविलग्नेयदिवात्रिकोणेस्वां
शेस्थितःपश्यतिधातुचिंतां ॥ परांशकस्थश्चकरोतिजीवंमूलंपरांशोपगतःपरांशम् ॥१६॥ धातुंमूलंजीवमित्योजराशौयुग्मेविद्यादेतदेवप्रतीपम् ॥
लग्नेयोंशस्तत्कमाद्गण्यमेवंसंक्षेपोयंविस्तरात्तत्प्रभेदः ॥१७॥ उत्पलः ॥ बलिनौकेंद्रोपगतौरविभौमौधातुकरौप्रश्ने ॥ बुधसौरीमूलकरौशशियुरुशु
क्राःस्मृताजीवाः ॥१८॥ मेषालिसिंहलग्नेकुजार्कयुक्तेनिरीक्ष्यतेप्यथवा ॥ धातोश्चिंतांप्रवदेद्युगघटकन्यागतैर्लग्नैः ॥१९॥ बुधरविजयुतैर्मूलंवृषतुल

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

हरिमीनचापकर्कटकैः॥चंद्रयुरुशुक्रयुक्तैर्दृष्टैर्जीवोविनिर्देश्यः॥२०॥अत्रधातुचिंतायांधातोर्वह्वतिस्वरूपविशेषनिर्णयोग्रहलग्नराशिवशाद्ज्ञेयः ॥ राशिस्वरूपंग्रहस्वरूपंचजातकेप्रश्नेउपोद्घातप्रसंगेनिरूपितम् ॥ एवंजीवचिंतायांब्राह्मणादिजातिगौरादिज्ञानंचोह्यं ॥ अथकस्यभावस्यसंबंधेनायंप्रश्नइतिजिज्ञासायांवाज्ञानप्रकाशे ॥ लग्नलाभपयोःप्राणितयोर्यद्भावगःशशी॥तस्यभावस्ययाचिंताप्रष्टुःसाहृदिवर्तते॥१॥भावचिंतारूपलक्षणवर्णानामित्यादिनानिरूपिता ॥ एवंबलाधिकाच्चंद्रालग्ननाथोयतःस्थितः ॥ दैवज्ञेनविनिर्णेयःप्रश्नसद्भावसंभवः ॥२॥ पृथुयशाः ॥ आत्मसमंलग्नगतैस्तृतीयगैर्भ्रातरःसुतंसुतगैः ॥ मातावाभगिनीवाशत्रुगैःशत्रुभार्यास्यात् ॥ ३ ॥ सप्तमसंस्थैर्नवमैर्धर्माश्रितायुरुर्दशमैः ॥ स्वांशपतिमित्रशत्रुष्वतथैववाच्यंबलयुतेषु ॥ ४ ॥ चरलग्नेचरभागेमध्याद्भ्रष्टेप्रवासचिंतास्यात् ॥ भ्रष्टःसप्तमभवनात्पुनर्निवृत्तोयदिनवक्को ॥ ५ ॥ मयाकास्त्रीउपभुक्तामनसिचिंतितावाकीदृशीवेतिप्रश्ने ॥ अस्तेरविसितवक्रैःपरजायांस्वांयुरौबुधेवेश्याम् ॥ चंद्रेचवयःशशिवत् प्रवदेत्सौरेऽत्यजादीनां ॥ ६ ॥ कुमारिकांबालशशीबुधश्चवृद्धांशनिःसूर्यगुरुप्रसूताम् ॥ स्त्रींकर्कशांभौमसितौचधत्तेएवंवयःस्यात्पुरुषेषुचैवम् ॥ ७ ॥ अथसुरतप्रश्नः ॥ शुभेत्थशालेहिमगौचतुष्टयेसौख्यातिरेकःसविलासहासः ॥ क्रूरेत्थशालेहिमगौसरोषेक्रूरान्वितेभूत्कलहोनृवध्वोः ॥८॥ पीडाथवासीत्सुरतेयुवत्यारजोयथास्तर्क्षसुपैतितद्वत् ॥ लग्नेसुरेज्येभृगुजेकलत्रेतुर्येहिमांशौसविलासहासौ ॥९॥ शुभग्रहोत्येचकबूलयोगेयुतोरजःपुष्पसुगंधयुक्तम् ॥ स्वर्क्षेचगेहर्म्यरतंनिगद्यंस्थितेद्विदेहेवनितास्वकीया ॥१०॥ चरोदयेसारमितेपरस्त्रीकेंद्रेशनौसासुरजोदिवारतिम् ॥ निशोदयेशत्रिखगेचरात्रौदिवानिशंतद्बलिनोर्द्विखेटयोः ॥ ११ ॥ अथमहर्घचिंता ॥ मेषेवृषेचमिथुनेशुभयुक्तदृष्टेनग्नेष्मिकंतुसुलभं

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

भवतिपृथिव्यां ॥ सूर्येधनुर्मृगघटेषुचसारधान्यंकुर्यात्समर्घमशुभैःसहितोऽसमर्घं ॥ १ ॥ लग्नेबलाढ्येनिजनाथसौम्यैर्युक्तेक्षितेकेंद्रगतैःशुभैश्च ॥ सर्वैःसमर्घंविबलैर्विलग्नेकेंद्रेषुपापैःसकलंसमर्घं ॥ २ ॥ राकाकुहूशशिपभास्वदजप्रवेशेलग्नेश्वराशुभखगैर्युतवीक्षिताश्चेत् ॥ तद्वत्सरेजगतिसौख्यमलंप्रकुर्युःपापार्दितेगदनरेंद्रभयंप्रजानां ॥ ३ ॥ मेषप्रवेशोदयतःस्वरांशःकेंद्रेषुपापोडुपतीत्थशाले ॥ पापग्रहैर्दृष्टयुतेऽथतस्मिन्वर्षेगदार्तिःप्रियमन्नसुर्व्याम् ॥ ४ ॥ भानोर्मेषःप्रवेशोदयभवनपतिःसद्ग्रहःस्वोच्चसंस्थःस्वर्क्षस्थोवापिकेंद्रेशुभगगनचरैर्दृष्टयुक्तोबलाढ्यः ॥ तस्मिन्वर्षेविदध्याज्जगतिशुभसुखंभूरिसस्यंसुवृद्धिःक्रूरःक्रूरार्दितोवादिशतिनृपभयंकष्टमन्नंमहर्घम् ॥ ५ ॥ अथमनुष्याणांजन्मलग्नात्प्रतिवर्षेशुभाशुभज्ञानम् ॥ जन्मोदयाद्वास्वदजप्रवेशलग्नंहियद्भावगतंशुभान्वितम् ॥ तद्भाववृद्धिंविदधातितस्मिन्वर्षेनृणांपापयुतंतदन्यथा ॥ ६ ॥ जन्मोदयेदेहसुखंधनेऽर्थलाभस्तृतीयेचकुटुंबवृद्धिः ॥ तुर्येसुहृत्सौख्यमथात्मजाप्तिःपुत्रेऽथषष्ठेऽरिपराजयःस्यात् ॥ ७ ॥ स्त्रीसौख्याप्तिर्भवतिमदनेमृत्युरुग्भीश्चरंध्रेधर्मार्थाप्तिस्तपसिदशमेवित्तसौख्यास्पदाप्तिः ॥ लाभेलाभःसुखधनचयोद्युःखदारिव्ययंत्येपुंसोमेषंप्रविशतिरवौजन्मलग्नाद्विलग्ने ॥ ८ ॥ अथताजिकमतानुसारेणप्रश्नाद्युपयोगिनइत्थशालादयोयोगाःकतिपयानिरूप्यंते ॥ नवपंचमयोर्दृष्टिःपादोनासर्वदृष्टितःसबला ॥ मेलापकदृष्टिरियंप्रत्यक्षस्नेहदृष्टिरिति ॥ ९ ॥ तृतीयैकादशयोर्दृष्टौयोवीक्षतेतृतीयदृशा ॥ तद्दृष्टिरुयंशोनानान्यत्रतुषड्भागदृष्टिश्च ॥ १० ॥ अनयोर्दृष्टिर्युक्तस्नेहादृष्टिःसर्वत्रकार्यसिद्धिकरी ॥ दशमचतुर्थदृष्टिःपादोनादुर्जनाख्यातुः ॥ ११ ॥ यत्रोभयसप्तमकेसासकलाप्रत्यक्षदुर्जनादृष्टिः ॥ एकर्क्षस्थितदृष्टिर्मतासकलातिस्नेदृशःक्षुताख्याःस्युः ॥ सर्वाश्चैताहिदृशोर्द्वादशभा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

गांतरेभवेयुश्चेत् ॥ तत्सर्वविशेषःप्रोक्तोदृष्ट्यनुसारात्फलंचिंत्यं ॥ १२ ॥ सूर्यःपंचदशांशैरिंदुर्द्वादशभिरवनिजोऽष्टाभिः ॥ सप्तांशैर्बुधशुक्रौ गुरुमंदौनवभिरीक्षेते ॥ १३ ॥ एतेदीप्तांशकाःपूर्वतःपरतश्चज्ञेयाः ॥ यदिशीघ्रस्वल्पांशैःपश्चान्मंदंधनांशमुपगम्य ॥ स्वदीप्तभागमस्तैर्दत्तेध्रुवमित्थशालयोगोऽयम् ॥ १४ ॥ लिप्तार्धविलिप्तिकाभ्यांयदिहीनोमंदतोप्यतुल्यःस्यात् ॥ तत्पूर्णमित्थशालमुथशिलमपिकथ्यतेतज्ज्ञैः ॥ १५ ॥ अथशीघ्रोमंदगतेरपिभागैकंसमुत्तरत्यग्रे ॥ तदेसराफसंज्ञोमूसरिफःकथ्यतेत्वशुभः ॥ १६ ॥ यद्युभयदृष्टिरहितोयद्यन्यःशीघ्रगोऽतरेभूत्वा ॥ पश्चात्तदन्यस्मैददातितेजःसनक्तसंज्ञःस्यात् ॥ १७ ॥ उभयोर्लग्नेशकार्येशयोरितिज्ञेयम् ॥ उदाहरणम् ॥ स्त्रीलाभस्थग्रश्चेकन्यालग्नेबुधःपतिःसिंहे ॥ मीनेचतत्पतिर्गुरुस्तत्रानयोर्नत्वस्तिदृष्टिस्तु ॥ १८ ॥ शीघ्रश्चंद्रोद्राभ्यांदृष्टोबुधात्तन्महोनीत्वा ॥ जीवायदौतद्धत्परहस्ताद्योषितःप्राप्तिः ॥ १९ ॥ अथयदिमंदोऽतस्थोद्भावप्यपश्यतिनिजोक्तदीप्तदृशा ॥ तेजोनीत्वाशीघ्राद्ददातिमंदायतद्यमया ॥ २० ॥ मंदायमंदगतये ॥ उभयेत्थशालयोगेयदिचंद्रोप्यत्रमुथशिलविधायी ॥ तत्कंबूलंहिभवेदुत्तममध्याधमैर्मेदैः ॥ अयमर्थः ॥ यदिलग्नेशकार्येशयोरित्थशालयोगः तौचेत्स्वगृहेस्वोच्चेवाचंद्रोपिस्वर्क्षोच्चगतस्तदोत्तमंकंबूलं॥ यदाचंद्रःस्वर्क्षादौनतदोत्तममेव ॥ यदित्रैराशिकहद्दामुसल्लहाद्यधिकारवांस्तदामध्यमं ॥ पंचाधिकाररहितत्वमुभयोश्चतदाऽधमम् ॥ उभयोर्नीचारिराशिगतत्वेधमाधममितिविकल्पना ॥ एतेचेत्थशालादयोदृष्टिस्थानदीप्तांशकांतरेद्वादशांतरेवाज्ञेयाः ॥ नकेवलमेकराश्यंशस्थानएवेतिज्ञेयम् ॥ एतच्चास्मत्कृतेताजिकरत्नेस्पष्टतरं प्रपंचितमेवावधारणीयं ॥ स्वगृहोच्चनवांशनिरूपणंजातकावसरेनिरूपितं ॥ नवांशकएवमुसल्लहावाच्यः ॥ त्रैराशिकपदेनद्रेष्काणेशाः ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

यथामेषादेःषट्त्रिंशद्रेष्काणानामधीश्वराज्ञेयाः ॥ प्रथमोभौमस्तस्मात्षष्ठश्चभौमांतं ॥ हृद्दापदेनत्रिंशांशाउच्यंतेयथामेषेषडंगवसुशरबाणाः । ६ । ६ । ८ । ५ । ५ । गुरुसितज्ञकुजमंदाः ॥ वृषभेवसुरसवसुशरशिखिनः ८ । ६ । ८ । ५ । ३ । शुक्रज्ञजीवमंदाराः ॥ मिथुनेषडंगशरनगषण्णां ६ । ६ । ५ । ७ । ६ । बुधशुक्रजीवकुजसौराः ॥ कर्केऽद्रिरसषडद्रिश्रुतिषुच ७ । ६ । ६ । ७ । ४ । कुजशुक्रसौम्यगुरुमंदाः ॥ सिंहेंगबाणशैलांगांगाः ६ । ५ । ७ । ६ । ६ । देवेज्यशुक्रार्किबुधाराणां ॥ युवतौशैलाशाब्ध्यद्र्यक्षि ७ । १० । ४ । ७ । २ । ज्ञसितजीवकुजशनीनां ॥ रसाष्टाद्रिनगाक्षिभागाः ६ । ८ । ७ । ७ । २ । कोणबुधगुरुसिताराश्च ॥ अलिन्यद्र्यंबुधिगजबाणांगाः ७ । ४ । ८ । ५ । ६ । भूसुतशुक्रसौम्यगुरुमंदाः ॥ चापेरविबाणाब्धिशरवेदाः १२ । ५ । ४ । ५ । ४ । देवगुरुसितज्ञकुजसूर्यजाः ॥ मकरेऽद्र्यद्रिनागाब्धिवेदाः ७।७।८।४।४। बुधेज्यदैत्यगुरुशनिभौमाः ॥ कुंभेऽद्र्यंगाद्रिबाणबाणाः ७।६।७।५।५। बुधसितेज्यकुजमंदाः ॥ मीनेर्कोब्ध्यग्निनंदद्रिः १२।४।३।९।२। सितगुरुज्ञकुजसौराः॥इतिश्रीदैवज्ञानंतसुतश्रीदैवज्ञनीलकंठविरचितायांश्रीनीलकंठ्यांप्रश्नतंत्रेतृतीयंसमाप्तम् ॥ ३ ॥ छ छ ॥ समाप्तोऽयंग्रंथः ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

इदं पुस्तकं श्रीयुतभगीरथात्मजेन हरिप्रसादशर्मणा मुंबय्यां निर्णयसागराख्यमुद्रणालये मुद्रयित्वा प्रकाशितम् ॥ शकः १८१५, संवत् १९५०, सन १८९३.

Nepal Sanskrit University. Balmeeki Campus. Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पुस्तक मिलनेका ठिकाना,

हरिप्रसाद भगीरथजी पुस्तकालय,

कालकादेवीरोड़, रामवाड़ी, मुंबई.

हनुमानदास वृजवल्लभ पुस्तकालय,

चौक, कानपुर.

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ इति श्रीताजिकनीलकंठी सटीका सोदाहरणा समाप्ता ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu